

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

Åarjelsaemien infinihte veerbehaemieh

Anja Labj

Masteroppgave i samisk språk – SAM-3900 – juni 2021

Åvtebaakoeħ

Gosse daejnie galhkeme, dellie maajsoe geahpene vihth! Stuerebem aamhtesem veeljim goh maaje åvtelbodti müelim.

Bihkemdæjja Trond Trosterud sijhtem gellieligke gjichtet. Vaajmoste gæjhtam dov raeriej, viehkien jih astoen åvteste. Jih eeremes juktie veedtih munnjan dam gielearoem jih bikhemdimmiem maam idtjim skuvlesne åadtjoeh jih juktie astosne vissjeme gaajhken aejkien raeriestidh. Dan luste orreme. Gæjhtoe.

Jeenjh gyjtelassh, Lene Antonsen, dov hijven viehkien åvteste.

Gudtjen dejtie mah mov maanabaelestoe vaestiedin mov gielegyhtjelassh barre dan iktesth, jih gięh annje estieh jih sijhtieh mannem bikhemdidh. Annje sih badth vielie gyhtjelassh båetieh mov luvhtie garkesen. Bihkemdæjjah, saerniestæjjah – gudtjen!

Ja de áiggošin giitit gean nu, geas nai ohppen oba olu – mii šattai oassin mu giellamátkkis.

Sijhtem Aajegem aaj gjichtet juktie åadtjoejim desnie tjahkasjidh tjaeledh.

Gieries, tjidtjie. Datnem gellieligke gæjhtam juktie lih viehkine lohketh jih staeriemdidh, mannem madtjeldehtedh goh daarpesjim jih eejnegen dårjeleminie. Dov namhtah idtjim luvnh tjirrehtamme.

Minngemes sijhtem mijjen maadtoeladtjh gjichtet, gięh åvtene männeme baalkam trööreme gumhtie mijjieh annje Herjedaelien/ Plaassjan saemiendajvesne gåāvnesibie. Daennie båeriesgaaltje-kroehkemisnie manne vesties soptsesh fihkeme lohkeme: narrahtimmien, bovtse-sualadimmien jih almetje-buvvemen bijre. Gijhteles juktie saarnoejin, gjalteles juktie gięledaejrijh golteladtin tjaalehtjadtin.

Plaassjesne, ruffien 2021

Anja Labj

Abstrakt

I denne oppgaven analyseres sørsamiske infinitte verbformer gjennom deres morfologi, syntaks og semantikk. Målet med oppgaven er å finne svar på hvilke infinitte verbformer som finnes i sørsamisk med hovedvekt på funksjonsanalyse, og gjennom dette beskrive et koherent system av infinitte verbformer fra et morfosyntaktisk perspektiv.

På grunnlag av en tredelt funksjonsanalyse som tar for seg predikative og attributive *partisipper*, *infinitiver* og *konverb*, vil jeg argumentere for at sørsamisk har flere infinitte verbformer enn de seneste sørsamiske grammatikkene har oppgitt. Ved å analysere både produktive og marginale former som et helhetlig system, foreslår jeg å utvide det nåværende systemet, både ved å ta tilbake oppgitte former fra tidligere forskning, men også å tilføye nye som før har blitt definert som avledning med marginale tilleggsfunksjoner. Jeg har behandlet to predikative partisipper *-me/-a)mme* og *-minie*, og tre attributive; *-me/-i)mmie*, *-je/-æjja* og *-ldh*, tre infinitiver; *-dh/-didh*, *-men/-mman* og *-mistie* og ett konverb; *-n*. To former *-ldahkesne* og *-ldihkie* problematiseres og behandles i korthet. Jeg har avgrenset og utelatt behandlingen av konnegativ (nektingsform) og én form av infinitiv.

Forskningsmaterialet i oppgaven er av de eldste sørsamiske kildene nedtegnet av tidligere språkforskere (det eldste av Halász 1886), og tekster som er skrevet av førstespråklige sørsamer selv. Materialet er i noen tilfeller supplert med intervjuer. Oppgaven tar sikte på å gi en synkron analyse av bruken av de infinitte verbene i tradisjonell sørsamisk, men for noen av formene diskuterer jeg også diakronisk endring. Materialet og eksempelsetninger er valgt ut fra et mål om at de skal representere hele det sørsamiske området.

Oppgaven foreslår først en grense mellom infinitte og finitte verbformer, deretter avgrenses bøyning fra avledning. I og med at ulike forskere har ulike syn på inndelingen i ordklasser i sørsamisk tar jeg dette spørsmålet opp til drøfting. Ordklasseinndelingen er relevant for å kunne skille på bøyning og avledning. Verbene er klassifisert etter tre hovedgrupper: *infinitiver*, *partisipper* og *konverb* – hvor man har infinitivene som delvis oppfører seg som substantiver, partisipper delvis som adjektiver og konverb delvis som adverb, tre typer former som samtidig fungerer innen verbparadigmet. Oppgaven er skrevet innen *Basic Linguistic Theory*.

Abstract

In this thesis, South Sámi infinite verb forms are analyzed from both a morphological, syntactic and semantic point of view. The aim of the thesis is to investigate infinite verb forms in South Sámi, with emphasis on a functional analysis, thereby describing a coherent system of infinite verb forms from a morphosyntactic perspective.

Based upon a three-part functional analysis of the infinite verb system as containing predicative and attributive *participles*, *infinitives* and *converbs*, I argue that South Sámi has more infinite verb forms than recent grammars have claimed. By analyzing both productive and marginal forms as a coherent system, I propose to expand the current system, both by removing infinite forms proposed in previous research and by adding new ones that have previously been defined as derivation with marginal additional functions. I discuss two predicative participles *-me/-(-a)mme* and *-minie*, and three attributive ones; *-me/-(-i)mmie*, *-je/-æjja* and *-ldh*, three infinitives; *-dh/-didh*, *-men/-mman* and *-mistie* and one converb; *-n*. Two additional forms, *-ldahkesne* and *-ldihkie*, are discussed briefly. Connegative forms (complements of the negative verb) and one infinitive form are not treated.

The research material in the thesis is taken from the oldest South Sámi sources recorded by linguists (starting with Halász 1886) and from texts written by first-language South Sámi speakers themselves, supplemented in some cases by interviews of native speakers. The thesis aims at giving a synchronous analysis of the infinite verbs of traditional South Sámi, but for certain forms I also discuss diachronic change. Material and example sentences have been selected in order to represent the entire South Sámi area.

The thesis starts out by drawing a boundary between infinite and finite verb forms, the subsequent discussion aims at drawing a line between infinite verbforms and derived forms. Since different researchers have had different views on how to define the South Sámi parts of speech, I discuss this question as well. An understanding of the parts of speech is necessary in order to be able to distinguish between inflection and derivation. The infinite verbs are classified into three main groups: *infinitives*, *participles* and *converbs* - where the infinitives partly behave as nouns, participles partly as adjectives and conversbs partly as adverbs, three types of forms that simultaneously function within the verb paradigm. The thesis is written within *Basic Linguistic Theory*.

Sisvege

Åvtebaakoeħ	I
Abstrakt	II
Abstract	III
Åeniedimmieħ	IX
Baakoelästoe	X
1 Aalkove	1
2 Våarome	4
2.1 Teorije	4
2.1.1 Basic linguistic theory	4
2.1.2 Basic linguistic theory jih infinihte veerbh	6
2.1.3 Lahtesh	8
2.2 Ovtetje dotkeme	12
2.2.1 Eliel Lagercrantz	12
2.2.2 Gustav Hasselbrink	13
2.2.3 Knut Bergsland	13
2.2.4 Ole Henrik Magga jih Lajla Mattsson Magga	14
2.2.5 Jussi Ylikoski	14
2.2.6 Ovtetje dotkiji systeemi joekehtassh	15
2.3 Relevante åarjelsaemiengielen væhtah	17
2.3.1 Baakoedåehkieh – substantijvh, adjektijvh jih adveerbh	17
2.3.2 Gielen syntaktikhkes sjerevoeth	20
2.3.2.1 Raajese-tseegkeme jih objekth	20
2.3.2.2 Fååtesæjja vuj gaatoje kopula?	20
2.3.2.3 Attribuhtijve vuestie predikatijve partisihpem	22
2.3.3 Åarjelsaemien infinihte veerbi kriterijumh	23
2.4 Metovde jih dotkemegaaltijh	27

3	Analyjse – predikatijve partisihph.....	28
3.1	Perfektijve partisihpe <i>-me/-mme</i>	28
3.1.1	Kopula-gaatoe	28
3.1.2	Goh baalte-öörneldh veerbh jih objektepredikatijve	31
3.1.3	Kopula- jih subjeekte-gaatoe.....	32
3.1.4	Passiive.....	35
3.1.4.1	Passijveraajese-tseegkeme	35
3.1.4.2	Urrebe gielen passijveraajese-tseegkeme	36
3.1.5	Iktedahke	38
3.2	Progressijve partisihpe <i>-minie</i>	39
3.2.1	Ovtetje dotkeme haemien bijre	39
3.2.2	Haemie jih funksjovne	40
3.2.2.1	Progressijve goh subjeektepredikatijve.....	40
3.2.2.2	Goh objektepredikatijve	43
3.2.3	Progressijven naan adverbijaale funksjovne?	46
3.2.4	Iktedahke	49
4	Analyjse – attribuhtijve partisihph	50
4.1	Grammatihki golme geerve haemieh.....	50
4.1.1	Daaletje grammatihki bühkemdassh	50
4.1.2	Nuepies analyjsh	53
4.1.3	Adnominaale funksjovne sojjehtimmeste sjidteme.....	55
4.1.4	Iktedahke	57
4.2	<i>-me/-mmie</i> partisihpe	58
4.2.1	Geekten haemien homonymije jih akte plièresadtje	58
4.2.2	Ovtetje dotkeme adnominaale <i>-me</i> haemiej bijre.....	60
4.2.3	Adnominaale <i>-me</i> haemiej åvtanimmie.....	61
4.2.4	<i>-me/-mmie</i> partisihpen funksjovne	66

4.2.4.1	Haemie jih orientasjovne	66
4.2.4.2	- <i>me/-mmie</i> partisihpe goh S relativiseerije haemie	68
4.2.4.3	- <i>me/-mmie</i> partisihpe goh P relativiseerije haemie	69
4.2.5	Vyjrebe orientasjovne vuj / jih verbalsubstantijve	75
4.2.6	Iktedahke	78
4.3	<i>-je/-æffa</i> partisihpe	78
4.3.1	Ovtetje dotkeme <i>-je/-æffa</i> haemien bijre	78
4.3.2	Haemie jih funksjovne	79
4.3.3	<i>-je/-æffa</i> jih dan A/S orientasjovne.....	82
4.3.4	Predikatijvesijjen seerkeldahkh.....	86
4.3.5	Iktedahke	88
4.4	<i>-ldh</i> partisihpe	89
4.4.1	Ovtetje dotkeme jih <i>-ldh</i>	90
4.4.2	Haemie jih funksjovne	91
4.4.3	Attribuhtijve <i>-ldh</i> haemie jih dan orientasjovne.....	94
4.4.4	Annetje <i>-ldahkesne</i> jih <i>-ldihkie</i> haemiej bijre	97
4.4.5	Predikatijve <i>-ldh</i> haemie.....	99
4.4.6	Iktedahke	102
4.5	Adnominaale haemiej systeeme	103
5	Analyjse – mubpieh vueliekategorijh.....	106
5.1	Infinitijvh	106
5.1.1	Ovtetje dotkeme infinitijvi bijre	106
5.1.2	<i>-dh/-didh</i> infinitijven funksjovnh	107
5.1.2.1	Finihte veerben subjeekte – infinitijven ageente	108
5.1.2.2	Finihte veerben objekte – infinitijven ageente	110
5.1.2.3	Jeatjah funksjovnh	111
5.1.3	<i>-men/-mman</i> infinitijve	112

5.1.4	<i>-mistie</i> infinitijve	115
5.1.5	Iktedahke	118
5.2	Veerbegenitijve <i>-n</i>	119
5.2.1	Konveerbe vuestie adveerbe.....	119
5.2.2	Loeves jih veeljemes adverbijaale veerbe.....	121
5.2.3	Jeatjah funksjovnh jih veerbegenitijven kompleemeenth	125
5.2.4	Iktedahke	129
6	Konklusjovne – infinihte veerbehaemiej systeeme.....	130
	Dotkemegaaltijh	137
	Baakoegærja	140
	Saerniestæjjah.....	140
	Tjoejefijlh	140
	Dotkemegaaltijh – jeatjah gielh.....	140
	Referaansegaaaltiji læstoe.....	141

Tabellelæstoe

Tabelle 1 – Golmen-juakeldh åejviedåehkieh infinihte veerbijste.....	8
Tabelle 2 – Ovtetje dotkiji infinihte veerbi systeemh	16
Tabelle 3 – Substantijven jih adjektiven funksjovnh	52
Tabelle 4 – Golmen seerkeldh substantijven funksjovne Bergslanden mietie.....	52
Tabelle 5 – Seammalihtses veerbi golme -me haemieh funksjovni mietie juakeldh	59
Tabelle 6 – Golmenlihtses veerbi -mmie jih -mme haemieh funksjovni mietie juakeldh	59
Tabelle 7 – Adnominaale -me haemiej åvtanimmie tjaaleldh gaaltijinie.....	66
Tabelle 8 – Goerehtimmien illeldahke – åarjelsaemien infinihte veerbehaemiej systeeme...	136

Åeniedimmieh

1	voestes persovne
2	mubpie persovne
3	gåalmede persovne
2INF.LOC	mubpie infinitijve lokatijve (noerhtesaemien)
3INF.ELA	gåalmede infinitijve elatijve (soemen)
3INF.ILL	gåalmede infinitijve illatijve (soemen)
A	ageente
ACTESS	aktio essijve (noerhtesaemien)
adj.	adjektijve
adv.	adveerbe
AG.PASS.PRC	agentijve passijve partisihpe (noerhtesaemien)
AL	Anja Labj (goerehtæffa)
BLT	Basic linguistic theory
bået.	båetiemsnie
d.g.	daaroengielesne
d.tj.	daaletje tjaelemevuekie
DEM	demonstratiijve pronomene
eng.g.	englaantengielesne
GA	genitijveakkusatijve (noerhtesaemien)
GEN	genitijve
INF	infinitijve
intr.	intransitijve
LOC	lokatijve
m.b.	mov buerkiestimmie
m.l.	mov lahtese
NOM	nominatijve
P	patieente
PART	partitijve
PCLE	partihkele
PL	gellientaale (plural)
postp.	postposisjovne
PRF.PRC	perfektijve partisihpe
PRT	preteritume
S	‘single participant’
SG	aktentaale (singular)
subst.	substantijve
tr.	transitijve
v.g.	vuesiehtimmien gaavhtan
VGEN	veerbegenitijve

Baakoelæstoe

aeriebadtje	fra tidligere (adj.)	krööhkedh	ta hensyn til
ahtjetje	litt	lahtese	term
annetje	litt	lühkesadtje	nærliggende form
arna (subst.)	lyst	lühtseraajese	leddsetning
aspeektchets	aspektløs (adj.)	lissiebievnese	tilleggsopplysning
aspektijes	aspektuell (adj.)	loeves	fri
attribuhte	attributt	loevtsæjraj	side om side (adv.)
attribuhtijve	attributiv (adj.)	luvnije	kondisjonalis av <i>lea</i> -
baalte-öörneldh	sideordnede	maadhfunksjovne	oppriinnelig funksjon
dæjriehtidh	la få vite; bety; antyde	mietie	etter, ifølge (postp.)
doktovretjaaledahke	doktoravhandling	mietiehtidh	erkjenne
duekie	bakgrunn	modte	i motsetning til
duvtelidh	støtte opp om	mohtedidh	sammenligne
dåarjelidh	støtte noen	mollethh	motsatt, omvendt
däcmiedidh	oppføre seg	muhteste	i forhold til (postp.)
dåeriesmoere	problemstilling	nueliesieve	understrek
dåhkasjehtedh	godkjenne	nænnoestidh	bekrefte
dåhkasjehtelles	som kan godkjennes (adj.)	nåalodh	ymte
dååpedidh	oppføre seg	orrestehtedh	fornye, gjenta
earna	ha til hensikt (adj. pred.)	ovkreajnas	utydelig, uklar
eremes	særlig (adv.)	ovtjirreldh	uavsluttet
geahke	hver, hvert	plièresadtje	lignende form
geektenlihtses	tostavelses	predikativje	predikativ (subst. & adj.)
gervedh	unngå	pråvhkoe	bruk
gjehetlimmie	handling	raagkanidh	bli skjев
gierehtovvedh	utvikle seg fra	raagkode	skjevt (adv.)
gijetetjaalege	manuskript	raajeselihtse	setningsledd
gihtjehtalledh	intervjue	raajesemaalle	setningstype
goeredh	følge noen, følge etter	raajese-tseegkeme	setningsbygning
goerehtalledh	forske, undersøke	seammalihtses	likestavelses (adj.)
goerehtapth	ikke undersøkt, ubehandlet	sisvege	betydning; innhold
goerkese	forståelse	sjierevoete	særtrekk
golmenlihtses	ulikestavelses (adj.)	snaarhkehtje	problematisk, innviklet (adj.)
guedtedh	ha; holde mål, bære	spriynehtasse	unntak
guedteles	holdbar (adj.)	subjeekte-gaatoe	"uteblivelse" av subjekt
iktedahke	sammendrag	sveekes	marginal
iktesieve	bindestrek	sveeki	sjeldent (adv.)
jiejkedh	betvile	tempuse	tempus
jijtjeraadh	selvstendig (adj.)	tijje	tid
joekehtadtedh	skille seg fra (intr.)	tjaatsestidh	henvise
joekehtasse	forskjell	tjiekeldh	skjult
joekehtidh,	skille på (tr.)	tjirkedh	forsikre
joekehtehtedh			
jåähkesjidh	bekrefte (intr.)	tjirreldh	avsluttet
kopula-gaatoe	"uteblivelse" av	tjoelme	problem
	kopula	tjuevtedh	løse
	tydeliggjøre, klargjøre	tjuvtjiedidh	peke på, vise til
	tydelig, klar (adj.)	tsegkie	ifølge (postp.)
	kreve, ta		

ulmie	betydning
utniehtidh	beholde; holde, bære
vttemesth	først og fremst (adv.)
vaastoe	kognat, tilsvarende
	form
vaestiedæjja	tilsvarende
veadtaldahkesne	tilhøre med ill. (adv.)
veadteldh	obligatorisk
veeljemes	valgfri
veesmedh	sortere
viedtedh	å koble
víhtesjidh	legge merke til
vihtiestidh	bevise
vuajnoe	syn
vuepsie	mål
væhta	trekk, særtrekk; tegn
våarome	grunnlag
yöjtede	feil, ugrammatisk (adv.)
åejviefunksjovne	hovedfunksjon

1 Aalkove

Dah giēh åarjelsaemiengielne daan aejkien åehpie, sih demtieh njielje jallh vijhte infinihte veerbehaemieh. Ij leah gujht eejnegen naemhemes goerkese orreme dejtie. Åarjelsaemien infinihte veerbehaemiej systeeme maahta giefebe vuj veljebe dehtie mehtie raedteste vuajna. Jih guktie edtjebe vuejnedh, dellie åarjelsaemien maahta geervebe buerkiestidh jeatjah gieli infinihte veerbi definisjovni mietie.

Daennie tjaalegisnie goerehtallem åarjelsaemien infinihte veerbehaemieh, dej morfologien, syntaaksen jih semantihken bieliem. Synkrovnesligke goerehtallem uvtemesth tjaaleldh åarjelsaemien gaaltjh mah 135 jaepien sistie båetieh. Synkrovnesligke dan vuekien mietie guktie don baaletje åarjelsaemien lij dotkemegaaltjisnie. Barkoen ulmie gaavnehtidh gellie infinihte veerbehaemieh åarjelsaemien, magkeres funksjovnine dah gaavnoes jih dejtie ellies systeemine analyseeredh. Gosse dejtie gietedalleminie, dellie eeremes haemiej syntaktikhkes funksjovnh jarngesne – buerkestem guktie nuhtjesuvvieh jih dan mietie pryövem gaavnehtidh guktie ellies systeeme vååjnoe. Daerpies digkiedæmman gujht buektedh dam dåeriesmoerem: guktie galkebe åarjelsaemien infinihte veerbide defineeredh? Mah haemiek åarjelsaemien infinihte systeemese tjaakanieh jih magkeres funksjovnh dej?

Åarjelsaemien infinihte veerbehaemiej bijre badth ovitetje dotkemisnie tjaalasovveme. Kreajnas maaje gaajhkh gieledaejrijh dennie mîlesne magkeres dah infinihte veerbh; eah modusisnie, tempusisnie, personesne jallh taalesne sojjeldahkesne. Men gosse dah sijen systeemh ljhke dan måedtieleejne vååjnoeh, dellie badth vååjnesisnie eah lin gujht aktenraeresne mah haemide dah dennie systeemesne infinihte. Dellie stööremes joekehtasse jis gogka dah sojjehtimmie joekehtamme dehtie seerkemistie, eah leah gænnah daarpesjamme buerkiestidh guktie defineerin dam sijen joekehtimmie. Destie sijen systeemh joekehthligke sjidteme man gellie haemiek gieledaejrijen systeemeste måbpan. Muvhti haemiek måedtieleejnes nommh dotkemebaelij tjirrh jih gieledaejrijh idtjin åehpiedehtieh maam ussjedin sijen lahtesi bijre. Urremes grammatiskegærjah maaje dah mah jeenjemes stuvrehteminie guktie infinihte veerbide daan aejkien guarkoe.

Daennie barkosne bagkesem tjeahta gaajhkem aeriebadtje dotkemem krööhkedh. Uvtelem jeenjebh haemiek veerbeparadigmese tsaakedh mejtie minngemes gieledotkijh seerkeldahkine vuajneme marginaale lissiefunksjovnigjmie. Juktie manne tjoereme åvtelbodti dovne baakoedâehkieh defineeredh, sjidteme dovne produktive jih marginaale haemiek

gietedalledh, dellie uvtelem dejtie ellies systeemine vuejnedh. Dannasinie daaletje infinihte veerbesysteemem vijriemdidh, dovne “båeries” jih “orre” haemiejgujmie.

Åarjelsaemien gièlebyreske vååjnoe sagki eadtjaldovvedh baakoej semantikhine. Manne jis vaajtelem iedtjh aaj edtjeh tsïhkijidh åarjelsaemien morfologijen jih syntaksen sisnjelen, suerkie gusnie stoere gièlejorkesimmieh vuajnam mah nöörjen- jih sveerjengièleste delvieh. Gieledotkeminie viehkine mah fuelhkiegïeli bijre, noerhtesaemien, soemengielen jih jeatjah lïhkes saemiengielen, maahta buerebe goerkesem åadtjodh jih vueptiestidh guktie åarjelsaemien åerieh juhtieh dehtie uraalen jih soemenungrijen maadtoste, jih gièle buerkiestidh dan mietie – maaje gielen jijtse premissigujmie.

Damtoes gellie uraalengieli veljies infinihte veerbesysteemh. Åarjelsaemien mij uraalengieli jillemes raedtesne badth guhkiem lïhke daaroengielem, jih vihties daate stuvrehtamme guktie åarjelsaemien systeeme dotkemematerijaalesne vååjnoe. Gielh mah infinihte veerbehaemiejgujmie ryjhkehke, desnie aaj damtoes maehtieh jeatjah reerije konstruksjovnh dej sæjjan tjaangedh, vihties, finihte lihtseraajesh barre goh: kompleemeenteraajesh, relatijveraajesh jih adverbijaaleraajesh. Daan tjaalegen nimhtemes hypoteese ahte åarjelsaemiengielese aaj seammaligke jih guktie dah konstruksjovnh reenhete maehtieh infinihte veerbehaemieh aejtedh. Dehtie vuajnoste jih dejnie teorijine mij jeenjebh gielide sjiehteldahkesne, manne golmenjuakeldh funksjovneanalyjsen mietie daejtie goerehtalem – jih goh gièle man predikatijve jih attribuhtijve PARTISIHPH, INFINITIJVH jih KONVEERBH.

Manne tjaalegem gaertjiemdammme guktie KONNEGATIJVE/ nyöjhkemehaemie daesnie goerehtapth. Konnegatijve daan golmen-juakeldh teorijen ålkolen, jalts infinihte veerbine dam vuajnam. Baajem aaj åroodh digkiedidh mah infinihte veerbehaemieh dah verbaalen sisnjelen leah jih mah jis eah.

Buektiehtidh gaajhkem guarkedh, dellie annetje maahtoe syntaktihkes funksjovni bijre hijven. Læjhkan dle dah guhth eah abpe tjaalegem sijhth lohkedh, maehtieh barkoen gaavneme raajesidie utnedh murrede veartasjidh, mejnie haemine vielie sæjhta åahpenidh. Gellien aejkien sagke jeenjebh raajesh vaaltam vuesiehtæmman goh maaje daerpies. Sijhteme gujht juekiestidh dejstie raajesijstie mejtie guhkiem tjabreme gaavnedh – jih vaajtelem raajesh buerebe aevhkine lohkemisnie sjidtieh goh lissiepaehpierisnie, olles konteeksteste vaaltelgh.

Gosse baakoem **buajtahkåbpoe** dorjeme, dellie dan haemien bijre dam dïhte kapihtele. Jis jeatjebem edtjem raajesisnie vueptiestehtedh dellie nueliesievine dam. Jis baakoem

daarpesjem buerkiestidh saemien, dellie naemhemes ‘væhtaj sisnjeli’ buerkestem, jih seammaligke ‘hvis jeg trenger å forklare på norsk’. Tjaatsestimmesne naemhemes væhtaj sijse “direkte sitat” tjaalam, jeatjah gielijste “definitions”, jallh jis im tjaeliemisnie naan “diejvesem” jijtje duvtelh. Gielematerijaalen raajesh jih baakoeħ baajeme *raagkode* tjåadtjodh. Smaave stoerebokstaavigujmie SEMANTIKES KATEGORIJEM tjaalam jallh lahtesebuerkiestimmesne jijtjen utneme LAHTESH.

Båetije kapihtele 2 tjaalegen våaromem åehpiedahta. Kapihtelisnie 3 aalkam partisihpi aktine funksjovnine, desnie predikatijve partisihph gietedallem åvtelen kapihtelisnie 4 easkah adnominaale haemieh digkedem. Dan männgan infinitivh jih konveerbh seamma kapihtelen nuelesne, kapihtelisnie 5, jih gusnie aalkam infinitivine. Minngemes kapihtelisnie 6 konklusjovnem åehpiedahtam, gusnie gaajhkem tjåangħkan geasam, tjaalegen illeldahkem vijrebinie veartesjem – haemide goh ellies systeeme.

2 Våarome

Daennie kapihtelisnie tjaalegen våaromem jih duekiem åehpiedahtam. Dih te njielen åasan juakeldh. Voestes vueliekapihtelisnie 2.1 tjaalam maam gieledajroeteorijide nuhtjem jih dan våaromem, minngelen jis lahtesh tjelkestem mah tjaalegen jarngesne. Mubpene vueliekapihtelisnie 2.2 ovteje dotkemem vuesehtem, 2.3 digkedem vihties åarjelsaemien syntaktihkes sjerevoeth jih væhtah, åvtelen 2.4 metovdem jih dotkemegaaltjh åehpiedahtam.

2.1 Teorije

Daate maaстerebarkoe teorijesne tjaalasovveme man våarome lea dovletje deskriptijve gieledajroe, maam R. M. W. Dixon gohtjeme *Basic linguistic theory*.

2.1.1 Basic linguistic theory

Gielebuerkiestimmesne Basic linguistic theory (daehtie gietjeste BLT) dihte teorije mij jeenjemes nuhtjesovveme, eeremes gujht grammatikhkebuerkiestimmesne mah abpe gielem buerkiestieh. Matthew S. Dryer (2006: 207) deskriptijve gieledaejrije jih akte gellijste gie Dixonen gähtjome gieleteorijem tjaebpiesligke dåastoehtamme jih dähkasjahteme – deskriptijve teorijem tjelkeste naemhtie: deskriptijve teorijh leah teorijh magkerh gielh leah jih magkerh dırregh daarpesjibie naemhtemes gielebuerkiestimmesne. Vihkeles tsiehkie deskriptijve teorijesne; gielem buerkiestidh, daaroen ‘beskrive’ ij goh tjelkestidh, ‘forklare’.

Dixon dihte gie vueptesti BLT lij reerije teorije sjidteme deskriptijve grammatikhki sisnjeli (Dryer 2006: 210). Maaje dihte dihte gie teorijem nommestahteme, dellie ij leah Dixonen (2010: 3) mietie naan orre teorije numhtie, men daate teorije eelki åvtanidh joe dehtie gietjeste goh gieledaejrijh sanskriten- jih greklaanten gielide buerkiestin gaskah geekte jallh golme stoeretjuetie jaepieh daan åvtelen. Numhtie dan våarome dovletje grammatikhkesti båata, mestie åvtanamme. Teorije jeenjem dejpeladje vuekijste åtna jih numhtie annetje konservatijve, men ihkie sagke jeenjebem dovletje vuekijste vaalta goh urebe tradisjovnijste – dellie jeatjah teoriji tradisjovnh aaj sagki teorijem dijpeme jaepiej tjirrh (Dryer 2006: 210–212).

Dixon BLT-teorijem vuajna goh suerkie dehtie eatnemedajroste, numhtie gujht gosse goerehtalla jih mohtede geahkem gielem sjere, v.g. akten gielen grammatikhkes leahyah dan gielen sisnjelen (Dixon 2010: 5). BLT-teorijen baakt galaka geahkem gielem buerkiestidh gielen jijtse premissi mietie, ij goh modeelli sijse pryövedh maam gih tjabrehtidh mij

europeengielide sjiehetehtovveme (Dryer 2006: 211). Daate barre goh teorijen æjvieulmie sjidteme. Dan diete dam jih dovne dan åvteste ahte BLT ij leah naan gaertjies teorije mij barre vihties gielide sjiehetehtovveme – maahta orre fenomeenh aelhiesligke buerkiestidh daejnie teorijinie, ihkie orre konseepth teorijese lissiehtuvviev, ij gujht destie daerpies sjidth teorijem jeatjahtehedh (Dryer 2006: 228). Gosse tjaalam BLT-teorije dle ussjedem teorije goh daaroen ‘rammeverk’ man sisnjelen gielem buerkestem jih misse dah lahtesh veadtaldahkesne mejtie dirreginie gielebuerkiestimmesne nuhtjem, jallh guktie Dryeren baakoej mietie:

It must be admitted that it is often the case that the primary goal of work in basic linguistic theory is descriptive, without any intended theoretical significance, so that it is theoretical only in the sense that it employs a theoretical framework, namely basic linguistic theory (Dryer 2006: 228).

Martin Haspelmath (2009: 394) Dixonem jih Dryerem kradtjohte gosse bagkesægan sotnen teorijen baakt pryövijægan gielem buerkiestidh gielen jijtse premissi mietie, mij akt maam Haspelmath vuajna barre goh dah soptsesteminie jijtsh baakoej vuestie. Eeremes gosse seamma aejkien dovne jiehtiejægan grammatihketaelijh tjuerieh vihties konseepth daejredh åvtelen maehtedh gielem buerkiestidh gænnah; mah leah Dixonen mietie “theoretical concepts” jih Dryeren mietie “descriptive tools”. Daase Haspelmath tsyögkese, tjaala:

However, if these concepts and tools are treated as a true framework, i.e., as a set of options from which descriptivists and languages may choose, they defeat the stated goal of open-minded, bias-free description (Haspelmath 2009: 394).

Dah “konseepth” jih “dirregh”, barre goh Haspelmath aaj tjaala, maehtieh gieledaejrijem heerredh olles ij joekehtassh gieeli gaskem vuejnieh. Men guktie manne vuajnam; seammaligke guktie dah maehtieh gieledaejrijem heerredh, dellie seamma “konseepth” jih “dirregh” maehtieh viehkine gielem guarkedh guktie dovne seammaleejnes jih joekehth væhtah vihtesje gielesti måbpan. Mah aarvoeh jih maahtoeh aeribistie guadta, dah gieledaejrijem seammaligke stuvrehtieh barre goh voestesgïles almetjen giele satnem stuvrehte maam dam vuajna jallh vuepteste veartanisnie. Numhtie dam dle Dryerem daarjelem ij leah mij “[...] atheoretical or theory-neutral description” juktie ij badth maam gih maehtieh buerkiestidh bielelen naan teorijes aerviedimmie (Dryer 2001). Men daennie tjaalegisnie BLT-teorije dirreginie nuhtjesovveme dennie rahtjemisnie pryövedh gielem dan jijtse premissi mietie buerkiestidh. BLT-teorije dovne nuhtjesovveme juktie lea dennie mïlesne ij almetje buktehth gænnah eevre nøytraale årrodh.

2.1.2 Basic linguistic theory jih infinihte veerbh

Daan teorijen baakt galkem buerkiestidh magkerh dah åarjelsaemien infinihte veerbh, jih dejtie lahtesidie nuhtjedh mah BLT-teorijese veadtaldahkesne. Daennie goerehtimmesne infinihte veerbi morfologijem, syntaksem jih semantikhkem veartesjem.

Dotkije mij daennie teorijekapihtelisnie galka moenesovvedh jih gien barkojste stoere våaromem veedtjeme jijtjen goerehtæmman – maam Jussi Ylikoski tjaaleme åarjelsaemien fuelhkiegïelen bijre; noerhtesaemien. Eeremes geekte tjaalegh mejtie leam tjaatsestamme jih teorijine nuhtjeme. Jijtse doktovretjaaledahkesne Ylikoski tjeeli noerhtesaemien daaletje infinihte veerbi systeemen bijre, *Non-finites in North Saami* (2009). Ihkie Ylikoski jeenjemes noerhtesaemien goerehtalleme lea, dellie gujht dan dotkeme urremes daan aamhtesen sisnjelen saemien dotkemeraedteste. Ylikoskin dotkemem, teorijem jih dan buerkiestimmieh leam båarojne åtneme jijtjen goerehtimmesne gie aaj BLT-teorijen sisnjelen tjaaleme.

Vihkeles artihkele mij daan teorijese veadtaldahkesne dihde Ylikoskin tjaalege infinihte veerbi bijre *Defining Non-finites: Action Nominals, Converbs and Infinitives* (2003), gusnie dan ulmie infinihte veerbehaemiej teorijes våaromem tseegkedh jih dejtie tÿölkehkåbpoe defineeredh – guktie infinihte haemieh buerkiestidh europeengielne jih mah syntetiske gielh. Dan ulmie aaj edtja stinkes lahtesh buektedh dejtie siejhmemes infinihte haemiej vueliedåehkide. Daejtie kategorijide mejtie buakta, tjaala, dah badth åesieh dehtie åejviekonsepteste “of traditional linguistic thinking or the so-called basic linguistic theory [...].” (Ylikoski 2009: 28.) Jih dah vueliedåehkieh mejtie satne buakta leah *converbs, infinitives, participles* jih aktem njealjedem mij ij leah daesnie infinihte dåehkine ryökneldh; *action nominals* (= verbalsubstantijvh). Naemhtie dah infinihte veerbehaemiek mah aktene juelkine veerbeparadigmesne tjåadtjoen, men mah seamma aejkien mubpine juelkine jeatjah baakoedåehkiej funksjovnesne gaavnoes jih **dååpedieh** goh adveerbh, substantijvh jih adjektivh. Jih mannasinie dam teorijem åarjelsaemiengielese sjiehtehtidh, juktie:

[...] it seems unquestionable that the categories infinitive, participle, converb and action nominal are, to quote Haspelmath (1995a: 1) on converbs, “*universally applicable or cross-linguistically valid* in the sense that they are found in various languages irrespective of their genetic and areal connections, and must be seen as belonging in some way or other to universal grammar.” (Ylikoski 2003: 186)

Naemhtie Haspelmath konveerbem universaale grammatikhkese veadta, jih Ylikoski seammaligke duej mubpiej kategorijigujmie. Haspelmathen mietie dovne saemien gielh naa lihke gielesåarhem mij åehpie goh “Standard Average European” (Ylikoski 2009: 17). Guktie aalkovisnie moenim dellie infinihte haemide jijtsh syntaktikhkes funksjovnijste defineerem.

Modte Ylikoskim gie verbalsubstantijvide infinihte veerbehaemine buerkeste *word-class-changing inflection*¹ baakt – dellie eah leah verbalsubstantijvh daennie tjaalegisnie infinihte veerbehaemine vuajnalgamme. Verbalsubstantijvh utnieh gaajhkh dah funksjovnh mah substantijvi leah, dovne morfologijes jih syntaktihkes sjierevoeth – jih dannasinie tjielke substantijvh. Dagka tjarkebe Igor' V. Nedjalkoven (1998: 421–422) vuajnoem dåarjelem gie barre golme åejviedåehkieh infinihte veerbehaemijste tseegkie jih mejtie satne syntaktihkes funksjovni mietie defineerie: partisihpe – dennie attribuhtijve funksjovnesne; infinitijve – infinihte veerbehaemie kompleemeenteraajesen objektefunksjovnesne jih dle konveerbe – infinihte veerbehaemie dennie adverbijaalefunksjovnesne. Ylikoski (2003) badth jáähkesje ahte naemhemes juakoe eevre guktie dah pruvhkieh finihte lihtseraajesh juekedh relatijveraajesinie, adverbijaaleraajesinie jih kompleemeenteraajesinie. “Neither is it uncommon to regard participial, converbal and infinitival constructions as corresponding non-finite clauses”. (Ylikoski 2003: 191.) Guktie dam jis, edtjem daagka vuelege vuesiehtidh noerhtesaemien raajesigujmie. Vuajnah mohtedh geahkem noerhtesaemien infinihte veerbehaemiekonstruksjovnem åarjelsaemien jarkoestimmie raajesinie:

- (1) *Máhtte lohpidii boahtit.*
 Maahke.NOM dåajvoehtidh.PRT.3SG båetedh.INF
 ‘Maahke dåajvoehti satne båata.’ (AA&JY: 39)
- (2) *Iŋggá oastin biila*
 Ingke.GA åestedh.AG.PASS.PRC bijle.SG.NOM
 ‘Bijle maam Ingke åestieji’ (AA&JY: 41)
- (3) *Mánná viegai ovta čieru ruoktot.*
 Maana.SG.NOM hajkedh.PRT.3SG akte.SG.GEN tyearodh.VGEN gåetide
 ‘Maana gåetide hajki mearan tyearoeji barre iktesth.’ (KPN&PS: 267)

Bijjege noerhtesaemien infinihte veerbehaemieh tjaaleldh mejtie jarkoestamme finihte lihtseraajesasse. Daate mijjem buakta båastede tjaalegen hypoteesen gåajka, mah finihte lihtseraajesh aejhtieminie muvhth åarjelsaemien infinihte veerbehaemijste. Men naemhtie tjaalegisnie gujht infinihte veerbehaemieh juekedh dan mietie barre goh dah mah adjektivine, adverbine jih substantijvine **dååpedieh**. Daan tjaalegen teorije numhtie barre goh pleenteldh Nedjalkoven syntaktihkes vuajnoraedteste jih Ylikoskin stinkes gietedalleme

¹ Ylikoski (2003: 189) Haspelmathese tjaatseste gie aalkovenaejmeste daagkerem vuajnoem åehpiedahteme. Mannasinie veerbehaemine verbalsubstantijvide utniejægan juktie dah utniehtieh jijtsh lekseeme-baakoedåehkien sisnjeles sytaaksem, mearan ålkoles sytaakse jis båata dehtie orre baakoehaemie-baakoedåehkeste.

funksjovnebuerkiestimmijste. Vueelen tabelle mij Nedjalkoven (1998: 421–422) golmen-juakeldh åejviedåehkieh infinihte veerbijste, men Ylikoskin (2003: 228; 2009: 32) tabelle lissiefunksjovnigujmie:

Tabelle 1 – Golmen-juakeldh åejviedåehkieh infinihte veerbijste

Finihte lihtseraajese	Kompleemeenteraajese	Relatiiveraajese	Adverbijaaleraajese
Infinihte veerbehaemie: Syntaktihkes funksjovne:	infinitive argumeente (= subjeekte, objekte, veadteldh ² adverbijaale)	partisihpe attribuhte jallh predikatijve	konveerbe (looves) adverbijaale (= adjunkte)

Bijjebe tabelle vihkeles lahtesh åehpiedahta mah tjaalegisnie nuhtjelgjeh. Seamma aejkien dejtie vihties haemiej funksjovnide vuesehte. Daate tabelle tjaalegen åejvietabelline sjædta, juktie goerehtallemen teorijem jih barkoevuekiem vuesehte mij daan barkoen jarngesne. Guktie infinihte veerbide daesnie guarkoe, åvtese båata daehtie tabelleste. Daam båarojne åtnam dovne haemie-gjetedallemisnie jih joekehtimmesne. Im badth barre guktie geahkem haemiem vuajnam sjiere, dovne badth guktie geahken vueliedåehkien aerviedimmes infinihte haemiek analyseerem sinsitnine – jih guktie minngedsgeatjan buerkestem magkarinie dam aarjelsaemien abpe systeemem vuajnam, easkah kapitelisnie 6.

2.1.3 Lahtesh

Daennie boelhkesne lahtesh åehpiedahtam guktie daennie tjaalegisnie dejtie nuhtjem. Aalkam åejvietjoelmie; seerkeme vuestie sojjehtimmie, baakoeh mah finihte jih infinihte veerbi aamhtesen jarngesne, åvtelen vielie lahtesh buerkestem.

SEERKEME lea morfologijes prosesse mesnie orre lekseeme sjædta. LEKSEEME lea grammatikhkes ektievoete man dovne haemie jih sisvege, men mij jæjhta barre goh baakoehaemie jallh gellie baakoehaemine. Lekseeme daamtaj maahta orre baakoedåahkan båetedh, men ij daarpesjh. SOJJEHTIMMIE jis morfologijes prosesse mesnie baakoehaemie (d.g. ‘ordform’) aktede lekseemeste sjædta. BAAKOEHAEAMIE lea grammatikhkes baakoe mij fonologijen jallh ortografijen baakt jæjhta. Men ij díhte gåessie gan orre baakoedåahkan båetieh. Dan åvteste ij leah badth díhte joekehtasse mejtie proseeseste baakoedåehkie-molseme sjidteme vuj ij, men mejtie orre baakoehaemiek jallh orre lekseemh dorjesuvvieh.

² d.g. ‘obligatorisk’

(Trosterud 2003a: 55–61.) Daennie tjaalegen aamhtesisnie jih stoere tjoelmesne; “mejtie infinihte haemie vuj seerkeldh haemie” – dellie giehpebe læjhkan vihtesjidh mejtie prosessese seerkemistie sjidteme, goh vihtesjidh mah dehtie sojjehtimmeste. Vuesiehtæmman gosse galika gaavnehtidh mejtie seerkeldahke, dle maahta geekte kriterijumh biejedh: 1.

Morfologijes kriterijume: haemie galika “viellebi” lekseemen mietie maehtedh sojjesovvedh jih 2. Ålkoles syntaaksen kriterijume: haemie galika “viellebi” sæjjan maehtedh tjaangedh. Jis dle numhtie – dellie haemie tjielke seerkeldahke.

VEERBE baakoedæhkeste båata maam maahta modusasse sojjehtidh, men læjhkan eah gaajhkh veerbehaemeh modusisnie sojjeldahkesne, dannasinie geekten dåahkan dejtie veerbehaemide. FINIHITE VEERBE lea modusisnie, men dovne tempusisnie, persovnesne jih taalesne aaj sojjeldahkesne. Jallh v.g. Knut Bergslanden (1994: 37) baakoej mietie: “[...], såkalte finitte (bestemte) former: bestemte både når det gjelder subjektpersonen og når det gjelder tiden”. Åarjelsaemien geekte MODUSH: indikatijve jih imperatijve “[som viser] kva innstilling talaren har til handlinga verbet uttrykker” (Trosterud 2003a: 75–76). Åarjelsaemien *lea*-veerben dovne potensiaalise jih kondisjonaalise aaj. Jih indikatijven geekte TEMPUSH: preesense jih preteritume.

Daennie tjaalegisnie INFINIHITE VEERBE barre guktie Bergsland (1946) buerkeste, ij satne tjaelieh magkeres ij leah, men dovne **magkere lea** jih guktie infinihte veerbh finihte veerbijste joektehdedtih:

[...] ved å være indifferente [= ubestemte, Bergsland 1994] med hensyn til person-numerus og tempus-modus, [...] (Bergsland 1946: 172).

Men infinihte veerbe maahta ASPEEKTEM vuesiehtidh, “[som] er ein grammatisk kategori ved verbet, som viser kva synsvinkel talaren ser handlinga frå” (Trosterud 2003a: 77). Jallh Bergslanden baakoej mietie vihth – guktie dah infinihte veerbh:

[...] markere[r] handlingens (tilstandens o. s. v.) utstrekning el. lign. eller dens forhold til andre handlinger (o. s. v.), [...] (Bergsland 1946: 172).

Jih daagka finihte veerbh jis mah ‘ubestemt’ aspeekten muhteste, Bergsland tjaala. Aspeekten aaj kategorijh: PERFEKTIJVE buerkeste ahte giehtelimmie tjirreldh jallh d.g. ‘avslutta’ (Trosterud 2003a: 77), jih IMPERFEKTIJVE ahte díhte ovttjirreldh. Daah geekte kontrasteerih sinsitniem. PROGRESSIJVE daesnie nuhtjesovveme giehtelimmien bijre mij annje juhtieminie. Daejtie manne tempuse-viedteme lahtesi sæjjan nuhtjem. Aspeektem jih tempusem dennie ovtetje dotkemisnie misteme, lahtesh mah tempusasse veadtaldahkesne, v.g. ovtetje lahtese

“preesense partisihpem” im nuhtjh: “[...] i og med at skilnaden dei imellom er ei skilnad i ulike trekk for kategorien aspekt, og ikkje for kategorien tempus” (Trosterud 2003a: 79).

Jis finihte veerbe åarjelsaemien raajesisnie, dellie díhte raajesen ÅEJJIE, men mij åehpies væhta åarjelsaemien; maehtieh jeenjh NOMINAALE RAAJESH mejnie ij leah naan kopula-veerbe – mij lea seamma goh åarjelsaemien raajesisnie maehtieh dovne jeatjah åejjieh. Raajese ejnegen goh geektine åesine juakeldh, díhte akte lehkje; subjeekte jih mubpie; predikaate. Lahtese PREDIKAATE dannasinie nuhtjelge dovne dej veajkoej gosse predikaatesne ij leah naan verbaale. Åarjelsaemien infinihte veerbh maehtieh finihte veerbese jearohke jallh finihte veerbem modifjeeredh, men dah aaj maehtieh OKTEGS VERBAALINE årrodh. Daam vielie tjielkestidh ahtjetje vielie vuelielisnie, boelhkesne 2.3.2.

Voestes tabellesne (Tabelle 1) infinihte veerbide golmen funksjovneste joekehtamme, dah infinihte veerbh mah argumeentine, loeves adverbijaaline jih attribuhte- jih predikatijvine dååpedieh. Daate FUNKSJOVNELLE JOKEHTIMMIE, jallh Ylikoskin (2003: 186) baakoej mietie “the functional approach”. Dah infinihte veerbh gååvnesieh dejnie funksjovnine. Men juktie seerkeme lea morfologijes proseesse mij orre lekseemh dorje, jih sojjehtimmie prosesse mestie orre baakoehaemieh sjidtieh – dellie infinihte veerbh jijtsh baakoedåehkien sisnjelen annje årroeh. Dannasinie infinihte veerbh annje jijtsh væhtah utniehtieh veerbeparadigmeste v.g. barre goh veerbi argumeentestruktuvrem, jalts dah gååvnesieh dejnie aadtjetje moeneme funksjovnine. Jih juktie infinihte veerbh annje veerbeparadigmen sisnjelen – dannasinie sojjeldh infinihte veerbehaemieh morfologijesne jih syntaksesne læjhkan joekehtadteminie adveerbijste, substantijvijste jih adjektijvijste. Debelen dakhoe dååpedeminie goh veerbh jih debelen dakhoe goh nominelle haemieh – adjektivh, adveerbh jih substantivh.

Juktie VERBALSUBSTANTIJVE substantijve mij giehtelimiem buerkeste, men man gaajhkh morfologijes jih syntaktihkes sjerevoeth goh substantijvi, dellie ij leah daennie goerehtalemisnie mij infinihte veerbehaemide – díhte seerkeldh haemie. AGEENTENOMENE jis aaj seerkeldh haemie; substantijve, mij buerkeste almetjem giehtelimiem tjrrehteminie.

INFINITIJVE argumentaale veerbehaemie, eng.g. “‘argumental’ verb forms’ (Ylikoski 2009: 31) mij maahta tjaangedh dan sæjjan gusnie substantijve jæjhta. Dan ij leah gaajhkh substantijvi morfologijes jih syntaktihkes sjerevoeth, v.g. ij gujht substantijvi kaasusesojjehtimmiem goerh (Ylikoski 2003: 196). Infinitijvide bööremes defineerie goh

infinihte veerbh mah argumentaale funksjovnine (goh subjeekte jih objekte) nuhtjesuvvieh jih goh veadteldh adverbijaalh, eng.g. “obligatory adverbials” (Ylikoski 2003: 197–198).

KONVEERBE loeves adverbijaale veerbehaemie, eng.g. ‘free adverbial verb forms’ (Ylikoski 2003: 230). Dihle raajesen æjvieveerbem modifjeerie. Juktie adveerbi ij leah naan morfologije mestie vuajna mejtie seerkemistie vuj sojjehtimmeste sjidteme, dellie dejtie buerebe defineeredh mah maehtieh jijtsh gaaajka argumeenth dijjpedh. Æjviejoekehtasse infinitiven jih konveerben adverbijaale funksjovnen gaskem sjædta: infinitive lea veadteldh jih konveerbe loeves jallh veeljemes.

PARTISIHPE attribuhtijve veerbehaemie, eng.g. ‘attributive verb forms’ (Ylikoski 2009: 31), men men maahta dovne predikatijve haemie. Partisihph leah adjektivvi plieresne numhtie juktie dej æjviefunksjovne lea nomenh modifjeeredh, men dej aaj mubpie funksjovne; dah aaj predikatijvine nuhtjesuvvieh. Adjektivjies væhtah annje faeties, barre goh komparatijve jih superlatijvegraadh (Ylikoski 2003: 226–227). Dej aaj jeatjah væhtah barre goh adjektivvi v.g. baakoeörnege jih kaasuse-/ taale-/ tjoele-kongrueense fraasen æjjine (Ylikoski 2003: 193). Muvhth åarjelsaemien partisihph eah ljhke daarpesjh gaaabpegem funksjovnem guedtedh, v.g. barre attribuhtine jallh barre predikatijvine jijhtedh, eevre guktie saemien adjektivigujmie aaj; mej joekehtasse attribuhtijve jih predikatijve haemiej gaskem.

Partisihph veerbi ovmessie PARTICIPANTH relativiseerih mah buerkiestieh magkeres råälla nominaalen lea veerben giehtelimmesne. Eah dah syntaktihkes funksjovnide jearohke. Haemie mij AGEENTEM relativiseerie gohtjesåvva AKTIJVE PARTISIHPE jih mij patieentem relativiseerie PASSIJVE PARTISIHPE (Shagal 2017: 1).

Lahtese ORIENTASJOVNE jallh eng.g. ‘orientation’ (guktie Shagal 2017; 2018; Haspelmath 1994) joeketh ektievoeth buerkiestieh gaskem partisihpem/ veerbehaemiem jih nominaalem maam modifjeerie, nominaale mij lea veerben participante aktede paradigmeste mïsse partisihpe veadtaldahkesne (Shagal 2018: 64). Gosse attribuhtijve partisihpi orientasjovnem jallh relativiseeremem buerkestem dellie Shagalem goerem gie uraalengieli partisihpesysteemem geektine æjviedåehkine juekieji gusnie åarjelsaemien sjeahtha voestes dåahkan. Dan bijre naemhtie tjaala: “[...] consist entirely of participles inherently oriented towards certain core participants, i.e. A, P, or S” (Shagal 2018: 69). A lea nuhtjesovveme semantihkes råällan bijre AGEENTE mij dan vaestiedæffa transitijve raajesen subjeekte. P jis PATIEENTE jih vaestiedæffa transitijve raajesen objekte. S jis tjaåadtje englaantengielen s:n

åvteste: SINGLE PARTICIPANT jih mij intransitijve veerben aajne argumeente. Daah lahtesh semantihke-suerkeste bætiek jih partisihpe-gïetedallemisnie åtnasuvvieh, olles edtjh syntaaksen lahtesigujmie mastedh, barre goh: subjeekte jih objekte – mah buerebe sjiehtieh raajesen funksjovnide.

BAALTE-ÖÖRNELDH veerbh leah geekte veerbh mah tjåenghkesne verbaaline seamma subjeektese. Dah maehtieh geahkh objekth jih adverbijaalh utnedh.

OBJEEKTEINFINITIJVE lea konstruksjovne infinihte lihtseraajesinie, gusnie finihte veerben lea akkusatijveobjekte jih infinitijvekompleemeente. Dïhte akkusatijveobjekte seamma aejkien infinitijven ageentine dåemed. Infinitijven jis maahta jïjtse objekte jallh adverbijaale.

2.2 Ovtetje dotkeme

Daennie vueliekapihtelisnie vuesehtem maam gieledaejrijh daan geatjan aamhtesen bijre tjaaleme. Dotkijidie iktemearan åehpiedahtam. Edtjem vuesiehtidh man stoere systeeme geahken gieledotkijen lea jih magkerh haemieh sijjen. Mohtedidh dle gal kem sijjen systeemide jih dam tjielkemes darjoem aktene tabelline minngedsgeatjan. Sijjen gaavhtan manne easkah dusnie vuesehtem mah lahtesh gieledaejrijh magkeri gænnah haemiej bijre nuhtjeme.

2.2.1 Eliel Lagercrantz

Eliel Lagercrantz (1894–1973), Soemen raedteste, dïhte voestes³ dotkijinie sjïdти åarjelsaemien grammatikhkem buktedh, *Sprachlehre des Südlappischen nach der Mundart von Wefsen* (1923). Dïhte lij goerehtalleme åarjelsaemien noerhemes smaaregem jih gærja tyskengielesne tjaaleldh.

Geervebodtje vihtiesligke ryöknedh gellie infinihte veerbh Lagercrantzen systeemesne, men dan gujht gïen stööremes systeeme infinihte veerbijujmie. Dïhte geekten kapihtelen nuelesne dejtie gïetedalleme, funksjovnelearosne (*funktionslehre*) jih haemielearosne (*formenlehre*).

Haemielearosne Lagercrantz (1923: 101–103) geekten dåahkan daejtie juakeme:
Verbaldingwörter jih *Verbaleigenschaftswörter*. Voestes dåehkien nualan vijhte bïejeme:
Infinitiv, negierender Stamm, Gerundium, objektives Verbaldingwort jih *Partizipien*, mubpien

³ Maam daan baelien åarjelsaemien gähtjobe.

dåahkan; *aktives und passives Partizip; karitives und abundatives Eigenschaftswort; allgemeines Verbaleigenschaftswort* jih *Verbalumstandswort*.

Funksjovnelearosne Lagercrantz (1923: 58–65) infinihte veerbehaemide vuesehte syntaaksen vuajnoeraedteste; tjaala guktie dah nuhtjesuvvieh jih magkeres funksjovne dej. Mij hijven Lagercrantzen buerkiestimmesne satne joekehtahta guktie åtna magkerh haemieh dah leah jih magkerh funksjovnh dah guedtieh jis. Men sagke geervebe vihtesjidh guktie Lagercrantzen systeeme våäjnoe, eeremes dan åvteste satne dan jeenjh haemieh infinihte veerbine biejeme. Modte mubpiej gieledaejriji systeemh, dellie Lagercrantzen verbalsubstantijvh, dan attribuhtijve partisihph jih tjeajne sjiere passijve partisihph. Dísse lissine “verbaladjektivh” aaj, mejtie sán badth vuajna goh infinihte haemie seamma daltesisnie goh verbalsubstantijve.

2.2.2 Gustav Hasselbrink

Gieledotkije Gustav Hasselbrink (1900–1982), Sveerjen raedteste, åehpie jijtse stööremes barkoen åvteste goh tseegki dam sov stoere baakoegärjam *Südlappisches Wörterbuch = Oårj'elsaamien baaguog'ärja I–III*, 1981–1985. Daate barkoe golmine gärjine sjüdти man 1500:n heditie sæjroeh. Gärjan aalkovasse lea 167 sæjroen grammatikhkebhkemdassem iktedamme. Hasselbrink maaje Bergslanden mænngan jijtse barkoem bæjhkoehti, men satne Lagercrantzen tradisjovnem sagke lühkebe tjåådtje, dannasinie åvtelen båata daesnie.

Hasselbrink (1981: 138–139) sán vaenebh haemieh biejeme goh Lagercrantz (1923). Dihte aaj naa hijven buerkiestamme guktie dej syntaktikhes funksjovnh. Dan dåahkan lea daejtie: *Infinitiv, Voluntativ, Verbalsubstantiv, Finalis, Verbaladjektiv, Gerundium, Partizip Präsens, Partizip Futurum, Partizip Präteritum, Modalis, Verneinungsform* jih *Abessiv*. Hasselbrinken systeeme aaj naa stoere sjædta, dan leah gitjh verbalsubstantijvh jih jeenjebh infinitijvh, dovne verbaladjektijvh jih adnominaale partisihph. Dan aaj jeenjebh haemieh mej adverbijaale funksjovnh: “Adverbialle Funktionen haben auch Verbformen wie Finalis, Modalis und Abessiv” (Hasselbrink 1981: 161).

2.2.3 Knut Bergsland

Knut Bergsland (1914–1998), Nöörjen raedteste, dihte gie guhkemes åarjelsaemien gielen njueniekisnie barkeme jih gien jeenjh barkoeh mejtie åarjelsaemien dajvese laahpeme. Bergslanden tjaeleme doktovretjaaledahkesne annje dihte mij åarjelsaemien gieledaaajroen stööremes grammatikhkegärja *Røros-lappisk grammatikk: et forsøk på strukturell språkbeskrivelse* (1946). Daate soemenungrijen gieli voestes strukturelle bïhkemdasse dehtie

åarjemes smaaregisticie jih mij daaroen tjaaleldh. Knut Bergsland jih Ella Holm Bull aktesne buktiehtigan daaletje åarjelsaemien rïektestjaelemevuekiem, guktie dle alte se mubpie *Sydsamisk grammatikk* (1982; 1994) dennie tjaelemevuekesne bööti. Dihete daaroen tjaaleldh skuvlegrammatikhke mij aevhkine sjïdти dan ohtje saemien byreskasse aaj.

Bergslanden ohtje systeeme Lagercrantzen jih Hasselbrinken systeemei baalte. Dihete tjimkesligke aaj vuesehte muvhth infinihte veerbh maehtieh daamtaj jïjtjeraadh raajeselihtsine árrodh jih dah mah maehtieh barre jeatjah veerbem modifjeeredh. Gaajhkide haemide satne mohteden áehpiedahta, guktie dah sinsitneste joekehtedtieh dovne aspeekten muhteste jih funksjovnijsste (Bergsland 1946: 173). Dihete vijhte infinihte veerbh buakta: *negatum, infinitiv, gerundium (tilstandsform,* 1994), *perfektum* jih minngemes *genitiv* (verbformer på -n, 1994) mij vijhtedinie sjædta. Naemhtie Bergsland naa tÿölkehke jïjtse guvviem dejstie infinihte haemijste dorjeme gossesov funksjovne-buerkiestimmie gujht lâhka. Bergslanden ij leah naan attribuhtijve partisihph jallh verbalsubstantijvh, dan gujht jis sagke jeenjebh haemieh mejtie seerkeldahkine vuajna.

2.2.4 Ole Henrik Magga jih Lajla Mattsson Magga

Ole Henrik Magga jih Lajla Mattsson Magga, dah Bergslanden barkoem jáarhkigan jih orrestehtigan. Orre grammatickem bööktigan *Sørsamisk grammatikk* (2012). Dihete daan aajketje uremes grammaticke mij urebe jallh daaletje lahtesigujmie tjaaleldh. Jeenjh vuesiehtimmieh jih bïhkemdassh dah maaje Bergslanden barkoste veedtjeme, men baakoseerkeme-buerkiestimmieh dah sagke stuerebe jih vyrehkåbpoe dorjeme jih dovne syntakselearoen kapihtelem. Men dah aktem infinihte veerbem sliejhteme Bergslanden systeemeste, jih numhtie njielje infinihte veerbh dej guaktaj bïhkemdassesne annje gaavnoes: *infinitiv, tilstandsform, perfektum partisipp, jih nektingsform* (Magga & Magga 2012: 30). Veerbegenitijve mij sotnen systeemesne ij leah vielie juktie dam seerkeldahkine utnigan. Destie dam giefemes systeemine sjædta vaenemes haemiejgujmie. Men dah aktem orre funksjovnem – attribuhtijve funksjovnem vadteme ‘perfektum partisihpese’ mij Bergslanden ij leah: *viejiehtamme krievvie* (Magga & Magga 2012: 208).

2.2.5 Jussi Ylikoski

Jussi Ylikoski, Soemen raedteste, dan båetije artihkele *South Saami* (bået.) mij bæjhkoehtåvva. Desnie Ylikoski muana dah seamma infinihte haemieh mah “usually [are] described as the non-finites in the language”, dah dah seamma njielje mah Magga & Maggan systeemesne: *infinitive, perfect participle, progressive* jih *connegative*. Juktie perfektijve

partisihpe jih progressijve dan daamtaj raajesen aajne veerbine jijhtieh, dellie satne nuepies buerkiestimmie vadta – finihte veerbine dejtie karakteriseeredh. Dannasinie vååjnoe goh infinihte veerben kriterijumem defineereminie goh veerbehaemie mij ij gåessie oktegs verbaaline maehtieh båetedh. Ylikoskin goerkese dejtie åarjelsaemien fååtesæjja kopula-veerbide sårn kaanna maahteme gaertjiemdih Magga & Maggan (2012) systeemem tjarkebe. Dihle gujht læjhkan dejtie lissiemdamme. Baalte Bergsladem, dellie dej guaktaj giengelommes funksjovne-buerkiestimmie dejstie siejhmemes infinihte haemijste jih mij jeenjemes naan analyjsem mojhtestahta dehtie ellies infinihte veerbi systeemeste. Ylikoskin mietie åarjelsaemien giele sårn dihle uraalen giele man vaenemes infinihte veerbehaemieh, jih buerkeste badth dovne måedtieh åarjelsaemien seerkeldahki kognaath; dejtie infinihte veerbehaemine gujht vuejnieh mubpine saemiengieline.

2.2.6 Ovtetje dotkiji systeemi joekehtassh

Daej dotkiji barkojske stoere joekehtassh vååjnoeh systeemeste måbpan. Dehtie mehtie raedteste dah infinihte veerbide veartasjamme – stuvreme mah haemieh åådtjeme systeemi sijse tjaangeme. Stööremes tjoelme, vuajnam, eah leah kreajnahtamme guktie dah sojjehtimmie joekehttamme dehtie seerkemistie. Destie dam dah systeemh dan joekoen måedtieleejne. Mubpie tjoelme jis dah lahtesh. Ihkie muvhth v.g. lahtesem *gerundium* nuhtjeme, dellie eah leah gaajhkesh dejtie seammaleejne nuhtjeme jallh seamma haemiej bijre, eah akth seamma funksjovni bijre gan. Vueleben tabellese geahkem systeemem loevtsæjraj tseegkeme. Garrah bieleste dihle haemie jih dellie gieledotkjen lahtesh jis baalte. Ulmie barre vuesiehtidh sijjen infinihte systeemh. Jis skaavhtegi sisnjeli gåaroes dellie sårn dotkije haemiem seerkeldahkine åtneme jallh ij akt haemien bijre maam tjaaleme gænnah, men ij leah dihle dallegh relevante.

Tabelle 2 – Ovtetje dotkiji infinihte veerbi systeemh

Haemieh	Lagercrantz (1923)	Hasselbrink (1981)	Bergsland (1946; 1994)	Magga & Magga (2012)	Ylikoski (bået.)
-den/-dijten & -dijtan <i>dåeriedijtan</i>		Voluntativ ⁴	[infinitijven varijaanth]		
-dh/-didh <i>vuelkedh</i>	Infinitiv	Infinitiv	infinitiv	infinitiv	infinitiv
-dihkie <i>gårraldihkie</i>	Passiv des Partizip -dihks (attr.)				
-h <i>vuelkieh</i>	negierender Stamm	Verneinungsform	negatum	nektingsform	connegative
-htje <i>buelehtje</i>	abundative Verbaleigenschaftswort				
-jassa <i>vuelkiejæssa</i>	Futurum des Partizip	Partizip Futurum			
-je/-æjja <i>nahkije/</i> <i>vuejiehtæjja</i>	Präsens des Partizip -jes (attr.)	Partizip Präsens -jes (attr.)			
-kh <i>ebrekh</i>	karitive Verbaleigenschaftswort -kes (attr.)	Abessiv ⁵ -kes (attr.)			
-me/-mme <i>vualkeme/</i> <i>byöpmedamme</i>	Perfekt des Partizip -mes (attr.) ⁶	Partizip Präteritum -mes (attr.) ⁷	perfektum (partisipp)	perfektum partisipp	perfect participle
-me/-mmie <i>vuelkeme/</i> <i>byöpmedimmie</i>	Gerundium	Verbalsubstantiv			
-me/-mmie <i>deejeme</i>	substantive Partizip				
-men & -mman <i>vuelkemen/</i> <i>byöpmedamman</i>	Gerundium Illat. Sg.	Finalis ⁸	[infinitijven varijaanth]		
-minie <i>vuelkieminie</i>	Gerundium Essiv Sg.	Gerundium	Gerundium/ tilstandsform	tilstandsform	progressive
-n <i>vaedtsien</i>	Verbalumstandswort -s (attr) ⁹	Modalis	(verb)genitiv		
-oe <i>bælloe</i>	objektives Verbaldingwort				

⁴ Hasselbrinken mietie; infinitijven genitijve jallh illatjive.

⁵ Hasselbrinken miete dihthe *Verbaladjektive*.

⁶ Funksjovnelearosne Lagercrantz dam attribuhtijve haemiem gohtje *Das eigenschaftswortliche Partizip*.

⁷ Hasselbrink dam attribuhtijve haemiem gohtje *Verbaladjektiv*.

⁸ Hasselbrinken mietie; verbalsubstantijven genitijve jallh illatjive.

⁹ Lagercrantzen attribuhtijve haemie **-s**, v.g. *gåvloes*, maam gohtje *allgemeine Verbaleigenschaftswort*.

Gien systeemem veartesje, vuajna man stoere jih veljie åarjelsaemien infinihte systeeme lea, jallh man onne jih giefie jis. Stööremes joekehtassem vuajnam verbalsubstantijvi jih partisihpi muhteste. Lagercrantzen jih Hasselbrinken systeemine lin attribuhtijve partisihph, dehtie raejeste leah gaarvanamme jih attribuhtijve partisihph eah vielie åarjelsaemien infinihte systeemesne. Dej guaktaj aaj verbalsubstantijvh, jih tjeajne badth maam verbaladjektijvh gåhtjoejægan; mah eah leah partisihph, men verbaale adjektijvh seamma daltesisnie goh verbalsubstantijvh. Lahtesi diete geerve sjædta sijjen systeemide mohtedidh, jih eeremes gosse eah leah daarpesjamme buerkiestidh magkerh kriterijumh infinihte veerbide sijjen: "mij díhte sojjehtimmie" jallh "mij díhte infinihte veerbe". Gaajhke daate dorje åarjelsaemien infinihte systeeme annje mujvien.

2.3 Relevante åarjelsaemiengielen væhtah

Daennie vueliekapihtelisnie åarjelsaemien ovmessie væhtah åehpiedahtam mah relevante moenedh åvtelen åarjelsaemien infinihte veerbide gietedallem.

2.3.1 Baakoedåehkieh – substantijvh, adjektijvh jih adveerbh

Ovtetje åarjelsaemien gieledotkemen diete vuajnam daerpies baakoedåehkieh digkiedidh jih vuesiehtidh maam ussjedem substantijvi- jih adjektivigujmie. Daate vihkele åvtelen gaajhki åarjelsaemien infinihte haemiej funksjovnide åehpiedahtam.

Maja Lisa Kappfjell (2010) gie åarjelsaemien adjektivvi bijre maaстerebarkoem tjaaleme, *Åarjelsaemien attribuhte-predikative systeeme*, vihtesji daajroe dejstie fâåtesi. Seamma aejkien tjaatseste dovne ovtetje gieledotkiji jiehtiegidie mejstie guarkoe mij maahta geerve gosse baakoedåehkide goerehtalleminie mah nomeni nueleste båetieh:

Hasselbrink jis naemhtie tjaala adjektivi bijre "*Die Grenzen zwischen Adjektiven und Substantiven, sowie zwischen Adjektiven und Adverbien sind fließend*" (Hasselbrink 1982:105). Bergslande jis naemhtie tjaala "*de ord som man pleier å slå sammen under betegnelsen 'adjektiver' lar seg således ikke skille ut som egen stammeklasse, heller ikke om man regner komparasjonssuffixene som formanter*" (Bergsland 1946:115) (Kappfjell 2010: 7).

Bergsland jih Hasselbrink aktenraeresne dah nomenh maehtieh geerve joekehtidh sinsitneste, raaste ij leah maaje dej gaskem dan tjelke, eeremes adjektiven substantijven gaskem jih adjektiven adveerben gaskem. Ahte geerve substantijvem jih adjektivem joekehtidh – ij leah barre åarjelsaemiengielse sjiere. Naemhtie dovne jeatjah saemiengielne jih dej fuelhkiegeline (Trosterud 2003b: 61). Læjhkan gujht saemiengielh nukies joekehtadteminie guktie sjiere baakoedåehkie-raerkemem daerpies darjodh geahken gielete. Daate tjoelme

daan tjaalegen aamhtesasse relevante sjædta juktie ij buktehth infinihte veerbehaemieh defineeredh mah adjektivvi, substantivvi jih adveerbi funksjovnem guedtih jis ij leah buerkiestamme magkeres funksjovne dej baakoedåehkij aeriebistie.

Maaje åvtese båata saemiengielesne geerve daejtie sinsitneste raerhkedh, dellie jeenjebe daejrehteminie galka maehtedh raerhkedh åarjelsaemiengielesne aaj. Kappfjell (2010: 38–44) jijtse tjaalegisnie vuesehte man daerpies dovne morfologijen jih syntaaksen bielide veartasjidh jis buktiehtidh adjektivem substantiveste joekehtidh. Ij leah dannasinie nukies barre dam aktem goerehtidh. Voestegh morfologijen biellem vaaltam åvtelen dan syntaaksen.

SUBSTANTIJVE kaasusi jih taali mietie sojjesåvva, gaektsien kaasusen jih akten- jih gellientaalen mietie.

ADJEKTIJVEM maahta kompareeredh. Saemien KOMPARASJOVNE ij leah sojjehtimmie, men seerkeme, juktie dejtie maahta kaasusi mietie sojjehtidh (Magga & Magga 2012: 66). Adjektivh attribuhtive jih predikatjive haemieh utnieh, jih daamtaj joekehth haemieh dennie geektene funksjovnesne, men seamma haemie saaht mennie taalesne díhete argumeente tjåadtjoen – gujht positijvesne. Komparatjvi gitjh taale-kongrueense, attribuhte- jih predikatjveposisjovnesne (geahth Bergsland 1994: 52; Magga & Magga 2012: 71)¹⁰.

ADVEERBE lea lekseeme, man ij magkeres gænnah vihties morfologijes gietjeh. Dejtie buerebe defineerie jijtsh funksjovni díete.

Daej baakoedåehkij definisjovnigujmie annje tjoelmigujmie baatsa. Vuesiehtæmman; muvhtem substantivem maahta kompareeredh: *gaedtiegappa* (Magga & Magga 2012: 66) jallh muvhtem adjektivem sojjehtidh: *båetebe bueriebasse* (Bergsland 1994: 118) jallh adjektivem muvhtene adverbijaaline nuhtjedh: *Díhte riekte vaadtsa* (Bergsland 1994: 70). Gosse barre morfologijes biellem veartesje naemhtie, dle geerve sjædta dejtie vihties joekehtasside vihtiestidh – dannasinie daerpies syntaaksen biellem vaeltedh joekehtæmman.

¹⁰ Sijen vuesiehtimmieh barre seammalíhtses maadtojste. Seammalíhtses maadtoej dovne kaasusekongrueense (geahth Bergsland 1946: 265). Naemhtie våâjnoe abpe dam åarjelsaemiendajvem. Noerh temas smaaregen våâjnoe gellienlíhtses maadtoej dovne taale- jih kaasusekongrueense (Lagercrantz 1923: 30). Ij badth barre dej, superlativjvi gujht aaj (geahth v.g. Jaahkenelkien Aanna 1997–2000; Ignácz Halász 1887).

Substantiven åejviefunksjovne argumeentine (substantijvefraasen åejjine) årrodh (4). Men dan jeenjh jeatjah aaj funksjovnh. Daesnie uvtemesth vuesehtem mij partisihpe-gitedallemasse nuhtege: guktie adjektivem substantijveste buktiehtidh raerkedh. Substantijve jýtse uvte adjektijve-attribuhtem dæjpa. Jih dle substantijve jeatjah substantijven uvte maahta genitijveattribuhtine (5) jallh iktedimmiebaakose (6):

- (4) *Manne joe dam mov **gåetiem** dovveme.*
- (5) *Dih te daan **gåetien** åejjie.*
- (6) *Mah **gåetieluhpiem** åadtjoem?*

Adjektiven åejviefunksjovne attribuhtine modifjeeredh (7). Men maahta dovne predikatijvine tjåadtjodh – jih dellie goh SUBJEEKTEPREDIKATIJVE (8) jallh OBJEEKTEPREDIKATIJVE (9). Adjektijve maahta eevre goh substantijve; inkorporeereldh haemine aaj (10):

- (7) *Tjaebpies gåetie mov.*
- (8) *Mov gåetie **tjaebpie**.*
- (9) *Muvhtem **tjaebpebe** darjoem.*
- (10) *Dih te aaj **stoerealmetjinie** sjidteme.*

Adveerbe veerbem, adjektivem, veerbefraasem jallh raajesem modifjeerie. Jeenjemes dejstie ihkie magkeres raajeselihtsem, jih vueliedåehkie dejstie barre veerbem. Eah leah gænnah naan vihties sæjjan veadtaldahkesne, maehtieh ihkebe gogka tjåadtjodh. (Trosterud 2019.) Jeatjah dåehkie dejstie: graads-adveerbh, barre attribuhtine modifjeerieh jeatjah adveerbh jallh adjektivh. Vuelelebe adveerbe vuekie-adveerbe (d.g. ‘måtesadverb’):

- (11) *Dih te **varke** vöölkki.*

Buktiehtidh daejtie joekehtidh, dellie daerpies morfologijem **jih** syntaksem veartasjidh. Ihkie adjektijve muvhtene sojjesåvva jih argumeentine tjåådtje: *dih te gaajhkem bueriem sæjhta*, jallh adverbijaaline nuhtjelge: *daelie sagke buerebe jáhta* – dellie komparasjovneste vååjnoe ij leah badth mij substantijvide: *mov gåetie buerebe goh dov*, jallh dan attribuhtive haemeste: *daate buerie gåetie*. Seammaligke jis mubpelen aaj. Ihkie naan veajkoej substantijvem kompareerie: *noerhtegåbpoe*, dellie gujht syntaksine viehkine vuajna yöjtede sjædta jis substantijvem adjektijve-attribuhtine beaja: **daate lea orre, noerhte gåetie* (Kappfjell 2010: 41–42). Jih minngemes, adveerbem sååjtoe maehtedh kompareeredh: *varkebe vöölkki*, men syntaksesne gïdtjh vååjnoe ij badth adjektijve-attribuhtine gåaredh: **dov varkebe maana goh mov.*

Gosse morfologijen jih syntaksen bielide naemhtie viehkine vaalta joekehtäemman, dellie buktehte dejtie joekehtidh. Mij daesnie buerkiestovveme baakoedäehkij funksjovni bijre: våaroeminie sjædta guktie vuajnoe jih goerkese infinihte veerbehaemide aaj.

2.3.2 Gielen syntaktihkes sjerevoeth

2.3.2.1 Raajese-tseegkeme jih objekth

Åarjelsaemien SOV-giele, objekte daamtaj veerben åvtelen. Adverbijaalen äejvieposisjovnen dïete, dellie Ylikoski dovne jeahta “[...] it is possible to characterize the basic word order as S(Aux)XV” (Ylikoski bået.: 18). Daate dïhte äejvieraajese-tseegkeme, men dellie hip gielen raajesh daestie aaj sveehkestieh. Aktentaalen objekte tjåådtje akkusatijvesne -m, men gellientaalen objekte dovne nominatijvesne -h jih akkusatijvesne -ide/-ojde/-idie. David Kroik (2016) lea licentiate-barkoem tjaaleme; *Differential Object Marking in South Saami* jih goerehtamme guktie åarjelsaemien DOM:n systeeme. Gaavni definijte gellientaalen NP:h akkusatijvesne, men idtji indefinijte gellientaalen NP:h akkusatijvesne. Dah minngemes nominatijvesne tjåadtjoeh saahd mejtie spesifihke vuj ovspesifihke (geahthj vielie Kroik 2016). Numhtie dle gellientaalen subjeekte (nominativen -h) jih objekte (nominativen -h) muvhtene seamma kaasusisnie. Bergslanden (1994: 60) jih Ylikoskin (2019) mietie, dellie åarjelsaemien dovne gålmede objekte: elatijveobjekte.¹¹

2.3.2.2 Fååtesæjja vuj gaatoje kopula?

Daesnie aamhtesem kreajnahtidh mah åarjelsaemien partisihpe-åehpiedehtiemsnie kontroversijelle: gal kem åarjelsaemien kopula-gaatoem digkiedidh.

Infinihte veerbh guhkiem buerkiestovveme goh dah luvnieh finihte veerbi mollehth-haemieh. Ylikoski (2003) tjaatseste Koptjevskaja-Tammese gie buerkeste guktie daate guvvie daejstie infinihte veerbijste “is largely taken for granted and understood in its traditional sense; i.e., in contrast to finite forms” mah **eah** modusen, tempusen, aspeekten, persovnen jallh taalen mietie sojjesovvh, eah gænnah oktegs predikaatine raajesisnie dååpedh gænnah (Ylikoski 2003: 186). Seammam Nedjalkov (1998: 421) bagkese: “[...] a nonfinite verb form cannot be the only predicate of the matrix clause without auxiliary verb forms”. Bijieliisnie 2.1.3 joe vuesiehtim ij leah daennie tjaalegisnie naan definisjovne ahte infinihte veerbe ij maehtieh oktegs verbaaline årrodh, men dah **maehtieh** finihte veerbese jearohke jallh finihte veerbem

¹¹ Nickel & Sammallahti (2011: 237) jis dam guarkoeh goh tjiekeldh objekten attribuhte.

modifjeeredh. Díhte dannasinie åarjelsaemiengielesne finihte veerbe jallh kopula-veerbe (*lea-*) maahta gaatodh.

Daate sán badth mij akt mij jeatjah gielijste dan tjarke joekehtadta guktie dah infinihte haemieh mej muvhten aejkien ij leah kopula, v.g. predikatijve partisihph – dejtie eah kaanna gaajhkh dotkijh infinihte haemine dåhkasjehtieh. Ylikoski pryöveme jeatjahligke dam tjoelmem loeteme, jöh naemhtie åarjelsaemien kopula-gaatoen bijre tjaala: “As a significant part of the actual occurrences of the perfect participle and progressive function as the sole verb in a clause, they could also be characterized as finite tense-aspect forms unmarked for person and number” (Ylikoski bået.: 15). Moenedh gujht galka Ylikoski dovne perfektijve partisihpem jöh progressijvem jijtse infinihte tabellen sijse læjhkan tsaakeme, men altese bïhkemdasse daehtie fenomeeneste vuesehete guktie åarjelsaemien sprijnehtassine dehtie siejhme infinihte kriterijumeste jöh pryövoe maaje dam tjoelmem loetedh. Daate aaj vuesehete mejstie muvhth dotkijh maehtieh aelkedh guaktastalledh mejtie infinihte veer behaemine edtja dam baajedh systeemese tjaangedh gænnah.

Bergsland aaj guktie akt seammam vueptiestamme gosse tjaala daah geekte haemieh maehtieh jijtjeraadh raajeselihtsine årodh jöh finihte veerbigejmie molsestalledh (Bergsland 1946: 173). Ij leah gujht Bergsland læjhkan finihte veerbine dejtie analyseereme. Ihkie daate jeatjah gieli infinihte kriterijume ahte infinihte veerbh eah edtjh maehtedh oktegs verbaaline jijhtedh, dellie lea daate stoere tjoelmane barre gosse åarjelsaemien beaja jeatjah gieli baalte mohtedæmman, men ij leah goh daate haestemes gosse barre åarjelsaemien sisnjelen goerehtalla. Ij leah åarjelsaemiengielesne mij orresth finihte veerbe muvhtene gååte.

Voestemes jis daejtie finihte haemine buerkiestidh barre dannasinie oktegs verbaaline muvhtene tjåadtjoen, dellie luvnije båetije tjoelme gaavnehtidh mij maa díhte åarjelsaemien finihte veerbe gosse finihte veerbe luvnije sagke “finihtebe” dehtie mubpeste. Orre “finihte-definisjovne” gujht luvnije daerpies. Ihkie dah maehtieh kopula-veerbehth tjåadtjodh, dellie ij edtjh vâåjeldehtedh dah annje **maehtieh** finihte veerbem modifjeeredh jöh annje **maehtieh** kopula-veerbine aktine båetedh.

Ylikoski ij buerkesth guktie tempus-guedtije haemie maahta årodh. Men Magga & Maggan (2012: 40) bïhkemdassi mietie: “Presens perfektumen dannes med perfektum partisipp alene” jöh barre gosse *lea-* veerbe preesensisnie meatan: “innebærer det som regel en understreknning”. Preteritum perfektumen bijre tjaeliejægan “uttrykkes med *lea-* i preteritum

etterfulgt av hovedverbet i perfektum partisipp” (Magga & Magga 2012: 40). Daestie vååjnoe goh dennie mëlesne ahte oktegs “perfektum partisipp” lea preesensisnie tjåadtjoen, jih numhtie dam: guktie akt tempus-guedtije haemie. Jih dennie preteritumesne dellie maaje *lea*-veerbe daerpies¹².

Manne joe bijjielisnie tjielkestamme guktie infinihte veerbh defineerem, daennie tjaalegisnie im tjaelieh dehtie raedteste goh infinihte veerbh luvniet tempus-guedtije. Jih dïhte eevre guktie Bergslanden goerkese aaj. Daate sjerevoete abpe dam gïelem guara. Daate sjeahta dïsse guktie Bergsland dejtie åarjelsaemien finihte veerbehth nominaaleraajesidie aaj buerkeste dennie gïlesne:

Det subjektløse predikatet *Tjåetskeme* er nominalt, ikke tidsbestemt, og kan alt etter sammenhengen bety ‘Det er kaldt’, eller ‘Det var kaldt.’, jfr.

Jååktan dan tjåetskeme. ‘I går (var det) så kaldt.’ (Bergsland 1994: 37)

Jih seammaligke Bergsland daej infinihte haemiej bijre: *Manne gårvedamme* dam maahta daaroen jarkoestidh dovne ‘har’ jih ‘hadde’ (Bergsland 1994: 46). Åarjelsaemien infinihte veerbide maahta sijen funksjovneste joekehtidh daan tjaalegen teorijen mietie læjhkan, dan gielen jïjtse kopula-gaatoen tsegkie. Daate dehtie dovletje uraalen maadthgïeleste aerpie (Strade 1997: 180; Magga 2013: 84–85). Kopula-veerbe gaatoje veerbe, ij gænnah fâåtesæjja. Dan infinihteoetem ij daarpesjh jïjkedh kopula-gaatoen diete, daate åesie gielen jïjtse systeemeste.

2.3.2.3 Attribuhtive vuestie predikatitive partisihpem

Jih dle mubpie aamhtese mij åarjelsaemien partisihpigujmie kontroversijelle. Åenehksligke vuesiehtidh guktie partisihpe-lahtese jeatjah gïledotkemisnie nuhtjelge, vuestie dam guktie åarjelsaemien gïledotkemen daaletje vuajnoe jih sïjhme goerkese.

Jis jeatjah gïledotkemem lâhka mij partisihpi bijre, dellie sveeki partisihph åehpiedehtieh goh haemieh mah predikatijvesijjesne tjåadtjoeh, men dah partisihph – attribuhtive partisihph (Haspelmath 1994; Nedjalkov 1998: 421; Shagal 2017). Ylikoski (2009: 156) muana ahte jeenjesh daamtaj “seems to carry the assumption that they are mainly used as adnominal modifiers”. Men mij joe jahtalgamme, partisihpi golh mubpie funksjovne – dïhte dannasinie gelline gïeline veljies “periphrastic aspecto-temporal” kategorijh partisihpjste åvtanamme (Ylikoski 2003: 226). Men jis åarjelsaemien aeriebadtje dotkemasse plirkehte, dellie jeatjebé

¹² Daate teorije govleme daaletje gïlebarkiji gaskemsh aaj ahte daerpies preteritumesne *lea*- veerbem meatan.

jis kontroversijelle sjædta – jih reenhte mubpelen jis. Åarjelsaemien gïdtjh ij naan attribuhtijve partisihpe orreme dehtie raejeste goh Lagercrantz (1923) jih Hasselbrink (1981) adnominaale partisihpåehpiedehtigan.¹³ Dehtie gietjeste infinihte systeemijste gaarvanin jih dotkijh eelkin seerkeldahkine dejtie guarkedh jih tjeajne badth substantijvine. Dannasinie dam barre akte partisihpe, dïhte perfektijve partisihpe mij minngemes gïelebuerkiestimmie partisihpine gohtjesovveme jih dïhte maaje åehpie goh partisihpe mij predikatijvesæjjan gujht tjaanga. Daelie kaanna ovnokkens jallh “gåarhmede” jis aeriebadtje vuajnoste sveehkeste uvtele mejtie åarjelsaemien naan adnominaale partisihpe gænnah. Men guktie bijeben boelkesne vuesiehtim, dellie åarjelsaemien partisihp kontroversijelle sjidtieh, saah guktie.

2.3.3 Åarjelsaemien infinihte veerbi kriterijumh

Daesnie vuesehtem magkeres vuepsiej sisnie manne infinihte haemiej bijre tjaalam, jallh guktemes “kriterijumh” åtnam gosse infinihte veerbehaemieh dehtie seerkemistie raarkam. Men mojhtestahtam eah gaajhkide infinihte haemide badth maehtieh defineeredh dovne gaajhki kriterijumi mietie gænnah – men dah båarojne gujht sjidtieh. Daesnie Ylikoskin bukteme tsiehkieh vaaltam båarojne. Ylikoski (2009: 64–66) gïdtjh tjaatseste Mikko Korhonen tjaeleme kriterijumide gién golme, jih jïjtje badth Ylikoski aktem vielie lissemde daej baalte mij dle njealjadine sjædta. Minngemes mov jïjtjen kriterijume mij minngedsgeatjan vïjhtedinie båata.

1) Verbaale modifikatorrh

Infinihte veerbehaemieh utnieh verbaale modifikatorrh (eng.g. ‘verbal modifiers’) juktie dej maadtoej baakoedåehkien sisnjeles syntakse annje aajmone, barre goh akkusatiiveobjekth jih adverbijaale modifikatorrh (Ylikoski 2009: 64). Daennie tjaalegisnie adnominaale partisihp viesjemes gåårestahkesne gævnjoen jih mej sisnjeles syntakse naa nominaale. Seamma aejkien eah gujht daah adnominaale partisihp eevre seamma nominaale sisnjeles syntaksesne barre goh dah mah verbalsubstantijvide infinihte haemine biejieh. Men daate tjoelme jallh fenomeene ij goh barre adnominaale partisihpide veadtaldahkesne gænnah, muvhtene jeatjah infinihte haemieh maehtieh sveeki jallh vaenie modifikatorrigujmie jijhtedh. Dan åvteste jeahtam infinihte haemieh **daamtaj** utniehtieh jïjtsh sisnjeles syntaksem jih **jeenjemasth** modifikatore-guedtije haemieh leah. Jih guktie Ylikoski aaj mojhtestahta gæssie veele vååjnoe jih gæssie daajroes ij gâaredh gan dam veerbeleejnes

¹³ Magga & Magga (2012: 208) maaje perfektijve partisihpese (= m.l.) adnominaale funksjovnem vadteme.

sissnjeles syntaaksem kriterijumine nuhtjedh, vihties; gosse passijve jih patieente-orienteereldh semantihkes konstruksjovnh analyseerie (Ylikoski 2009: 65).

2) Produktiviteete

Infinihte veerbehaemiek produktijve jih dah produktijveleejne sjidtieh gaajhkijsste veerbijste (Ylikoski 2009: 64). Daagka maaje vuajnam tjoelmh jijhtielieh åarjelsaemiengielsne dehtie mehtie gieletsiehkestee åarjelsaemien. Gielen naa ohtje korpuise, ihkie muvhth haemiek sââjtoeh produktijve dellie dan sagke geervebe vihtiestidh dehtie åarjelsaemien gaertjies korpusistie. Åarjelsaemien dan garre daaroen deadtoven nuelesne guhkiem, åarjelsaemiej jijtsh åssjaldahkh aaj maehtieh gieleåvtanimmien stuvrehtidh jih åarjelsaemien dovne jillemes giele dennie uraalen jillieraedtesne. Juktie daagkerh fenomeenh mejtie daennie goerehtallemisnie gietedallem maehtieh joe guhkelde gietjeste aalkeme gieleste gâhkalidh jih gielesne sââjtoeh barre naan beetsuvh.

Guktie manne teorijem nuhtjem, dellie mij akt maahta infinihte haemie jis ij maehtieh seerkeldh haemine buerkiestovvedh, v.g. dej morfologijes jallh syntaktihkes funksjovni diete – jalhts haemie marginaale. Juktie produktiviteete maahta tjeejehtidh, dle tjuara haemiem maehtedh lîjhke gietedalledh goh luvnije beetsuve dehtie sojjehtimmeste. Daennie digkiedimmesne gieledaejriji måedtieleejnes vuajnoeh, men daennie goerehtallemisnie infinihte haemiek gujht læjhkan tjuerieh **prinsihpesne** produktijve. Dannasinie dam lea daan tjaalegen infinihte haemiej “produktiviteete” mejtie korpusen haemiek maehtieh vaestiedidh våâjnoeh gellijste veerbijste maehtedh sjidtedh – gujht magkeres veerbijste, jih jis dah mah våâjnoeh maehtieh dej sojjehtimmien systeemem vuesiehtidh. Ovtetje dotkeme jih buerkiestimmieh aaj juste daase stoere viehkine vaestiedidh. Maaje edtjem mietiehtidh jiehtedh gogka akt sân daagka aaj kaanna raaste jáhta, v.g. gosse haemie syntaaksesne jallh semantihkesne aalka tjarke dehtie “verbaliteeteste” gâhkalidh.

Jis dîhte produktiviteete luvnije garremes tsiehkie daennie barkosne jallh tjarkebe dam gaarhteme, delle luvnije verbalsubstantijve aaj infinihte veerbine daesnie biejeldh, men ij leah.

3) Seamma semantihke

Infinihte veerbehaemiek semantihkes ulmie ij jorkesh. Dîhte semantihke-ektievoete infinihte veerbehaemien jih verbaale maadtoen gaskah ryöktehke. Seerkeme daamtaj jis naemhemes veljies sisvegem buakta. (Ylikoski 2009: 64–65.)

4) Opasiteete

Daate Ylikoskin (2009: 65) jijtse bukteme kriterijume eng.g. ‘opacity’ maam satne eeremes sjiehtetamme infinihte veerbide mah dehtie verbalsubstantijveste gierehtovveme, verbalsubstantijvem maam satne maaje infinihte veerbehaemine aaj vuajna.¹⁴ Maam ussjede daejnie kriterijumine: ahte infinihte veerbehaemie ij leah jeatjah infinihte veerbehaaman jearoohke men dihte jijtjeraadehke jih dannasinie galka infinihte veerbehaemiem buerkiestidh dan jijtse funksjovnesti mij lea, jih jeatjahleejne dehtie haemeste gustie dan maadtoe båata jallh mestie gierehtovveme (Ylikoski 2009: 65–66).

Maam Ylikoski (2009: 32) vuesehte noerhtesaemien gieleste: muvhth infinihte veerbehaemeh hip gierehtovveme kaasusesojjeldh verbalsubstantijveste – dej maadtoe dejstie båata. Jih seammam badth sjahta jiehtedh åarjelsaemien gielen bijre; v.g. åarjelsaemien infinihte veerbehaemie *-minie* mij aalkoivistie verbalsubstantiven essijve lij (Bergsland 1946: 160; Hasselbrink 1981: 157). Ihkie guktie dle Ylikoski (2002) vihtesji guktie saemien gieledotkeme lij baatseme dagkeres ovitetje lahtesinie *aktio* jih guktie dam lin provhkeme dovne verbalsubstantiven bijre **jih** jeatjah haemiej bijre mah eevre jeatjah funksjovnesne gaavnoes goh jijtjehke verbalsubstantijve – barre dan åvteste jeatjah infinihte haemiej maadtoe destie båata. Jih naemhtie eeremes jallh **barre** dennie saemien gieledotkemisnie. Ylikoski (2009: 63) tjoelkehke vuesehte guktie daate lahtese lea “[...] traditional Lappologist notion [...]” orreme guhkiem. Guktie joe Tabelle 2 vuesiehti jih mij vielie buerkieståvva daennie tjaalegisnie mænngan, dellie seamma tjoelme jæjhta åarjelsaemien gieledotkemisnie aaj dejnie lahtesinie *aktio*, men dovne badth lahtesinie *handlingsnomen* jallh *gerundium*.¹⁵ Ylikoski (2009: 66) buerkeste dagkerh veerbehaemeh verbalsubstantijveste joekehtedtieh dovne morfologien, syntaksen jih semantihken muhteste jih dannasinie dam galka dejtie buerkiestidh sjiereligke dehtie verbalsubstantijveste. Jih dan åvteste dam njealjedem kriterijumem: *opasiteete* daase.

5) Funksjovnelle joekehtimmie

¹⁴ Maaje satne jijtje aaj jueredeminie gaa ij sän badth mij infinihte veerbehaemide læjhkan, men buerebe seerkeldahki nualan sjahta (Ylikoski 2009: 30).

¹⁵ Daagkoe seamma tjoelme jæjhta, Lagercrantz (1923) daam seammaligke nuhtjeme goh ovitetje noerhtesaemien dotkemisnie *aktio*, mij dååpede dovne verbalsubstantivine jih infinihte veerbehaemine jeatjah funksjovnine.

Guktie verbalsubstantijvem aaj daehtie teorijeste ålkoestidh, dellie vååjnoe daerpies daennie barkosne gujht vijhtedem njoelkedassem meatan. Verbalsubstantijvh (*action nominals*) dah mejtie dotkijh barre don aan aejkien infinihte veerbine defineereme (Ylikoski 2003: 188). Bijjebe ovitetje dotkiji Tabelle 2 aaj dam vuesiehti. Jalhts manne teorijesne joe vuesiehtim guktie infinihte veerbide vuajnam, dellie mubpesth daan kriterijumen nualan jeahtam: eah veerbehaemieh “vIELLEBI” baakoedåehkiej gaajhkh morfologijes jih syntaktihkes sjierevoeth utnieh, juktie dah mah utnieh – dah orre baakoedåahkan sjidteme – jih dan åvteste dam dah tjielke seerkeldahkh. Guktie akt verbalsubstantijve daan tjaalegasse relevante læjhkan, ij barre dihte gih, men v.g. ageentenomene aaj – dah gidtjh barre relevante bijjebe kriterijumen tsegkie 4) Opasiteete.

2.4 Metovde jih dotkemegaaltijh

Daate korpus-lingvistikhgo goerehtalleme. Dotkemematerijaale jeenjemes tjaaleldh gaaltijistie, men muvhth tjoejeantijste båetieh jih jijtjen gihtjehtallemijstie. Dejtie leam lohkeme, goltelamme jih mænngan analyseereme. Juktie buktiehtidh åarjelsaemien infinihte veerbehaemiej systeemem gaavneth, dellie lij ulmie korpusem nuhtjedh mij abpe dehtie vijries åarjelsaemien eatnamistie, olles gaaltijh barre muvhtem lehkiem gaptjh. Gaaltijh numhtie dovne dehtie noerhte-, gaske- jih åarjelsmaaregistratie vaaltalgamme.

Ulmie lij aaj gielem goerehtidh dan man gähkese mænngese gåabph bësim, numhtie båarasommes gaaltijh joe dehtie Ignácz Halászen (1886) dotkemebaelest. Dehtie raejeste leam goerehtalleme dejtie ovttje gieledaejriji lohkemes gaaltijidje mejtie barre fihelamme jallh mah barre gaavnemisnie. Dotkemegaaltijh dannasinie geektine juakeldh. Voestes jih båarasåbpoe åesie mov korpusistie dannasinie maam gieledaejrijh gielegoerehtallemisnie jih soptsesetjööngkhemisnie dokumenteereme. Nuerebe tjaaleldh dotkemematerijaalem voestesgïeles saemieh jijtjh tjaaleme, daate mubpie åesie numhtie jáhta dovne 2000 jaepiej sijse. Tjaeliemisnie dellie dam voestes lehkiem gähjoem “båarasåbpoe” jih mubpiem lehkiem “nuerebe”, gåabpegh voestesgïeles materijaaleste. Saaht mennie tjaelemevuekesne bæjhkoehvveme, dellie raajesidje baajeme seamma tjaelemevuekesne tjåadtjodh. Säemies aeikien im leah, men dellie mierhkesjem gosse mij akt daaletje tjaelemevuekesne: (d.tj.). Åasetje gaaltijistie naan tjoejefijlh mejtie åådtjeme goltelidh mah Saemien arkivveste båetieh: Sámi arkiiva/Samisk arkiv-Arkivverket: Sámi Instituhta vokala arkiiva/ Nordisk Samisk Institutts vokale arkiv.

Dotkemegaaltijen nööremes materijaale jijtjen gihtjehtallemijstie båetieh daehtie jaepeste 2021, mejtie manne jijtje tjaaleme. Daennie barkosne golme saerniestæjjah mejtie jijtje gihtjehtalleme. Dah gaajhkesh 70+ jaepien båeries. Buektiehtidh sijjem nommehth jih tjeakasligke daesnie, im edtjh dej bijre vielie saarnodh. Dejtie naemhtie mierhkesjem: Saern. 1, 2 jallh 3 (2020–2021).

Dogka dagka urrebe jih daaletje administratiive gielete raajesh vaalteme, gogka vuajneme daerpies buerkiestidh haemiej urrebe åvtanimmien. Dah SIKOR (2021): UiT Nöörjen Arktisen Universiteeten jih Nöörjen Saemiedigkien tekstetjåagkaldahkh mah gaskevirmesne gåävnesieh. Daate gäalmade kategorije maam muvhtene gietedalleminie jih maam tjaeliemisnie jis gähjoeminie “urrebe”.

3 Analyjse – predikatijve partisihph

Daennie kapihtelisnie gietedalledh jih analyseeredh dah åehpies jih predikatijve haemieh.

3.1 Perfektijve partisihpe *-me/-mme*

Daennie vueliekapihtelisnie tjaalam haemien bijre: *-me/-mme*. Seammalihtses veerbi gietjie *-me* man muvhti veerbedåehkij tjojemolseme roehtselihtsesne, golmenlihtses *-mme* jih tjojejorkesimmie gåalmadinie lihtsesne.¹⁶ Daate partisihpe predikatijvesæjjan tjaanga:

(12) *Dih te lij vaadtseme dohkh diekie gellien aejkien.* (LMM2016: 108)

(13) *Såemies laedtie bööti våålese, vååjni goh bïllijamme.* [d.tj.] (JT2019: 74)

Juktie dovne Lagercrantz (1923), Bergsland (1946; 1994), Hasselbrink (1981) jih Magga & Magga (2012) gaajhkesh daan haemien bijre joe tjaaleme jih infinihte haemine biejeme, dellie ij leah daate haemie maam daarpesjem tjarkemes gietedalledh numhtie. Perfektijve partisihpe dihete partisihpe mij gaajhki ovtetje dotkiji systeemine meatan, jih man predikatijvefunksjovnem gaajhkesh vihtesjamme. Men ij leah sån daan haemien funksjovnen bijre gaajhke jeahtalgamme læjhkan. Buektiehtidh buerkiestidh dovletje materijaalen raajesidie buerebe, dellie daan vueliekapihtelen minngedsgeatjan dovne daaletje urrebe giellem aaj vaaltam mohtedæmman jih gielen åvtanimmiem vuesehtem.

3.1.1 Kopula-gaatoe

Jis aelkedh dle dejnie mij daan geatjan tjielke, dellie gujht *-me/-mme* akte dejstie produktijvemes haemijste. Dan guhkiem goh ij leah dennie raeresne kopula-gaatoe maahta haemiem voelkehtidh aajhtoen nualan, dellie ij leah daate predikatijve jih perfektijve haemie mennie gænnah neavrosne. Manne joe dennie vuelieboelkesne 2.3.2 buerkiestim mannasinie galika geehtedidh rajesen infinihte veer behaemiem tempus-guedtije haemine buerkiestidh. Dam galkem buerebe vuesiehtidh vuelelen mannasinie. Mennie maadtosne tjåådtje; dellie perfektijve partisihpe aktijve jallh passijve partisihpe. Daennie vueliekapihtelisnie gujht barre vuajnelge goh predikatijve haemie, men daate guktie akt mubpien kapihtelasse 4.2 veadtaldahkesne, gusnie vielie digkedem attribuhtijve *-me/-mme* haemieh. Dan åvteste im gaajhkem daesnie buerkesth.

¹⁶ Jis arna, maahtah evtiebasse mìnneh Tabelle 4 jih Tabelle 5:n gåajka haemien sojehftimmiem goevlestidh.

Jis aeriebadtje gieledaejriji dotkemasse vijlele, dellie gaajhkesh haemien bijre jeahteme, vihties; dīhte partisihpe jīh dīhte voestemes predikatijve haemie. Dīhte tempuse- jīh aspeektekombinasjovnh bigkie kopula-veerbine aktine *lea-*: indikativen preesensem (14) jīh preteritumem (15), jīh dovne kondisjonaalisem (16)¹⁷ jīh potensiaalisem (17). Vuelebe raajesh aelhkie jallh dāhkasjehtele dovne jeatjah gīeli infinihte veerbi kriterijumi tsegkie, gusnie dovne subjeekte tjåadtjoen jīh infinihte haemie åejvieveerbine modifijeereminie *lea-* veerbem:

(14) *Manne leam goltelamme* dotnen soptsesem. (EHB&KB1993: 68)

(15) *Men saajroeh tim, dle vöö jnim varteme lij.* (LMM2016: 32)

(16) *Gie ličce daidie mu celmide valdema?* (JQ1924: 276)

(17) *Luwńəwh dalvie-landəsə jāhtajāmma, juw riŋjan jāwl. h.* (KB1943: 200)

Vuelelen veerbem *vååjneth* modifijeereminie:

(18) *Nieskeminie. Baarhcoe-laajh mälsoeminie goske joe dellie baarhkoeh vååjnoe baajneme.* (EHB2001: 34)

Dah bijjebe raajesh kopula-veerbijgmie, dejtie maahta guarkedh barre goh dam tijjem vielie nænnosteminie, jīh mah goh sveehkestieh dejstie siejhmebe *lea-* veerbehth raajesijstie. Dan guhkiem goh ij edtjh tijjem nænnoestidh, ij leah kopula eevre daerpies. Sagke daamtebe *lea-* veerbem sleajhta barre goh vuelebe raajesistie (19):

(19) *Dan biejjen goh dīhte maana galka reakadidh, die ij lij dīhte gāetesne gænnah. Dīhte vualkeme göökte mijlh destie.* (LMM2016: 79)

Mannasinie ij leah tempus-guedtije haemie jallh ihkie preesense-guedtije haemie jis kopula-veerbehth, dam maahta buerkiestidh naemhtie: jis *lea-* veerbe luvnije raajesisnie meatan, dellie luvnije dovne indikativen preesense, preteritume, jallh dovne jeatjah modusisnie: kondisjonaalise jallh potensiaalise maahteme årrodh. Numhtie goh bijjeben vuesiehtimmien (19) voestes raajese daejrehte aeriebadtje tijjese tjuvtjede. Dam maam maahta mujhtedh, dellie årjelsaemien gujht läjhkan jijtse vuekie guktie tijjese tjuvtjiedidh jallh modusem daejriehtidh, jalhts *lea-* veerbe sveeki dennie jijtjehke verbaalesne. Daagka vualege guktie

¹⁷ Noerhtebe smaareginie *lea-* veerben preteritumem utnich goh kondisjonaalisehaemie.

dogka bijjiegabpa aaj, dellie *lea-* veerben preteritume-haemie “faeties”, men aeriebadtje tijje badth åvtese båata dej lihkemes finihte veerbi baakt:

(20) *Júktie Gúllhog-əsə b-öťajjjəm*, *dillie jüht'əjh juw vuælg-əm-ə*. (KB1943: 172)

(21) *Goåtan b-öťajjjəm*, *dillie läjja gáske-ə-biejjie*. *MaRmorə duoldtâmma nálgies kriewníem*.
Buwžən vuæstam čap-dâmma čačien šíjsə jih krieččiem *biejəm-ə* jih javvam
b-äččietâmma. (KB1943: 188)

Dam maam vuajna partisihipen lihkemes finihte veerbijste, dellie dah maehtieh konteekstine aktine bievnesem vedtedh mestie aervede mij luvnije gaatome kopula-veerben tempuse. Naemhtie finihte veerbh mah infinihte veerben lihketjisnie, barre goh raajesisnie jallh lihtseraajesisnie åvtelen jallh minngelen, jallh ihkie adveerbh – viehkine tijjem daejrehteminie. Dam ij daarpesjh barre lihkemes finihte veerbijste vuejnedh. Bergslanden mietie (1994: 80) subjunksjovnh aaj maehtieh tijjese tjuvtjiedidh jis ij kopula-veerbe raajesisnie meatan. Raajesisnie (22) *juktie* jih raajesisnie (23) goh:

(22) *Júktie guowaldâmma* jih leæhkam *biejəm-ə*, *dillie škorrajh gierk-əm-əm*. (KB1943: 276)

(23) *piärnä tann čerrekä (čirrekä) nahkstamma*, *tann käreve piärne tihte, ij (ijke) lieh tamatama kennā, kuh reäwo piärnen rauwose vuej' námama*. (IH1886: 81)

Bijjebe raajesi subjunksjovnh *juktie* (*gosse*) tjuvtjiedieh daaletje båetije tijjese, jih goh aeriebadtje tijjese. Daate vuesehte konteekste jallh syntakse díhte mij tijjem vih teste. Dagkeres subjunksjovnijste barre goh *die* jih *dillie* dovne vååjnesasse båata: gaatome *lea-* veerbe luvnije dovne eevre jeatjah modusisnie tjåådtjeme jis luvnije meatan, v.g. kondisjonaalise:

(24) *Im maehtieh gietine vaeltedh goh. Die gujht gaetskiestamme jallh kroehkehtamme*.
(LMM2016: 101)

(25) *Men hvis Stala dâm juwg-ən bâkčəm fihkəm-ə, dillie juwg-əstâmma dâm čačiem dähtie čonnastə*. (KB1943: 302)

Bijjebe subjunksjovnh *die*, *hvis* (*jis*) jih *dillie* naan ussjedimmie tseahkan tjuvtjiedieh, jih dannasinie dååpedieh goh “tjiekeldh kondisjonaalise”. Naemhtie dle kopula-veerbe tijjem nænnoste jis verbaalesne meatan. Jis ij tempuse *lea-* veerben tjirrh vååjnh, dellie v.g. evteben jallh minngeben raajesen finihte veerbe jallh ihkie dah raajesen subjunksjovnh aaj tijjem

daejriehtieh.¹⁸ Mij daestie båata, dellie ij jijtjehke partisihpe tempus-guedtije. Mitehitem gujht læjhkan sagke daamtebe daerpies *lea-* veerbem dijpedh jis aeriebadtje tijjese tjuvtjiedidh. Dihle dannasinie soptsestæffa eejnegen d.g. ‘alltid går ut fra taletidspunktet’. Ihkie kopula-veerbe daamtebe veeljemisnie gosse perfektijve preesensem bigkie, ij leah dihle seamma goh oktegs perfektijve partisihpe eejnegen akten seamma tijjese tjuvtjede, jallh akten seamma modusasse gih. Dihle *lea-* veerben d.g. ‘understrekning’ vååjnoe seamma guedteles bïhkemdasse daase saaht guktie.

3.1.2 Goh baalte-öörneldh veerbh jih objektpredikative

Åarjelsaemien veerbi, dovne finihte jih infinihte veerbehaemiej naan sjierevoete, juktie dam konjunksjovnem *jih* raajesistie gåarede dijpedh. Naemhtie dle geekte veerbh baetsieh baalte-öörneldh (d.g. ‘sideordnede’) veerbine mah tjåenghkesne verbaaline seamma subjeektese (geahjh Bergsland 1946: 275; 1994: 48; Magga & Magga 2012: 183–184). Seammam finihte veerbijste vuajna (26) barre goh infinihte veerbehaemijste (27):

(26) vaarrestin akten krovhten nualan tjiekedin (KB1978: 53)

(27) *Doh jeatjah juvrh lin viehkiehtamme leekeme.* (EHB&KB1993: 10)

Gosse geekte seammaleejnes veerbehaemieh aktene verbaalesne naemhtie, dellie dihle mubpie veerbe buerkeste voestes veerben gieh telimmie tylökehkåbpoe, jallh gieh telimmie buerkeste mij seamma aejkien juhtieminie goh dam maam voestes veerbe buerkeste (Magga & Magga 2012: 183). Bijkebe raajesisnie dah geekte infinihte haemieh iktemearan garkesieh jallh jeatjahligke: dej eah leah naan objekth jallh adverbijaalh. Men dan akten jallh gåabpegen haemien maahta jijtse objekte jallh adverbijaale mij giske båata:

(28) *Ij sårn leah gåessie aerebi dagkere stoerrenierehtse **tjahkasjamme** saemide **goltelamme**.* (AJ1997: 111)

(29) *Åå, manne gujth **sijheme arreme** annetje baalte dej annje skåajjen lihke, gogka **maahteme** naan giebniem **gåvnjastamme**, dallen bijjeln.* (JT2019: 78)

(30) *sákki jiे`náp̥m ūott'sàjjk`àn, en Guɔ jis li juq's`arám`ɛ ã'rp̥inɛ **diipemɛ** –* (EL1923: 69)

¹⁸ Maahta sårn smaaregejoekehtasse dajveste måbpan, man garre syjtede geahken gielenuhtijen finihte veerbem meatan v.g. gosse aeriebadtje tijjese tjuvtjiedidh.

(31) *Dah leah dle barre sjaaven båateme dan båeries saemien gærhkoedeavese tjihkedamme.*
(AJ2000: 58)

(32) *män mī tihte alāmuite līj viehkie'tomma satnup tapp triaukāp turujuma jeh
viehkie'tumga satnine čuojēkoma, ičci kuh tapp kiese kennā sopcst' [...]* (IH1887:25)

Bijjebe raajesi geekte seammaleejnes veerbehaemieh akten seamma subjeektese. Jis ussjede ahte daalatjasse gaajhkh perfektijve partisihph, eah barre predikatijve haemine dååpedamme, men dovne subjeektepredikatijvine orreme, dellie vuelebe raajesisnie sååjhtoe akte jjhteme maam OBJEEKTEPREDIKATIJVINE maahta guarkedh. Objektepredikatijve – dannasinie voestes veerben objekte mubpien partisihpen ageente sjædta. Vueptiestahtam barre aktem tjelkes raajesem daestie gaavneme, men baajem jiehtegem daase læjhkan. Geahtjh vuelebem raajesem gusnie objekte *giem* nueliesëevine mierhkeldh mij seamma aejkien *båateme* veerben ageente:

(33) *Jis naan ov-nohkens almetjh båetieh jih sjichtieh govledh mejtie dijjieh giem vuajneme
daagkoe baaktoe båateme tjoeken, die [...]* (EHB2004: 101)

Bijjielisnie voestes partisihpen objekte *giem* mubpien partisihpen ageente. Vuelielisnie ovvihties mejtie gellientaalen nominatijve *maath* ledtjie subjeekte vuj objekte, men maahta såå ahte daagka seammaligke goh bijjiegabpa, barre finihte veerben objekte, perfektijve partisihpen teema sjædta:

(34) [...], *tilje kaunie jīcse māt kuohpøma* [...] (IH1886: 18)

Mojhtestahtam åarjelsaemien raajesh garkesieh dovne subjunksjovnen namhtah; juktie *ahte* ij leah daerpies gosse åejvieraajesasse lihtseraajesem dibrehte. Disse lissine gellientaalen subjeekte- (-*h*) jih objektekaasuse (-*h*) seammapières. Dan åvteste geervebe vihtesjidh jis bijjebe ledtjie seamma raajesemaalleste. Saaht guktie dellie lea bijjebe raajese infinihte konstruksjovne partisihpine. Tjyölkehke gujht annje læjhkan – perfektijve partisihpe sagke daamtebe “subjeektepredikatijvine” dååpede.

3.1.3 Kopula- jih subjeekte-gaatoe

Daesnie gallem vuesiehtidh perfektijve partisihpen subjeekte muvhtene aktijve raajesistie gååte. Aktene seamma raajesisnie jallh raajeselihtsesne maahta dovne kopula-veerbe **jih** subjeekte gaatodh. Muvhtene vååjnoe goh daejrehteminie konteekste mij vuesehte mij dihthe subjeekte. Guktie tempusem konteeksteste aervede, seammaligke aaj persovnem. Ij leah badth ulmie daesnie bagkesidh kopula- jih subjeekte-gaatoen naan ektievoete, men dihthe gieltege

easkah gosse kopula-veerbe ij leah. Vuelelen edtjem buerkiestidh, geekteligke subjeektide maahta baajedh årodh. Vuelelen raajesisnie (35) subjeekte jih aktentaalen voestes persovne *manne* gååteme, jih raajesinie (36) jih (37) gellientaalen voestes persovne *mijjieg*:

(35) *Jús gárrə jih gervə japiet, dillie namiem čuohp-əjijjies júktie maliem vald'əjh. Guwl-əm-ə čiččie suptställja.* (KB1943: 230)

(36) *Ij manne naan aejkien mujhtieh gie mijjem geehtin gännah. Idtjin veartsjh gáaph sjüdteme,* [...] (JT2019: 44)

(37) **Båateme** man dle gáhkese, dlie gujht tjoerimh liegkedish. (KB1994: 80)

Bijjebe raajesinie, dellie kreajnas voestespersovnh mah gååteme. Dihle gie soptseste lea meatan dennie gååteme subjeektesne. Vuelebe raajesisnie (38) subjeekte jih gellientaalen gåalmede persovne *dah* ('bovtsekaarrh') faeties. Mubpene raajesisnie (39) subjeekte jih aktentaalen gåalmede persovne *dihle* ('råantjoe') faeties:

(38) *Giesie doekoe dellie ojhte dam bealloemiesiem vööjnин. Men idtji gujht dam onne measetjem. Men dan tjaktjen dle govlem vuajneme.* (LMM2016: 116)

(39) *Råantjoe gujht njulhtjestalli dohk' diekie jih dle tsåvveli. Mov vielle gujht vearedi bijjene dah deavah, byrehtalli gáabph vualkeme, idtji guarkah gännah.* (EHB&KB1993: 19)

Daagka bijjege dellie naan vihties, damtoes gåalmedenpersovnh gååteme. Vååjnoe goh ij gaajhken aejkien daerpies subjeektem vihth mubpesth jiehtedh orre raajesisnie jallh raajeselihtsesne, ij gujht jis baakoegietjeste gávla **gie** (d.g. 'ut fra konteksten'). Dihle subjeekte maahta aadtjetje moeneme subjeekte årodh, mah jeenjemasth vååjnoeh goh voestes persovnen akten- vuj gellientaalen, jallh gåalmeden persovnen akten- vuj gellientaalen. Daan raajan bijjebe raajesi subjeekth – naan vihties subjeekth. Men vååjnoe goh subjeekte raajesistie gaarvane jis generelle, ovnohkens persovne aaj: dellie vihth gåalmeden persovnen akten- vuj gellientaalesne. Vuelebe raajesisnie (40) jis subjeekte jih gellientaalen gåalmede persovne *dah* mah faeties. Raajesisnie (41) gujht maahta subjeekte dovne gellientaalen gåalmede persovne *dah* jallh aktentaalen gåalmede persovne *dihle*. Men dihle mij tjielke juktie perfektive partisihpen transitijve veerbeste vuajna desnie gujht naan ageente:

(40) [...] , for ij leah hov daelie desnie naan sjkuvle, **räjvoestamme** abpe dam göetiem.
(JT2019: 41)

(41) *Jih lie mielg-ən bakt g-əvəm-ə júktie buoŋə-skúwmiem üt'ńəjh.* (KB1943: 264)

Daate vuekie subjeektem naemhtie sliejtedh jis gåalmeden persovnen generelle ulmie, maahta jeatjahligke buerkiestidh goh gielen barre goh mubpie vuekie passijvem jiehtedh aktijve raajesi baakt. Numhtie dellie transitijve veerben subjeektem tjeaka olles vååjnh gie dihte veerben ageente, men dah læjhkan daejrehteminie gaatome subjeekte aktentaalen gåalmede persovne *dih*te jallh gellientaalen gåalmede persovne *dah*. Daate raajese-tseegkeme **dååpede** barre goh passijvekonstruksjovne tjiekeldh ageenten diete, maaje aktijve raajese lea. Daate aaj maahta dannasinie juktie gielenuhjtjih daamtaj aktijveraajesem veeljeh passijveraajesi sæjjan. Dam aaj dan veele vihtesjim goh gaajhki saerniestæjjajgumie soptsestim. Saerniestæjjah (1, 2 jih 3) gaajhkesh don dan aejkien passijve raajesemaalem gerviejin. Vueelen gihtjehtallemistie vaaltalgamme gusnie saerniestæjjam gihtjem guktie saemien jiehtedh:

- (42) [AL: Koppen er satt på bordet?] *Kåahpe buertien nelinie. Kåahpem buertien nille tseegkeme.* (Saern. 1)

Bijjielisnie gujht kreajnas subjeekte faeties, jih dannasinie dallegh objektem vuepteste *kåahpem* mij akkusativen aktentaalesne tjåadtjoen. Mojhestahtam naan tjoelmh jijhtieh juktie gellientaalen nominatiive dovne subjeekte- jih objektekaasuse. Daate dorje ij maehtieh barre kaasusistie vuejnedh gænnah mejtie gellientaalen nominatiive raajesen subjeekte jallh objekte. Veerben maadtoe dam bievnesem vadta jih semantihken bielie. Jis raajesisnie gellientaalen nominatiive v.g. *geegkh* transitijve veerben patieente – dellie dihte raajesen objekte. Vuelebe raajesh aktijve raajesh, dah veerbh *biejedh*, *dievhtedh*, *gåarodh* jih *vijjedh* aktijve maadtoste jih transitijve veerbh. Vueelen raajesi subjeekth mah fååtesieh. Raajesisnie (43) *svæhkah* jih *geegkh*, raajesisnie (44) *beelhth* jih raajesisnie (45) *njaarhtjah* mah veerbi patieenth jih dannasinie raajesi objekth:

- (43) [...], *jih müwt'ənə gäjsaj šjsə garajh jih guøtt'əmə-roåñžam oåččstijt jih gäjsam šv'ähk-əjd'ə gârradijt, juktie šv'ähkah roåñžəsə biejəm-ə. Mâhkalâhk-əsn ârrabuh goåšsie g-ekkh deæwdəm-ə.* (KB1943: 204)

- (44) *Jih belt'h dit'ñast'ə jih giergajst'ə gorəm-ə.* (KB1943: 268)

- (45) *Rúččən gâskah áktəm meæsək-əm güštie ñarčah vijjəm-ə.* (KB1943: 260)

Aktijve raajesh vååjnoeh siejhme åarjelsaemien. Jih dan gaatoje subjeekten diete, dellie dååpedieh barre goh passijve konstruksjovnh, ihkie eah leah. Jih daejrehteminie gujht dan raadtan naa daamtaj passijve konstruksjovnen sijjeste maahta nuhtjelgidh. Daate sjerevoete jallan moeneldahkesne ovttetje dotkemisnie. Maam mænngan vuesiehtidh, dle vååjnoe goh

daate fenomeene viehkiehtamme stuvrehttamme guktie daaletje urebe åarjelsaemien passijve konstruksjovne-tseegkeme vyrhteme sagki. Åarjelsaemiengielese urebe passijvekonstruksjovne sjidteme. Daate maahta dehtie subjeekte-gaatoemistie båetedh, juktie daate naan kompleksiteete mij gielen joe aeribistie. Dallahmasten båastede vihth daase.

3.1.4 Passijve

3.1.4.1 Passijveraajese-tseegkeme

Perfektijve partisihpe maahta dovne aktijve jih passijve maadtoste. Men perfektijve partisihpe mij aktijve veerbijste dan iktesth barre aktijve ulmie, easkah gosse veerbe passijve maadtoste, dellie passijve ulmesne (Hasselbrink 1981: 139; Bergsland 1942: 380). Åarjelsaemien passijve lea gosse aktijve raajesen objekte passijve raajesen subjeektine sjædta.

Objektekaasuse jorkese subjeektekaasusasse jih aktijve veerbem molse passijvemaadtoes veerbine. Vueelen raajesh mejnie passijve veerbh perfektijve partisihpesne:

(46) *tihte pūwrie ił'e' toihtlkammā jōretse (jogetse), men toitlkamma níljen (n'éljen)*
j'élkien, [...] (IH1886: 96)

(47) *puoča ałovas čárráka kattastiowum;* [...] (IH1886: 38)

(48) [...] *jih daej biejciej dle Maarhkosen Vaentjele lea gaervies diedtesovveme.* (AJ2000: 96)

Daaroengielesne eah leah passijve seerkeldahkh mah veerbide lissiehtuvvieh, men viehkieveerbe åvtelen mij joekehtahta mejtie aktijve jallh passijve ulmesne: ‘har delt’ vuestie ‘er delt’. Saemiengielesne dellie maahta daaroen aktijve raajesen ‘har’ jih daaroen passijve raajesen ‘er’ jarkoestidh saemien *lea-* veerbine dovne aktijve jih passijve raajesisnie, men åejvieveerben maadtoe dihte mij vuesehte mejtie aktijve veerbe *juekedh* (49) jallh passijve veerbe *juakasovvedh* (50):

(49) *Numhtie skuvle-jaepiem juakeme, ealoe-bueriej gaavhtan.* (MJ1985: 133)

(50) *Eah leah vielie göökte åålmegh, eah vielie gööktine rïjhkine juakasovveme.*
(Bibel.no2021)

Aktijve raajesisnie (49) *skuvle-jaepiem* objektekaasusisnie jih akkusatijvesne. Dísse lissine subjeekte desnie tjiekeldh. Mubpine passijve raajesisnie (50) dellie aktijve raajesen objekte subjeektine sjædta. Guktie moenestim dellie åarjelsaemiengiele vielie rahtjeminie dan aktijveraajese-tseegkemen haaran. Ij leah badth dellie digkiedimmes aamhtese mejtie passijve raajesh gååvnesieh vuj eah, men mejtie gielenuhtjih daamtebe veeljieh aktijve raajesh dan

sæjjan. Vuelebe raajese hijvenligke vuesehte åarjelsaemien perfektijve partisihpen funksjovnem, gusnie aktijve veerben partisihpen subjeekte tjiekeldh, jih dle mubpie partisihpe passijvemaadtoes veerbeste:

- (51) *mânàm Puwwemę Tęn`ie kò·ótšη, mij ijⁱ-lęäH Ką·w·łàhtü:qowemę [...].*
 (EL/KAJ1957: 126)

Naemhtie dle daate perfektijve partisihpe predikatijve haemine saah magkeres maadtoste. Men dellie golme haemieh attribuhtivine aaj jæjhteme. Daesnie naan aamhtese maam im buktehth reakta kreajnahtidh jis. Dennie dotkemematerijaalesne golme raajesh jallh fraash jæjhteme; gosse veerbe passijve maadtoste jih adnominaale sijjesne tjåadtjoen:

- (52) *Diopte le juq wàlkmiéduw`umę rÿqontśuq ńier`ęotsåB ńiès`emán S.* 'es ist ein Ochse, der schon zum Ziehen des Schlittens gezähmt worden ist.' (EL1923: 63)

- (53) *gɔ̄wla'čtūw`umę S,* Perf. Part. 'verrufen'. *G. k'q'rrę S.* 'ein verrufener Mann'
 (EL1926: 67)

Akte aaj dennie Bergsland & Maggan baakoegærjesne (ÅaBg1993) *heajadovveme-miesie*, men dennie Hasselbrinken (1981) baakoegærjesne gåavnese barre *heäjaadimmie-miesie* jih *heäjaamiesie*. Daah leah dotkemematerijaalen sprijnehtassh. Guktie vååjnoe dellie daamtebe jeatjah haemie mij passijve partisihpine dååpede, maam vueliekapihtelisnie 4.2 galkem vuesiehtidh. Læjhkan im maehtieh vaestiedidh mejtie daate perfektijve partisihpen haemie, jallh dan mubpien attribuhtijke *-me* haaman veadtaldahkesne. Mij dorje ahte haestemes daejtie *-ovveme* attribuhtide buerkiestidh, juktie dah golme jielije participant relativiseereminie, JUVREM jallh ALMETJEM. Baajh edtjem daan digkiedæmman bååstede jarkedh kapitellisnie 4.2.4.3.

3.1.4.2 Urrebe gielen passijveraajese-tseegkeme

Daaletje urrebe giëlese orre vuekie sjidteminie guktie passijvekonstruksjovnem tseegkie veerben aktijve maadtoste. Jih dihte mij daagka sjidteminie sår sjeahta seammaligke buerkiestidh guktie dennie adnominaale posisjovnesne aaj. Vuelelen aktijve veerben perfektijve partisihpe predikatijvesne tjåadtjoen jih subjeekte lea gellientaalen nominatijvesne jih nueliesievine tjaaledh:

- (54) *Dah gièlehaestemh leah lihke ektiedamme øøhpéhtimmiefaalenassese.*
 (SIKOR;ADM.TEXT)

Mij daesnie sjidteme sagke buerebe väätjnoe jis raajesem veartesje gusnie subjeekte aktentaalesne. Vuelebe subjeekth aktentaalen nominatiivsne:

(55) *Saemien giële lea juakeme jienebh gieline*, [...] (SIKOR;ADM.TEXT)

(56) *Tjaalege lea jarkoestamme saemien gielise* [...] (SIKOR;ADM.TEXT)

(57) *Reektehtse lea baalte biejeme*. (SIKOR;ADM.TEXT)

Jis plirkehte båastede isketje raajesasse, mij dehtie båarasåbpoe dotkemematerijaaleste, dellie eevre seamma raajesemaalle, men *beelhth* ij leah subjeekte goh bijjielisnie, men objekte:

(44) *Jih belt'h* [objekte] *dit'hast'a jih giergøst'a gorømø*. (KB1943: 268)

Båarasåbpoe dotkemematerijaalen grammatikhken mietie, dellie v.g. bijjebe raajese (56) jahta: *Tjaalege* [dihnte mij] *lea jarkoestamme* [maam akt] *saemien gielise*. Dihnte dannasinie veerbe ij leah passijve maadtosne passijve raajesisnie, jallh: subjeekte ij leah objektekaasusisnie jih aktentaalen akkusatijvesne. Naemhtie dellie raajesh sjidtieh mah dellie mij akt passijve jih aktijve raajesi gaskem – dej lea aktijve veerbi maadtoe jih passijve raajesi syntaakse. Maam maahta orre passijvekonstruksjovnine gåhtjodh. Perfektijve partisihpe numhtie barre goh passijve seerkeldahkine aaj åtnelge daanbeajjetje giëlesne jih sojehtimmiegeatjan barre orre semantihkes sisvege sjidteme.

Daam orre åtnoem maahta gellieligke buerkiestidh. Uvtemesth dle maahta daaroengièle dihthe mij dæjpa. Daaroengielen gidtjh ij lij joekehtasse aktijve jih passijve maadtoej gaskem. Mubpie mij maahta viehkine passijvekonstruksjovnem jeatjahtedh; dah aktijve konstruksjovnh subjeekti namhtah mejtie bijjielisnie äehpiedehtim v.g. raajesinie (40)–(45). Dannasinie kaanna gielen “kompleksiteete” joe aalkovistie mij meatan naemhemes urrebe passijvekonstruksjovnem tseegkeminie: vihties dihthe subjeekte-gaatoe. Maahta aaj gielenhuhtijen jijtse assjaldahkh passijve veerbi bijre mah stuvrehtieh.¹⁹ Ihkie guktie dle orre passijvekonstruksjovne daaletje giëlesne gaavnoes. Jih misse gieltege daelie vijlelidh, guktie

¹⁹ Smaaregh juhtieh: voestes-giëles saemiestäjjah nyrtieme edtja geehtedidh dejstie passijve giettijste olles geerve giële sjidth. Sijjeh sih ussjudamme maahta abpe passijve raajesem jarkelidh aktijve raajesasse.

maahta daam parallelline gïesedh jïh seammam jiehtedh perfektijve partisihpen bijre adnominaale posisjovnesne.

Perfektijve partisihpe easkah urebe gïelesne daamtaj jæjhta dennie adnominaale posisjovnesne. Gïele daejrehteminie barre jeatjah partisihpe mij dan sæjjan tjaanga attribuhtijve *-me/-mmie partisihpe* maam easkah gïetedallem vueliekapihtelisnie 4.2. Perfektijve partisihpe gujht daaletje urremes gïelesne adnominaale haemine åtnosne:

(58) [...], *edtja learohkidie buerebe bikhedimmiem jïh aktem buerebe sjiehtesjamme øshpehtimmiem vedtedh.* (SIKOR;ADM.TEXT)

(59) *Daan sisvege ulmiek iedtjeles jïh væjranamme åtnoem åarjelsaemiengïelesne, jïh åarjelsaemien åtnoem byjes tsiehkine jienede.* (SIKOR;ADM.TEXT)

Mannasinie naemhemes åtnoe barre urebe gïelesne våajnoe, Bergslanden mietie (1946: 234) daaroengïelen raedteste dalveme saemiengïelese. Daam digkiedimmiem jáarhkam easkah vueliekapihtelisnie 4.2. Urrebe gïele gujht åvtene daaroen systeemen haaran gusnie perfektijve partisihpe aktijve maadtojne maahta passijve ulmesne, dovne predikatijvine jïh attribuhtine.

3.1.5 Iktedahke

Daennie vueliekapihtelisnie åvtese båateme perfektijve partisihpe predikatijve partisihpe. Dïhte jïjtjeraadehke dovne kopula-veerben (*lea-*) namhtah. Jis *lea-* veerbe ij leah raajesisnie meatan dellie konteeksteste dam mij tijjem daejrehte. Gïelen gujht jïjtse vuekie tijjese tjuvtjiedidh, lïhkes finihte veerbäigmie, subjunksjovnine jallh adveerbine, men jïjtjehke veerbetaemie ij leah faamosne vuesiehtidh. Daate fenomeene eevre gielen jïjtse systeemen mietie, v.g. åarjelsaemien nominaale raajesi tsegkie (geahth 2.3.2). Verbaalesne maehtieh geekte perfektijve partisihph baalte-öörneldh haemine tjåadtjodh akten seamma subjeektese. Åarjelsaemien aktijve haemien maahta dovne gååteme subjeekte maam aaj barre konteeksteste aervede. Gaatoje subjeekte maahta vihties jïh åehpies, men dovne dam mij dan generelle jïh ovvihties personen/ personni åvteste. Daate minngebe vuekie aaj dååpede barre goh naan mubpie vuekie passijvem buktiehtidh aktijve raajesen baakt. Raajesemaalle mij **dååpede** goh mubpie passijveraajese-tseegkeme dan jïjtse tjiekeldh ageenten diete, men mij læjhkan aktijve. Dïhte dannasinie aktijve veerben perfektijve partisihpen barre aktijve ulmie jïh easkah passijve sisvege gosse jïjtjehke veerbe passijve maadtoste. Daaletje gïelesne urebe passijvekonstruksjovne sjidteminie, mij mojhestahta daaroengïelen gusnie veerben ij leah mij passijve maadtojde, men barre passijve syntakse. Veerbi passijvegietjieg numhtie

gaarveneminie, men passijve konstruksjovne annje aajmone. Urrebe gielesne perfektive partisihpe vååjnoe dovne jeenje-jeenjebe attribuhtesæjjan aaj tjaangeminie passijve adnominaale partisihpine.

3.2 Progressijve partisihpe -minie

Daennie vueliekapihelinie tjaalam haemien bijre, seammalihtses jih golmenlihtses veerbi gietjie *-minie*. Ij leah daate gih naan orre infinihte veerbe, daate haemie badth gaajhki dotkiji systeemine ariebistie åehpie. Ihkie dennie infinihte veerbi systeemesne eejnegen sijiem åtneme, dellie dan nommh dotkemebaelie tjirrh gellie – jih destie ovtjielke magkeres funksjovne dah vuajneme haemien lea. Dah gieledaejrijh gieh seamma lahtesem haaman vadteme, eah eevre seammaleejne lahtesidie nuhtjeme gih. Guktie daagka vuelege edtjebe vuejnedh dellie daate geerve lahtestimmie jeatjah gieledotkemen raedteste dalveme saemien gieledotkemasse. Ulmie daesnie lea haemiem defineeredh guktie dan syntaktikhes funksjovne jarngesne jih gaavnehtidh man vueliedåehkien nualan sjeahta tjaalegen teorijesne.

- (60) *Nåå vuertieminie lin gujht, ussjedeminie, guktie eah leah dah annje båetieminie.*
(EHB&KB1993: 72)

- (61) *Nov maaje laedtien raedteste dej tjielti almetjh govloeh ryøyredeminie leah saemiedigkieveeljeman.* (AJ1997: 32)

3.2.1 Ovtetje dotkeme haemien bijre

Lagercrantz (1923) lahtesem *gerundium* åtneme dejnie kaasusesojjeldahkine; essijvine aktesne (*Essiv des Gerundiums*). Numhtie dam Lagercrantz verbalsubstantijvine dam guarkaji. Guktie boelhkesne 2.3.3 åvtese bööti, dellie destie båata juktie infinihte haemie *-minie* lea gierehtovveme dehtie verbalsubstantijveste. Jih lahtese *Gerund* lea nuhtjelgamme verbalsubstantijvi bijre (Glottopedia 2009). Jih verbalsubstantijve jis ariebadtje englaanten- jih latijnengiele-buerkiestimmesne staatusem veerbehaemine (*gerund*) aaj åadtjoeji (Ylikoski 2003: 188).

Minngebe dotkijh dan mænngan haemiem *-minie* sjiere infinihte haemine buerkiestin. Ahtjetje doeka åarjelsaemien gieledotkemen sisnjelen seamma lahtesasse jeatjah sisvege sjidti, barre dillie goh Bergsland (1946) seamma lahtesem nuhtji *gerundium*, juktie idtji satne gujht verbalsubstantijvine dam vuejnieh – juktie seamma grammatikhesne dam verbalsubstantijvem *aktio* gåhtjoeji. Maam Bergsland ussjedi daejnie nommine, ij leah hijven byjebasse åadtjodh. Men ij leah “*gerundium*” jallh “*gerund*” barre verbalsubstantijvi bijre

nuhtjesovveme, jeatjah saemien gieledotkemisnie dovne adverbijaale infinihte veerbehaemiej bijre. Haspelmath veele tjielkeste mestie ahte naemhtie lahtesem geekteligke åvtesne. Tjaala gujht gosse lahtese *gerund* konveerben åvteste nuhtjelge, dellie lea “based on the gerunds in Romance languages [...]” (Haspelmath 1995: 45). Idtji sån badth Bergsland konveerbine dam guarkah gænnah jissov buerkiestimmijste aervede. Hasselbrink (1981) aaj *Gerundium* nuhtji jijtse baakoegærjan grammatihke-åesesne, maaje jijtse artihkelisnie *Südlappische Verbalnomina* (1970: 584) mietehete; díhte lahtese gerundijume annetje tjeejehte jih buerebe luvnije Lagercrantzen lahtesem *Aktio* dan sæjjan, dan åvteste *-minie* haemien jih latijnengielen gerundijumen jallan naan ektievoete, tjaala. Ihkie Hasselbrink ovsjëehtelles lahtesem vuaptan sjidti, dellie sjichti dam jeatjabinie målsodh maam Ylikoski (2009) hijvenlige vuesiehttamme seamma snaarhkehtje (d.g. ‘problematisk’) lahtese lea. Díhte golh aaj verbalsubstantijven bijre nuhtjelgamme. Ihkie Bergslanden aeriebadtje lahtese aaj gerundijume lij, dellie dam nommem gervieji mænngan jih orre nommem vedti: *tilstandsform* (Bergsland 1994). Dagkeres lahtese jis vielie soptseste dan haemien semantihkes ulmien bijre (Ylikoski 2002: 83). Magga & Magga (2012: 28) vihth dam *tilstandsform* gåhtjoejægan, men guktie díhte tempuse- jih aspeektekombinasjovnh bigkieh “progressivt presens” jih “progressivt preteritum”. Ylikoski (bået.) dam *progressijve* gohtje, lahtese mij dehtie aspeekteste båata.

Ij gujht daejstie barre akte lahtese mij tjeejehteminie. Daan raajan gieledaejrijh haemiem gohtjeme dovne dehtie maadtoste mestie gierehtovveme, nommem vadteme mij gieledotkemisnie eevre jeatjah funksjovnide veadtaldahkesne goh dan man haemien lea, jih minngemes aaj semantihkes ulmeste lahtestamme. Men guktie vååjnoe dellie gieledaejriji buerkiestimmieh daan haemien funksjovnen bijre kaanna stuerebe siemesvoete goh sijen lahtesi gaskah. Manne Ylikoskim (bået.) goerem daagka: haemiem gåhtjoem *progressijve* jijtse aspeekten diete. Maaje partisihpi kategorijen nualan rijtem jijtse funksjovnen diete – jih mannasinie dam buerkestem vuelielisnie.

3.2.2 Haemie jih funksjovne

3.2.2.1 Progressijve goh subjeektepredikatijve

Maam gaajhkh gieledaejrijh daan geatjan buerkiestamme dellie díhte *-minie* kopula-veerbine aktine *lea-* tempuse- jih aspeektekombinasjovnh bigkie mah imperfektive jallh progressijve, díhte produktijve jih gaajhkeleejnes objekth åtna. Vååjnoe badth aaj goh gaajhkesh vihtesjamme daate progressijve jih perfektijve partisihpe jeenjemasth seamma veerbem:

vihties *lea-* veerbem modifijeereminie. Daase maahta lissiemidih ahte dovne passijve veerbi baalte maahta båetedh – veerbide *govledh* jih *vååjnedh*, veartesjh raajesem (61) bijjielisnie. Seammam noerhtesaemien dotkeme nænnoste (mohtedh Kemi 1991: 72). Dihle mij gieltege daennie boelhkesne – dam funksjovnelle lühkesvoetem veartasjidh mij perfektijve partisihpen jih progressijven gaskem. Dihle stoere gyhtjelasse mij tjuedtjele daennie aamhtesisnie mannasinie barre *-me/-mme* haaman partisihpe-staatusem vedtin, goh idtjin gieledeejrijh *-minie* haaman. Jih mejtie ledtje barre aspektijes joekehtasse dellie daej, barre goh vuelielisnie. Vuelege *-minie* haemiem jassajabpa mierhkeme jih perfektijve partisihpem nueliesëvine:

(62) *Dah laedtieg lin dle mænngan soppstestalleminie gaskemsh: «Die leah amma dah saemieh dam vînhensem nååjteme.»* (EHB&KB1993: 35)

(63) *Govlestamme ligan johte juhtieminie.* (EHB&KB1993: 17)

Barre goh perfektijve partisihpe, dellie daate progressijve aaj seamma jijtjeraadehke finihte veerben namhtah jih ij progressijve gænnah naan tempus-guedtije haemie. Konteekste gujht, iktedimmes baakoeħ jallh jeatjah lühkes finihte veerbh maehtieh viehkine tijjese tjuvtjiedidh. Vuelelen våånesasse båata guktie dan aaj subjeekte muvhtene raajesistie gååte. Jih juktie aktijve veerben gaatome subjeekte ij tjåadtjoeh, dle ageentem barre dan konteeksten tjirrh aurvede:

(64) *Jih dle dejstie treavkijste vaaltam vîgkeh tem dle. Rærroeh dle stealladamme man nelnie skovtere edtja tjåadtjodh. **Vienhteminie** vååtje gujht, men rærroeh biejem skovteren nuanlan olles gaatoehjis dle lopmen sijse.* (LMM2016: 50)

(65) *Gosse dle vueptestem, duvlie dom bienjem **dienehteminie**.* (LMM2016: 34)

(66) *Dle akten aereden dle **ryöjnesjeminie** Hamptjärnan jillelen.* (LMM2016: 95)

(67) *Jih dle datne båarhte. Dle gujht suvmieh, suvmieh gujht ahte **dåalvoeminie** dam muadt'aajjam.* (LMM2016: 108)

(68) *Jih dle röövrem jis vaaltam. Röövrem gujht aaj **utnieminie** dan raejkien sisnie.* (LMM2016: 101)

(69) *Jih idtjimh gujht gaajkhk tjåenieh dallatinie gaavn. **Gaavneminie** naan tjåenetjem, læhtetjem, gaarvoem barre iktesth, jaepiem doekoe.* (EHB2000b: 70)

Goh subjeekth gååtēme barre goh daagka bijjege, dellie dah progressijvh aaj aktijve veerbijste. Progressijve aaj maahta mubpien progressijven baalte båetedh mah geekti tjåadtjoeh verbaalen seamma subjeektese, gusnie mubpie veerbe dan voestes veerben

gieltelemmiem buerebe tjielkeste. Barre goh dam maam vuesiehtim dehtie perfektijve partisihpeste, veartesjh raajesidie (27)–(29). Daej giske aaj adverbijaalh jallh objekth tjihtedieh:

- (70) *Båetien dahkoe, dellie vuejnien aaltoe aadtjen guadteme, tjåadtjoeminie lij miesiem njåaloeminie.* (EHB&KB1993: 55)
- (71) *Nimhtie Ingken ussjedimmie, desnie gusnie lea kröövvehtalleminie gaamesh speeneminie.* (EHB2001: 59)
- (72) *Dah dle loeves aaltoeh leah gujht dle barre rahtjeminie, varke skodteminie.* (EHB&KB1993: 72)
- (73) *Limen tjoejkehteminie dam ohtsedeminie, Anders Jakobsa jih manne.* (LMM2016: 27)

Naemhtie dle geekte veerbh baalte-öörneldh (d.g. ‘sideordnede’) veerbine sjidtieh verbaalen seamma subjeektese. Guktie joe jahteme, ij daate barre perfektijve- jih progressijve partisihpese mij joekoen goh – dovne finihte veerbh maehtieh geekti aktene verbaalesne naemhtie jih jeatjah infinihte veerbh badth aaj, mejtie baajem minngiebasse vuesiehtidh. Progressijve maahta barre goh perfektijve partisihpe, passijve maadtoste årrodh, dellie dihete aaj passijve easkah gosse maadtoe passijve. Men daagka easkah stoere joekehtasse vååjnoe dan geekten haemien gaskem man sveeki progressijve passijve maadtoste. Maahta barre guktie Aikio & Ylikoski (bået.: 38) dan noerhtesaemien progressijven bijre mij daamtaj veerbigujmie nuhtjelge “[...] with a high degree of agentivity [...].” Vuelelen progressijve passijve maadtojne:

- (74) *Dehtie hojjemistie jis libie mahte uvre vissjehtovveminie.* (AJ1998: 132)

Daalatjasse gujht vååjnoe goh progressijve jih perfektijve partisihpe seamma daltesisnie funksjovni muhteste. Daejrehteminie barre seamma predikatijvefunksjovnesne jih dannasinie ij sårn jeatjebe goh aspektijes joekehtasse daej. Jis plirkehte Bergslanden bïhkemdassese *-minie* haemien åtnoen bijre, modte haemiem *-me/-mme*, dle dihete sagke buerebe goh altese snaarkkehtje lahtestimmie. Daan geekten haemien lihkesvoete Bergslanden baakoej mietie dle: “perfektum” jih “gerundium” gujht jeenjemasth maehtieh jijtjeraadh raajeselihstsine årrodh jih dan åvteste “[...] er altså prinsipielt kommutable innbyrdes (og med finite former), hyppigst perfektum og gerundium, som kan være bestemmelser bare til *leæ-* [...]” (Bergsland 1946: 173). Daagka jahta, dah geekte veerbehaemieh sinsitnien sæjjan tjaengieh jih eah gænnah maehtieh jeatjebem modifjeeredh goh *lea-*. Mij posisjovnide daate jis, mennie funksjovnesne dah tjåadtjoeh – dam Ylikoski

jeatjah jih tjielkebe baakoejgjumie buerkeste; guktie dah gaaabpegh predikatijve funksjovnesne åtnosne: “[...] both the perfect participle and the so-called progressive form are predominantly used in predicative position with or without the copula as a finite auxiliary” (Ylikoski bået.: 14). Guktie akt satne näaloeminie daate *-minie* partisihpelijnes haemie, dan funksjovne-buerkiestimmien diete. Læjhkan ij jiehtieh riekte, ij gænnah naan infinihte veerbi vueliekategorijen sijse biejh barre guktie noerhtesaemiengieline dorjeme, jih maam dallahmasten edtjem vuesiehtidh.

3.2.2.2 Goh objektpredikatijve

Guktie åarjelsaemiengielenesne, dellie noerhtesaemien vaastoe aaj jeenjemasth seamma predikatijvefunksjovnesne åtnosne – dihte åehpie goh dihte “action essive”²⁰ mij daamtemes tjåådtje *lea-* veerben baalte jih “periphrastic progressive[m]” bigkie (Ylikoski 2009: 40). Ylikoski dovne mubpiem funksjovnem aaj muana maam dan predikatijvefunksjovnese veadta, guktie noerhtesaemien vaastoe “[...] is also used as secondary predicates in constructions occurring as complements to verbs of perception and cognition” jih mij mojhtestahta jeatjah europeengieli “accusativus cum infinitivo/participio” (Ylikoski 2009: 40). Daate maam manne gähjoem OBJEKTYPREDIKATIVINE däemiedidh. Daam funksjovnem satne predikatijven funksjovnese veadta, gosse buerkeste guktie nuhtjelge goh ‘mubpie predikaate’. Vuelebe raajesisnie (75), voestes veerben objekte *Piera* ‘genitijveakkusatijvesne’ tjåådtje jih mij progressijven ageentine sjædta:

(75) <i>Mun</i>	<i>oidnen</i>	<i>~muiten</i>	<i>Piera</i>	<i>juhkamin</i>	<i>vuola.</i>
Manne.NOM	vuejneth.PRT.3SG	~mujteth.PRT.3SG	Piere.GA	jovkedh.ACTESS	voelehke.GA

‘Manne vöönim Piere volehkem jovkeminie.’ (JY2009: 40)

Guktie moenestim, dle daate maam objektpredikatijvine defineerem. Jeatjah baakoejgjumie; manne Ylikoskim (2009) daagka goerem, barre jeatjah lahtesem nuhtjem. Bijkebe raajesie (75) seamma goh evteben vueliekapihtelen, perfektijve partisihpene bijre, dihte akte raajesie (33) gusnie perfektijve partisihpene objektpredikatijvine. Åarjelsaemien progressijven haemeste gujht maaje jeenjebh gaavnemisnie goh perfektijve partisihpese naemhemes konstruksjovnesne. Mij maaje rovnege jis guktie Aikio & Ylikoski (bået.) tjeajne daam funksjovnem veadteme adverbial funksjovnese jih konveerbese gïdtjh. Desnie ij leah goh

²⁰ Dah haemiem numhtie lahtestamme dan åvteste åerieh juhtieh dehtie verbalsubstantijveste, barre goh Lagercrantz (1923) aaj dam *-minie* gähjtjoeji *Essiv des Gerundiums*.

vielie goerkese ahte predikatijve funksjovnese veadtaldahkesne. Tjaeliejægan progressijve-haemie lea dovne badth aaj konveerbine nuhtjelgamme, daamtaj “perception” veerbi kompleementigujmie, gusnie konveerben subjeekte lea finihte veerben objekte, jih dle seammaleejnes raajesem buktiejægan: *Mun gulan beatnaga ciellamin.* (Aikio & Ylikoski bået.: 40). Jis daate luvnije konveerbine faamosne naemhtie, idtji dillie luvnh raajesen ageenten predikaatine dååpedamme. Konveerbe jis dillie luvnije goh adverbijaale finihte veerbem modifjeereme, men dam ij minnie darjoeh gaennah. Daate daejrehte funksjovne barre dan predikatijvefunksjovnese veadtaldahkesne. Aevkehth gujht konveerben nualan gïesedh dan åvteste.

Åarjelsaemiengïesne dellie partisihpe sagke daamtebe dæmede subjeektepredikatijvine. Åarjelsaemien daamtaj subjunksjovnem sleajhta guktie *ahte* ij leah daerpies. Dellie dan åvteste lihtseraajese jeenjemasth aalka subjeektine mij nominatijvesne tjåådtje. Vueelen geekte seammaleejnes rajesistie, dïhte akte progressijve goh subjeektepredikatijvine (76), dan vueelen goh objektepredikatijvine (77):

(76) *Tellie wÿä·jnà Ku·ffärarPä jie·lkiej luywniε Čøv·ččàmienie.* (EL/KAJ1957: 177)

(77) *Tlie wÿä·jnà Ku·ffärg:Pøm Čøv·ččàminie ḥv·jjàn luywniε.* (EL/KAJ1957: 178)

Naemhemes raajesemaalle gosse progressijve objektepredikatijvine åtnosne, jallan åarjelsaemiengïesne gellie gaavnemisnie, men dejtie mejtie vuaptan sjidteme – dah barre dehtie korpusen båarasåbpoe åeseste. Men dah mah vihties, dah gujht jæjheme veerbine aktesne *vuejnedh*, veartesjh (78)–(80) jih vuelielisnie *govledh*, men easkah rajesisnie (83).

(78) *Ånneti dle Laasse vuajnije golmegem lovvesjemenie göökte sarvh, akte naa stoerre dejstie, jih dle råtnoe.* (EHB&KB1993: 64)

(79) *Dálle uhča goatiem vuäina, klivie riehpenen nille ih cäikate voluse; vuäina buöres gumman cahksemienie, gamugöm duöñi;* [...] (JQ1924: 308)

(80) *Tynnie p^Hruwkšŋ gkxthne šk·åtgerišnie kàmrл lattie wÿä·jnà aławàs [...] uHčε nüjsonejäm [...] wà·cciemiε:nie söwrij šišnie (j)iH лùhkomenie* (sk. *röknömenie*). (EL/KAJ1957: 117)

Jis seamma fenomeene gååvnese gosse objekte naan gellientaales nominaale – ij leah aelhkie vueptiestidh. Vuesiehtæmman; mij sïejhme åarjelsaemiengïesne; jis gellientaalen nominatijvem guavla, dellie ij maehtieh gaajhken aejkien joekehtidh nominaale raajesem jih nominaale argumeentem, dellie gitjh “fullstendig sammenfall”, v.g.: *Dillie vuajna geekte*

olmetjh giedtien sisnie (= d.tj.) (Bergsland 1946: 290). Daate åarjelsaemien kopula-gaatoemistie båata. Daagka maahta *geekte olmetjh* nominaale raajese/ predikaate **jallh** objekte veerbese *vuejnedh*. Dam ij dallegħ vueptesth, jīh seamma tjoelme daennie aamhtesisnie aaj. Vuesiehtæmman – daagka vuelege gogka dīhte nominaale (nueliesëvine) gellientaalen nominatijvesne, dellie geekteligke maahta dam progressijvem toelhkestidh; goh subjeektepredikatijve jallh objektepredikatijve:

(81) *gâwla dâh nüppieh švilkastämienie gârwänämienie* [...] 'hører at de andre huter og fryser' (KB1946: 276)

(82) *tästie tlje wuāinije čācie-lattije' prunčšn vuojetemen*, [...] (IH1886: 119)

Dellie akte vuesiehtimmie byjjebasse båateme, mestie vuajna gosse nominaale dan finihte veerben dallah åvtelen tjåådtje, guktie dīhte finihte veerben objekte *vijhte tjoejkijh* (nueliesëvine) progressijven ageentine sjædta – jīh dannasinie ojhte vihties progressijve objektepredikatijvine vueelen:

(83) *Bene mænnan govlimh såemies lin vijhte tjoejkijh vuajneme geajnoen lihke tjåadtjoeminie Tråvnesen lihke.* (EHB2004: 102)

Jīh dle naan raajesh vuelielisnie mejstie objektem heajheme, men gusnie læjhkan goh ageente guktie akt progressijvem konteekstesne dåerede, veartesjh (84) jīh (85). Jīh dej jis vueelen gusnie finihte veerben subjeekte seamma goh progressijven ageente, geahtjh (86) jīh (87):

(84) *guwlajijjäm danbie(jjie)n düppańa māwkamieńie* 'jeg hørte at de i dag rautet der borte' (KB1946: 290)

(85) *guwlajijjäm miečamienie* 'jeg hørte at det knaket (i tørre kvister)' (KB1946: 290)

(86) *Men dihte drięngö barre stille gallaše, durjedalla oarieminnie.* (JQ1924: 284)

(87) *dåmdäm davärdämieńie* 'jeg kjemmer at jeg blir skrøpeligere' (KB1946: 290)

Saht guktie, dellie eah leah aadtjetje moeneme raajesh mejstie daarpesje konveerbine defineeredh. Ihkie dah subjeektepredikatijvine dååpedieh jallh objektepredikatijvine, progressijve partisihperekategorijen sisnjelen annje tjååvtje.

3.2.3 Progressijven naan adverbijaale funksjovne?

Læjhkan dle daan haemien aspeekte almetjem juaran buakta, mejtie naan lissiefunksjovne ledtjie mij perfektijve partisihpen ij leah. Gaaltijijstie byjjebasse bætieh naan raajesh mejtie kaanna naan lissiefunksjovnem daejrehteminie. Dísse lissine lahtese “gerundium” ávtesne jih ovtetje dotkemisnie adverbijaale funksjovni bijre aaj nuhtjelgamme jih konveerbi bijre gidtjh. Vuesiehtæmman Pekka Sammallahti (2007: 53) noerhtesaemien buerkeste “gerunda” goh naan veerben sojjehtimmiehaemie mij åtnoen muhteste adveerbine dååpede. Dallah mænnigan tjaala gerunden mierhke lea *-ettiin*. Ij daate haemie gååvnesh åarjelsaemiengielesne. Men dellie numhtie ahte noerhtesaemien vaastoe *-min ~ -me(n)* aaj tjeajne konveerbine vuajnelge aaj (Ylikoski 2009). Dannasinie dam galkem gaahpede dam oksem baajedh goevlestidh mah sán badth åarjelsaemien vaastose aaj seammaligke.

Ylikoski jis noerhtesaemien vaastoem konveerbine åtneme juktie dan maaje jeenjebh funksjovnh goh barre predikatijvefunksjovnh aaj, numhtie damsov jijtse lahtesen mietie dam gohtje “action essive (progressive converb)” (Ylikoski 2009: 188). Maehtedh haemiem naemhtie defineeredh, dellie tjueriah dååpedidh guktie satne noerhtesaemiengieleste vuesehete – goh loeves adverbijaale modifikatorh, gusnie infinihte veerbehaemie jeatjah finihte veerbem modifieereminie goh barre *lea-* veerbem: svihtjeme-veerbh (88) jih (89), jallh “posture” (d.g. ‘stilling’) veerbh (90) (Ylikoski 2009: 41). Vueptistahtam vuelebe jarkoestimmie raajesh barre viehkine raajesidie goerkelidh, eah leah minnie naan vaastojne noerhtesaemien haemiej åtnose:

(88) <i>Piera</i>	<i>finai</i>	<i>pubas</i>	<i>juhkamin</i>	<i>vuola.</i>
Piere.NOM	männedh.PRT.3SG	pubbe.SG.LOC	jovkedh.ACTESS	voelehke.GA
'Piere pubbesne männi voelehkem jovkedh (jih bååstede bööti).' (JY2009: 41)				

(89) <i>Piera</i>	<i>váccašii</i>	<i>birra</i>	<i>gili</i>	<i>juhkamin</i>	<i>vuola.</i>
Piere.NOM	vaadtsehtjidh.PRT.3SG	bijre	voene.GA	jovkedh.ACTESS	voelehke.GA
'Piere vaadtsehtji bijre voenem mearan voelehkem jovkeminie.' [åeniedamme]					
(JY2009: 41)					

(90) <i>Piera</i>	<i>čohkkái</i>	<i>šiljus</i>	<i>juhkamin</i>	<i>vuola.</i>
Piere.NOM	tjahkasjidh.PRT.3SG	sjæljoe.SG.LOC	jovkedh.ACTESS	voelehke.GA
'Piere sjæljosne tjahkesjeminie voelehkem jovkeminie.' [åeniedamme] (JY2009: 41)				

Dovne (88), (89) jih (90) jeatjah finihte veerbh modifieereminie. Dejtie åarjelsaemien jeatjahligke bigkie. Jis bååstede vihth åarjelsaemiengielese, dellie ieskien moenestim maaje gille akt sprijnehtassh mejtie annetje geervebodtje buerkiestidh. Dah jis dehtie gaaltiji

båarasåbpoe lehkest. Bergsland jih Hasselbrink gadtjh vuaptan sjidteme naan raajesh mah barre vååjnoeh goh seammaligke finihte veerbem modifijeerieh. Baajeme sotnen jarkoestimmieh minngelen tjåadtjodh:

(91) *guktie ostedallimh numhtie geerjehteminie krievviem dæj tjuahpaj mietie.* 'så vi tok det med ro og lot reinen spre seg over hugstfeltene' (KB1978: 54)

(92) *bovtseh r'ööjneš>im'ien'ie* vööjn'ij s'iejp'ehkeb 'während er die Rentiere hütete, sah er einen Wolf.' (GH1970: 585)

(93) *buvdje, d'itte roåvgaa huttedemienie jieniebijdie* 'das Rentier, es grunzt, wenn es die anderen sucht'. (GH1981: 1082)

Jis bijjebe raajesidie veartesje, dellie baatsa ussjeden mejtie dah konveerbine dååpedieh læjhkan. Dihle dannasinie vååjnoeh jeatjah finihte veerbem modifijeereminie goh barre naan kopula-veerbem. Men nuepies buerkiestimmie daase maahta jis progressijve seamma jijtjeraadehke goh perfektijve partisihp. Jih disse lissine juktie åarjelsaemiengielesne ij subjunksjovnem gaajhken aejkien daarpesjh, veartesjh dagkeres fenomeenem vueelen gusnie raajese perfektijve partisihpine:

(94) *Gåatan båateme varke dållem biejedh jih ohtje byöpmeth vedtedh maanide.*
(EHB&KB1993: 16)

Jis numhtie dellie maahta raajesidie (91)–(93) guarkedh goh predikatijve partisihp læjhkan, juktie dah kaanna naan raajesh mej ij leah subjunksjovne. Gaaltiji ahtjetje nuerebe lehkest, dellie jis aaj muvhth vihth naan geervebe:

(95) *Dah bøøsh sijhtin njiejth dah edtjieh bovtseh jih hajkedh bijrejarkan steereminie tjåerviem ðejjesne.* (JJ2016: 27)

(96) *Dle åadtjin vuejnedh, guktie Staaloë bööti dåalveminie minngesne.* (AA1992: 55)

(97) *Dihle tjearoeminie jahta, guktie galka satne dam ohtje maanam fuesjedh våålese gåatan.* (LMM2016: 119)

Mov golme nuepies vaestiedassh daejtie. Voestemes guktie dah konveerbine dåemiedieh, jalhts vaenie dejstie jih goh mov dotkemematerijaalen sprijnehtassh. Mubpie; jis ledtjie urebe åvtanimmie daate. Jis numhtie, dellie idtji luvnh dan rovnege dihle gih guktie adjektivijes haemie ahtjetje doeka aalka adverbijaale funksjovnesne jijhtedh. Mannasinie ij perfektijve partisihpine seammaligke sjidteminie? Dihle sån dehtie progressijven aspeekteste båata. Jis numhtie ahte åvteneminie dan haaran dellie *-minie* maahta jijtse aspeekten diete buerkiestidh

jijtse veerben giehtelimmie seammasiénten juhtieminie goh jeatjah lühkes veerbi giehtelimmieh, saaht raajesisnie åvtelen jallh minngelen. Dan åvteste dam sán progressijven sagke stuerebe aspeektijes ektievoete gujht mubpide lühkes finihte veerbide jih raajesidie, jallh aspeekten diete dejtie tjarkebe veadtaldahkesne – vielie goh perfektijve partisihppe mij tjirreldh giehtelimmiem buerkeste. Dej sán potensijaale åvtanidh konveerbi funksjovnen haaran.

Goh gáalmene teorije; dle mojhestahtam vihth ahte áarjelsaemien raajesen maahta dovne gaatoje kopula-veerbe, subjeekte jih subjunksjovne. Ij leah hijven vihtesjidh mejtie dah bijjebe haemieh orre lihtseraajesem aelkiehtieh jallh mah sán badth adverbijaale haemieh. Daejstie dan vaenie dalveme, ij sán nukies gellie áarjelsaemien progressijvem *-minie* buktiehtidh vihtiestidh dan dovne konveerben funksjovne – goh loeves adverbijaale modifikatorre. Geervebe gujht vihtiestidh mah ledtjie numhtie. Dannasinie bijjebe *-minie* haemide nimhemes vuajnoem buaktam; ahte infinihte veerbehaemieh barre goh Bergslanden baakoej mietie (1946: 173): “[kan] være selvstendige setningsledd”. Mij akt mij joe dennie áarjelsaemiengielesne vååjnesasse båateme.

Minngedsgeatjan gieltege lissiemidih, jis noerhtesaemien aeriebadtje gieledotkemem veartesje dellie dan predikatijve funksjovne tjeajne partisihpine åvtesne guarkasovveme jalts attribuhtijve åtnoe ij leah dan. Dihle attribuhtijve funksjovne ij vååjnh eevre daerpies orreme åvtesne gujht noerhtesaemien dotkemisnie dagkerem lahtesem åadtjodh. Ylikoski (2009) vuesehte guktie Leem dam gáhtjoeji “Participium Præsens posterius” dan predikatijve åtnoen diete, jih Rask aaj preesense partisihpine dam guarkaji jih seammaligke gujht Friis aaj jalts gáhtjoji dam “Adjektiivus, Præsens”, men mij bööti dehtie predikatijve syntaktihkes funksjovnesta mah adjektivi lea aaj (Ylikoski 2009: 156–157). Daate mojhestahta guktie áarjelsaemien vaastoe vååjnoe dååpedeminie daan tjaalegen dotkemematerijaalesne.

Saht guktie dellie vååjnoe sagke sjiehtelåbpoe jiehtedh áarjelsaemien progressijven barre predikatijve funksjovne, seamma daltesisnie goh perfektijve partisihppe – goh subjeekte- jallh objektpredikatijve. Gieledaejrijh maaje guktie akt lin joe jeahteme, jalts snaarhkehtje lahtesi sijse lin giebreme, mah idtjin guktie akt haemien jijtse funksjovnese sjiehth. Daestie dle áarjelsaemien baatsa progressijve partisihpine, dan sæjjan goh noerhtesaemien progressijve konveerbine. Dihle dannasinie áarjelsaemien progressijve barre predikatijvesijjesne jæjhta, jih jis dihle finihte veerbem modifijerie, dellie dah jeenjemes aejkien *lea-* jih muvhtene passijve veerbh goh *govledh* jih *vååjneth*. Jih dejtie geervebe raajesidie maahta buerkiestidh dehtie urebe åvtanimmeste dam, jallh ahte kopula-veerbe,

subjekte jih subjunksjovne muvhtene gaatoeh – eevre gielen jijtse systeemen mietie. Dannasinie vååjnoe sagke sjøehtelåbpoe soptsestidh daan geekten predikatijve haemien aspektijes joekehtassen bijre.

3.2.4 Iktedahke

Daennie vueliekapihtelisnie gaavnehtamme haemie *-minie* predikatijve partisihpe man seamma funksjovne goh perfektijve partisihpe – dihte kopula-veerbem (*lea-*) modifjeerie, passijve veerbh goh *vååjneth* jallh *govledh*. Dan åvteste veeljeme dam progressijve partisihpine gåhtjodh. Guktie akt Bergsland (1946) jih Ylikoski (bået.) joe jahteme, læjhkan aeriebadtje dotkemisnie dan man gellie lahtesh seamma haaman nuhtjeme guktie vååjni goh daerpies haemien funksjovnem vihtiestidh. Mij joe perfektijve partisihpen bijre åvtese båateme, dellie seammam sjeahta jiehtedh kopula-gaatoen, aktijve veerbi subjekte-gaatoen jallh geekte baalte-öörneldh haemien bijre. Progressijve sveekebi passijve maadtoste, men barre båarasåbpoe dotkemematerijaalesne daamtebe gaavnemisnie goh objektepredikatijve. Pryöveme haemiem analyseereme mejtie ledtje adverbijaale funksjovne aaj dan. Säemies raajesh vuesiehtim mejtie juaran sjædta mah badth konveerbine dååpede. Dejstie gujht vaenie, jih maahta sårn aalkeme åvtanidh konveerbi haaran jijtsh aspeekten dëete. Jallh dan åvteste dan jijtjeraadehke haemie; juktie kopula-veerbe, subjekte jih subjunksjovne muvhtene raajesisnie faeties. Daan geekten haemien ij sårn jeatjebe goh aspektijes joekehtasse, jih daate goerkese eevre dan aeriebadtje noerhtesaemien vuajnoen mietie daejtie seamma vaastojde.

4 Analyjse – attribuhtijve partisihph

Daennie kapihtelisnie tjaalam adnominaale haemiej bijre. Aalkovisnie 4.1 vaaltam golmen attribuhtijve haemien seammaleejnes dåeriesmoerh akten tjåanghkan – digkedem guktie jih mannasinie daejtie ussjedeminie partisihpi nualan gïesedh. Dan minngelen geahkem haemiem gïetedallem jïjtsh vueliekapihtelisnie sjiereligke.

4.1 Grammatikhki golme geerve haemieh

Daehtie raejeste golme adnominaale haemieh digkedem mah daaletje grammatiskegærjine (Bergsland 1994; Magga & Magga 2012) åehpie goh substantijvh mah veerbijste seerkesovveme. Daah golme jis *-je/-æffa, -me/-mmie* jih *-ldh*:

(98) *Båetijen vahkoen/ darjome vuasta/ doerkeldh låajtoe* (KB1994: 112–114)

Juktie bijjebe haemieh minngemes dotkemebalien substantijvine vuajnalgamme, dellie naemhemes digkiedimmie daerpies åvtelen. Daah golme “seerkeldh substantijvh” lissiefunksjovnem åådtjeme maam jeatjah substantijvh eah leah: maehtedh dååpedidh adnominaale substantijvine. Boelhkesne 2.3.1. byjjebasse bööti, saemiengielen ovتjielke raaste adjektivi jih substantivi gaskem. Daehtie aamhtesistie dam vuajna man måjkoes gielen baakoedåehkiej raasth, jih dovne badth vuajna man måjkoes gïeledaejriji baakoedåehkie-joekehtimmie aaj. Boelhkesne 2.3.1. gjuht vuesiehtim guktie daennie barkosne substantijvem adjektiveste raarhkam jih mubpelen. Dan teorijen mietie ij substantijve naemhemes adnominaale funksjovnem utnieh. Mojhestahtam daesnie barre jïjtjehke adnominaale funksjovnem maam digkiedimmien uvte vaaltam. Dannasinie daesnie uvtelem guktie dellie daan golmen haemien attribuhtefunksjovnem guarkedh. Aalkam vuesiehtidh guktie daan raajan daejtie guarkeme, åvtelen manne jeenjebh nuepies analyjsh buaktam.

4.1.1 Daaletje grammatiske bïhkemdassh

Daaletje grammatiskegærjaj goerkese dejtie attribuhtijve haemide bijjelisnie (98) lea guktie dah seerkeldh substantijvh lissiefunksjovnem utnieh, men mah sagke daamtebe åejviefunksjovnem utnieh fraasen åejjine årrodh, geahjh raajesidie (99) jih (100) vueelen:

(99) *Nåå daajroes im lim gjuht dlie manne mij åådtjedæjjide.* (PS/KB2016: 124)

(100) [...], dle guvlieh, dan guvhkiehtimmie jih tjearome sjædta. [= d.tj.] (EL/KAJ1957: 125)

Raajese (99) gusnie *-je/-æffa* tjåådtje goh ageentenomene jih (100) gusnie *-me/-mmie* goh verbalsubstantijve – ij leah maam galkem daesnie digkiedidh. Lagercrantzen (1923) jih Hasselbrinken (1981) bukteme daajrose tsyögkesem edtjedh v.g. verbalsubstantijvem veerbehaemiej systeemese díjpedh. Jeatjah baakoejgujmie manne Bergslandem (1946; 1994) jih Magga & Maggam (2012) därjelem daagka; dah leah tjielke seerkeldh substantijvh. Gosse nimhtemes fraash goh dej jis bijjielisnie vååjnин, vuesiehtimmesne (98), dellie dam maam daesnie edtjem digkiedidh, vihties; dam adnominaale funksjovnem.

Magga & Magga (2012: 40) substantijvi bijre tjaeljægan: “Substantivenes typiske funksjon er å være overledd i substantivfraser”. Jalhts naemhtie defineerieh, dellie tjeajne læjhkan geekten substantijvese lissiefunksjovnem vadteme. Daagka lægan Bergslandem (1946: 228, 233, 237; 1994) goereme gie dej guaktaj åvtelen joe, ij barre geekten substantijvese, men golmen substantijvese lissiefunksjovnem vadteme jih buerkiestamme guktie dah maehtieh adnominaale funksjovnem utnedh. Sov mietie dellie substantijvh daamtaj maehtieh attribuhtine, *-je/-æffa* haemien bijre naemhtie: “Derivatstammeformene er (som andre substantiver) ofte attributt [...]” (Bergsland 1946: 228). Magga & Maggan (2012: 107) seamma haemien bijre; guktie maahta goh attribuhte tjåadtjodh jeatjah substantijvi åvteli seammaligke guktie adjektivh maehtieh, jallh daaroen: “[...] på linje med adjektiver [...]. Men guktie dah utnieh substantijven naemhtemes lissiefunksjovne, jih mestie barre daan golmen – ij reakta åvtese båetieh. Manne jeenjebem åehpiedahtam guktie dah vielie daej bijre tjaaleme geahken vueliekapihtelisnie sjiereligke, jih eeremes *-ldh* aaj. Dej guaktaj jih Bergslanden vuekie substantijvide buerkiestidh dle naemhtie sjædta:

1. Seerkeldh substantijvh jeenjemes aejkien argumeentine, men muvhth daejstie lissiefunksjovnem utnieh adnominaale haemine tjåadtjodh

Bergsland jih Magga & Magga æjviefunksjovnem veartasjieg jih baejieh dam mieriedidh guktemes haemie lea, jih díhete attribuhtijve åtnoe barre lissiefunksjovnine sjædta dle muvhtide substantijvide. Ij leah maaje voestes aejkien gåessie saemien gieledotkemisnie naemhtie. Ylikoski (2009: 156) soptseste Rasmus Rask jih J. A. Friis utnin v.g. noerhtesaemien vaastojde *-i/ -(j)eaddji* ageentenomeninie aaj.

Daehtie gietjeste edtjem digkiedidh guktie daagkeres bikhkemdasse daehtie golmede haemeste sprijnehtassine substantijvi funksjovneste. Vueelen team seerkeldh substantijvem jih adjektivem vaalteme tabellen sijse joekehtæmman. Desnie vååjnesasse båata maam joe

teorijekapihtelisnie vuesiehtim; substantijven funksjovne goh fraasen åejjine/ raajesen argumeente årrodh jih adjektijve goh modifijeeriye adnominaale haemie:

Tabelle 3 – Substantijven jih adjektijven funksjovn

Baakoedåehkie	Haemieh	Veerbijste	Argumeente	Adnominaale funksjovne
SUBSTANTIJVE	-ge	tjaeledh	<i>tjaalege</i>	
ADJEKTIJVE	-htje	dåarodh		<i>dåarehtje</i>

Bergsland jih Magga & Magga jeenjemes substantijvide jih adjektivide naemhtie vuejnieh, men lijhke golme haemieh jeatjahligke buerkiestieh barre goh daagka vuelege. Vuelebe tabelleste vuajna dah golme leah dovne argumeente- jih attribuhtijve funksjovnem åadtjeme:

Tabelle 4 – Golmen seerkeldh substantijven funksjovne Bergslanden mietie

Baakoedåehkie	Haemieh	Veerbijste	Argumeente	Adnominaale funksjovne
SUBSTANTIJVE	-je/-æffa	båetedh	<i>båetije</i>	<i>båetije</i>
SUBSTANTIJVE	-me/-mmie	darjodh	<i>darjome</i>	<i>darjome</i>
SUBSTANTIJVE	-ldh	tsaapedh / solke-?	<i>solkeldh</i> ²¹	<i>tsaapeldh</i>

Bijjebe adnominaale haemieh substantijveste joekehtedtieh gosse praadesth adnominaale funksjovnese delvieh; dovne morfologijen, semantihken jih syntaksen mietie. Jis voestegh dam morfologijen bieliem vaaltam; jih haemiem -je/-æffa jih aadtjetje fraasem; *båetijen vahkoen* – dellie ij leah badth gietjie -n naan genitijveattribuhte -n, díhte båata destie maam d.g. gohtje ‘samsvarsbøying’. Morfologijen tsegkie dellie geerve sjædta naemhtie defineeredh. Jis semantihken bieliem; jih jis víjlele Magga & Maggan (2012: 108–116) jeatjah moeneme seerkeldh substantijvide, dellie jeenjemes dejstie buerkiestieh giehtelimmien, giehtelimmien illedahkem, aatem, dirregem jallh tsiehkiem, vearaldahkem jallh sippiem. Daate barre substantijvi semantihkem daejrehte. Jis dejtie attribuhtefunksjovneguedtije haemide semantihken bieleste veartesje, dellie dej baakoej semantihke jorkestovveme. Dah leah sprijnehtassine seerkeldh substantijvi sisvegi tsegkie gosse adnominaale posisjovnesne. Jallh jeatjah baakoejgujmie: dah veerbeulmiem sagke tjarkebe

²¹ Baakoegærjesne naemhtie buerkiestigan: “**solkeldh** skitt, smuss; skitten” (ÅaBg1993: 287).

guedtieh, jih vååjnoeh reenhte imperfektijve jallh perfektijve. Mij akt mij ij eevre substantijvi sisvege jallh ulmie, jallh guktie gænnah faamosne vuesiehtidh gænnah.

Gosse dam syntaksen bieliem, jih maam gellien aejkien joe; dellie aaj vihth jeahtam dah “seerkeldh” substantijvh lissiefunksjovnem utnieh mij substantijvi ij leah. Vuajnam geerve duvtielidh guktie jih mannasinie barre muvhth substantijvh mah naemhemes funksjovnem utnieh. Daan tjaalegen teorijen mietie dellie adjektijve muvhtene substantijven sæjjan tjaanga, ij badth mubpelen. Jalhts Bergsland (1994) jih Magga & Magga (2012) maaje skuvlegrammatikhk saemien byjreskasse sjiehetehtamme, dle vuajnam geerve joekehtimmie dovne skuvlegrammatikhkide aaj. Naemhtie gujht substantijvi definisjovne slaama.

4.1.2 Nuepies analyjsh

Jis daejtie haemide defineerie goh haemieh mah barre aktede baakoedåehkesti båetieh jih jis ussjede dah tjuerieh seerkemistie sjidteme, dellie mubpie aaj nuepies analyjse daase:

2. Gaajhkh leah seerkeldh adjektivh mah daamtaj substantijvi sæjjan tjaengieh goh argumeente jih muvhtene adnominaale haemine tjåadtjoeh

Edtjem voestegh morfologijine viehkine pryövedh goevledh mah sjeahta dellie dejtie adnominaale haemide adjektivine buerkiestidh. Seerkeldh adjektivijste lea Bergsland jeenjem gaavneme komparatijvesne jih superlatijvesne. Dam satne jijtje tjaala dej seerkeldh adjektivi bijre guktie jeanatjommesem maahta kompareeredh. (geahjh Bergsland 1946: 229–231.) Magga & Maggan (2012: 123–130) grammatikkesne golme vihties adjektivh mej ij leah komparasjovne jih mejtie adjektivine dåhkasjahtam: *-dihks/-ihks, -mes/-mmes* jih *-jes/-js*, jih dellie geekte vielie haemieh mejtie såtnoeh adjektivine biejeme, men mejtie daerpies vielie digkiedidh *-ldihkie* jih *-ldahkesne* jih dam darjoem boelhkesne 4.4.4. Men guktie moenestim dellie saemiengielen komparasjovne seerkemistie sjidteme, guktie ij leah barre adjektivide veadtaldahkesne jalhts adjektivide sagke sjehmebe. Jih numhtie dam ij leah daate naan stinkes buerkiestimmie mannasinie bijjebe adnominaale haemieh eah leah seerkeldh adjektivh. Annje gujht maahta guedteles argumentasjovne ahte fååtesæffa komparasjovne destie båata juktie leah partisiph. Jis dah golme bijjebe haemieh *-je/-æjja, -me/-mmie* jih *-ldh* luvniet naan adjektivh, dellie luvniet sprijnehtassine dujstie mubpijste seerkeldh adjektivijste daagka læjhkan. Ij barre komparasjovnen muhteste, men dan semantihken tsegkie badth aaj. Vueptiestahtam Bergsland tjeajne daagka dovne mohtede dejnie haemine *-je/-æjja (aktor)* maam lea substantivine vuajneme jih tjaala dah seerkeldh adjektivh jis buerebe buerkiestieh: “[...] ‘som har lett for el. er tilbøyelig til etc.’”

(Bergsland 1946: 228). Numhtie gaajhki seerkeldh adjektivvi semantihke joekehtadta haemien *-je/-æffa* semantihkesti. Jih seammam sjahta jiehtedh dan geekten jeatjah haemien bijre.

Syntaaksesne aaj vuajnam viesjies argumeente gaajhkide adjektivine buerkiestidh gosse sagke daamtebe argumeentine tjåådtje. Ovdæjpele gaajhkide adjektivine defineeredh gosse jeenjeben aejkien argumeentine nuhtjelgiedh. Jih ihkie adjektivh maaje maehtieh substantivvi sæjjan, dellie badth lea adjektivvi æjviefunksjovne, vihties; modifjeeredh. Jaehkemes dle luvnije jis dah gaajhkh seerkemistie sjidteme, dellie dah luvnieh dovne seerkeldh adjektivh jih seerkeldh substantivh, guktie dellie dle dihte seerkeme geekteligke sjædta. Jis ij jaehkieh tjuerieh barre akten baakoedåahkan veadtaligidh, dle maahta naemhtie defineeredh:

3. Argumentaale haemieh seerkeldh substantivh jih adnominaale haemieh jis seerkeldh adjektivh

Daate nuepies analyjse, juktie geahkh funksjovne geekten sjiere baakoedåahkan veadtelge. Gyhtjelasse mij daase båata mah kriterijumh adjektivvi åvteste åtna. Daejnie analyjsine; adjektivvi komparasjovne jih adjektivesemantihke annje faeties. Daan geatjan ij leah gie gan daejtie haemide adjektivine defineereme, mij akt mij joe badth gieltege. Gosse ovttetje gieledaejrijh dejtie seerkeldahkine vuajneme, dellie dihte gyhtjelasse tjuedtjele: mestie sår idtjin buerebh seerkeldh adjektivine dejtie buerkesth. Nuepies bikhemdasse mij muvhti gieledotkiji lea, sijjieg naemhemes adnominaale haemieh seerkeldahkine kategoriseerieh jis utniet eah leah produktive. Jeatjah baakoejgjumie: mij akt mij verbaale haemide plièresadtje, men ij vielie produktive jallh man ij naan verbaale modifikatorh – diekie biejelge.

Mij gieltege daagka moenedh ahte Kappfjell (2010) gaavnehtamme guktie substantivve jih adjektivve muvhtene maehtieh seamma plièresne. [Tjelmide dle vååjnoe goh substantivve dæmede goh adjektive, men Kappfjell buerkeste ij leah numhtie.] Satne gitjh Trosterudese tjaatseste gie konversjovnen bijre såärne guktie “baakoe seammalaakan vååjnoe ovmessie baakoeklaassine, vuesichtæmman *juelkie* mij lea substantive jih *juelkie* mij lea aaj adjektive, vuesichtæmman *kråavvoeh-juelkie*” (Kappfjell 2010: 31). Kappfjell vielie såärne daan bijre jih maam sov saerniestæjjah dovne vihtiestieh; ahte ij leah substantivve oktegimsie naan adjektivine goh, dihte easkah baakoeiktedimmesne adjektivve v.g. *reangoeh-juelkie* ‘hjulbeint’ jih *goeje-juelkie* ‘krumbeint’ (Kappfjell 2010: 54). Daate voestemes duvtele ij edtjh adnominaale haemiem substantivine kategoriseeredh. Mubpiem maam daejrehte; haemieh ovmessie baakoedåehkjste maehtieh sinsitnide plièresadtjh.

4.1.3 Adnominaale funksjovne sojjehtimmeste sjidteme

Dam maam daan raajan vuesiehttamme, jih juktie daan tjaalegen teorije baaja gielide adnominaale partisihph utnedh, dellie manne buerebe dan bætije njealjeden tsiehkien gåajka gapmenem. Njealjede jih minngemes; lea guktie homonymijem buerkiestidh juktie argumentaale haemie seerkemistie sjidteme jih díhte adnominaale haemie sojjehtimmeste:

4. Argumentaale haemieh seerkeldh substantijvh jih adnominaale haemieh jis partisihph

Daate fenomeene ahte verbalsubstantijvh jih partisihph maehtieh seammaplieres, ij sán barre åarjelsaemiengielese joekoen. Ksenia Shagal (2018) gie lea uraalen partisihpi systeemi bijre tjaaleme; *Participial systems in uralic languages: an overview*, díhte naemhtie buerkeste:

[...] it is a well-known fact that Uralic non-finites can be very versatile in their functions. In particular, Uralic verbal paradigms tend to have no distinction between participles (adnominal modifiers) and action nominalizations (verbal arguments) [...] (Shagal 2018: 59).

Daate sán gitdjh siejhme måedtide uraalen gielide ahte nominaliseereme jih partisihpe maehtieh seamma plieresne jih dan ávteste dam ij leah barre åarjelsaemiengielese joekoen. Shagal jis tjaalegisnie *Towards a typology of participles* (2017) buerkeste guktie gellie gielh eah partisihph jih nominaliseeremh joekehth jih dellie aaj buerkeste guktie gieledaejrijh daam “participle/nominalization polysemy[m]” áehpiedehtieh. Gieledaejrijh jallh typologije-daejrijh daam geahjtjedieh geekten vuajnoeraedteste. Díhte voestes vuekie guktie nominaale funksjovnem vijrebinie guarkoe gosse adnominaale modifikasjovne aaj dan. Mubpie jis guktie muvhth jis buerkiestieh guktie adnominaale funksjovne díhte mij dan áejviefunksjovne, partisihpine gitdjh, mij muvhtene såemies konteekstesne substantijvi sæjjan tjaengieh. (Shagal 2017: 30–33.) Dam voestes vuajnoem maahta jiehtedh Bergslanden (1946; 1994) lij goh golmen substantijvese attribuhufunksjovnem vedti, jih seammaligke Magga & Magga (2012) aaj dejnie geektine. Jih aerviedimmesne dah gaajhkesh barre daejtie haemide seerkeldahkine áehpiedahteme juktie vihtesjamme lin haemiej áejviefunksjovne lij argumeentine árrodh, gujht jis sijen bukteme vuesiehtimmiste edtja aerviedidh. Dej haemiej attribuhteåtnoe barre ohtje lissiebïevnesinie båata sijen bïhkemdassine. Daagka sijhtem Shagalese (2017: 32) tjaatsestidh jihsov baakojde; ij buerkiestimmesne gujht daarpesjh gåabpam daejstie geatskanimmievukijste veeljedh jih gaavnehtidh mij áejviefunksjovnide akten seamma haemien lea. Jeenjemes deskriptijve gieledaejrijh eah akth gan bïevnesh buktieh mij díhte synkrovnijes áejviefunksjovne jallh daamtemes funksjovne daej haemiej “demonstrating participle/nominalization polysemy”, jallh guktie gænnah viatesth mij dan maadthfunksjovne

orreme. (Shagal 2017: 32.) Gielehistovrijisnie jih diakrovnijes vuajnoste, dellie lea damtoes ahte goerkese naemhemes haemide naemhtie: veerbe → partisihpe → adjektive → substantijve. Im edtjh manne diakrovnesligke daejtie defineeredh jallh haemien æjvie- jallh maadthfunksjovnem gaavneth. Buerkiestidh maaje guktie haemide guarkedh mennie funksjovnesne gaavnoes, saah seamma jis daamtebe jaejhta aktene funksjovnesne goh mubpene, jallh gåabpa haemien funksjovne gierehtovveme mubpeste. Syncrovnijes vuajnoeraedteste, dle buerebe jaahkam haemieh geekteligke sjidtieh: guktie seerkeldahke riekte veerbreste sjædta: veerbe → substantijve, jih attribuhtijve haemie jis: veerbe → partisihpe.

Trosterud (2003a) buerkeste mij maahta geerve sojjehtimmie jih seerkeminie. Sojjehtimmie lea morfologijes prosesse mij orre baakoehaemieh dorje, jih seerkeme jis mij orre lekseemh dorje. Dellie dle vuesehte sagke aelhkebe proseessi illedahkeste naemhtie mieriedidh mij díhte sojjehtimmie “vuestie” seerkemem, men gosse haemijste jih gietijiste galika dejtie juekedh dellie ij leah goh raaste daej gaskem seamma tjielke. Numhtegh dle golme alternatijvh buakta guktie díhte sojjehtimmie jih seerkeme vååjnesasse båetieh. Jih Trosterud tjaala badth, gielh vååjnoeh gåalmedem veeljeminie (Trosterud 2003a: 57):

- a. Sojjehtimmie jallh seerkeme geahkh haemieh nuhtjeh
- b. Sojjehtimmie jih seerkeme seamma haemieh nuhtjeh
- c. Sojjehtimmie jih seerkeme maehtieh muvhtene seamma haemieh nuhtjedh

Gielh vååjnoeh muvhtene veeljedh dejtie seamma haemide seerkemassee jih sojjehtæmman. Dan åvteste dam hip díhte raaste maahta geerve vihtesjidh. Daate vuesehte gujht mij maahta naan vaestiedasse daase jallh mij daejrehte gujht nuepies buerkiestimmie daah golme adnominaale haemieh leah sojjehtimmien baakt sjidteme. Ahte haemie aktene proseessesne daamtaj seerkemistie sjædta jijtse argumeentefunksjovnen díete, ij daarpesjh dan åvteste vaestiedassine daate mubpie adnominaale funksjovne aaj seamma prosessen baakt sjædta. Dan åvteste dam maehtieh partisihph årrohd. Daelie sååjhtoe numhtie ahte muvhth partisihph substantijviste gierehtovveme, v.g. goh *-me/-mmie* partisihpe mij maahta verbalsubstantijven maadtoste båateme jih maam båetije vueliekapihtelisnie 4.2 gietedalle. Jis numhtie, dellie læjhkan destie åvtanamme jih jeatjah funksjovnem åådtjeme. Men haemiem ij maehtieh jallh ij edtjh jeatjah haemijste defineeredh, barre dan åvteste dan jijtse maadtoe maahteme destie båateme, eevre dan Ylikoskin (2009: 66) njealjeden kriterijumen mietie: opasiteete, mij boelhkesne 2.3.3 bijjielisnie joe moeneldahkesne. Daah golme gujht gaajhkh semantihkes- jih

syntaktihkesligke dejstie argumentaale haemijste joekehdedtih, jih gaskemearan dam morfologijen bieliem aaj.

Manne vuajnam nuepies analyjse adnominaale haemieh sojjehtimmien baakt sjidteme; jih numhtie dam dah veerbehaemieh leah. Dihete daan raajan mov goerkese jih vuajnoe dejtie. Daelie maaje tjåenghkesne dejtie gietedalleme, men daerpies geahkem haemiem sjierelige analyseeredh buktiehtidh verbaliteetem nænnoestidh. Jeatjahligke; mah gåalmede vuj njealjede analyjse mij guadta. Jis viesjies jallh näake produktiviteete jih fäätesæffa verbaale modifikatorh haemiej verbaliteetem vueliemdih, jih man jeenjem baaja produktiviteetem oktegh mieriedidh mejtie veerbehaemie vuj ij.

Boelhkesne 2.3.1 vuesiehtim guktie adjektijvh maehtieh inkorporeeremen baakt iktedimmiebaakose båetedh. Dannasinie mojhtestahtam partisihpide seammaligke vuajnam, jih dihte dotkemegaaltijistie aaj vååjnoe. Men muvhtene dotkemematerijaalen haemieh geektede tjaaleldh gaaltijistie gaavnem jih gusnie eah tjaelijh seamma vuekien mietie iktesievem nuhtjeme. Dan åvteste im buktehth dam krööhkestidh.

4.1.4 Iktedahke

Åenehksligke gaajhkem vihth tjåanghkan. Daennie vueliekapihtelisnie golmen haemien adnominaale funksjovnem åehpiedahteme: *-me/-mmie, -je/-æffa* jih *-ldh*, jih guktie dah minngemes dotkemejaepiej barre substantijvine buerkiestovveme. Dah leah lissiefunksjovnem åådtjeme mij daan tjaalegen teorijen mietie ij leah substantijvi faamosne guedtedh. Jeenjebh analyjsh buakteme guktie homonymijem argumeentaale haemiej jih attribuhtijve haemiej gaskem gåarede guarkedh. Manne gapmenem dan vuajnoeraadtan galka haemiem buerkiestidh dennie mennie posisjovnesne jæjhta, ij badth gaavnehtidh mij dan åejviefunksjovne lea, jallh maadthfunksjovne joe aalkovistie orreme, jih dan mietie haemiem defineeredh. Ij edtjh gænnah haemien maadtoste defineeredh, maaje maahteme aktede substantijveste gierehtovveme, v.g. verbalsubstantijveste. Nuepies analyjse maahta åroddh guktie seammaplieres haemiek geekteligke seerkemistie sjidtih – goh substantijvh jih adjektijvh. Mubpie analyjse maahta: sojjehtimmie jih seerkeme muvhtene seamma haemiek/ morfologijes gietjieg veeljieg, jih dan åvteste dam jaehkemes analyjse dah adnominaale haemiek sojjehtimmien baakt sjidtih, jih dan åvteste maehtieh partisihpåroddh. Men guktie verbaliteetem vuajna jih man jeenjem baaja produktiviteetem stuvrehtidh klassifiseeremem, tjoerem sjierelige gietedalledh.

4.2 -*me/-mmie* partisihpe

Daennie vueliekapihtelisnie tjaalam haemien bijre: *-me/-mmie*. Seammalihtses veerbi gietjie *-me*, golmenlihtses *-mmie*. Daate haemie barre attribuutesejjan tjaanga:

(101) [...], dle veeltin ohtje **doelteme**baarhketjem, [...] (EHB&KB1993: 71)

[‘dle veeltin ohtje baarhketjem mij lij doelteme’ (= m.b.)]

(102) *Jih lie juwk-əjh dâm duoldtimmie-liem-əm.* (KB1943: 222)

[‘Jih dle jovkedh dam liemem maam lea doeltehtamme’ (= m.b.)]

Boelhken nuesne 3.1.4 byjjebasse bööti guktie perfektijve partisihpe urebe gielesne daamtaj adnominaale partisihpine nuhtjelge. Gieledaejrijh maaje jeenjemes predikatijvehaemieh gietedalleme, guktie daajroe mij attribuutahaemiej bijre joe tjaaledh; vaenie, jih dïhte mij tjaaledh – dan måedtieejne buerkiestovveme. Læjhkan gaajhkh dotkijh daan geatjan vuesiehtamme åarjelsaemien naan adnominaale *-me* haemieh, men eah leah aktenraeresne mah dah leah, mejtie perfektijve partisihpe jallh/ jih verbalsubstantijve. Dan åvteste vuajnam daate adnominaale *-me* haemien buerkiestimmieh annje mujvien. Daan tjaalegen gaaltijh vååjnoeh daejrehteminie gielen sjiere attribuutijve *-me* partisihpe, mij barre perfektijve partisihpene plïeresadtje jih verbalsubstantijven homonymije.

Daennie partisihpe-åehpiedehtiemisnie geekte tsiehkieh mejtie edtjem kreajnahtidh:

1. Åarjelsaemien sjiere adnominaale *-me* haemie, mij ij leah perfektijve partisihpe
2. Sjiere adnominaale *-me* haemie ij leah verbalsubstantijve, men partisihpe

Tjoerem golmen haemien tjirrh aamhtesem åehpiedehtedh. Aelhken gaavhtan manne attribuutijve *-me/-mmie partisihpine* gåhtjoem, jih argumentaale haemiem: *verbalsubstantijve*. Gåalmede haemie mij moenesåvva: *perfektijve partisihpe*. Gosse “*-me* haemieh” tjaalam, dellie gaajhkide ussjedem, jih jis “veerbenomenehaemie” tjaalam, dellie barre attribuutijve *-me/-mmie partisihpene* jih verbalsubstantijven homonymijen bijre soptsestem.

Bijjebe raajesijstie ij vuejnieh gan mah haemide dah, dannasinie aalkam voestegh *-me* haemiej bielie-homonymijem vuesiehtidh.

4.2.1 Geekten haemien homonymije jih akte plïeresadtje

Åarjelsaemien govhte veerbedåehkieh seammalihtses veerbijste. Dovne verbalsubstantijven (NOM.SG), *-me/-mmie* partisihpene jih perfektijve partisihpene seamma gietjie: *-me*. Ij leah verbalsubstantijven jallh *-me/-mmie* partisihpene aktene gænnah dæhkesne tjojemolsome

(d.g. ‘omlyd’), dannasinie leah homonymijh gosse verbalsubstantijve aktentaalen nominatiijvesne tjåadtjoen. Perfektijve partisihppe díhte mij muvhtene diftongi jih voakaali muhteste daejstie joekehtadta. Gosse veerbh perfektijve partisihpesne sojjeldahkesne, barre geektene veerbedåehkesne gusnie tjojemolsome sjædta dennie roehselihtsesne (d.g. ‘i rotvokalen’), dennie voestes jih mubpene dåehkesne dam. Veerbedåehkiem I jih II veartasjidh, díhte jis dle aajne vuekie seammalihtses perfektijve partisihpem joekehtidh duhtie geektede mubpeste:

Tabelle 5 – Seammalihtses veerbi golme -me haemieh funksjovni mietie juakeldh

Veerbedåehkie seammalihtses	Infinitijve	Verbalsubstantijve NOM.SG	-me/-mmie partisihppe	Perfektijve partisihppe
I (ae–aa)	raerhkedh	raerhkeme	raerhkeme	raarhkeme
II (åa–åå)	gåarodh	gåarome	gåarome	gååreme
III	napkedh	napkeme	napkeme	napkeme
IV	doeltehdh	doelteme	doelteme	doelteme
V	pryövedh	pryöveme	pryöveme	pryöveme
VI	milnjedh	milnjeme	milnjeme	milnjeme

I veerbedåehkien tjojemolsome: e–a, i–æ, u–å, ae–aa, ie–ea, ue–ua, åe–åå.

II veerbedåehkien tjojemolsome: a–o, æ–y, å–o, aa–åå, ea–ö, åå–åå.

Golmenlihtses veerbi dåehkesne, desnie eeremes gietjijste vuajna mah dah leah, dan díete dovne verbalsubstantijven jih -me/-mmie partisihpene gietjie barre -mmie jih perfektijve partisihpene jis -mme jih dovne tjojejorkesimmie (d.g. ‘vokalveksling’) gåalmadinie lihtsesne. Vuelebe tabelle buerebe vuesehte golmenlihtses veerbi haemide:

Tabelle 6 – Golmenlihtses veerbi -mmie jih -mme haemieh funksjovni mietie juakeldh

Veerbedåehkie	Infinitijve	Verbalsubstantijve NOM.SG	-me/-mmie partisihppe	Perfektijve partisihppe
golmenlihtses	pruvnieldidh	pruvnieldimmie	pruvnieldimmie	pruvnieldamme

Homonymijen díete maahta geerve haemide joekehtidh, ij barre adnominaale haemi predikatijve haemeste, men dovne adnominaale haemiem dehtie argumentaale haemeste. Díhte dannasinie seamma haemieh sojjehtimmien jih seerkemen baakt sjidtieh. Manne joe kapihtelen aalkovisnie 4.1 dam vuajnoem buktiejim mestie im seerkeldh substantijvine haemiem buerkesh; guktie syntaktikhkes vuajnoe daejtie – dannasinie dam lea -me/-mmie partisihpese jih verbalsubstantijvese sjiere tabellekolovnh sjidteme daagka bijge. Mojhestahtam ovjetje gieledaejrijh eah leah naemhtie, dah jis perfektijve partisihpene **jallh** verbalsubstantijven bijre tjaelieh.

4.2.2 Ovtetje dotkeme adnominaale -me haemiej bijre

Dihle mij tjaaleme åarjelsaemien adnominaale *-me* haemie lea partisihpe, lea Hasselbrink (1981), men satne guarkoe perfektijve partisihpe dihle mij muvhtene adnominaale posisjovnesne gaavnoes: *Partizip Präteritum* maahta adjektivine nuhtjesovvedh; v.g. *mov bigkeme vinhstse jih minneme aejkie* (Hasselbrink 1981: 171). Ij leah dihle gietedalleme gosse vokaalh jih gietjeh joekehtedtieh daejnie haemine. Dam buerie tsiehkiem maamsov barkojste maahta guhkiebasse vaeltedh, satne gujht baajeme naan attribuhtijve *-me* haemiem infinihte veerbine årrodh; jih attribuhtijve partisihpine gitjh. Hasselbrinken sår dagkeres goerkese gielen attribuhtijve partisihph – dannasinie sår dam.

Jalhts gaaltigh vuesiehtieh ij leah stööremes åesie perfektijve partisihpese veadtaldahkesne, dellie jeatjah jis dotkiji reakta haemiej muhteste, jalhts eah leah partisihpine dam vuajneme, men seerkeldh substantijvine jih verbalsubstantijvine. Dihle åvtese båata gosse Bergslanden (1946; 1994) dotkemem lähka. Men Bergsland buerebe goerehtalleme haemiej gietjide.

Bergsland voestes grammatikkesne *aktio* (1946: 232) dam attribuhtehaemiem gohtjeme jih minngeben grammatikkesne *handlingsnomen (nomen actionis)* (1994: 112–113). Daam haemiem gujht verbalsubstantijvine guarkoe mij maahta dovne mubpiem funksjovnem utnedh; attribuhtine tjaangedh. Jalhts daan tjaalegen teorijen mietie ij leah substantijve naemhemes posisjovnesne, dellie Bergslanden daajroeh hip gieltege læjhkan, dihle tjyölkehke vuesiehtamme naan “veerbenomenehaemie” mij attribuhtesijesne tjåadtjoen.

Lagercrantz (1923) tjaala naan partisihpen bijre: *Das substantive Partizip* mij aaj substantijvine nuhtjesåvva; *måvhka vaarremem aara*, jih daate daejrehte satne verbalsubstantijven bijre tjaala.²² Dle lissemde dallah mænngan dam maahta dovne apposisjovnine nuhtjedh man dellie ageente genitijvesne v.g. *dihle lea mov deejeme suejnie* (Lagercrantz 1923: 64). Daate mojtestanta Bergslanden vuekiem analyseeredh, maaje idtji Bergsland dam partisihpine gåhtjoeh. Daan tjaalegen vuajnose aaj seammaplieres, jalhts im leah verbalsubstantijvese dam veadteme. Mij Lagercrantzen dotkemistie baatsa gieltege – dihle partisihpelahtese naan “substantijvehaemien” bijre.

Magga & Magga (2012: 208) jijtsh grammatikkesne gåabpegem adnominaale haemine guarkeme; perfektijve partisihpe (*perfektum partisipp*) attribuhtine nuhtjelge, v.g.

²² Hasselbrink (1981: 157) aaj nænnoste daate raajese barre vuesehte daate lea "Vbs." (= verbalsubstantijve).

“*vuejiehtamme krievvie* ‘reinflokk som man har drevet (flyttet med)’”. Sotnen seerkeldh substantijven bijre aaj seammaligke: “Den kan også til dels brukes som bestemmelse til andre substantiver: “*kraavkestimmie maana* ‘rapende barn’” (Magga & Magga 2012: 108). Numhtie dah gieledaejriji aktetjeleejnes buerkiestimmieh eah daarpesjh barre homonymijen diete sjidteme, jallh ahte sijjen vaenie morfologije- jih tjoejemolseme-goerehimmie daennie aamhtesisnie. Maahta gujht dan åvteste gåabpegh haemieh aaj adnominaale haemine åtnalgamme minngemes dotkemebaelien.

Buektiehtidh ovtetje dotkemem kreajnahtidh, dellie sijhtem voestegh *-me* haemiej åvtanimmiem vuesiehtidh. Jis haemien funksjovnen jih orientasjovnen bijre sijhth voestegh lohkedh; vuajnah boelhken 4.2.4.1 gåajka mïnnh. Men digkiedimmiem maam perfektijve partisihpen kapihtelen nuelesne böörhkim, jih mij dovne ovtetje dotkemisnie vååjnoe – dam daelie jáarhkam.

4.2.3 Adnominaale *-me* haemiej åvtanimmie

Mannasinie ovtetje gieledaejriji dotkeme adnominaale *-me* haemiej bijre vååjnoe mujvien jallh mannasinie sijjen daajroeh vååjnoeh juhtieminie sinsitnien vuestie – galke daelie åehpiedehtedh. Aelkestem vuesiehtidh mij haemide adnominaale *-me* partisihpe daaletje gielesne, jih dle galke båastede mænngese dovne daan tjaalegen båarasommes gaaltiji raajan. Naemhtie vuesiehtidh guktie adnominaale *-me* haemieh åvtanamme dehtie aktede haemeste måbpan. Moenestim perfektijve partisihpe adnominaale sijjesne daaletje urebe gielesne, 2020 jaepiej baeliej, aktem ovtetje raajesem vihth vuesiehtæmman:

(58) [...], *edtja learohkidie buerebe bikhedimmiem jih aktem buerebe sjiehtesjamme øphpehtimmiem vedtedh.* (SIKOR;ADM.TEXT)

2020 jaapetje gielesne perfektijve partisihpe dovne predikatijve jih attribuhtijve partisihpine dååpede. Naemhtemes vuesiehtimmieh gaavna mubpiengieles almetji gielest. Men ij leah badth daagka gogka easkah aalkeme vyrhtedh jih gäessie perfektijve partisihpe attribuhtine sjidti, dam tjeajne vuajna voestesgieles almetji gielest joe. Gosse voestesgieles saemiestæjja tjaelijen 2000 jaapetje tjaalegem lâhka, v.g. såålege Ella Holm Bull, dellie perfektijve partisihpen tjoejemolsemh gaavnemisnie dehtie seammalihtses veerbi voestes jih mubpede dåehkeste:

(103) *Edtjieh raarhkeme bovtside luejtedh, [...] (EHB2000a: 17)*

(104) *Baajh dam lyøtskeme jáamam jáaskodh.* (EHB2000b: 108)

Men Holm Bullen eah leah badth perfektijve partisihph attribuhtijve haemine dejstie golmenlihtses veerbijste. Dejstie ojhte dan tjyllandke satne sjiere haemiem attribuhtine veeljie goh predikatijvine. Vuesiehtimmesne (105) geekte raajesh iktemearan båetieh, voestes raajesen perfektijve partisihpe predikatijvine jih mubpene raajesisnie attribuhtijve *-me/-mmie* partisihpe. Dan vueelen vuesiehtimmesne (106) mubpie *-me/-mmie* partisihpe jih dovne badth daaroen jarkoestimmie aaj (d.g. ‘utspilt’) guktie satne daaroen guarkoe:

(105) *Kruana lasth vyskedamme. Vyskedimmie lasth gahtjeme.* (EHB2000a: 24)

(106) **Håålesjimmie** measehke. ; **håålesjimmie** utspilt (EHB2001: 40)

Altese systeeme guktie akt vuesehte mij ovtetje dotkemen daajroeh aaj åehpiedaheme, gåabpegh haemieh attribuhtijve haemine åtnosne orreme. Men naemhtie ij barre Holm Bullen gielesne, numhtie joe dillie Bergslanden (1946) dotkemebaelien jih såallege Julie Axmannen gielesne lij. Jih dan åvteste maahta nænnoestidh dam huvviem åvtanamme joe voestesgieles saemiestæffa almetji gielesne. Vueelen attribuhtijve perfektum partisihpe dovne (107) jih (108), men dennie minngemes raajesisnie tjeajne *-me/-mmie* partisihpe aaj (109):

(107) *Jih lie geæsam däjdie kruæna lajgøjd'ə dân rep̥səs dojtəmə-geæčan,* [...] (KB1943: 252)

(108) *däjdie goramə-stühčøjd'ə.* [vuelienovte] (KB1943: 242)

(109) [...], *dillie mahtiejäffa däjńie čoåččəmə-mässəńa l_əhptijt.* (KB1943: 216)

Jis Axmannen golmenlihtses veerbi adnominaale partisihpide veartesje, dellie seamma goh Holm Bullen gielesne – “veerbenomenehaemie” gitjh eejnegen jæjhta (110):

(110) *Dâm bańžərəm gorə prūwñieldimmie gârčəsə.* (KB1943: 268)

Dam maam maahta vihtiestidh dejstie bijjebe raajesijstie, daate “hybridsysteeme” sagke buerebe vuesehte guktie perfektijve partisihpe aalkeme adnominaale partisihpine tjaangedh, vihties; aalkoevitie seammalihtses veerbi baakt. Debpelde jis daate systeeme guhkiebasse åvtanamme dovne golmenlihtses veerbi gåajka. Perfektijve partisihpen ij leah naan adnominaale funksjovne Bergslanden (1946; 1994) grammatikhkine, men muvhten aejkien sov daajroej mietie perfektijve partisihpe lijhke jijhtieminie. Bergsland aajne gie daej *-me* haemiej morfologijes gietjide jih tjoejemolsemidie goerehtalleme dan veele guktie dovne teorijem åehpiedahta mannasinie gåabpegh haemieh adnominaale sijjesne gaavnoes; v.g. *dan reepses*

dååjhteme geatjan, dan bijre naemhtie tjaala: “[...] – høyst sannsynlig rene norvagismer, den første typen ganske sikkert (for *dajtømø*)” (Bergsland 1946: 234). Tjaala daaroengiele dīhte mij maaje jiehtiegidie dijpeme, juktie Bergslanden mietie lea vihties *dååjhteme* lea daaroengieleste båateme verbalsubstantijven sæjjan *daajhteme*. [Daan raajan manne Bergslandine s̄iemes haemien morfologijes gietjiej bijre, maaje ean leah s̄iemes mij lea.] Bergsland tjaatseste dallah mænngan m̄isse akt maam Konrad Nielsen tjaaleme noerhtesaemien bijre: perfektijve partisihpem attribuhtine utnedh maahta soemengielen raedteste båateme noerhtesaemien ḡielese. (Bergsland 1946: 234.) Daniel Z von Gertten gie maaстerebarkoem tjaaleme åarjelsaemien baaltegīlen bijre, ubmejesaemien; *Huvuddrag i umesamisk grammatik* (2015). Altese infinihte veerbe-bihkemdassijste akte ḡieltegs bievne se jæjhta, juktie Sov sæjroen maadtegisnie vuelienovtesne dellie buerkeste “perfekt (particip)” naemhtie: “Det kan ibland se ut att skilja något mellan perfektformen och perfekt particip-formen. Det har inte varit möjligt att belägga hur den variationen föregår” (von Gertten 2015: 61).

Vielie daejrehteminie ahte åarjelsaemien leah aalkovenaejmeste sjiere partisihph orreme predikatijvesijjesne jih adnominaale posisjovnesne. Mij akt mij ij leah dan rovnege jis ussjede saemien adjektivvi attribuhtijve jih predikatijve haemiej joekehtassh, dellie idtji luvnh dan rovnege jis daate fenomeene dovne vualkeme partisihpesysteemese dåereden.

Dellie galka mujhtedh ahte seammalihtses veerbijste, dellie barre åarjelsaemien vokaalh jih diftongh mah joekehtadteminie daagka, jih ḡielen aeribistie joe veljies vokaale- jih diftongesysteeme. Dellie aaj numhtie dah maehtieh molsestalledh barre smaaregistie måbpan. Daagka damtoes åarjelsaemien stoere veljiesvoete. Dan åvteste golmenlihtses veerbijste dam mejstie bööremes vueptiestidh gåabpa systeeme provhkesåvva, men ḡåareded badth seammalihtses veerbi voestes jih mubpede dåehkeste aaj vuejnedh. Såålege Jaahkenelkien Aannan ḡieleste tjeajne vuajna dīhte veerbenomenehaemiej vokaalide jih gietjide gaajhken aejkien veeljeme adnominaale partisihpine jijtse tjaeliemisnie dovne seammalihtses jih golmenlihtses veerbijste, jih Sov tjaalegh nuerebe goh dah bijjebe Bergslanden vuesiehtimmieh jih seamma båeries goh Holm Bullen:

(111) ***Vuetjeme bovtsi repmiek hajkodh*** [bijjiebaakoe] (AJ1997: 28)

(112) ***Tjaeleme baakoen ‘maagien’ mietie almetjh vienhtieh gaajhke mij gærjesne [...]***
(AJ1998: 81)

(113) *Nimhtie dam Ektiedimmie Naasjovnh daam jaepiem Aalfabeetejaepine moeneme.*
(AJ1998: 38)

(114) [...] *jis dle Universitete ij jarkoestimmie Tjaalegem dåhkasjehtieh, dellie libie seamma ohtjetsiehkesne.* (AJ2000: 96)

Maam daestie vuajna: ihkie perfektijve partisihpe dan adnominaale *-me* partisihpen sæjjan tjaangeminie joe dillie Bergslanden dotkemebaelien, dellie vååjnoe annje jaepiej 1997–2000 *-me/-mmie* partisihpe Jaahkenelkien Aannan gielesne attribuhtijve haemie.

Daelie gosse veartasjamme guktie voestesgiels saemiestæjjah jijtjh haemide tjaeliemisnie nuhtjeme, dle dan gähkese mænngese Just Qvigstaden (1924) dotkemebaalan. Mij dilliesov tjaelemevuekeste byjjebasse båata, ij badth seammalihcts veerbijste naan tjoejemolseme vååjnh. Læjhkan jeatjebe mij gieltege jalhts ij leah roehselihtsesne naan tjoejemolseme, dellie dennie maadth- jih gåalmedelihtses vokaalesne tjeajne joekehtasse vååjnoe, adnominaale jih predikatijve *-me* partisihpi gaskem:

(115) *Dan mijjeln guh dihte li samie jamumá, so iççi guh stille nagen jejjen sett; gulie skrumt.*
Akten jejjen dan gambul jamemá samien mana roresettie, [...] (JQ1924: 302)

Daate daejrehteminie Qvigstad vuaptan sjidteme ij leah attribuhtijve jih predikatijve haemie seamma, jih daate sán seamma joekehtasse maam mijjeh daaletje tjaelemegielsne joekehtibie dennie roehselihtsesne; vities, dam tjoejemolsemem. Lajla Mattsson Magga (1992) gærjam orrestehti jihurrebe tjaelemevuekesne bæjhkoehti. Goh orresistie Qvigstaden barkoem riektestjaelemevuekesne bæjhkoehti, idtji goh dillie daate fenomeene jijtelh sov toelkestimmesne. Perfektijve partisihpen haemie díhte mij tjaaleldh gåabpaginie sijesne:

(116) *Dan minngelen goh dihte lij saemie jaameme, dle idtji goh stille naaken jijjen sjidth,*
guvlieh skrumhth. *Akten jijjen dan båeries jaameme saemien maanah rååresjedtieg,* [...] (JQ/LMM1992: 42)

Daate gujht sjeahta dan seamma buerkistæmman mij Magga & Maggan (2012: 208) lea grammatikhkergærjesne goh dej guaktaj mietie perfektijve partisihpe (*perfektum partisipp*) maahta attribuhtine nuhtjelgidh. Men Qvigstad gujht vååjnoe jijtje daagka daam geektem haemiem joekehtamme tjaeliemisnie jih dam tjeajne vuajna sov golmenlihtses veerbijste aaj:

(117) *Dan bah en bu ktelimmie v ren bi rguiste i lem guh dan snoale guktie deidie je se bu ktelimmie v i side.* (JQ1924: 278)

Jis sagke guhkiebasse mænngese vualka goerehtalledh maam Ignácz Halász (1886) tjaaleme jih daan goerehimmien båarasommes gaaltijem, desnie seamma veerbe *jaemedh* sojjeldahkesne, dovne attribuhtine (118) jih predikatijvine (119), jih ojhte badthsov raajesijstie aaj vååjnoe dejtie joekehtamme. Seammaligke goh Qvigstad, dellie aaj vihth dennie maadth- jih gåalmedelihtses vokaalesne gogka joekehtasse jæjhta:

(118) *tih^e čärage čerakā tann jīčse jāmeme ītñem (ītniem)* (IH1886: 7)

(119) *koh jēče (v. jēče-pontā) lie jāmama, [...]* (IH1886: 7)

Bijjebe raajesijstie vååjnesasse båetieh dah attribuhtive jih predikatijve joekehtassh. Halász raajesem åtna gusnie ij seamma tjielke gih gåabpa haemie lea (120):

(120) [...] *waltā ṭah īčse oččema wārā'*, [...] (IH1886: 70)

Daate vååjnoe goh perfektijve partisihpene haemie juktie ij leah diftonge, men guhkies vokaale. Halász (1891) gujht infinitijvem aaj buakta man ij naan diftonge:

(121) *oččet, °oččet, očči', očči'; oččema, °oččema, °oččumq, °oččoma; 1. oqččet* (IH1891: 21)

Halász sagke jeenjebh variaanth aaj åtna dehtie veerbeste *åadtjodh*, dannasinie jallan maehthieh gih aerviedidh mij infinitijve aalkovenaejmeste lij. Daate gujht vuesehte man geerve jallh veljie díhte åarjelsaemien vokaalesysteeme, jih dovne badth aaj dah smaarehjoekehtassh. Men Halászen aktede golmenlihtses veerbeste gujht “veerbenomenehaemie” vååjnoes:

(122) *perjen näaļan čonkun' tūn paren'e' hievies hirkiäi kuimie ih škeinätimie šviärtiei kijimie [...]* (IH1886: 110)

Numhtie dle Halászen (1886) jih Qvigstaden (1924) tjaelemh gujht Bergslanden (1946; 1994) buekteme daajroem duvtelemminie gie tjielkeste naan “veerbenomenehaemie” attribuhtine tjåådtje. Naa jeenjh raajesh aaj byjebasse båateme mejstie vuajna haemiek dovne partisihpine däemiedieh. Vuelelen tabellem hååkeme mij galika vååjnesasse maam daennie boelhkesne såårneme: guktie attribuhtive *-me* haemiek åvtanamme aktede haemeste måbpan. Daan boelhken kronologijem båastolen åehpiedahtam; guktie tabelle åvtanimmiem vuesehte 1886 jaepiej raejeste 2020 jaepiej sijse; Halász (1886) – Bergsland (1943) – SIKOR (2021):

Tabelle 7 – Adnominaale -me haemiej åvtanimmie tjaaledh gaaltjinie

Baelien	Verbalsubstantijve -mel-mmie	attribuhtijve -me	attribuhtijve -(i)mmie	predikatijve -me	predikatijve -(a)mme
j. 1886–	argumeente	attr.	attr.	pred.	pred.
j. 1943–	argumeente	attr.	attr.	pred. attr.	pred.
j. 2021	argumeente			pred. attr.	pred. attr.

Dotkemematerijaale vuesehte sjiere adnominaale *-me* haemie gååvnesi gaaltji båarasommes lehkesne, mij jeatjahleejne dehtie predikatijve *-me* haemeste. Ahtjetje doeka perfektijve partisihpe eelki seammalihcts veerbi baakt adnominaale sæjjan tjaangedh jih “hybridsysteeme” sjidti. Daaletje jih urebe åtnoem maam dehtie SIKOR-korpusistie gaavna: perfektijve partisihph dovne golmenlihtses veerbi baakt adnominaale sæjjan bieseme.

4.2.4 -mel-mmie partisihpen funksjovne

4.2.4.1 Haemie jih orientasjovne

Manne joe jaaheme daate partisihpe syntaktihkesligke jih semantihkesligke joekehtadta verbalsubstantijveste. Ihkie Bergsland ij leah “veerbenomenehaemi” jijtse adnominaale funksjovneste partisihpine jallh infinihte veerbine biejeme goh, dellie leah dan jeenjemes jih vijremes bueriestimmeh guktie daate “veerbenomenehaemie” dååpede.

Attribuhtefunksjovnen bijre Bergsland (1994) tjaala, jahta díhte haemie maahta golmeligke substantijvem attribuhtine modifjeeredh. Sov bueriestimmesne tjaala magkeres analyjse maadthraajesen lea:

Et handlingsnomen kan også være bestemmelse til et annet substantiv, slik at dette svarer til grunnverbets subjekt, objekt (eventuelt med grunnverbets subjekt som bestemmelse i genitiv) eller annen slags bestemmelse, f.eks. (Bergsland 1994: 113):

- (123) *Lutnjh bæjjese dam kraavkestimmie maanam.*
Dihite maana kraavkesteminie. (KB1994: 113)

- (124) *Aahkan darjome vuasta njaelkie.*
Aahka vuastam dorjeme. (KB1994: 113)

- (125) *reakadimmie-biejjie*
reakedi dan biejjen (KB1994: 113)

Raajesisnie (123) lea *kraavkestimmie* intransitijve veerbeste, jih díhte S participantem relativiseerie. Raajesisnie (124) lea *darjome* transitijve veerbeste jih díhte P participantem relativiseerie. Daejtie funksjovnide mejtie daesnie edtjem gietedalledh jih mah buerie vuesiehtimmeh daan partisihpen funksjovneste. Bergslanden vuelemes raajesisnie (125),

“annen slags bestemmelse” mij daan tjaalegen teorijen mietie verbalsubstantijvine dååpede. Daate vååjnoe goh iktedimmiebaakoe man geekte substantijvh: *reakadimmie* jih *biejje*. Bergslanden geekte raajesh mejnie “veerbenomenehaemie” S jih P participantide relativiseerie, vihties: (123) jih (124), mejtie partisihpine vuajnam. Gosse naemhtie relativiseerih, dellie jeatjahligke maahta jiehtedh dïhte S/P orienteereldh partisihpe – buerie tsiehkieh mejtie guhkiebasse vaaltam daan partisihpe-åehpiedehtiemasse.

Daate dihte partisihpe mij produktijvemes dehtie golme adnominaale partisihpeste. Bergslanden mietie (1946: 233) daate haemie attribuhtine joekoen siejhme. Daate jaehkemes maehtedh sjïdtedh naa gellie veerbijste mejstie verbalsubstantijvh aaj sjidtih. Jallts dotkemematerijaalesne eah leah alme gellie daejstie, dellie vååjnoe goh prinsihpesne produktijve. Dam baajem vaestiedidh haemien produktiviteeten åvteste.

Attribuhtijve *-me/-mmie* partisihpe jeenjemasth perfektijve. Maahta sån dannasinie aaj perfektijve partisihpe dan iemieligke dan sæjjan njaakeme, juktie haemie mij destie jis sagke produktijvebe stuerebe sijjiem veelti mij jïjtse aspeakten tsegkie seamma perfektijve.

Naemhtie sån *-me* partisihpi systeeme åvtanamme jih jorkestovveme dan haaran mij ojhte åarjelsaemien baaltegieli systeemi mietie aaj “dåhkasjehetele”. Gogka perfektijve partisihpe lea daan baaletje gielesne tjaangeme – dihte vaestede gogka *-me/-mmie* partisihpe dotkemematerijaalesne partisihpe. Dan åvteste; gosse dam orientasjovnem vihth daase geasa, dellie maahta jiehtedh ahte intransitijve veerbijste *-me/-mmie* partisihpe dååpede goh AKTIJVE jih (jeenjemasth) PERFEKTIJVE haemie. Jih gosse transitijve veerbijste jis, dellie partisihpe dååpede goh PASSIJVE jih (eejnegen) PERFEKTIJVE partisihpe.

Vueptesth; bijjebe raajesh (122) *škeinätimie* (d.g. ‘skinnende’) jih (123) *kraavkestimmie* (d.g. ‘rapende’) buerebh imperfektijve vååjnoeh, men guktie edtjem vuesiehtidh dellie dah jis dotkemematerijaalen sprijnehtassine.

Gosse åarjelsaemien adnominaale partisihpide goerehtalla, dellie ij verbaale modifikatorrem gaavn hih, goh akkusatiiveobjekth jallh adverbijaalh. Dihle liij akte daan tjaalegen infinihte veerbi kriterijumijste. Åarjelsaemien attribuhtijve partisihph joekoen nominaale daagka, easkah gosse predikatijve partisihpide veartesje dellie dah åarjelsaemien vihties objektekaasush jallh adverbijaalh jijhtih. Dah attribuhtijve partisihph tjarkebe nominaale systeemem gaarhta, dej modifikatorrh gidtjh barre goh attribuhtijve adjektijvh jallh genitijveattribuhth. Seammaligke guktie partisihph adjektivi baakoeöörnegem, kaasuse- jih

taalekongrueensem guerieh fraasen åejjine. Vuelelen modifijeeriye adjektijveattribuhth nueliesëvine (126)–(129) jallh inkorporeereldh substantijve (130):

(126) *Guhkies-sjiddeme suejnieh.* (EHB2000a: 30)

(127) *daalie soo uttjenjaalmh sjiddeme almedjh; soo unne busjth* (GH1981: 1384)

(128) *Jih desnie dovne akten iehkeden åadtjoejimh orresth hammoedimmie saemien vaarjoeħ vuejnedh.* (AJ1997: 10)

(129) *aaddjedjeguödd'ememiesie leä sjlibnj'eke: ij gaagn'edh tjoåddjudh juölg'ij nälnie* (GH1981: 1195)

(130) *Dah measehkh lin dogkeres tjaktje-leekeme miesieh, [...]* (EHB&KB1993: 69)

Daan partisihpen S/P-orientasjovne buerkieståvva geektene sjiere boelhkesne vuelelen, båetije boelhkesne intransitijve veerbh goh S relativiseeriye haemie jih minngeben boelhkesne transitijve veerbh goh P relativiseeriye haemie.

4.2.4.2 -mel-mmie partisihpe goh S relativiseeriye haemie

Mij tjielke gujht; intransitijve veerben partisihpe S participantem relativiseerie, jih guktie moenestim dellie jeenjemasth perfektijve:

(131) *bangeme giëde juo tjoogeme* (GH1981: 1291)

(132) *Jaa – derhvieh golteleih jih ojhte varki, gåabpegkh bieleste dan gahtjeme goese tallen, goegkerdieh bæjjese [...]* (PV1983: 30)

(133) [...], *jieh satne lea gjuth dan nahkeme daelviem orreme Anna Dærgan luvnie.* (JT2019: 80)

(134) [...], *dillie duonjasəm vijjbuh jüktie bijjalən dâm nâpkəmə b-ät'niem.* (KB1943: 246)

(135) [...] *jeh mātsta porrā rōkonomia šmaguaghka.* (Halász 1886:18)

(136) *skoopenimmie ~ gajhkanimmie gaamegh / marhkanimmie ~ loedtenimmie gaerie*

Vuelelen gåabpegen raajesen jijtsh partisihph. Men dam mubpiem maam maahta vuejnedh lea voestes raajesen partisihpem *boelneme* jih mohtedidh minngeben raajesen adjektivine *boelne*.

Daesnie dīhte semantihkes joekehtasse vååjnesasse båata, guktie partisihpen ulmie modte adjektiven.²³

(137) *Maadth-gietjiem båeries, boelneme kraesijste beenghkedh.* (EHB2000a: 31)

(138) *-Ae, nåå – naan slaameme kraasetjh jih blommetjh lin gujht, jih boelne lastetjh.*
(PV1983: 29)

Dīhte semantihken bielie gujht daejrehte *-me/-mmie* partisihpine dåemedē jih duvtele maam daan raajan jeahteme. Aadjetje moeneme raajesinie dle partisihpe AATI åvteli tjåadtjoeji, men gaavnemes raajesh gusnie dovne v.g. ALMETJI jallh BOVTSI åvteli:

(139) [...] *jih øvre stille gællasji, juktie lij govleme ij bierne nahkestimmie almetjh doeht.*
(EHB2006: 39)

(140) *Dillie goh edtji ammes, deamalimmie aaltoen miesiem dam voestegh mierhkesjidh aerebi goh aalka jijtse mieside mearhkodh.* (AJ2000: 81)

(141) *lihtsestimmie ~ gaarvanimmie ~ heajadimmie miesie*

Ij daate partisihpe barre S participantem relativiseerh, men gosse partisihpe transitijve veerbeste, dellie partisihpe P participantem relativiseerie jih dellie passijve partisihpine dååpede.

4.2.4.3 *-mel-mmie* partisihpe goh P relativiseerije haemie

Shagal (2018: 70) uraalen partisihpesysteemeste naemhemes partisihpem åehpiedahta mij relativiseerie transitijve veerben patieentem jih intransitijve veerben single participantem. Daam partisihpem gohtje *absolutive participle*. Jih dam maam Shagal buerkeste sjahta guktie daate adnominaale åarjelsaemien *-me* partisihpe aaj vååjnoe dååpedeminie. Jih maam kapihtelen ahtjetje dubpielisnie edtjem byjjebasse, dle sjahta dovne uraalen jillieraedtien partisihpesysteemen vueliedåahkan badth aaj. Haspelmath (1994: 159) seammaleejnes partisihpen bijre tjaala, men satne daejtie gohtje *resultative participles*. Haspelmath daam dåehkiem aaj gaertjemde, tjaala agentijve intransitijve veerbi eah leah naan resultatijve partisihph jih disse lissine dah tjuerieh “telic” årrohd. Mannasinie muvhti gieli partisihpe mij “past passive participles” dorje transitijve veerbijste jih “past active participles” teeliske

²³ Men daah angkenh sân badth vuejniestamme lievies ahte edtjies barre åasta-stååkegaevnien utnedh.
(S.Rutfj. A312: 11:30)

intransitivve veerbijste, dam Haspelmath vaestede gosse tjaatseste Nedjalkov jih Jaxontovese giéh naemhtie lahtesem defineerih: “The term resultative is applied to those verb forms that express a state implying a previous event” (Haspelmath 1994: 159).

Daate partisihpe sagke byögkelåbpoe gosse nimhtemes partisihpekonstruksjovnem veartesje gosse partisihpen dovne ageente genitijvesne. Daate fenomeene gitjh jeatjah fuelhkiegjeline jijhtieh. Bergslanden naemhtemes raajese bijjielisnie; raajese (124). Dan aaj akte vielie: “*muw čalə-mə pruøvie* (»jeg-s skriv-ing brev«) ‘et brev som jeg har skrevet’”, gusnie buerkeste *čalə-mə* lea verbalsubstantijve. Díhte vielie tjaala daate alme båeries jiehtege mij gååvnese dovne samojeden gielen raajan. (Bergsland 1942: 381.) Ihkie ij Bergsland partisihpekonstruksjovnine dam vuajneme, dellie sov vuekie relativpronomenninie jarkoestidh vååjnoe eevre guktie jeatjah dotkijh luvnies buerkiestamme partisihpekonstruksjovnem vuestie relativveraajesem. Ojhte badth guktie akt relativveraajesen vaastoen mietie jarkoste díhte aaj: “*dihtə dan gjirəzə fikhəmə javva* ‘det er mel som vi har fått i vår’ (**mam dan gjirən fikhəm-ə*)” (Bergsland 1946: 234).

Dagkeres konstruksjovnem gaajhkh åarjelsaemiengielen giéledotkijh meatan vaalteme jijtsh grammatikkegærjaj sijse. Daejstie dotkijjistie dellie Bergsland (1946; 1994) jih Magga & Magga (2012) mah tjaelieh verbalsubstantijve díhte mij naemhtemes konstruksjovnesne åtnosne. Lagercrantz (1923) jis dovne verbalsubstantijvine **jih** partisihpine haemien buerkeste, *Das substantive Partizip*. Jis díhte morfologijes haemien muhteste verbalsubstantijvine guarkoe, jih adnominaale funksjovnem goh partisihpe, dellie daagka satnem goerem, maaje ovtjielke maam buerkisti goh dovne siejhme raajesem verbalsubstantijvine vaalta vuesiehtæmman (geahth Lagercrantz 1923: 64). Hasselbrinken mietie (1981: 171) dellie funksjovne perfektive partisihpese veadtaldahkesne, men ij leah dagkere vuajnoe vielie gosse Bergslandine gærjam tjaala, dellie naemhtie jis: “I uttryck som áčien dárjume nájbie ‘en kniv som far har gjort’ är verbalsubstantivet (dárjume) korrektare än perf. part. (durjeme)” (Bergsland & Hasselbrink 1957: 22). Vielie vuesiehtimmieh:

(142) Neassáj báčcen biejeme rákce [bijjiebaakoe] (KB&GH1957: 41)

(143) Sámieh álgiejin láddien vijjeme māvkáh udn'edh, [...] (KB&GH1957: 46)

(144) muw čap-timmie beærga ‘kjøtt som jeg har karvet opp’ (KB1946: 237)

(145) Tællie wgarəksä mäštä TiHte mijjen rårrkemä Puwch. (EL/KAJ1957: 193)

- (146) *tjüvrieh boådieh dan s'ijjen tröör'eme geäjnuoraajgien* 'die Räuber kamen den von ihnen (den Lappen) getretenen Weg entlang' (GH1981: 582)

Daagka duvtelem veerbenomenehaemie mij daennie konstruksjovnesne tjåadtjoen, maaje ij jijtjehke verbalsubstantijve. Jis bååstede vijlele Bergslanden (1942) buekteme raajesasse: *muw čala-mə pruøvie*, dle Ylikoski (2009) noerhtesaemiengieleste ij barre seamma haemiem partisihpine lutnjh, eevre seamma raajesem aaj. Seamma vaastoe noerhtesaemiengielesne gååvnese, jih dotkiji åehpiedehteme daajroe daan bïjre guhkiem mujvien orreme:

Quite misleadingly, this verb form has not been clearly labeled as a participle, but it has often been described as one of the functions of the so-called “action”, that is, the form otherwise regarded as a verbal noun. On the other hand, Sammallahти (1998b: 86, 89) distinguishes between the verbal noun (-n, -pmi) belonging to the sphere of nominal derivation rather than non-finite inflection of verbs and the so-called action forms including the action essive the action locative (or the second infinitive) and the “action nominative” of the above-mentioned *áhči čállin girji*, rightfully remarking that the latter are in fact only “lumped together on the basis of their historical morphology” (Ylikoski 2009: 130).

Mij byjjebasse båata daehtie stuhtjeste, ij leah dïhte seamma noerhtesaemien vaastoe ejnegen partisihpine gohtjesovveme, men goh naan funksjovne maam “action” åtna mij seamma aejkien maaje jeatjah nomme verbalsubstantivese aaj orreme. Mearan buerkesteminie, dellie gieledaejrijh dan “action” lahtesen sjise partisihpen funksjovnem giebreme bielelen buerkiestidh mij jam “action” lea. Ovtetje dotkemisnie daan haemien funksjovnem mistehtamme verbalsubstantijve-buerkiestimmien sjise, barre dan åvteste giege båata dehtie verbalsubstantijven maadtegisticie.

Seammaleejnes mujviem vuajnam guktie akt dej åarjelsaemien vaastoejgujmie sjidteme; verbalsubstantijve jih *-me* partisihpe jih dovne perfektijve partisihpe masteme jih gieledaejrijh barre haemeste dejtie kategoriseereme dej jijtsh maadtoen diete. Dam maam Ylikoski (2009) dorje jijtse noerhtesaemien dotkemisnie; dïhte daennie digkiedimmesne sjyöke jih dam “action” lahtesem laahpa. Dïhte haemien funksjovneste haemien kategoriseerie jih numhtie dam partisihpetabellen sjise meatan dæjpa. Ylikoski (2009: 130) tjaala ihkie muvhth dotkijh mistehtamme daejtie, dle gieh akt gujht sov åvtelen aaj haemien funksjovnem buerkiestamme goh partisihpeleejnes haemie, v.g. Konrad Nielsen jih Mikko Korhonen gieh tjaelieh:

[...] “actions” are used as the “agent participle”, an allusion to the traditional characterization of the Finnish participle with identical morphosyntactic surroundings (e.g. *isä-n kirjoitta-ma kirja* [father-GEN write-PTC.PASS.AG book] ‘the book written by the father’) (Ylikoski 2009: 130).

Noerhtesaemien- jih soemengielesne partisihpen obligatoriske genitijveakkusative-nomene mij konstruksjovnen ageente. Ylikoski dan åvteste sæjhta partisihpen lahtesem jeatjahligke, juktie partisihpe eejnegen P participantem relativiseerie dellie tjaala tjelkebe lahtese luvnije “agentive passive participle” (Ylikoski 2009: 131). Daelie edtja moenestidh noerhtesaemien vaastoe joekehtadta verbalsubstantijveste morfologijen tsegkie aaj, mij ij åarjelsaemiengielesne darjoh gænnah – åarjelsaemien barre syntaksesne jih semantihkesne. Daah daajroeh læjhkan dæjrehteminie naemhemes partisihpekonstruksjovne åarjelsaemien aaj, jalhts tjyllandskåbpoe dan maadtoe verbalsubstantijveste båateme. Jih naemhtie opasiteeten kriterijumen mietie dam infinihte haemine baaja mij leah jeatjahleejne dehtie haemeste mestie gierehtovveme. Maahta sår åarjelsaemien gielerotkemisnie ovnohkens ussjedidh bijjebe raajesh partisihpekonstruksjovnh. Dan åvteste tjoerem Magga & Maggan saetnies baakojde tjaatsestidh: “Det er ikke innarbeidet noen faste benevnelser på disse og andre sjeldne frasetyper” (Magga & Magga 2012: 179). Dah åarjelsaemien jeatjah fuelhkiegelieste daajroeh duvtelemine edtja maehtedh dæjtie åarjelsaemien vaastojde aaj partisihpekonstruksjovnine gåhtjodh. Manne joe vuesiehtamme åarjelsaemien -me partisihpe intransitiv veerbeste aaj maahta jih dellie S participantem relativiseerie, guktie ij leah barre passivve partisihpe. Mij jeatjebe vååjnoe jeatjahligke åarjelsaemiengielesne jis mohtede guktie noerhtesaemien jih soemengielen vaastoe dååpede. Ij leah daase gih naan sjiere lahtese guktie fenomeenem buerkiestidh, men Vangberg & Brandsfjell (2009: 78) pryöveme dam buerkiestamme jïtsh gærjesne *Saemesth amma! Gielemaahotje – Liten grammatikk* naemhtie:

- (147) **marngestimmie** den/det vrenge av marngedh IV å vrenge; snu; vende tilbake
Marngestimmie-tjohpe rovnegs vååjnoe. Den vrenge lua ser merkelig ut.
 (ÅV&HBB2009: 78)

Dagka bijjege ij leah vielie genitijveattribuhte, díhte sår åarjelsaemien joekoen. Seamma haemie gosse transitiv veerbeste, dle maahta genitijveattribuhten namhtah tjåadtjodh. Ij leah díhte obligatoriske barre goh noerhtesaemiengielesne jallh soemengielesne. Bergslanden baakoste aaj åvtese båata ij genitijve-ageente gaajhken aejkien dan uvte tjaangh gan: “[...] (eventuelt med grunnverbets subjekt som bestemmelse i genitiv) [...]” (Bergsland 1994: 113). Dam genitijveattribuhtem maahta baajedh årrohd, jih juktie -me/-mmie partisihpe annje P participantem relativiseerie dellie annje passivve partisihpine dååpede. Jis ij leah meatan, dellie maahta jiehtedh díhte desnie goh tjekeldh ageente, barre dan åvteste partisihpe lea transitiv veerbeste jih dellie tjelke naan ageente mij giehtelimiem tjirrehte. Jih Ylikoskin

baakojde tjaatsestem vihth jih dåarjelem guktie akt dovne åarjelsaemiengielesne dååpede barre goh: “agentive passive participle” naemhemes konstruksjovnesne gosse transitijve veerbe. Ageente annje partisihpen konteekstesne meatan ihkie ij fraasesne tjåadtjoeh goh genitijveattribuhte. Naemhemes vuesiehtimmieh daan tjaalegen korpusisnie sagke daamtebe jijhtieh dujstie isketje moeneme raajesijstie mejnie ageente genitijveattribuhtesne. Vueleben partisihperaajesh genitijveattribuhten namhtah:

(148) **Bisseme** soevestahkh jih prihtjege. (EHB2001: 27)

(149) *Manne mājhtam maana-baelete gosse fierske-guelieh voessjeme dellie dan gulan sjilkehtimmie bāerviem åadtjoejim.* (EHB2000b: 19)

(150) [...], *dillie goåtan dijb-əwh čāhk-əldâll-əmə šeæhkah jih duoldtiep-əwh;* [...] (KB1943: 224)

(151) *mε:n-a:j gkxtη ajkiεn тиллом wÿä:jnqmę škôwušn tÿniε pì·eliεn kampøl rejiwomę še·återi:šnie.* (EL/KAJ1957: 116)

(152) *Jes nagen muore ailegen čuohpui, so guit verre dehtie čuohpumá skoröste verdin.* (JQ1924: 294)

(153) *Jüktie nuøkies valdəm-ə âktən gam-əgasə, dillie dâm dejəmə suøjñiem [...] gâskah valda jüktie gam-əgasə čaka.* (KB1943: 250)

(154) *Dillie algastəm goåram dân jâcvastimmie gam-əgasə.* (KB1943: 238)

Naemhtie dle daate haemie passijve partisihpine læjhkan dåemedede genitijveattribuhten namhtah. Ageente genitijvesne dannasinie barre veeljemes attribuhte fraasesne. Bijjebe raajesh lin dovne partisihph jaame P participantide relativiseereminie; AATH. Vuelebe partisihph aaj jielije P participanth relativiseereminie; goh BOVTSEM jih JUVRH:

(155) *tlje kqjlle kaļakā skopihtema waišien peälešn arri' jih kūolie wuālkā hirkien mietie.* (IH1886: 89)

(156) *Nåå, dīhte vuejiehtimmie krievvie idtji gujht dīhte ov sijhth lovvedidh dallah.* (EHB&KB1993: 54)

(157) *Viermesne nulliehtimmie vetneme [bijjiebaakoe]* (KBi/EHB2002: 82)

Gosse bijjebe raajesi ulmiem toelkesti dejnie nuepies vukine maehtedh ageentem partisihpen uvte biejedh jallh aaj dejtie seamma raajesidie buerkiestidh relatijveraajesinie – dellie dej semantihkes ulmiem luvnije naemhtie, bijjebe raajesem (157) vuesiehtæmman: ‘*Viermesne vetneme, maam gie nulliehtamme*’ (= m.b.).

Mojtestahdam dennie kapihtelisnie perfektijve partisihipen bijre, geahthj 3.1.4, desnie golme vuesiehtimmieh lin åvtese båateme gusnie perfektijve partisihipe lij passijve maadtoste jih tjeajne adnominaale posisjovnesne *-ovveme* mah dååpedeminie goh P orienteeriye haemie jih passijve partisihipe. Aktem ovtetje raajesem vihth vuesiehtäemman (52):

(52) **Gåvlahtovveme** kaarre [= d.tj.] (EL1926: 67)

Guktie adnominaale partisihiph dååpedeminie gosse jielije participanti goh ALMETJH relativiseereminie; geerve korpusistie vaestiedidh. Daase im buktehth stinkes vaestiedassem gaavnedh. Mah ledtjeh siejhme, eah gaaltijh maehtieh vaestiedidh gænnah. Lijhke dle mij akt gieltege daase mij Lagercrantzen (1941) materijaaleste jijhti. Tjaala satne jijte åarjelsaemien tjaalegem noerhtesaemiengielese jarkoestamme. Aktede dehtie jarkoestimmie rajesistie tjelmiej uvte båata guktie satne joekehtassem vuajneme gaskem noerhtesaemien *bor'rujuvvum* (s.g. ‘bårrejovveme’) jih åarjelsaemien *Pvìrrømä*, adnominaale partisihipi haemiej muhteste. Voestegh noerhtesaemien jarkoestimmie åvtelen åarjelsaemien raajesem:

(158) *Dalle čorviidi gorrudik čiŋaid, dam bor'rujuvvum boc'cu čoar'vai gorrudik. — T^elie
c'ūv·r,wjTä^č KoṛṛødjeH šj·èlāH* (Pl. Nom.; Objekt), *Tan Pvìrrømä^č Kr̥je·w'wā n*
c'ūv·rewān (Ill.) *KoṛṛøtieH* (Plur. 3. P.). (EL1941: 320)

Åarjelsaemien attribuhtijvem *Pvìrrømä*, lea Lagercrantz *-ovveme* attribuhtine jarkoestamme noerhtesaemien. Jis daam vihth geasa bååstede daaroen- jih soemengielese jih dan “partisihipe-lööneme-aamhtesasse”, dle edtjem minngedsgeatjan tjaatsestidh Aikio jih Ylikoskin (bået.) gåajka maam dah jiehtieh dan *-me/-mmie* partisihipen noerhtesaemien vaastoen bijre; *agentive passive participle*, jih guktie dah konstateerieh attribuhtijve partisihipen bijre guktie:

The form has largely fallen out of use, however, with most speakers having replaced it either with the past participle (*oastán*; mostly in Finland) or the past passive participle (*oston* ~ *ostojuvvon*; mostly in Norway)” (Aikio & Ylikoski bået.: 41).

Jalts im maehtieh vaestiedidh mejtie *-ovveme* naan “veerbenomenehaemie” vuj perfektijve partisihipe passijve maadtojne, dellie aervedem maahta attribuhtijve *-ovveme* haemiem dan perfektijve partisihpese viedtedh – guktie destie dam båateme. Dah sååjhtoeh dotkemematerijaalen sprijnehtassh, jih guktie Aikio jih Ylikoski (bået.) bievnieh, dellie jaehkemes daaroengiele dam *-ovveme* åtnoem seammaligke åarjelsaemien dijpeme.

4.2.5 Vyjrebe orientasjovne vuj / jih verbalsubstantijve

Daennie boelkesne åehpiedahtam dotkemematerijaaleste naan sprijnehtassh. Buerkestem mij maahta geerve gosse geekteleejnes prosessh seamma morfologijes gietjies nuhtjies mah sinsitnien funksjovnen lihke. Säemies raajesh åvtese båateme mah 1) vyjrebe orientasjovnem vuesiehtieh 2) muvhth mah imperfektijve vååjnoeh 3) mejtie geerve daejredh mejtie muvhth haemieh partisihph vuj verbalsubstantijvh.

Maahta sån; daate partisihpe vyjrehkåbpoe nuhtjesovveme aeriebadtje gielesne, jallh vyjrebe relativiseereme-kapasiteetem åtneme. Geahjh isketje raajesem gusnie goh passijve partisihpe (158), modte (159) gusnie aktijve perfektijve partisihpine jis dååpede:

(158) [...], dan **bärreme** krievven tjåarvan gårredieh. [= d.tj.] (EL1941: 320)

(159) *krutte - Borrømę uüyüvrę* 'ein wildes Tier, das Gift gefressen hat.' (EL1926: 129)

Bijjielisnie dle *bärreme* tjeajne geekteligke relativiseerie. Jalts raajesen partisihpe (159) transitijve veerbeste, dellie lea A orienteerihe haemie dennie vuesiehtimmesne, ij badth P orienteereldh guktie (158) jallh guktie korpusisnie vååjnoe siejhme. Dihc guarkamisnie juktie dan lea inkorporeereldh patiente: *krutte*. Maahta sån båarasåbpoe gielen orientasjovne sagke vyjrehkåbpoe orreme, maam im daennie tjaalegisnie buktehth reakta galkehtidh. Stööremes åesie däemedi gujht goh S/P orienteerihe partisihpe.

Vuesiehtim aaj gille akt raajesh mejnie haemieh imperfektijve vååjin: (122) *škeinatimie* (d.g. 'skinnende') jih (123) *kraavkestimmie* (d.g. 'rapende'). Guktie tjaelielim dellie dah dotkemematerijaalen sprijnehtassh. Maahta sån partisihpe åvtesne dovne imperfektijve aaj orreme jih vijriegabpa nuhtjesovveme – jalts gaaltjih eah reakta maehtieh vaestiedidh.

Juktie seerkemisnie jih sojjehtimmesne seamma morfologijes gietjies nuhtjesuvvieh, dellie muvhtene tjoelmh raajese-analyjsese sjidtieh. Ihkie daan raajan vååjnesasse båateme naan "veerbenomenehaemie" partisihpine jis S jih P participantide relativiseereminie, jih gusnie akte transitijve veerben haemie gusnie dovne A participantem aaj, dellie verbalsubstantijve gujht lijhke maahta attribuhtine nuhtjelgidh, jalts genitijveattribuhtine jallh iktedimmiebaakosne, eevre guktie substantijvi funksjovni mietie, geahjh baakoedåehkiejoekehtimmiem 2.3.1. Juktie morfologijes gietjies seamma plières, dellie muvhth raajesh almetjem juaran buakta, mejtie adnominaale *-me* partisihpe vyjrebe orientasjovnem åvtesne åtneme, goh bijjielisnie, vuj muvhtene; mejtie verbalsubstantijve mij

åtnosne. Vuelelen raajese Halászen (1886) gærjeste gusnie satne vuesehte *kiešēmā* jīh *kiešije* mahtieh seammaligke modifijeeredh:

(160) *tuhta ruónča lie štievon kiešēmā* (v. *kiešije*) *ruónča* (IH1886: 96)

Maahta sān ahte -*me* haemie naemhemes konstruksjovnesne goh verbalsubstantijve dååpede. Halász (1891: 47) sov baakoegærjesne gujht jíjtje dam *kiešēmā* vuajna goh *nom. actionis* (= verbalsubstantijve, m.l.) jīh mubpiem *kiešije* goh *p. præs.* (= -*je/-æffa* partisihpe, m.l.). Jeatjebe mij dam nænnoste, lea guktie Jaahkenelkien Aanna daam geektem nuhtjie. Satne raajesem tjaaleme gusnie aerviedimmesne verbalsubstantijve iktedimmiebaakosne (161), juktie lea raajesisnie dan jis vuelelen (162), jeatjah haemiem nuhtjeme mij maaje dīhte -*je/-æffa* partisihpe:

(161) [...] *maanah jih naan geervealmetjh Aarbortesne gaavnedadamme edtjin Mussieristie daanhtsome-peedagovgen, Aada Einmoe Jürgensen, bihkdedassen mietie voejhkeliidh gaavnehtidh guktie* [...] (AJ2000: 64)

(162) *Jih dah mijen daanhtsoje maanah leah dellie eadtjohkelaakan lierehtalleminie* [...] (AJ2000: 79)

Numhtie dam raajese (161) vååjnoe barre goh iktedimmiebaakoe verbalsubstantijvine. Jaahkenelkien Aanna gidtjh jeatjah baeliej “veerbenomenehaemiem” partisihpine nuhtjie gosse perfektijve ulmesne, jīh ij leah gænnah baakojde dellie iktedamme, veartesjh raajesidie (111)–(114), (128) jīh (140).

Ylikoski (2009: 149) buerkiestamme guktie noerhtesaemiengielen asymmetrijes partisihpesysteeme eeremes jarkoestæjjah stuvrehttamme guktie aalkeme orre haemieh nuhtjemen juktie “passive present participle” (= “passivje imperfektijve”) ij gååvnesh gielesne. Satne gujht tjaala gielen joe vuekie nimhemes partisihpesysteemen raejkiem dievtedh, finihte relativveraajesinie jallh muvhtene aaj iktedimmiebaakoem darjodh verbalsubstantijvine: *guoddin-seanya*, maam englaantengielse jarkoste “stretcher”, literally ‘carrying-bed’, that is, ‘bed that is carried’ (Ylikoski 2009: 149). Daam ij leah noerhtesaemiengielen seamma geerve vueptiestidh gåabpa haemie lea. Daate vuekie gujht åarjelsaemiengielen aaj gååvnese, barre geervebe dallegħ daejtie joektehtidh. Vuelebe raajesisnie dle dīhte *provhkeme-giedtie* aerviedimmesne dagkeres iktedimmiebaakoe verbalsubstantijvine seamma goh noerhtesaemien *guoddin-seanya*, jīh konteeksteste dle vuajna ij leah naan giedtie maam lea provhkeme – dīhte giedtie maam rætnoe galka provhkedh:

(163) *Juwnsâhkaj mânjan algiestiep-awh pruwk-am-giettieh gâpčâjh jih urra loâšawh vâlg-am(a)-uksasə.* (KB1943: 202)

Guktie vuajnam, dellie ij daarpesjh naemhemes vuesiehtimmijste aelkiestidh jueriedidh mejtie åarjelsaemiengielesne ledtjie gænnah naan sjiere adnominaale -me partisihpe. Daate barre vuesehte mij sjædta gosse naan haemiem analyseereminie mij sååjhtoe geekteligke sjidtedh; sojjehtimmien jih seerkemen baakt, mah geekteleejnes funksjovnine gaavnoes jih mah sinsitnien lîhke.

Åarjelsaemien aaj mubpie vuekie dagkerem raejkiem dievhtedh gosse gielen ij leah naan “passijve imperfektijve partisihpe”. Veerbenomenehaaman maahta -s dibrehtidh mij dellie deverbaale adjektijvem bigkie. Lagercrantz (1923: 103) daam gohtje *Das eigenschaftswortliche Partizip*, jih mænngan Hasselbrink (1981: 139, 158) *Verbaladjektiv*, men dah guaktaah jiehtieh daate ‘pefektum partisihpen’ attribuhtijve -s. Vueptesth, Hasselbrink dovne naemhemes -s verbalsubstantijvese veadta (1981: 157). Vååjnoe goh eah partisihpine haemiem vuejnieh, men verbaladjektivine seamma daltesisnie goh verbalsubstantijve. Dellie hip numhtie dah verbalsubstantijvem aaj infinihte haemine vuejnieh. Saahkt guktie – gosse tjoejemolsemem jih -me haemiej sojjehtimmie- jih seerkemegietjide veartesje, dellie tjielke ij leah daate perfektijve partisihpen attribuhtijve -s, men seerkeldahke -s. Bergsland (1994: 113) gujht daagka joe sjyökeme jih vuesiehtamme dîhte hip veerbenomenehaaman dabrene. Seammam Magga & Magga (2012: 128) vihtesjamme. Dîhte adjektijveseerkemistie sjidteme jih dîhte deverbaale adjektijve:

(164) *ij leâh güjd'h daade jaakk'emes daalkie/ ij leâh güjd'h daade daalkie jaakk'emes*
(GH1981: 752)

(165) [...], *dillie vielie čakâjh jih duok-ams buwžh rajadift. Dillie barə duok-ams-likke heændajh jih šluøkiem ijža út'ñajh.* (KB1943: 222)

Gielesne joe haemie gååvnese mij dåemedede goh deverbaale -mes adjektijve jih dagkerem funksjovnem gaptja. Dîhte aaj barre nænnoste maam daan geatjan joe bajjesamme; galika baajedh dam joekoen attribuhtijve -me haemiem partisihpine gohtjesovvedh. Ihkie -me verbalsubstantijve iktedimmiebaakosne muvhene tjaadtjoen, ij daarpesjh jueriedidh mah gååvnese vuj ij. Daate barre vuesehte seamma haemie geektene prosessesne sjidtieh.

4.2.6 Iktedahke

Daennie vueliekapihtelisnie byjjebasse åådtjeme åarjelsaemien adnominaale *-me* partisihpe mij sjiere dehtie predikatijve haemeste. Jalts ovtetje dotkijh naan adnominaale *-me* haemiej bijre tjaaleme, dellie sijen bukteme daajroeh daehtie aamhtesistie naa määdtieleejne orreme, muvhth verbalsubstantijvine dam vuajneme jallh perfektijve partisihpine. Maahta dovne homonymijen diete naemhtie sjidteme jallh ov messie vuajnoeh seerkemen jih sojjehtimmien bijre. Maahta sän aaj dan åvteste perfektijve partisihpe aalkeme tjaangedh daan attribuhtijve haemien sæjian maam maahta vuejnedh v.g. "hybridsysteemeste". Daan tjaalegen gaaltijh vuesiehtieh díhte *-me/-mmie* partisihpe annje veaksahkåbpoe jih stuerebem sijjiem åtna goh perfektijve partisihpe adnominaale posisjovnesne. Dotkemematerijaale dovne vuesehte galka baajedh dam jijtjeraadh adnominaale *-me* haemiem partisihpine gohtjesovvedh, jalts díhte verbalsubstantijven plíeresadtje jih daan raajan barre verbalsubstantijvine staatusem åtneme. Díhte partisihpe S/P orienteeriye partisihpe jih díhte jeenjemasth perfektijve. Muvhth vuesiehtimmieh sih daejrehteminie åvtesne vijriegabpa nuhtjesovveme jih kaanna A-orienterije haemie aaj, men dam eah gaaltijh maehtieh reakta vuesiehtidh. Partisihpe gujht produktijve goh perfektijve S/P orienteeriye partisihpe. Partisihpe muvhtene åtna; veeljemes genitijve-ageentem, men jeatjah aaj attribuhth gååvnesovveme. Muhtene maahta geerve vueptiestidh gåabpa partisihpe jih verbalsubstantijve, men ij leah badth díhte mejnie jueriedidh mejtie ij daate *-me* partisihpe gååvnesh. Daate barre såårne mij maahta geerve gosse seerkeme- jih sojjehtimmieprosessh seamma morfologijem nuhtjeh dagkarinie posisjovnine mah muvhtene lihke mubpiem funksjovnem.

4.3 *-je/-æffa* partisihpe

Daennie vueliekapihtelisnie tjaalam adnominaale haemien bijre: *-je/-æffa*. Seammalihtses veerbi gietjie *-je*, golmenlihtses *-æffa*.

- (166) *Vuj hapkaji dennie doeltije tjaetsesne aerebi goh hinni gæljodh.* (KBi/EHB2002: 104)
['Vuj hapkaji dennie tjaetsesne mij doelteminie, aarebi goh hinni gæljodh' (= m.b.)]

- (167) *Jallan dah guvhkiehtæffa* sovkijh nahkasjeh åvtene sovkedh. (EHB&KB1993: 34–35)
['Jallan dah sovkijh mah guvhkehteminie, nahkasjeh åvtene sovkedh' (= m.b.)]

4.3.1 Ovtetje dotkeme *-je/-æffa* haemien bijre

Haemie *-je/-æffa* lij biejeldh infinihte veerbe åarjelsaemien gieledotkemen aalkovisnie, barre jeatjah lahtesen nuesesne. Daate haemie gååvnese Lagercrantzen (1923: 63) systeemesne goh

Präsens des Partizip. Maaje Lagercrantz dam partisihpine gohtjeme, dellie læjhkan tjaala dihte substantijve (*Dingwort*). Hasselbrink (1981: 157) badth jïjtse systeemen sijse dam meatan vaalteme goh *Partizip Präsens*, jih dle tjaala guktie dihte dovne goh substantijve (*Actor, Nomen actoris*) jih goh adjektijve jæjhta.

Bergsland (1946; 1994) jih minngelen Magga & Magga (2012) eah dam infinihte veerbine guarkeeme goh, barre substantijvine mij veerbeste seerkeldahkesne jih man lissiefunksjovne attribuhtine tjaangedh. Bergsland gujht voestes grammatihkesne dam gohtje *aktor* (Bergsland 1946), mubpene skuvlegrammatihkesne *handlernomen/ nomen agentis* (Bergsland 1994). Bergslanden mietie daate seerkeldahke tijjehts- jih aspeektehts substantijvh dorje, mah buerkiestieh gie dorje jallh væjkele darjodh dam maam veerben roehrtse buerkeste (Bergsland 1946: 227). Tijje jih aspeekte maahta ammes digkiedidh jis joe åvtelen jeahteme dihte substantijve, men altese vuesiehtimmijste veele vååjnoe Bergsland lea, barre goh dah mubpieh dotkijh, dam stoere substantijveåtnoem vihtesjamme giëlesne, juktie altese vuesiehtimmine jeenjemes åtnalgamme goh ageentenomene. Jijtjehke attribuhteatnoe barre ohtje liissiebïevnesinie båata vueelen gosse tjaala daah substantijvh, barre goh jeatjah substantijvh, maehtieh daamtaj attribuhtine (Bergsland 1946: 228). Guktie vååjnoe, dellie ij leah Bergsland guktie gan haemiem analyseereme dehtie attribuhtefunksjovneste, satne voestes funksjovnem baajeme buerkiestidh mij haemie lea dennie mubpene funksjovnesne. Seammaligke Magga & Magga (2012: 107) aaj.

Vååjnoe goh ovitetje dotkiji stuerebe siemesvoete mij haemien æjviefunksjovne goh sijjen lahtesi gaskem. Lagercrantz jih Hasselbrink kaanna dehtie haemien maadtoste lahtestamme jih dehtie attribuhtijve funksjovneste, jih Bergsland jih Magga & Magga dehtie æjviefunksjovneste; argumeentine årrodh. Leam earna digkiedæmman vaeltedh man åvteste vuajnam daerpies dam infinihte veerbine aaj vihth lutnjedh gosse haemie dennie attribuhtijve posisjovnesne. Mij bööremesligke mov vuajnomdåarjele, guktie Hasselbrink daejtie buerkiesti.

4.3.2 Haemie jih funksjovne

Manne sijhtem baajedh adnominaale funksjovnem jïtsistie analyseeresovvedh. Vuelebe raajese tjimkesligke vuesehte årjelsaemien tjoelmem daennie aamhtesisnie jih mij naa siejhme. Haemie daamtaj nuhtjelge goh ageentenomene jih barre muvhtene jæjhta adnominaale haemine. Vuelebe raajese eevre goh ovitetje dotkemen mietie numhtie. Golme

voestes haemieh nueliesëvine goh ageentenomene jih njealjede haemie; *huhtije* easkah goh attribuhtijve haemie:

(168) *Guvhkiehtæjja, krievvie, vuejiehtæjjah jih dah bienjh. Jih dellie govlebe: Guvhkiehtæjjam, ov-messie bealloeh, miesiej kraajh, seahkoej tsietsemh jih huhtije bienjh.* (EHB2000a: 35)

Bijjielisnie aajne attribuhtijve haemie *huhtije*, jih jeenjebh badth nuhtjemisnie goh ageentenomene. Attribuhtijve haemide dam mejtie sijhtem daesnie digkiedidh. Guktie daan raajan leah haemiem *-je/-æjja* kategoriseereme, dellie dehtie åejviefunksjovneste dam jallh dehtie maadtoste. Men guktie attribuhtijve haemie tjuara seerkeldh substantijve åroodh, barre dan dïete seamma haemie *-je/-æjja* sagke daamtebe nuhtjelge goh ageentenomene – ij mejtegh jiehtieh haemien bijre adnominaale funksjovnesne. Ij gujht gosse jeatjah substantijvh eah seamma adnominaale funksjovnem utnieh gænnah. Daagka haemie syntaaksesne jih semantihkesne joekehtadta, jih gaskemearan dam morfologijen bieliem aaj. Mojhestahtam daennie tjaalegisnie synkrovnijs vuajnoe daejtie; guktie tjaalam goh geekten proseessen baakt sjidteme. Im manne åejviefunksjovnem, im gænnah maadtoem digkedeminie, men guktie dah dorjesovveme dehtie veerbeste rïekte, ageentenomene: veerbe → ageentenomene jih partisihpe seammaligke: veerbe → partisihpe. Maam joe jeahteme dellie proseesside naemhtie guarkam, men dellie jeatjah aamhtese mejtie aevhkine jih nuhtege dejtie veer behaemine gähtjodh; mejtie nuekies produktijve maehtedh veer behaemine vuajnalgidh vuj mah sán aelhkebe barre seerkeldh adjektivine dejtie. Dam aamhtesem jáarhkam vihth vueliekapihtelen minngiegietjesne.

Gaaltijistie haemiem *-je/-æjja* gaavna dovne transitijve jih intransitijve veerbijste. Haemie transitijve veerbi A participantem relativiseerie jih intransitijve veerbi S participantem, jallh jeatjahligke: A/S orienteeriye haemie. Naemhtie dïhte gielen adnominaale aktijve partisihpine sjædta. Passijve maadtoste ij gäåvnesh, mij daejrehte dïhte dåemedede barre goh aktijve haemie goh noerhtesaemiengielesne, maam Ylikoski (2009: 52) joe gaavnehtamme noerhtesaemien ij leah naan passijve vaastoe gaavnemisnie barre goh *juhkko(juvvo)jeaddji – ‘*jovkejovveje’. Haemien imperfektijve aspeekte, jih ‘imperfektijve’ juktie Lagercrantzen jih Hasselbrinken ovitetje lahtese “preesense partisihpe” maahta naa ovtjielke; ij badth haemie tempusen (preesensen) bijre maam soptsesth, men giehtelimmien aspeekten bijre mij ovtjirreldh. Mov biejeme infinihte veerbijste daennie goerehtallemisnie, dellie daah adnominaale partisihphe mah sååjhtoeh verbaliteete-vuepsiej vuelemes daltesisnie (d.g. ‘minst verbal’). Voestemes geervebe dej produktiviteetem vihtesjidh; daehtie *-je/-æjja* partisihpeste dam mestie vaenemes

dejstie adnominaale partisihpijste jis dotkemematerijaalesne. Mubpie: dah verbaale modifikatorrh goh akkusatiiveobjeekth jih adverbijaalh eah leah. Daagka daate partisihpe joekoen nominaale.

Jis vihth aalkam daam partisihpine gåhtjodh jih mij daennie goerehtimmesne daan infinihte haemien viesjemes tsiehkie sjædta: díhte produktiviteete. Dannasinie dam lea daan tjaalegen infinihte haemiej “produktiviteete” mejtie korpusen adnominaale haemieh maehtieh vaestiedidh vååjnoeh gellijste veerbijste maehtedh sjædtedh, jallh jis dah mah vååjnoeh maehtieh partisihpen systeemem gujht vuesiehtidh. Dam maam Bergsland tjaala produktiviteeten bijre, dam maaje tjaala dehtie raedteste goh luvnije ageentenomenen funksjovnesne. Muana gujht ahte haemie *-je/-æffa* lea verbalsubstantijven mænngan díhte maam maahta nuhtjedh “med flest verbalstammer” jih dannasinie dam maahta jijhtedh dagka gogka jeatjah deverbaale seerkeldahkh jijhtieh (Bergsland 1946: 227). Attribuhtefunksjovnen bijre jeahta minngelen; dah maehtieh barre goh jeatjah substantijvh daamtaj attribuhtine nuhtjesovvedh (Bergsland 1946: 228). Jalts dam maam daagka tjaala, lea digkiedimmes aamhtese: “substantijvh daamtaj attribuhtine nuhtjesuvvieh”, dellie Bergsland vuesehte haemie luvnije prinsihpesne gujht produktijve. Baajem ussjedimmes teorije årrodh: gietjeh *-je/-æffa* maehtieh dovne argumeentine jih attribuhtine seamma gellie veerbijste dorjesovvedh – jalts dejstie attribuhtijve vuesiehtimmijste eah leah seamma gellie gaavnemes haemieh korpusisnie goh mij maaje vuertiemisnie. Dah teorijesne produktijve vååjnoeh.

Mij dle daan partisihpe-staatusem dåarjele: daate annje infinihte haemine sjeahta juktie díhte semantihke-ektievoete infinihte veerbehaemien jih verbaale maadtoen gaskah annje ryöktehke. Adjektijvh buerebe sjærevoetem jallh kvaliteetem buerkiestieh. Guktie bijjielisnie moenim dellie dan A/S orientasjovne aaj maahta dam daejriehtidh jih juktie aspeekte-guedtije haemie, vihties; imperfektijve. Morfologijes bielie jis guktie komparasjovne fååtese. Men dovne badth dan díete juktie daate partisihpe dej jeatjah adnominaale partisihpi tsegkie infinihte haemine vuajnelge – goh åesie dehtie ellies jih stuerebe adnominaale partisihpi systeemeste. Seamma aejkien galke geehtedh olles daan haemien funksjovnem buerkesth jeatjah partisihpi funksjovnigujmie. Læjhkan daan kapihtelen aalkovisnie, 4.1 vuesiehtim tjoelmh daejtie attribuhtijve haemide seammamasth. Jeenjebe daejrehteminie sjæchteles vuekie daejtie tjaåenghkesne goerehtalledh. Mannasinie nemhtie resoneerem jih guktie abpe systeemem vuajnam – vielie vueliekapihtelisnie 4.5 digkedem.

4.3.3 -je/-æffa jih dan A/S orientasjovne

Juktie A/S orientasjovne lea gosse A participantem relativiseerie jallh S participantem, mij dorje gåabpegh haemieh aktijve – dellie gåabpegem seamma kapihtelisnie gjetedallem.

Vuelelen transitijve veerbh A participantem relativiseeriel:

- (169) *Daen biejjen jis edtjem, slåahtegaabpellesne, altese gæstoen baaktoe vaedtsedh, tjåadtjoestidh **gijhtije** vaajmojne mojtelidh.* (AJ1998: 76)
- (170) *Stālan álekje poatje jih tam krēwiem waltī [...] ih **tairije** neitqm.* (IH1886: 50)
- (171) [...], *dam aamhtesem gaajhki povljtigken åårgani jih **juhtiehtæffa** lihtsi bijemes "priorijteetese" biejedh.* (AJ1997: 31)
- (172) *Jih numhtie díhte bïenje **vuejiehtæffa** bïenjine sjidti.* (LMM2016: 113)
- (173) *Dah ligan dan øvre onne guktie idtjigan dejtie maehtieh vuejnedh barre **stueriedehtijie** klaasen tjirrh.* (TE/EHB1985: 3)
- (174) **gåatoje** bovtse (ÅaBg1993: 119)

Bijjebe haemieh gaajhkh transitijve veerbijste. Jalts numhtie, dellie haemie -je/-æffa ij utnehth jítse objektem objektekaasusisnie. Eevre guktie Bergslanden (1946: 227–228; 1994: 112) bïevnesi mietie dle daan tjaalegen gaaltijinie aaj ávtese båateme veerben patieente maadthhaemesne tjåådtje. Numhtie dle barre inkorporeeremen baakt jítse patieentem utnehte. Daagka joekoen nominaale. Seerkeldh adjektivh aaj naemhemes inkorporeereme haemiejgjumie jæjheme²⁴. Ij leah gænnah sïejhme naemhemes raajesem gaavnedh gusnie -je/-æffa haemien lea inkorporeereldh patieente gih, vueelen båarasommes gaaltijistie akte:

- (175) *tāta níčcie-ñomoje mānā* (IH1886: 12)

Jalts Bergsland jih Magga & Magga eah naemhemes haemiem veer behaemine vuejnieh, dellie bijjebe konstruksjovne infinihte raajesasse plïeresadtje. Dam maam evteben vueliekapihtelisnie tjeelim attribuhtijve -me haemien bijre, jih jis dam mohteden veartesje – dellie gaajhkh áarjelsaemien adnominaale haemieh tjimkesligke nominaale bielieh gaerhtieh. Seamma byjjebasse bööti evteben vueliekapihtelisnie aaj mij lij adnominaale -me haemien

²⁴ Guelie lea tsaetsie-jovkemes beapmoe (Lagercrantz 1923:63). Guelie lea tsaetsie-jovkehtje beapmoe (Lagercrantz 1923:65).

bijre. Jalhts nemhtie, dle uvtelim evtebe haemiem *-me/-mmie* veerbeparadigmen sijse vihth. Attribuhtijve partisihpeleejnes haemiej seamma væhtah, guktie seammaleejnes “tjoelmh” aaj jijhtieh daan attribuhtijvepartisihpe-goerehtallemasse.

Vuelelen jis intransitijve veerbi vuesiehtimmieh mejnie partisihph S participantem relativiseerieh, jih gusnie ALMETJEM modifijeerieh:

(162) *Jih dah mijen daanhhtsoje maanah leah dellie eadtjohkelaakan lierehtalleminie [...]* (AJ2000: 79)

(176) *Dah edtjigan dle vååjneth barre goh åerije almetjh.* (EHB&KB1993: 56)

(177) *Dah sjidtin dagkeres feelije lohkehtæjjah jallh «kateketer».* (MJ1985: 133)

(178) *Dih te reforme kanne bøøremes dejtie juhtije saemide.* (MJ1985: 133)

(179) *Jih dle doh jis mijen eejehtæjja almetjh.* (AJ1997: 16)

Vuelelen annje S relativiseerije haemie, gusnie BOVTSEM, JUVRH jih AATH mejtie modifijeerie:

(180) *Aereden treavkah joksedidh jih rahtjije bovtsen minngesne mìnneh.* (EHB2000a: 45)

(181) *Nuehtie lij dieves vievtjije guelijste.* (KBi/EHB2002: 58)

(182) *jih tøllie akxtä wa·rræta:j·à šnölg'k'ε Pø'vt·à [...]* (EL/KAJ1957: 198)

(183) *df lie-såñ die liérhvet'ästaa b'ijre gieregasse ditt'e liérhvetalleje d'üvrie 'nun mag der herumtrollende Bär od. Petz bis zum Gipfel herumlaufen'* (GH1981: 852)

(184) [...] ; *i dihte vuäinie buälie dullum.* (JQ1924: 314)

(185) *Jih ij lij dagkoe naan galkije tjaetsie.* (LMM2016: 20)

(186) *gabbeld'äjja muore* (GH1981: 537)

Muvhtene kongrueensem gaavna, men dah vuesiehtimmieh naa vaenie. Guktie aaj korpusistie vååjnoe, dellie barre goh Bergslanden (1946: 265) baakoej tjirrh aaj lâhka kongrueense muvhtene gååvnese “i grupper med temporal og lign. betydning”. Maam Bergsland ussjede baakoejgujmie “og lign. betydning” kaanna maam jeatjah sæjrosne tjaala ledtjie “naturforhold” (Bergsland 1946: 139). Men kongrueensem gaavna jeatjah haemijste aaj, barre seammaligke goh adjektivijste, jalhts vååjnoe goh åarjelsaemien adjektivide kongrueense sagke tjarkebe gaarhta.

(187) ***krowədäjian biejjien*** (KB1946:139)

(188) (*dân*) ***jijt'əjen biejjien, goksən čuøččielijt*** (KB1946: 139)

(189) *Learoejilleskåvloe lea beetnegh ohtseminie jih vaajtele **båetijen jaapan nøørie** bieljeaepielearoem jáarhkine buektedh.* (AJ1997: 18)

(190) [...], men *t'lē waltji tam jīcse šlievum* [...] *tievas tahtie **tu'ltejen** čācste* [...] (IH1886: 18)

(191) *Jih dellie libie “**jijhtijem biejjiem**” vuertieminie, guktie mijen almetjh åvtesne.*
(AJ1997: 63)

(192) *Manne uš्शedeb Gäygán goajguo jih guldeliedh dåjdie **lukkijijdie** ångánijdie, man vâjgele lukkedh.* (KB&GH1957: 31)

Lagercrantz (1923: 63) taalekongruensem nominatijvesne aaj muana, jīh sov biejeme raajesinie dellie taalekongruereldh partisihpe nomenem relativiseerie mij gellientaalesne tjåådtje. Dam maam tjaalegen gaaltijh vuesehteminie, adjektivvi kongruense vyjrehkåbpoe nuhtjesovveme åarjelsaemien noerhemes smaaregisnie. Vuesiehtæmman Jaahkenelkien Aanna gaajhkide kompareereldh adjektivvide sojjehttamme (d.g. ‘har samsvarsbøyning’) eevre guktie tjuvtjedimmiepronovmeni kongruensen mietie, jīh nemhtie gaajhkine kaasusinie – dovne badth golmenlihtses adjektivide. Maahta sån noerhemes smaaregen partisihpigujmie seamma, barre goh raajesisnie (192), men jeenjebe dotkeme daerpies dam vihtiestidh. Daate kongruense aaj dorje partisihph joekoen nominaale sjidtieh. Jalhts numhtie dle soemengielen aaj partisihpi gaskem kongruensem gaavna, men dellie soemengielen attribuhtijve partisihph utnieh dovne objeekth jīh adverbijaalh (Karlsson 2009: 251–252).

Bijjielisnie haemide vuesiehttamme guktie dåemiedieh. Dellie læjhkan muvhth mah sjichtieh adjektivine haemiem buerkiestidh gosse dennie adnominaale funksjovnesne. Daaroen grammatikkegærjesne *Norsk referansegrammatikk* desnie Faarlund, Lie & Vannebo (1997) tjaelieh daaroen adjektivvi bijre mah veerbijste seerkeldahkesne, mah daamtaj gohtjesuvvieh *presens partisipp* jīh mejtie jeenjesh veerbine defineerieh. Vielie buerkiestieh daate “adjektivve” ij leah verbaale kategorijesne meatan; tempusisnie jallh modusisnie gogka “perfektum partisipp” jæjhta, jīh dah mahte gaajhken aejkien seamma syntaktikhkes posisjovnesne tjåadtjoen goh adjektivh, adnominaale jallh predikatijve haemine. Numhtie dam tjaelieh haemiem maahta ihkie adjektivine aaj buerkiestidh. (Faarlund jīh jeatjebh 1997: 119.)

Jis noerhtesaemien ovtetje dotkemasse vijlele, dellie Klaus P. Nickel (1994: 298–299) tjaala “handlernomen” bijjetjaalegen nualan ahte muvhth seerkemegietjeh dovne substantijvh jih adjektivh bigkieh, jih jeenjemes barre adjektivh darjoeh. Lijhke gujht dallah mænngan, jih reenhte vueelen dejtie seamma haemide jis gåhtjoeminie *presens partisipp*. Nickel & Sammallahti (2011: 634) seamma ovtjelke vuajnoem buktiejægan gosse tjaelieh; daate haemie aarebi dovne ‘preesense partisihpine’ gohtjesovvi. Seamma grammatiskegærjesne, jeatjah kapihtelen nuelesne annje dam seamma lahtesem nuhtjjægan daase. Dej guaktaj mietie preesense partisihpe daamtemes nomene mij veerbeste seerkeldahkesne, numhtie baakoseerkemeboelhkesne dejtie åehpiedehtiejægan dovne goh seerkeldh substantijve jih goh seerkeldh adjektive. Men jis objekte haaman veadtaldahkesne dellie infinihte veerbehaemine dam guarkoeh (Nickel & Sammallahti 2011: 302). Destie baatsa jorpenadten maam dah vuejniejægan mij daate haemie lea jallh guktie vuejniejægan prosessh juhtieh, jallh gusnie díhte haemie mij – juktie dam badth eah leah reakta buerkiestamme gan. Ylikoski (2009) jis noerhtesaemien vaastoem infinihte haemine biejeme goh *present participle*, jalts noerhtesaemiengielesne sagke daamtebe nuhtjelge goh deverbaale ageentenomene desnie aaj. Satne nænnoste ij leah noerhtesaemiengielesne gih man siejhme raajesh gaavnedh mejnie “past or present participle” nomenem modifijeereminie jih seamma aejkien argumeentem utnieminie (Ylikoski 2009: 132). Adverbialle modifikatorijste jeenjebh gaavnemisnie goh fraash objektine, tjaala. Modte åarjelsaemien, dellie desnie gujht gååvnesieh.

Jis giélehistrovrijem viehkine daejtie aamhtesidie goerehtalledh, dellie Mikko Korhonen (1981) vuesehte daah gietjeh geektene prosessesne sjödtin mordvinske giélesne aaj, jih dovne aeriebadtje daltesisnie samojeedengjeline. Daah seamma gietjeh sojjehtimmesne jih seerkemisnie dorjesovveme joe dillie guhkelde gietjeste jih daate jáhta dan gähkese mænngese bååstede maadthuraalen giélese. Daej vaastoej d.g. ‘tvetydighet’ maam daaletje åarjelsaemiengielesne gaavna, gaavna dovne aeriebadtje daltesisnie. (Korhonen 1981: 299–300.) Vuelelen åarjelsaemiengieleste geekte raajesh gusnie dan “geektengiertsvoete” veele vååjnesisnie, akte dejstie isketje raajesijstie vihth vuesiehtæmman:

(193) [...], *dam barkoem jis lij Bertrand Nilsene, saemiemisjovnen fealadæjja vihtesjæjja*,
daaroen: *reise-sekretær, tjåadtjoehtamme*. (AJ1997: 11)

(167) *Jallan dah guvhkiehtæjja sovkijh nahkasjeh åvtene sovkedh*. (EHB&KB1993: 34–35)

Mij tjelke daesnie: dellie ij leah gujht vielie sjiehtele attribuhtijve haemien substantijvine defineeredh. Jalts díhte attribuhtijve veerbehaemie ij sán seamma produktijve goh

aeriebadtje gielesne, dellie dah bijjebe vuesiehtimmieh daejrehteminie díhte geektengüertsvoete annje baatsehtassine gujht gååvnese. Mij vihties; dellie relativveraajesh sih sagki *-je/-æffa* haemiem aajhteme dan guhkiem – ij leah distie vielie man daamtaj åtnosne.

4.3.4 Predikatijvesijjen seerkeldahkh

Gaajhkijste bijjebe raajesijstie barre attribuhtijve åtnoem vuesiehtim. Dan adnominale posisjovnese dam man sijse bagkesem veerbehaemie tjaanga. Hasselbrink (1981: 138) jis dovne muana Partizip Präsens (= *-je/-æffa* partisihpe, m.l.) maahta barre goh Gerundium (= progressijve, m.l.) *lea-* veerbine aktine, progressijve haemiem bigkedh jih dle haemiem vuesehte predikatijve posisjovnesne:

(194) *Muv tjiddj'aakkaa lij ennje veäsuje.* (GH1981: 138)

Dam maam Hasselbrink daesnie vuesehte, ij leah badth mij maam byjjebasse fihkelh dehtie korpusistie goh mij bijjebe raajese vuesehte. Jeenjemes aejkien gosse haemie predikatijvesijjesne tjåadtjoen, dellie guarkamisnie ageentenomene díhte mij åtnelge dennie posisjovnesne. Dannasinie dam vååjnoe attribuhtijve partisihpe daate. Orre semantikhkem vuajnam daamtaj predikatijvesijjesne sjidtedh. Guktie byjjebasse åadtjoejim vueliekapihelinie 3.2 dellie gieelen joe predikatijve partisihpe mij dennie funksjovnesne produktijve – díhte progressijve. Hasselbrinken bijjebe haemie *veasoje* maahta akte dejstie vaenie vuesiehtimmijste mij predikatijvine dååpedeminie, jallh mij aaj jaehkemes; sååjhtoe leksikaliseeremen baakt sjidteme. Juste daehtie veerbeste *veasodh* dellie gïdtjh jeatjah raajesinie vååjnoe goh díhte leksikaliseereldh haemie, eevre goh adjektivine nuhtjesovveme; (195) objektepredikatijvine. Seammaligke aaj veerbine *jieladh*, vuelebe raajesisnie (196) subjeektepredikatijvine:

(195) »*Ja, manne leb Askfiseb viäsuje kruhtse biejma jeh duoldtämmä, guske jämi.*«
(JQ1924: 276)

(196) *Ij soeve, ij magkeres jielije vååjnh.* (EHB&KB1993: 17)

Bergslanden (1994: 112) mubpene grammatikhkesne desnie *handlernomen/nomen agentis* bïhkemdassi vueelen lissieraajesem jih -bïevnesem vadta: “Eksempel på særertydning: *Dan iehkeden lij göölige.* ‘Den kvelden var det fiskelig, fint å fiske.’ Jfr. göölige ‘fisker, en som fisker’”. Ojhje “særertydning” jis “handlernomenraedteste” dam haemiem guarkoe, jih jis raajesen sisvegem beaja baalte Bergslanden toelkestimmiem daehtie haemeste goh seerkeldh

substantijsve. Daate badth aaj predikatijvesijjeste vaaltalgamme, jih ojhte badth dennie sijjsne gusnie jeenjebh sprijnehtassh gaavna juste dan man ulmie haemien lea. Dan åvteste jaehkehte haemieh seerkeldahkh dennie predikatijve sijjsne gosse semantihke-ektievoete gaskah haemiem jih verbaale maadtoem ij ryöktehke vielie, men veljies sisvegem buakta. Dihle dannasinie maehtieh leksikaliseereldh haemieh:

(197) *Dan iehkeden lij göölje.* (KB1994: 112)

Bergslanden goerkese daejtie *-je/-æffa* haemide naemhtie: veerbe → substantijve → adjektijve. Men baakoe *göölje* bijjebe raajesisnie, sååjhtoe adjektijvine sjidteme leksikalseeremen baakt, jih dellie buerebe bikhedasse luvnije naemhtie: veerbe → partisihpe → adjektijve. Haemie sån partisihpeste gähkali jih ahtjetje doeka jis adjektijvine eelki. Jis naemhtie tjoelmem guarkoe, dellie buektehte buerkiestidh mannasinie haemien “särbetydning”. Mij daesnie gieltege moenedh, såålege Sigrid Rutfjäll -s gietjine jeehti maam vuelelen edtjem vuesiehtidh deverbaale adjektijve lea. Jih Bergsland (1946: 240) aaj tjaaleme jeatjahleejnes seerkeldh adjektijvem: *gööles*. Bijjebe baakoen lea dannasinie naan vielletjh mah dan semantihken naa lihke:

(198) *Åå, jih desnie jis dan gööljes dah johkh, jih dah vealmah, jih dah jaevrieh [...].*
(S.Rutfj. A311: 48:20)

(199) *Jih daelie jis han lievies dah orre nylon – nylonviermieh, im manne daejrieh mah dah gööljes lievies.* (S.Rutfj. A312: 17:44)

Daate kaanna vaestede mannasinie bijjebe raajesen (197) baakoe *göölje* lea sprijnehtassine, ij gännah siejhme. Maam manne daesnie näaloeminie, dellie gielen joe haemie mij seerkeldh adjektijvine sagke daamtebe däemed; seamma argumeente mannasinie *-mes/-mme* lea seerkeldh adjektijve jih *-me/-mme* haemie muvhtene partisihpe, jih mij jeatjah tsiehkie mij dorje vuajnam daerpies haemiem *-je/-æffa* partisihpine utniehtidh. Daan bijre Lagercrantz (1923: 103) jih minngelen Hasselbrink (1981: 139, 148, 157–158) tjaaleme daate sjiere attribuhtehaemie *-s* mij muvhtene minngiegeatjan lissiehtåvva. Nickel (1994: 299), barre goh dah guaktah, daan bijre seammaligke noerhtesaemien vaastoen bijre. Men daate vielie våajnoe goh seerkeldahke *-s*, jih semantihken raedteste aaj naemhtemes ulmiem vadta mij vielie kvaliteetem buerkeste. Kappfjell (2010: 61) seamma *-s:n* bijre tjaala, jeahta daate minngiegietjie lea “duratijve, væjkelesvoete *-s*” mij gellie åarjelsaemien adjektijvi, jih männgan dam gohtje seerkemegietjie *-s*. Magga & Magga (2012: 129) aaj sjiere seerkeldh

adjektivine daam biejeme maam lægan haemeste *-je/-æffa* joekehtamme. Numhtie dam daarjelem daate haemie man gietjie *-jes/-js* badth seerkeldh haemie, ij leah goh *-je/-æffa* partisihpen attribuhtehaemie. Kappfjell, gie sagke jeenjebem adjektivvi semantikhkem goerehtalleme, tjaala ovtetje dotkijh eah leah guarkeme mij joekehtasse seerkemegietjien *-s* jih sojjehtimmiegietjien *-s* gaskem (Kappfjell 2010: 15). Semantihken muhteste dellie tjielke dihete joekehtadta. Jih dannasinie dam gielen joe naemhemes deverbaale adjektive mij dehtie *-je/-æffa* partisihpeste seerkesåvva, jih dan åvteste vååjnoe jaehkemes *-je/-æffa* lea jijtje partisihpe dennie adnominaale funksjovnesne.

Daan geatjan eah leah åarjelsaemien gielerdotkemisnie man veele buerkiestamme mannasinie seerkeldh substantijvine dam haemiem *-je/-æffa* biejeme. Haemie jallan moeneldahkesne ovtetje dotkemisnie, jih vååjnesasse båata barre naan ohtje lissiebievnesen tjirrh. Daate kaanna verbaliteete-vuepsiej vuelemes daltesisnie jis akkusatijveobjekte, adverbijaale jih vihties produktiviteete – dah åejvietsiehkieh. Daesnie jis ussjedimmes partisihpide akten tjåanghkan biejeme dejtie mieriedamme. Jih jis v.g. adnominaale *-me* haemien baalte dam beaja, dellie eah leah akkusatijveobjekth jallh adverbijaalh gænnah vuertiemisnie. Jih dam produktiviteetem jis geerve vihtiestidh dehtie mehtie gieletsiehkesté åarjelsaemien.

Mietehtem gujht læjhkan: guaktastallel man stoere aevhkine daejtie veerbehaemine gåhtjodh gan gosse sagke aelhkebe luvnije seerkeldh adjektivine buerkiestidh: dej fååtesæffa objekti, adverbijaali jih leksikaliseereldh haemiej muhteste. Men dam im vuejnieh sjidteme daejgjumie. Vaenie gaavneme haemieh luvniet sagke aelhkebe defineeredh guktie seerkemistie båateme aaj. Nåake produktiviteete maahta dan åvteste dah relativveraajesi aajhtoen nuellesne guhkiem. Læjhkan duvtelem; dah prinsihpesne vååjnoeh produktijve, barre goh: díjph saaht magkeres aktijve veerbem baakoegærjeste – sojjehth – attribuhtine biejh. Jeatjah baakoejgjumie: semantihke, morfologije jih syntaakse dam baejeh. Guktie vuajnam; jis edtja seerkeldh adjektivine analyseeredh fååtesæffa akkusatijveobjekten jih adverbijaali diete – jeatjebe goh haemiem seerkeldh adjektivine biejedh dan åvteste ij leah vielie produktijve. Geekte argumeenth, jih geekteleejnes aamhtesh.

4.3.5 Iktedahke

Daejstie adnominaale partisihpijste dellie daate haemie *-je/-æffa* mij “nominaalemes”, eeremes dan diete juktie verbaale modifikatorh faeties jih objekte maahta barre inkorporeerenen baakt dåeriedidh. Guktie manne digkiedamme: dihte prinsihpesne produktijve, juktie vååjnoe maehtedh gellijste veerbijste sojjesovvedh, men daan tjaalegen

korpusisnie eah leah læjhkan gellie gaavnemisnie. Dah mah vååjnesasse båateme gujht vååjnoeh dan orientasjovnem vuesiehtamme. Daate aktijve partisihpe mij S/A orienteereldh dennie adnominaale posisjovnesne; intransitijve veerben S participantem relativiseerie jih transitijve veerben A participantem, jih dihte imperfektijve. Numhtie lea aspeekte-guedtije haemie mij lea infinihte veerbi faamosne, jih man semantihke-ektievoete partisihpen jih verbaale maadtoen gaskah ryöktehke. Guktie manne produktiviteetem lim digkedeminie dellie mov vuajnoe korpusen “produktiviteete” maahta tjeejehtidh. Daan tjaalegen teorijesne “dah beetsuvh” maehtieh sojjehtimmien baakt sjidteme jalhts dah marginaale. Daate fenomeene ahte daah gietjeh geektene prosessesne sjidtih, sojjehtimmesne jih seerkemisnie – dam gaavna dovne maadthuraalen gielen raajan. Jeenjemes aejkien guarkamisnie daate haemie ageentenomene dennie predikatijve sijjesne, men maahta badth leksikaliseeremen baakt partisihpeste gähkalidh guktie adjektivine aalka. Ojhte badth dennie predikatijvesijjesne gusnie jeenjebh sprijnehtassh gaavna juste dan man ulmie haemien lea. Dan åvteste dennie adnominaale funksjovnesne dam gusnie haemiem uvtelem partisihpine baajedh veerbeparadigmen sijse bïesedh.

4.4 -*Idh* partisihpe

Daennie vueliekapihtelisnie tjaalam haemien bijre: *-ldh*, dovne seammalihtses jih golmenlihtses veerbi gietjie, voestes jih mubpene veerbedåehkesne tjoejemolseme. Daate uvtemesth attribuhtijve haemie, maaje predikatijvine aaj jæjhta.

(200) ***Doelteldh* bearga? Ja-a. [...] Gosse dahka böötim, dillie bearga lij ***doelteldh***.** (Saern. 2)

(201) **âktə soåkie-gåldə mij gålga juøkæjh duorg-*ældh*-loåjdæñə jih uksæñə** [...] (KB1946: 146)
[doerkestidh → doerkeldh]

Guktie metovdekapihelisnie åvtese bööti, dellie daennie gjetedallemisnie dovne jeatjah metovde nuhtjelgamme. Daan haemien bijre lij vaenie tjaaleldh jih dannasinie dam vååjni goh vielie jihurrebe daajroeh daerpies. Dannasinie saerniestæjjah gihtjehtalleme daan aamhtesen bijre. Daate haemie mov dajvesne govleme sagke daamtebe goh tjaaleldahkjste maam dan bijre gaavnim. Numhtie leam dle jijtjen smaaregen iedtjine veeljeme dam vielie goerehtalledh. Daennie vueliekapihtelisnie båatam dovne geekte vielie haemieh moenedh: *-ldahkesne* jih *-ldihkie* mah guktie akt gieltege jih daan aamhtesasse veadtaldahkesne, men easkah boelhkesne 4.4.3.

4.4.1 Ovtetje dotkeme jih -*ldh*

Gie voestes aejkien daam haemiem moeni lij Bergsland (1946; 1994) jih díhte lea nomeninie haemiem biejeme, jallh jeatjah baakoejgujmie: substantijvine. Urrebe grammatikhkegærjesne paragraafen jih bijjietjaalegen nuelesne “resultatnomen”, Bergsland (1994) tjaala: veerbijste “predikatnomen” sjædta mij buerkeste man tseahkan subjeekte båateme “som resultat av en avsluttet handling, svarende til verb med endelsen *-sovvedh* el. *-lgidh* [...]” jih man attribuhtehaemie jih åenehkshaemie *-ldh* jih predikatjvehaemie jis *-ldahkesne* (Bergsland 1994: 113–114). Desnie ij leah tjyölkehke substantijvine dam åehpiedahteme, satne jis gohtje “nomen”. Dam vååjnoe dorjeme gaajhkh daej haemiej gujmie mejtie manne daennie goerehtalemisnie adnominaale partisihpine vuajnam. Numhtie lea gaajhkh dah “geerve” haemiek “nomen” lahtesem åådtjeme mah eah sov mietie adjektivleejne, men mah adnominaalefunksjovne-guedtije haemiek jih læjhkan substantijvh. Mij Bergslanden bukteme daajroste nuhtege jih joekoen – satne haemiem *-ldh* sjiere jih jijtjeraadh haemine vuajna. Dam jih guktie tjaala *-ldahkesne* naan predikatjvehaemie – dam guhkiebasse meatan vaaltam.

Hasselbrink (1981) aaj guktie Bergsland dam *-ldh* barre seerkeldh substantijvine guarkaji. Gieltege gujht juktie dam naan veerbeseerkemegeatjan veadta, tjaala díhte *-deh* ~ *-dakke* lissiehtåvva *-lidh* veerbi maadtojde jih maadthbaakoeħ eah eejnegen gænnah provhkesovvh. Jih dle tjaala *bisseldh* lea iktedimmesne meatan (Hasselbrink 1981: 170). Satne haemiem guarkoe goh substantijve mij barre iktedimmesne nuhtjelge.

Magga & Magga (2012) badth lægan substantijveseerkeldahkem moeneme mij veerbijste sjædta *-ldahke/-ldh*, jih jeenjh dejstie sotnen vuesiehtimmijste; dej leah gåabpegh haemiek, barre goh åenehks- jih guhkieshaemiek seamma baakoste, v.g. “*budteldahke, budteldh* ‘bord, kant’”(Magga & Magga 2012: 112). Aerviedimmesne leah haemiem guarkeme goh naan åeniehkåbpoe haemie dehtie *-ldahke* seerkeldahkeste. Baakoegærjeste *Åarjelsaemien-daroen baakoegærja* naan vuesiehtimmieh: “*jåhteldh, jahteldh, jahteldahke* det å flytte jahtaldahken på flytting, under flyttingen” jih dle “*jåhteldh-rihhie, jáhteldh-rihrrie* flyttvei” (ÅaBg1993: 152). Daejtie aaj toelkestem goh åenehkshaemie *-ldahke* seerkeldahkeste. Desnie ij tjåadtjoeh naan attribuhtefunksjovnen bijre barre goh mubpiej attribuhtijve haemiej bijre: *-je/-æffa* jallh *-me/-mmie*, jallh guktie dan naan sjiere semantihkes ulmie goh attribuhte. Såtnoeħ seerkeldh substantijvine gietedalleme, jih gaajhkh sotnen bukteme baakoeħ leah

semantihken muhteste guarkemes substantijvh. Dan åvteste ij leah daan aamhtesasse eevre relevante. Daate sjædta barre goh attribuhtijve *-ldh* haemien seerkeldh homonymije jis.

Åenehksligke jeahtalgamme; dovne Bergsland, Hasselbrink jih Magga & Magga gaajhkesh seerkemen nualan naan *-ldh* haemiem rijteme. Hasselbrink jis barre iktedimmiebaakosne dam “seerkeldahkem” vuajneme jih Magga & Magga eakan attribuhtefunksjovnen bijre maam tjaaleme. Ihkie Bergsland aaj seerkeldahkine dam gohtje, jih guktie akt substantijvine, dellie barre Bergsland díhte mij haemien sjere jih jijtjeraadh attribuhtefunksjovnem vñtesjamme jih dam gietedalleme goh haemie mij tjuara buerkiestovvedh jijtse funksjovnen diete. Díhte daan tjaalegen teorijesne väjnroe nænnosteminie ij edtjh dam gænnah substantijvine vuejnedh dennie adnominaale funksjovnesne. Maam maahtam viliestidh, dle daate *-ldh* voestesgielles saemiestæjjaj gielesne sagke stuerebem sijjiem åtna goh mij grammatikhketjaaledahkine sijjiem åadtjeme.

4.4.2 Haemie jih funksjovne

Daennie boelhkesne gujht seamma digkiedimmesaamhtese jæjhta mij daan geatjan daan tjaalegen måedtene boelhkesne joe orreme: haemie *-ldh* mij daan geatjan barre seerkeldahkine æhpies sjidteme ij gænnah infinihte veerbine adnominaale posisjovnesne. Eeremes seamma tjoelme daejnie goh *-me/-mmie* haemine. Daate aaj tjuara jijtse funksjovneste buerkiestovvedh opasiteeten kriterijumen mietie mij sjere jih joekoen dehtie substantijveste, mej seamma haemieh, men mah geekteleejnes prosessesne dorjesuvvieh. Vihties gujht díhte semantihken jih syntaaksen mietie eevre jeatjah haemie goh barre naan seerkeldh substantijve mij iktedimmesne meatan. Sjéhtelåbpoe daesnie aaj digkiedidh mejtie adjektijve vuj partisihpem.

Goh *-me/-mmie* partisihpem æhpiedehtim vueliekapihtelisnie 4.2 dellie byjjebasse åadtjoejim guktie lij S/P orienteeriye haemie. Dan muvhten aejkien dovne genitijveattribuhte mij haemien ageente. Daate *-ldh* haemie jis aaj jeenjemasth transitijve veerbijste dorjesåvva jih P participantem relativiseerie, muvhth veerbh dovne intransitijve veerben S participantem. Numhtie lea seamma orientasjovne daan goh *-me/-mmie* partisihpem, dan ij leah barre naan genitijveageente. Jalhts daate aaj intransitijve veerbijste maahta, dellie *-me/-mmie* partisihpem daamtebe intransitijve veerbijste goh daate. Numhtie daate *-ldh* partisihpem aaj barre goh *-me/-mmie* partisihpem passijve partisihpine dååpede, jih kaanna badth “passijvebe” dehtie mubpeste aaj juktie dan ij naan veeljemes genitijve-ageente.

Gosse daan korpusen våarhkoem goerehtalla dellie sih sagke jeenjebh daejstie -*ldh* haemeste gaavnemisnie goh v.g. *-je/-æffa* haemeste, men dellie sån gaaltijistie sveekebe jijtele goh *-me/-mmie* partisihpe. Ij Bergsland (1946) reakta tjaelieh maam produktiviteeten bijre, men haemien vaastoejgjumie mohtede jih numhtie buerkesteminie magkarijstie veerbijste daah geekte haemieh dorjesuvvieh: *-ldahke* (iness. *-sne*, attr. *-ldh*) dam maahta mahte gaajhken aejkien passijvine sijjiem målsodh: “synes nesten alltid å være kommutabel [utbyttbar] med passiv *-lgx-*” jih dle parenteesi sjise daejtie passijve seerkeldahkide tjaatseste [mejtie manne infinitijvegietjine tjaalam]: *-lgidh*, *-stovvedh*, *-skovvedh*, *-lgovvedh*. Jih dle tjaala *-ldh* jih *-ldahkesne* maahta kombineeredh dovne daejnie passijvine -(ə²)- mah leah dagkerh refleksijve jallh inaktijve veerbh goh *gyösedh*, *dyödtedh*, *byssedh* (Bergsland 1946: 237). Naemhtie dle dovne badth refleksijve veerbide sjiehtieh mah joe aeriebistie “passijve”. Bergsland jeahta daah haemieh passijve veerbine maehtieh sijjiem låtnodh. Dan passijve veerbeseerkemegietjien bijre jis tjaala ahte *-lgx-* dam jis maahta kombineeredh gellie transitijve veerbujgmie (Bergsland 1946: 224). Jeatjah baakoejgjumie dellie dejtie *-ldh* jih *-ldahkesne* aaj maahta kombineeredh gellie transitijve veerbujgmie. Dam gujht maahta dotkemematerijaale nænnoestidh, mij daejrehteminie dah aaj guktie akt dååpedieh goh passijve haemieh goh dah passijve veerbeseerkemegietjeh. Jallh alteste baakoejgjumie:

[...] danner derivater som betegner passiv tilstand (som resultat av en avsluttet handling); inessiv formene har delvis samme kombinabilitet som de tilsvarende verbale passivformer (er altså »mere verbale« enn f. eks. aktor og aktio) (Bergsland 1946: 237).

Guktie akt dle Bergsland (1946) mieteheminie *-ldh* naan passijve partisihpine dæmede gosse tjaala haemie passijve tsiehkiem buerkeste mij tjirrelolahkesne. Daate sjeahta dísse maam tjeelim haemien orientasjovnen bijre. Mij sagke gieltiegåbpoe goh tjeeli daate inessijvehaemie lea verbaalebe goh “aktor” jih “aktio”: Maaje satne dam predikatijvehaemiem *-ldahkesne* ussjetdamme desnie, dellie dah raajesh jih vuesiehtimmieh daejrehteminie barre goh Bergslanden tjaeleme attribuhetaemie *-ldh* aaj seamma faamosne passijve ulmiem guedtedh goh dah vaestiedæffa verbaale passijveveerbi haemieh. Guktie boelhkesne 3.1.4.1 jih 4.2.4.3 vuesiehtim, dellie barre golme adnominaale *-ovveme* dotkemematerijaaleste jæjheme. Daase maahtam lissiemdidh ij leah *-lgimmie* annje byjjebasse båateme gænnah. Daate daejrehte, maahta sån dah *-ovveme* jih *-lgimmie* dehtie *-me/-mmie* partisihpeste – leah gielen fååtesæffa attribuhetaemieh. Dellie *-me/-mmie* (passijvegietjehth transitijve veerben haemieh) jih *-ldh* vååjnoeh dah adnominaale passijve partisihpine dæmedeminie seamma orientasjovnine jih mah aspeekten muhteste aaj lihke sinsitniem. Mubpelen, dellie nuhteg daan geekten haemien

joekehtassi bijre soptsestidh. Vååjnoe goh *-me/-mmie* jijtse (vååjnoes jallh tjiekeldh) ageenten diete ij leah eevre seamma passijve goh *-ldh*. Jeatjah baakoejgujmie: jis *-me/-mmie* haemiem jarkoste naan aktijveraajesasse v.g. (*mov*) *daajhtome gåetie* → *gåetie maam (manne)* *dååjhteme*, dellie *-ldh* haemiem buerebe riekte passijveraajesasse jarkoste: *dååjhteldh gåetie* → *gåetie mij dååjhtelgamme*.²⁵ Dah seamma orientasjovnem utnieh: dah gåabpegh gosse transitijve veerbeste P participantem relativiseereminie, men gusnie *-me/-mmie* jis ageentijes²⁶ jih *-ldh* ageentehth. Dísse lissine maahta semantihkes joekehtasse aaj dehtie aktede haemeste måbpan, mij saerniestæjjaj mietie aaj geerve nænnoestidh:

- (202) Domtoe goh *bissjeme* bearga, librie – då är den aldeles nystekt. Men **bissjeldh** – då har den blivit stekt. Eller kanske, jaa... Jååktan dellie manne libriem bissjim. Sijhth smååhkedh dam **bissjeldh** libriem? Ja, det känns lite annorlunda, men... Im rikti, rikti mielh guktie. (Saern. 2)

Saerniestæjjese domtoe goh semantihkes joekehtasse daej gaskem, maam manne aervedem aspektijes joekehtasseste båetedh. Jalhts *bisseme* jih *bysseldh* gåabpegh perfektijve, dellie kaanna Bergslanden (1994: 113) baakoej mietie buerebe jiehtedh guktie *-ldh* tjirrelhdh giehtelimmien resultaatem buerkeste. Numhtie dam *resultatijve* maahta hijven lahtese daan haaman mij dellie ejnegen perfektijve. Guktie manne *-ldh* haemiem veadtam passijvemaadtoes veerbese, dellie Bergsland aaj naan jeatjah sæjrosne vååjnoe juste dam näaloeminie gosse *-lgidh* jih *-ldh* muana seamma raajesisnie: “[...] *gåćčəlgijt* ‘bli utbrukt, kraftløs’, *gåćčəldh* [...] *barka-čacie* ‘utbrukt, kraftløs barklåg’ [...]” (Bergsland 1946: 197). Mij daate daejrehte, dle sån *-ldh* vååjnoe naan **-lgimmie* jih kaaanna dovne *?*-ovveme* haemiej åvteste adnominaale passijve haemine dæmede. Saerniestæjjaj giele aaj vååjnoe barre goh daam duvteleminie. Vuesiehtæmman:

- (203) [AL: Gjerdet er allerede oppsatt?] *Giedtie joe tseegkesovveme*. [AL: Et oppsatt gjerde?] **Tseegkeldh giedtie.** (Saern. 3)

Bijjebe jiehtegh hijven vuesehteminie guktemesligke saerniestæjja sjiere haemiem attribuhtine veeljie goh predikatijve. Numhtie dam vååjnoe goh *-ldh* haemien semantihke-ektievoete verbaale maadtoen jih partisihpen gaskem seamma ryöktehke.

²⁵ *toitlkamma* (IH1886: 96). Maaheme sån jarkoestamme *gåårveldahkesne* haaman aaj.

²⁶ Ageente mij genitijveattribuhten baakt vååjnoes jallh jis ij leah – mij læjhkan konteekstem dæredede, geahtjh 4.2.4.3.

4.4.3 Attribuhtijve -*ldh* haemie jih dan orientasjovne

Båarasommes gaaltjen sisnie barre akte vuesiehtimmie gaavnemisnie, jih desnie -*ldh* haemie barre attribuhtesijjesne gaavnoes, geahthj (204). Dah mubpieh dotkemematerijaalen nuerebe åeseste. Vuelelen gaajhkh relativiseeriel P participantem jih AATEM modifijeereminie:

(204) *tah sulkolt* [...] warja (IH1886: 37)

(205) *Dobtoe ov goh gaertjies, løøneldh*-vaarjoeh åådtje sigkedh jih jijtse eensi geeljebh vaarjoeh åådtje tsaekedh. (AJ2000: 89)

(206) *Ij naan geajnoeh gusnie bijlh byjresem daalhesen deerjeh jællan trøøreldh baalkah gogkoe møøvhkes baarhkohkh soejmi daltehtin* [...] (EHB2000b: 32)

(207) **tsagkeldh-dueljie** spilt skinn med spaarrah (EHB2001: 67)

(208) **Laehpeldh** lååvth-sijjieg aaj vøøjnин. (KBi/EHB2002: 28)

(209) *Kraevies lij dogkere viéveldh* vaarjoejgumie goktie jiehtien «heimvævvi». [staeriedimmie læstoen mietie; viévedh → viéveldh] (JT2019: 74)

(210) *Jieh dle männgan doete göölle vaalta dam Sov aaksjoem öelkien nille jieh vualka vaedtsien åarjese, dogkere tjoehpelhth vuemiem, destie åarjese vöölkki vaedtsien.* (JT2019: 74)

(211) *Nemhtie maahtah gaarhkelth* maajsoem gåatan guedtedh jih desnie aektedh. (ES2001: 55)

Seamma geerve vihtiestidh mejtie jih guktie dihte haemie maahta ALMETJEM modifijeeredh.

Eah saerniestæjjah gih vihtiesligke daejrieh:

(212) *Antingen jiehtedh: kaamrate giem dasseme. Dasseldh* kaamratem. [...] Ja-a. Förlorad vän. För jag skulle inte velat ha dihte **sualeldh** heller. Ja-a, dihte **sualeldh** kamraate... Men dihte govloes rovnegs. (Saern. 2)

(213) *Jaa minngemes jaepieh dle leam govleme 'voelpe'. Men im manne daejrieh mejtie dihte reaktoe. Sualadimmie voelpe, men. Sualasovveme. Maam lea sualasovveme.* [AL: Ikth vielie? Idtjim govlh.] Jaa... **Sualeldh** voelpe. [AL: Jeehtih 'sualadimmie' aaj?] Nae, miste sjütti dihte. (Saern. 3)

(214) *Nov, irhkedh maahtah gujht, ja-a da. Irhkeldh* kaarre... Ja, jag vet inte... Dohte kaarre jis dom irhkeme. [...] Men du kan ju säga till exempel: jis akte kaarre jovkeme, när du säger han är berusad, då kan du ju säga **jovkeldh**. Då använder du det. Säkert kan du, går det o använda **irhkeldh**, men im manne dejtie raajesidie – dah så orre munnjan. (Saern. 2)

(215) *Jaa. Joe nijeje gåårveldh.* (Saern. 1)

Vihties gujht sagke geervebe saerniestæjjide nænnoestidh guktie ALMETJEM modifjeeredh, eah gujht jiehtegh dellie seamma iemie dalvh. Lissiedaaajrojne jiehtiegasse (214) gusnie saerniestæffa jeehti *jovkeldh*, dam maahta guarkedh goh ‘intransitijveligke jovkedh’, jallh guktie dan intransitijve ulmie. Halászen aaj naan raajese gusnie haemie *jovkeldahkesne*²⁷ jih mij duvtele dam saerniestæjjan åtnoem. Haspelmath (1994) buerkeste guktie såemies gieline muvhten aejkien maehtieh resultatijve partisihph aktijve orientasjovnine sjödtedh juktie transitijve giehtelimmie “affects the agent”. Dah sov vuesiehtimmieh gieleteste Hindi-Urdu, jih dagkerh veerbh mah transitijve aktijve resultatijve partisihph baejieh, maehtieh veerbh goh: ‘see’, ‘learn’, ‘wear’, ‘put on’, ‘drink’ (become drunk)’ (Haspelmath 1994: 160–161). Bijjebe raajesh (214) gusnie *jovkeldh*, jih (215) gusnie *gåårveldh* – lin dagkerh vuesiehtimmieh.

Numhtie guktie saerniestæjjah bijjielisnie haemiem *sualeldh* åeniemdin veerbeste *sualadidh*, lea aaj Bergslanden daajroen mietie: golmenlihtses veerbijste gitjh seamma, v.g. *doerkestidh* → *doerkeldh*, “med fradrag av -sti-” (Bergsland 1994: 114). Naemhtie akte lihtse haajpene golmenlihtses veerbeste -*ldh* haaman. Daate daajroe dotkemematerijaalen jih gaajhki saerniestæjjaj åtnoen tsegkie. Vuelebe raajesh dam duvteleminie; (216) veerbeste *rirresjidh*, (217) *soevestidh*, (218) *njallastidh*:

(216) *Numhtie dam gosse aaj rirreldh measekh jallh aaj jeatjah rirreldh skirrieh, olles dah gelmiek, [...] (EHB&KB1993: 69)*

(217) *Jaa, bearga soeveldh. Jaa. Manne tuhtjem njaelkies soeveldh beargine. (Saern. 2)*

(218) *Dah njalleldh, dah. (Saern. 1)*

Men daate dorje muvhtene geervebe dallegħ vueptiestidh mehtie veerbeste dotkemematerijaalen -*ldh* baakoh sjödteme. Maahta geerve aerviedidh mah sān seammalihtses vuj golmenlihtses veerbeste, mij minngiebasse tjoelmh buakta gosse gaavnehtidh mejtie transitijve vuj intransitijve veerbeste – jih dellie jallan haemien relativiseeremem vihtesje. Vuelelen saerniestæffa bihkemdemini guktie aktem baakoem *gajhkeldh* maahta geekteligke guarkedh mij daastegħ bāata:

²⁷ *tuhte alamuče čirrekā juokoma (v. jūu koltahkšen)* (IH1886: 99)

- (219) [AL: Tørket skinn?] *Jaha. Gajhkeldh dueljie. Dam dueljiem gajhkeme [gajhkesjamme²⁸].*
Díhte gajhkeldh dueljie. [...] Gajhkeldh, gajhkeldh dueljie. Men maahta dueljiem gajhkedh aaj. Man kan riva sönder o gajhkedh. Det är samma ord nästan. [...] Det kan vara begge delarna. [...] Det kan det. Dihte dueljie gajhkanamme. Då blir det mer precist. Att den har blivit riven... sönder. Och så: dam dueljiem datne gajhkeme. (Saern. 1)

Bijjebe haemide golmenlihtses- jih seammalihtses veerbijste jallan vihtesje mehtie veerbeste bætieh, jih barre konteeksteste dam vuajna gåabpa gåabpa – mejtie transitijve veerbeste *gajhkesjidh* vuj *gajhkodh*, jallh mejtie aaj intransitijve veerbeste *gajhkedh*. Juktie -ldh gitjh aaj intransitijve veerbijste maahta. Vuesiehtæmman barre goh baakoegærjeste *njoetseldh* mij veerbeste: “njoetsedh IV modnes (om bær); bli bløt av å ligge (om fisk)” jih “njoetseldh moden (om bær, fisk osv.)” (ÅaBg1993: 211). Jih jeatjah aaj: “miekjtjeldh-moere morken trestamme” dehtie veerbeste; “mieteskedh, *miekjtjedh IV råtne, bli surråtten (f.eks. bjørk; skinn el. klær som ligger i bløt)” (ÅaBg1993: 187, 189). Sagke geervebe moenestidh gellie naemhemes vuesiehtimmieh jielije biejesne govloeh.

Vueelen jis vuajna guktie dovne transitijve veerbeste *murhkedh* jih intransitijve veerbeste *mårhkanidh* seammaleejnes semantihkes ulmiem utnieh. *Murhkedh* → *murhkeldh*, *mårhkanidh* → *marhkeldh* ~ *mårhkeldh*, jih vuelemes raajesisnie (222) dovne *mårhkanidh* → *mårhkanimmie*:

- (220) *Riva... Díhte gåetie murhkeldh. Dam gåetiem murhkeme.* (Saern. 1)

- (221) *Ih goh misse vaeltieh dom marhkeldh gaeriem. [...] Gaerie marhkanamme. Och marhkeldh gaerie. En trasig skål. Jaa. [...] Ja, den kan no jijtje marhkanamme aaj, men manne aaj maahteme dam murhkeme. Ahte manne joe dam dorjeme avtesne.* (Saern. 2)

- (222) *Jaa, buertesne kåahpe mij mårhkeme. [...] Murhkeldh kåahpe. [...] Jaa, mårhkeme. [...] Mårhkanimmie kåahpe. Jallh marhkeldh.* (Saern. 3)

Daate vihth mijjem haemiej joekehtassi gåajka voelkehte, jih daagka sagke geervebe vihtiestidh mij joekehtasse -me/-mmie jih -ldh haemiej gaskem:

- (223) *Manne utnim goehpeme gaahkoem skaapen sisnie.* (Saern. 3)

- (224) *Goehpe-laejpie lij skåapesne. Men maahtah aaj jiehtedh goehpeldh laejpie. Goehpe-laejpie skåapesne. Det är mögel-bröd i skåpet. Men goehpeldh laejpie – det har blivit*

²⁸ Jeatjah aejkien seamma saerniestæjja staerimdi galka jiehtedh "dueljiem gajhkesjidh" mij transitijve veerbe, maahta sán dam veerbem maam ussjede daesnie.

mögligt brödet. (Saern. 2)

- (225) *Jaa, för jis, jis manne jeahtam: åå, manne jis miektjeme moerh vaalteme. Å, jag har råkat tagit... Men daate moere **miektjeldh**, ij gujht maehtieh dam vaeltedh. Det är skillnad, men. Men guktie jiehtedh mij dihthe joekiehts destie... [...]* (Saern. 2)

Mij geerve sjædta daagka, jih gujht dan mov analyjsese – maahta dan åvteste juktie haemie -*ldh* predikatijvesæjjan dalveme. Daase -*ldahkesne* relevante sjædta jih aamhtesasse gieltege. Dan åvteste edtjem dam åehpiedehtedh åvtelen guhkiebasse -*ldh* haemine.

4.4.4 Annetje -*Idahkesne* jih -*Idihkie haemiej bijre*

Guktie bijjelisnie åvtese bööti dellie Bergsland -*ldahkesne* haemiem vuajna goh -*ldh* haemien predikatijvehaemie. Bergslanden (1946: 237) mietie lij -*ldahkesne* kaanna verbaalebe goh -*je/-æffa* jih -*me/-mmie*. Mearan Bergsland daejtie barre “nomen” gohtjeme, jih jeatjah baakoejgujmie; seerkeldh substantijvine, dellie Hasselbrink (1981: 170) annetje sjiehtelåbpoe jallh åehpebe lahtesinie buerkeste; guktie haemie *lea-* veerbine jallh *lea-* veerben namhtah adveerbine jallh adjektivine dåemedede. Jalts Hasselbrink daesnie tjaala dovne “goh adjektive”, dellie baakoegærjan sijse gaajhkem lehkiem -*ldahkesne* haemiem barre adveerbine buerkeste. Jih aktene lehkesne jis aktem baakoem åehpiedahta; *leeseldahkesne* – goh adveerbe mij adjektijveligke nuhtjelge (Hasselbrink 1981: 829).

- (226) *dihte_o fāsà läjä dar³iald²b²xk³n juk⁴t⁵ e` t⁶z⁷i G⁸uppe_o ll⁹t_o -gih B¹⁰e¹¹kk_oε_o häl¹²lup¹³m_oε_o da¹⁴þw_o:*
Gap¹⁵t¹⁶Ja¹⁷ld¹⁸b¹⁹xk²⁰n bijr_o -jar²¹Ga`n. (BC1942: 13–14)

- (227) *d'uvne tjeäbegen jih jielgiej baakth spikjt'eldakkesn* ‘(das Rentier) ist an dem Hals u. an den Füssen ganz abgenagt’. (GH1981: 1238)

Mij tjelmiej uvte båata gosse haemiem goerehtalleminie, dellie gujht joekoen verbaale. Jeenjen aejkien jallan naan semantihkes jallh syntaktihkes joektehtasse dehtie aktede passijvegietjies perfektijve partisihpeste -*ovveme* jallh -*lgamme* jih dan mubpien haaman jis: -*ldahkesne*. Jih dihthe mij gieltege daejnie, guktie dan baalte båetieh jeenjh adverbijaale modifikatorh. Vuelelen dah nueliesievine:

- (228) *Dihta škoårrie g_oekt'än geärdan jih nal_oärän goroldâhk_oasn goåpp_oag_oh bielieh.*
(KB1943: 268)

- (229) *Spijkh spijkerdakkesne čoarvien cirreh.* (KB&GH1957: 47)

- (230) »[...]. Štalan ai akte, mi sammalEine doitelDahkSN, mi li ahçet cäbuken bire, gukte štala tuni.« (JQ1924: 312)

Dísse lissine daejtie maahta jiehtedh produktijve årrodh. Jih jis dovne dam jih daejtie adverbijaale modifikatovride baaja mieriedidh guktie haemiem defineeredh; dellie idtji luvnh dan guhkelde naan partisihpekategorijeste orreme. Ij gænnah jeatjah gieli gieledotkiji definisjovni mietie. Læjhkan jeenjh raajesh gååvnesieh mah buerebe adveerbine dååpedieh, guktie Hasselbrink aaj defineeri dejtie:

(231) *ko[š] št̄gluq poqtā koqtān jih wuiniejie prūresam čahkān ruonesne, karvoltahksne jičse puorems warjoi kuimie, [...] (IH1886: 19)*

(232) *men jis lij rōwrōm gtngmā k̄'etij šišnie lēt·lta:ñksn̄ε, [...] (EL/KAJ1957: 215)*

(233) *jih t̄elliē t̄aqn kula'mā PuwCH, maH č̄øv·č̄'čāmienie t̄ennie w̄je·kk̄šn̄ w̄je·tt̄ełta:hksn̄ — s̄en t̄ejt̄ie gjr̄ḡt̄am̄, tillie lāttieH ju·wkej̄:tt̄ieH jih t̄arān sūñkięH. (EL/KAJ1957: 210)*

(234) [...]: «*kalk' uuńi' karłtahkšn tam ičit koqt̄sn̄e*». (IH1886: 126)

(235) *Goåtan boåtəm̄.ə, dillie l.eppøjiep̄.əwh dâm suøjñiem; ij ičch̄ čoåñkəsn̄ giebrøldåhk.əsn̄, dillie buælna.* (KB1943: 248)

(236) *Jaa, manne jeahtam, men manne gujht vaane leam naemhtie gåårveldahkesne arrejh.*
(S.Rutfj. A249: 12:55)

Bijjebe raajesh nænnosteminie Hasselbrinken veeljeme definisjovnem maahta adveerbine defineeredh. Eevre guktie Magga & Magga (2012) mænngan darjoejigan. Men mietehem dah joekoen verbaale. Maam vuaptan sjödlim, dellie -*ldahkesne* sagke daamtebe vååjnoe dotkemematerijaalen båarasåbpoe åesesne. Ij guktie gænnah seamma gellie daejstie noerhemes smaaregisnie. Men desnie jih gaske-smaaregisnie jeatjah haemie mij daerpies moenestidh: -*ldihkie* mij dovne predikatijve- jih attribuhetaemine jæjhta. Daate gitjh aaj partisihpeleejnes passijvehaemine vååjnoe muvhten aejkien, juktie dejtie aaj barre naan adverbijaale modifikatovrh båetieh:

(237) *Tjirkemeinstitusjovnh jiehtieh eah maehtieh maam åadtjodh juhkoe gåetieh dan hiejieslaakan bigkeldihkie.* (AJ2000: 55)

(238) *Noere saemieh tjaebpieslaakan gåårveldihkie konsertesne laavloeminie.* (AJ1998: 82)

Bijjebe raajesh noerhemes smaaregistie jih Jaahkenelkien Aannan gielest. Lagercrantz (1923: 64) gujht dam -*ldihkie* dokumenteereme jih tjeajne passijve partisihpine aaj defineereme. Juktie ij mij dan bijre tjåadtjoeh Bergslanden voestes grammatikhesne (1946), daate barre jaehkehte ahte noerhemes smaaregisnie sïejhmebe jallh reenhte

smaaregejoekehtasse dovne. Vuesiehtæmman dle Jaahkenelkien Aannan gieleste sagke jeenjebh *-ldihkie* haemieh gaavna goh dovne *-ldahkesne* jih *-ldh*. Jis dejtie adverbijaale modifikatorvride veartesje, dellie ij leah dan rovnege Lagercrantz passijve partisihpine biej i gænnah. Maaje numhtie, dellie læjhkan raajesh jijhtieh mah buerebh adjektivine dæmiedieh, mij eevre dej mubpiej gieledaejriji definisjovni mietie (geahtjh Bergsland 1994: 120; Hasselbrink 1981: 170; Magga & Magga 2012: 127). Veartesjh vuelebe raajesh gusnie dah adjektivine jih subjeektepredikativine tjåadtjoeh veerbi åvteste *sjidtedh* jih *årrohdh*:

(239) *Vaerieh gullijste jih silpijste **gåårveldihkie sjidtin***. (KBi/EHB2002: 11)

(240) *Staaloë sijhti **rieseldihkie årrohdh**, garmeres lij jih ræjhkoes.* (KBi/EHB2002: 118)

Hasselbrink (1981) gujht aaj vueptiesti *-ldihkie* maahta *-ldh* haaman lühkesadtje, guktie tjaala:

Von einigen dieser Adjektive ist auch die zu erwartende Wechselform auf *-h* belegt, wie *d'ööreldeh ~ d'ööreldeh' ikke* ‘durch Fett beschmutzt’ von *deärudh* ‘mit Fett belegen’; *j'üjseldeh ~ j'üjseldeh' ikke* ‘eisig, bereift’ von *jijsie* ‘Reif (auf der Erde)’. Nur die Form mit *-h* ist belegt in *tsaggeldeh* ‘ausgespannt’ von *tsaggedh* ‘ausspannen’ (Hasselbrink 1981: 107).

Satne tjaala guktie daah geekte haemieh *-ldihkie* jih *-h* (mij sjædta *-ldh*) maehtieh molsestalledh. Maam daesnie sijhtem vuesiehtidh, dellie geekte haemieh *-ldahkesne* jih *-ldihkie* mejtie maahteme partisihpine defineeredh jis adverbijaale modifikatorrh luvnieti veaksahkommes argumeente veerbehaemiej åvteste. Guktie dah syntaksesne vyjrehkåbpoe nuhtjesuvvieh; dihte voestes adveerbine jih mubpie adjektivine – dellie im daennie tjaalegisnie dejtie veerbehaemine defineerh. Dovne *-ldahkesne* jih *-ldihkie* luvnije buerebe daarpesjamme goerehtalleme, men daalatjasse lij daerpies buktiehtidh *-ldh* haemiem aaj mohteden biejedh dej mubpiej haemiej baalte. Guktie dam daajroem vijriebasse vaaltam bætije boelhkese. Saaht guktie dellie mov dagkere vuajnoe daejtie, ij leah ovitetje dotkeme daejtie goerehtalleme nukies, ij akt moeneme gænnah guktie dah gieLEN jeatjah adveerbijste jih adjektivijste joekoen. Jallh daaroen jaahtam: ‘tidligere forskning har ikke problematisert dem nok’. Annje gujht lea goerehtapth guktie jih mannasinie dah jeatjah lihtsh jijtse gäajka vaeltieh.

4.4.5 Predikativje *-ldh* haemie

Dillie goh Bergsland (1946: 237) jih Hasselbrink (1981) dam attribuhtijve haemine åehpiedehtigan, idtjigan guktie gan predikatijvefunksjovnese dam viedtieh; dihte predikativje vaastoe lij sotnen daajroej tsegkie mubpie haemie *-ldahkesne*. Dotkemematerijaalen

båarasåbpoe lehkie nænnoste *-ldahkesne* predikatijve haemie, nænnoste badth aaj ij leah *-ldh* predikatijvine åtnosne desnie. Dam easkah vuajna dotkemematerijaalen nuerebe lehkest.

Men dellie numhtie dejstie isketje moeneme attribuhtijve *-ldh* haemijste lin jeenjemes, jallh mahte gaajhke dotkemematerijaalen nuerebe lehkest aaj. Ihkie guktie dellie *-ldh* aaj predikatijvine åtnalgamme daan tjaalegen korpusisnie, maaje nuerebe lehkesne, men ij gujht barre desnie; saerniestæjjaj gielesne aaj. Jaehkemes gujht daate predikatijvefunksjovnesne annetje guhkebem orreme goh barre minngemes boelven saemiestæjja almetji gielesne.

(241) [...], men gosse jijmie Sagka lij löneme dejtie gaahtside, ij lij gujth dellie mij luszte edtji bååstede dejtie, dah jis lin **mierhkeldh**. (JT2019: 46)

(242) *Ih åadtjoeh saertiem gieteste luejtedh jis ij dihte løøpkelth.* (ES2001: 54)

(243) *Dihle vijeldh goh kaaffepåassa.* (Saern. 1)

(244) *Ae, dihte lea vaedtseldh ~ vaadtseldh.* (Saern. 3)

[dihle = dajve jallh bovtseraeditie, 'dam raedtiem joe vaadtseme']

Mejtie åtnoe jeatjahtovveme dehtie gietjeste goh Bergsland daejtie goerehtalleminie jih jis *-ldh* lidtjie aalkoivistie barre attribuhtijve haemie, ij leah hijven daejredh. Nuepies vaestiedasse luvnije åenehkshaemie *-ldh* predikatijvine rahtja dan guhkeben haemien sæjjan: *-ldahkesne*. Jallh ahte attribuhtijve jih predikatijvedistinksjovne majkaminie gielesne. Maahta gujht semantihkes joektehtasse daej gaskem, men dam im buktehth materijaaleste gaavnehtidh. Jeatjah vaestiedasse daase: dihte kaanna adjektijvine aalkeme predikatijveposisjovnesne däemiedidh eevre goh *-je/-æffa*. Jallh mejtie produktivebe sjidteme guktie sojjehtimmieprosesse åeniehkåbpoe haemiem veeljeme. Gieltege gujht lea guktie saerniestæjja 1 naa daamtaj daejtie pråvhka dovne predikatijve posisjovnesne jih guktie lönemebaakjde naemhtie nuhtjie. Vuelelen (245) veerbeste *snurpedh*, (246) *kluhpedh* jih (247) *reejvedh*:

(245) *Skåerrie vååjnoe goh snurpedh.* (Saern. 1)

(246) *Manne skåerriem tjoehpeme.* [...] *Manne skåerriem biektjedamme.* [AL: Kan man si at skinnet er klippet uten at man forteller hvem som har klippet det?] *Skåerrie biektjeldh.* Nä – *kluhpedh*. Vi sa det. Jag säger **biektjeldh** för att det står så i ordboken, men vi sa *kluhpedh*. (Saern. 1)

(247) *Reejveldh gåetie. Dom gåetiem reejveme.* [...] *Dusnie akte reejveldh gåetie.* (Saern. 1)

Dam maam vuajneme dehtie *-ldh* haemeste, dellie ij utniah naan adverbijaale modifikatorh

dennie adnominaale posisjovnesne. Díhte gujht ávtese båateme evtebe attribuhtijve partisihpe-giatedallemisnie aaj. Ij sån *-je/-æffa* gåessie gænnah utnieh, jih *-me/-mmie* paritsihpen ij leah gih. Men mij tjelmiej uvte båata gosse *-ldh* haemiem dennie predikatijvesijjesne goerehtalla – dellie haemien tjeajne adverbijaale modifikatorrh, maam vuesiehtim *-ldahkesne* aaj utni, vueelen dah vueliesievine mierhkeldh:

(248) *Jih díhte gætie, ij lij gujht díhte jeatjah enn laanoe-gætie, vaares-låavth jih bæjngolen jis leevegistie **biejeldh** olles díhte lopme dan låavtegen vööste.* (EHB&KB1993: 69)

(249) *Jis tuhtjie annje nåake **båårhkeldh** die vielie orre laajese biegedh.* (EHB2001: 33)

(250) *Dom prihtjh-voessem gååremene. [...] Manne **gååreldh** prihtjh-voessem atnam. [...] Daate **gååreldh** skåerrijste. Då säger jag också **gååreldh**.* (Saern. 2)

(251) *Gosse manne dam jeahtam, dillie manne jeahtam: jaa, nejpie moereste. [...] Nejpie... Nejiem moereste dorjeme. Dam nejpiem moereste dorjeme. Díhte nejpie moereste dorjeldh. Kan man också säga.* (Saern. 1)

Gosse saerniestæjjam 1 gihtjehtalleminie lim, dellie tjelmiej uvte bööti guktie satne aktijve raajesasse postposisjovnem *nille* veelji, men *nelnie* goh *-ldh* haemiem utni, geahtjh raajesidie (252) jih (253). Dej jis vueelen seammaleejnes raajese inessivine (254):

(252) *Gætide plinti nille tseegkeme. Dah gætieh plinti nelnie **tseegkeldh**.* (Saern. 1)

(253) *Dah lin tjåeteskemes, jih dah lin **tseegkeldh** dagkere plinti nelnie, så muvhth gætine maehtiejin vuejnedh nuelie gætiem mubpien raadtan.* (Saern. 1)

(254) *Saemieh staavride gaavnin mah lopmen nuelesne **vøørhkeldh** jih dellie fiereguhten aeijken staaloem tseepmin.* (KBi/EHB2002: 81)

Mij daate daejrehte geerve dotkemematerijaaleste vaestiedidh, men vååjnoe gujht däemiedidh goh *-ldahkesne* daagka. Mubpie jis nuepies vaestiedasse maahta haemien aspeektete båetedh juktie lea resultatijve. Saerniestæjjaj gielesne jallan *-ldahkesne* govli gænnah mearan lim goerehtalleminie. Saerniestæjjam 1 maaje gihtjim dan bijre. Aalkovistie haemiem dåhkasjehti jih ahtjetje doeka jis idtji guktie gænnah vielie, men sijhti *-ldh* haemiem vihth:

(255) *Jis datne mannem gihtjh, eeh... Dohte maana, mah díhte gåårvedamme? Dillie manne svåårem: Díhte maana joe **gåårveldahkesne**. [...] Díhte voestes raajese åenehks. Díhte mubpie raajese guhkies. [...] **Tjaaledahkesne** – den håller på att bli skriven, kan man också tolka det som. [...] Då måste man säga "gärja joe **tjaaledh**". [...] Nää. Nää. Vet du den där **-dahke**, man ska inte missbruка det.* (Saern. 1)

Maam daestie vuajnam ij leah dan vihties galla dam aktem haemiem mubpien paarrebieline

vuejnedh gænnah. Hasselbrink (1981: 107) hip dovne -*ldh* haemiem -*ldihkie* haaman veedti. Dannasinie bööremes -*ldh* haemiem gjetedalldedh sjierelike dehtie -*ldahkesne* haemeste, gujht dam attribuhtijve funksjovnem. Maaje seamma tjyllandkehke daejnie ahte sagke geervebe haemiem buerkiestidh predikatijveposisjovnesne, eevre guktie lij -*je/-æffa* haemine aaj. Maahta sán destie båetedh juktie -*ldh* easkah dotkemematerijaalen nuerebe åesesne provhkemisnie goh predikatijve jih mij lihkesadtjen -*ldahkesne* haemien funksjovnese. Dellie leam mietiehtamme díhte guktie akt partisihpeleejnes jih adveerbeleejnes haemien gaskesne. Maam daennie tjaalegisnie buktehth gænnah vaestiedidh, jallh mísse vielie daajroe daerpies.

Minngemes gal kem vuesiehtidh guktie -*ldh* urremes jih daaletje gielesne åtnelge. Voestegh vuesiehtidh gosse baakoe *tjaaleldh* provhkemisnie dotkemematerijaalen tsegkie:

- (256) *Mohte dellie dihte gyhtjelasse båata, mejtie mijen nuekies **tjaaleldh** peensume.*
Universitetten saemiengieleåvttohke, Ruevtiegoelpenen Næjla, daaroen: Nils Jernsletten,
jeahta byøroe *tjielke saemien tjaaleldh*, ij jællan jarkoestimmie. (AJ2000: 96)

Bijjebe raajesisnie (256) desnie *tjaaleldh* nuhtjelge voestegh attribuhtine jih mænngan predikatijvine. Daate sán díhte -*ldh* baakoe mij gellien aejkien urebe gielesne aaj åtnosne. Dan baakose leah jeenjebh “voelph” sjidteme mah eah veerbijste dorjesovveme, men substantijviste, barre goh: *njaalmeldh* jih *gieleldh*. Aerviedimmesne dah administrasjovne-jallh skuvlegielen baakt eelkin attribuhtine jih predikatijvine tjaangedh, jih mah ahtjetje doeka eelkin dovne adveerbine dåemiedidh, barre goh raajese (258):

- (257) *Vijries gieleldh jih kulturelle maahtaldahke maahta meatan årrodh sjiehteladtedh [...]*
(SIKOR;ADM.TEXT)

- (258) [...] *guktie dah maehtieh dovne tjaaleldh jih njaalmeldh saemiestidh.* (SIKOR;ADM.TEXT)

4.4.6 Iktedahke

Daennie vueliekapihtelisnie haemiem -*ldh* gjetedalleme goh åesie dehtie adnominaale partisihpesysteemeste. Daan haemien barre ohtje sijjie ovttetje gieledotkemisnie. Bergslandem daagka goerem gal ka haemiem jijtjeraadh haemine defineeredh, jalts manne svehkestem dehtie nomenegåhtjoemistie. Guktie gaavnehtim; dellie haemiem buerebe guarkoe goh åesie partisihpesysteemeste dan orientasjovnegoerehtallemen tjirrh, guktie díhte jeenjemes aejkien P relativiseerije jih muvhtene S relativiseerije haemie. Díhte dåemedede goh passive adnominaale partisihpe mij tjirreldh giehtelimmien resultatem buerkeste. Díhte aaj naan

raejkiem deavhta gusnie gielen ij leah *-lgimmie jih kaanna ij ?-ovveme gænnah attribuhtjve haemine. Geervebe badth joekehtassem vihtiestidh -me/-mmie jih -ldh haemiej gaskem, men gusnie semantihken raedteste mohtedim predikatijve partisihpi vaastoejgujmie. Díhte voestes guktie buerebe sjeahta aktijve raajesasse jarkoestidh, juktie konteekstesne ageentem meatan guadta jih -ldh jis riekte passijveraajesasse juktie eejnegen ageentehth. Mietiehtamme leam -ldh sagke geervebe defineeredh dejstie mubpijste attribuhtije haemijste juktie dotkemematerijaalen nuerebe lehkesne naa daamtaj predikativine jæjhta. Men jeenjemes dejstie -ldh haemijste; saaht attribuhtivh jih eeremes predikativh barre dehtie nuerebe lehkesti aaj. Dejnie jueredem mejtie dillie sjiehelas partisihpine buerkiestidh, vuj mejtie sagke aelhkebe adjektivine. Dotkemematerijaalen båarasåbpoe åesesne jis -ldahkesne vååjneme predikativine, jih maahta sårn ahte -ldh guktie akt dan funksjovnem vaalteme. Guktie dan akten saerniestæjjan goerkese lij destie, dellie ij leah dan vihties -ldh jih -ldahkesne sinsitnien paarrebieline gænnah leah. Jih minngemes dan åvteste Hasselbrink lij dam dovne -ldihkie haaman veadteme. Sagke vielie dotkeme jih daajroe luvnije daerpies.

4.5 Adnominaale haemiej systeeme

Daennie njealjadini kapi telisnie golmen haemien bijre tjaaleme mejtie manne uvtelamme partisihpine kategoriseeredh, jalts attribuhtijke haemiej verbaale modifikatorh eah leah: -je/-æffa, -me/-mmie jih -ldh.

Vihties gujht dah gielen marginaale haemieh. Verbaale modifikatorri kríevenassen tsegkie badth aaj joekoen nominaale guktie tjarkebe nominaale systeemem gaerhtieh daagka. Dej modifikatorh jijhtieh goh attribuhtijke adjektivh, genitijve attribuhth jallh inkorporeerem baakt. Men daate badth viesjemes tsiehkie analyjsen jih hijven digkiedimmes aamhtese mejtie gelkieh gænnah diekie biejelgidh jih mejtie buerebe jih aelhkebe gaajhkide adjektivine defineeredh. Díhte sårn luvnije aelhemes. Dan åvteste dam Kjell Kemi (1991: 56) gujht dan haaran argumenteereminie artihkelisnie *Infinihtahámiid syntáksa*, tjaala ahte “presensa ja perfeakta partisihpat” leah adjektivi lihkebe goh veerbi, gosse adnominaale sijjesne.

Vijriebasse tjaala gosse infinihte haemie attribuhtivine, dellie ij veerbeparadigmese vielie govlesovvh – juktie adjektijveligke dæmede. Fååtesæffa komparasjovnen, dej orientasjovnen jih semantihken suerkie daejtie viehkiehtamme systeemese. Jih eeremes díhte guhkebe digkiedimmie -me/-mmie haemien bijre maam tjoerem mietiehtidh viehkine dah mubpieh geekte haemieh systeemen sijse giesedh. Díhte dan åvteste dejtie systeemine vuajneme.

Daennie laavenjassesne manne voestemes gaajhkide tjåenghkesne goerehtalleme jih dovne badth dam teorijem jih Tabelle 1 åtneme dovteginie duekesne. Daan kapihtelen aalkovisnie buerkiestim jaehkemes dah golme haemieh geekteligke sjidteme dovne sojehtimmien jih seerkemen baakt, jih guktie adnominaale haemieh sojjehtimmesne sjidteme. Mov goerkese daejtie, dellie ij maehtieh haemide tjemkesligke guarkedh goh seerkeldahkh mah baakoegærjesne vihties sijjiem daarpesjieg – guktie daan raajan orreme. Daejtie grammatihken tjirrh jih orientasjovneteorijen baakt buerebe guarkoe. Dihle maahta dannasinie haemiej åtnoe easkah orientasjovnebuerkiestimmien baakt jæjhta jih mij maahta vaestiedidh: mannasinie, guktie jih magkerh veerbijste dah sjidtieh. Vuesiehtæmman guktie gielen attribuhtijve imperfektijve A/S orienteereldh haemie -je/-æffa, akte perfektijve aktijve jih passijve S/P orienteereldh haemie -me/-mmie jih minngemes resultatijve jih S/P orienteereldh haemie -ldh mij dovne badth maahta predikatijvine aaj åroodh.

Kapihtelisnie 3, predikatijve partisihpi bijre gaavnehtim gielle jeenjeben aejkien aktijveraajesh veeljie goh passijveraajesh, vueptiestim saerniestæjjah aaj seammaligke. Ij dihle seamma goh passijveraajesh eah gååvnesh, gielle barre sagke daamtebe mubpiem veeljie. Sjeahta badth seammam attribuhtijve haemiej bijre jiehtedh, vuesiehtæmman dah mah passijve partisihpine dæmiedih – jih eeremes dej bijre: jalts marginaale dellie dah attribuhtijve partisihph læjhkan maehtieh gååvnesidh. Jih jeatjahligke aaj, dellie dihle -me/-mmie haemie man vååjnoes jallh tjiekeldh ageente annetje produktivbe dehtie -ldh haemeste, juste dam maam gaavnehtim predikatijve partisihpen åtnoen bijre aaj. Nov sårn badth jeatjah reerije haemieh dam golmem aejhtieminie. Jih dam aaj vihtesjem saerniestæjjaj gielleste, guktie sagke geervebe gaavnehtidh guktie dah golme jis kategorijem ALMETJEM relativiseeriet.

Shagal (2018) tjaala guktie uraalengieli partsisihpesysteemen voestes æjviedåehkie man “inherently oriented participles”, gååvnese uraalen jillemes raedtesne. Dihle æjviedåehkie aaj juakeldh, voestes dæhkesne barre aktem vihties veerben participantem maehtieh relativiseeredh jih mubpene dæhkesne guktie relativiseeriet transitijve veerben patieentem jih intransitijve veerben single participantem. Dennie dæhkesne leah v.g. noerhtesaemien, soemengielle, ungrijengielle jih erzjangielle – mejtie Haspelmath joe buerkiestamme leah siejhme “in the Standard Average European linguistic zone” (Shagal 2018: 69–70.) Daan æjviedåahkan åarjelsaemien vååjnoe sjiehtedh, jih -me/-mmie jih -ldh ojhte dan mubpien vueliedåahkan. Åarjelsaemien systeeme ij leah sårn dan guhkelde v.g. dehtie soemen- jih noerhtesaemien systeemeste gan. Marthin Haspelmath (1994:156) vueschte ahte

symmetrijehts partisihpesysteemh naa siejhme gielne jih dah mah jaehkemes gaavnesidh aktene gielesne dah badth “present active participle” jih “past passive participle”.

Maam bijjielisnie uttelamme progressijvem (predikatijve) partisihpine defineeredh, jih daelie *-je/-æffa* haemiem, dihte gujht ij leah dan ovnohkens dovletje noerhtesaemien gieledotkemisnie gusnie muvhth gieledaejrijh joekehtamme dejtie seamma noerhtesaemien vaastojde naemhtie – attribuhtijve jih predikatijve “preesense” (imperfektijve) partisihpine, dam Ylikoski (2009: 156) vueptiestahta.

Jalts muvhth luvnieh dam adnominaale partisihpebuerkestimmien heajteme, dellie gujht daate goerehtalleme vyjrebe goerkesem vadta guktie dah golme attribuhtijve haemieh daemedeminie. Jih jis dah luvnieh buerebh deverbaale adjektijvh dellie laejhkan luvnieh vihkeles åesie dennie veerbesysteemen jarngesne, mah jeatjah deverbaale adjektijvh eah leah. Dej orientasjovne daejrehteminie nuhtege dejtie partisihpesysteemesne utnedh. Gåarede badth dej systeemem guarkedh jalts dah sveekebe jijhtieh aaj. Eeremes dle daate kapihtele buerkeste guktie haemieh daemedeminie gosse dah dotkemegaaltjisnie nuhtjemisnie, men mejtie daaletje gielese jallh daaletje goerkesasse iemieligke – dam ij maehtieh daate mov buekteme systeeme vaestiedidh. Guktie åvtese båateme dellie sih åarjelsaemien partisihph kontroversijelle saaht magkarinie lahtesinie – mah ledtjeh predikatijvh jallh attribuhth.

Daejtie vaaltam vihth digkiedæmman minngemes kapihtelisnie 6.

5 Analyjse – mubpieh vueliekategorijh

Daennie kapihtelisnie infinitijvh jih konveerbh gietetdallem.

5.1 Infinitijvh

Daennie vueliekapihtelisnie tjaalam infinitijvi bijre. Vueptiestahtam lahtese; infinitijve daesnie akte dejstie infinihte haemiej äejviekategorijeste INFINITIJVE, men dovne badth akten sjiere haemien lahtese *infinitive*. Geekten boelhken nuelesne infinitijvi bijre tjaalam.

Aalkovistie vaaltam dam äehpies infinitijvem, man seammalihtes gietjie: *-dh*, jih golmenlihtses *-didh*. Daejstie gååvnesieh åarjelsmaaregen varijaanth mah jijhtieh daennie dotkemematerijaalesne, men mah daaletje tjaelemegielesne eah jijhtelh: *-jh* jih *-dijth*.

(259) [...] *vöölkin roehten båastolen, guktie håajsoejin, jih idtjin vielie doesth dahka vaedtsedh, minnedh* [d.tj.] (EL/KAJ1957: 141)

(260) *Bienjem baajim mov ruttjen mietie goegkeridh jiengen nille.* [d.tj.] (BC1942: 22)

Vuelielisnie geekte vielie haemieh äehpiedehtedh jeatjah boelhken nuelesne: *-men/-mman* jih *-mistie* mejtie galkem digkiedidh infinitijvi funksjovni tsegkie.

5.1.1 Ovtetje dotkeme infinitijvi bijre

Kaanna infinitijvh dah infinihte veerbh mejstie jeenjemes joeketh haemieh seammaleejnes funksjovnigujmie. Dih te gujht åvtese båata dennie ovttetje dotkemisnie, jalhts urrebe grammatikhkegærjine gaajhkh infinitijvh eah seamma stoere sijjiem åådtjeme. Gieltege goerehtidh gellie infinitijvh geahken gieledaejrijen systeemesne. Lagercrantz (1941) akten infinitijven bijre tjaaleme: *Infinitiv*. Ihkie daase dan infinihte systeemese barre aktem, dellie gujht jeatjah jis haemieh muana, mejtie manne bagkesem INFINITIJVEN funksjovnem guedtieh, maaje jijtje haemide jeatjahleejne gohtje jih funksjovnide veadta dejtie haemide mejtie gohtje: *Gerundium* (= verbalsubstantijve, m.l.). Disse jarkam vihth bååstede. Hasselbrink (1981) tjeajne jeenjemes haemide joekoen lahtesem. Dan lea voestemes dihte jijtjehke *Infinitiv*. Jih dle dan naan jeatjah haemieh aaj mahsov mietie maehtieh infinitijvine molse stalledh: *Voluntativ* jih *Finalis*. Dihte voestes, tjaala, guktie dihte infinitijven genitijve jih illatijve lea, jih dihte minngebe verbalsubstantijven genitijve jallh illatijve (Hasselbrink 1981: 138). Hasselbrink muana gubpelde haemiej maadtoe båata, men haemiej jijtsh funksjovnijste dejtie buerkeste. Bergsland (1946; 1994) aaj: *infinitiv*. Men satne aaj vielie haemieh meatan vaalda mejtie äehpiedahta goh ‘jeatjah haemieh’ (“former på” jallh “varianter”) *-mman*, *-men* jih

dovne *-dijten*, *-dijtan* jih *-den* (Bergsland 1978: 81; 1994: 48). Daah gujht dah seamma haemieh mejtie Hasselbrink utni jih lahtesti. Magga & Magga (2012) aaj vihth: *infinitiv*, jih seammaligke moenijægan “former på *-mman* og *-men*” jih mej seamma ulmie goh infinitijven (Magga & Magga 2012: 206). Ylikoski ij leah joekehth infinitijvi bijre tjaaleme, men satne artihkelisnie infinitijvh gjetedalla goerehtalla, man artihkelen aamhtese mij jeatjebe – åarjelsaemien naa båeries infinitijvemierhken bijre: *jih*. Artihkelen nomme; *What made Proto-Germanic *jah ‘and’ an infinitive marker in westernmost Uralic? Observations from the Saami-Scandinavian border* (2017). Altese dotkemen tjirrh jih sov buektene daajroeh dan lööneme infinitijvemierhken bijre; daaroengieliste ‘å’ jallh ‘att’, dellie Ylikoski infinitijvi funksjovnh aaj goerkelahta jih dovne badth orre goerkesem buakta dan snaarhkehtje viehkieveerbe-raerhkiemasse.

Geekte haemieh mejtie im edtjh digkiedidh jih gogka sjidtem aamhtesem gaertjiemdidh: *-den/-dijten/-dijtan*. Guktie Hasselbrink lij vueptiestahteme dellie dah naan infinitijvevarijsanth. Eah dah tjaelemegielesne naan gan sijjiem åådtjeme guktie gaajhkh jijhtieh barre dan siejhme infinitijven baakt maam tjaelemegiele baaja: *-dh* jih *-dih*. Idtjim dotkemen aalkovisnie naan vihties joekehtassem vueptesth magkeres veerbh dah modifijeerieh, men dam luvnije sagke buerebe daarpesjamme goerehtidh. Jalts jallan daaletje gielesne govloe, dellie gujht annje såemies jielije voestesgieles almetji gielesne gaavnoes, veartesjh v.g. Jonar Thomasson:n (JT2019) gærjam *Mojhtsijstie*.

Ij leah sån stööremes digkiedimmes aamhtese magkeres funksjovnh infinitijvi. Edtjem læjhkan vuesiehtidh guktie dah dääpedieh gosse jeahta dah daejnie funksjovnine gååvnesieh, jallh magkeres finihte veerbh dah jeenjemes aejkien modifijeerieh. Dan siejhme infinitijven baalte, dellie geekte jeatjah digkiedimmes infinitijvehaemieh buektedh. Dejtie buaktam juktie vååjnoe goh dejtie maahta vihties funksjovnide viedtedh jih mah vuelkieh kompleemeentine däereden barre naan vihties finihte veerbh, dam easkah boelhkesne 5.1.3 jih 5.1.4.

5.1.2 *-dh/-dih* infinitijven funksjovnh

Teorijekapihtelisnie joe jeahtalgamme: infinitijvi funksjovnh argumeentine årrohdh; dah maehtieh goh subjeekte, objekte jih veadteldh adverbijaale. Dah gujht dah åejviefunksjovnh, men dan aaj jeatjah mah sveekebe. Væhtah goh produktiviteete, magkeres veerbijste sjidtieh jih ahte objekth dan – jallan daerpies moenestidh daesnie. Infinitijve *-dh/-dih* hip åarjelsaemien produktijvemes infinihte haemie jih dovne badth Ylikoskin (bået.: 14) mietie: “The infinitive is the only indisputably non-finite form, [...].”

5.1.2.1 Finihte veerben subjeekte – infinitijven ageente

Aalkam infinitijven åejviefunksjovnine gosse haemie dåemedede goh objeektekompleemeente jih finihte veerben subjeekte lea infinitijven ageente. Muvhtene ij leah, men baajh edtjem dísse båastede jarkedh båetjje vuelieboelhkesne. Naemhemes konstruksjovnesne, dellie infinitijve jeenjemasth kompleemeentine viehkieverbijes modaale jih seammaleejnes veerbide (Ylikoski 2017: 294). Daennie infinitijvi funksjovne-digkiedimmesne gujht almetjen uvte dåeriesmoere tseagkene gosse joekehtidh gåessie infinitijve objektine jih gåessie jis viehkieverbien kompleemeentine dåemedede. Ovtetje saemiendotkemisnie damtoes man geerve daejtie viehkieverbide vihtiestidh. Dagka sjidtem laavenjassem gaertjiemdidh, jih tjaatsestem buerebh ovttetje gieledeejriji uvtelasside mah veerbide viehkieverbine sjiehtieh. Bergsland (1994: 90–91) jih Magga & Magga (2012: 183) siemes daej bijre: *edtjedh, galkedh, tjoeredh, tjoeveridh, tjiehtedh, sjidtedh, provhkedh*, jih dle Bergslanden (1994) golme lin vielie: *maehtedh, sijhtedh, aelkedh*. Daase minngiemassem jis lissemdem: *åadtjodh*. Dihite dannasinie Ylikoski (2017) jijtse dotkemen baakt åarjelsaemien infinitijvemierhken bijre, gusnie satne åvtelbodi vuesiehti man vyjrehke dihite *jih* infinitijvemierhken åtnoe lij. Mænngan vihtesti ahte dah bijjebe aadtjetje moeneme veerbh eah gåavnnesovveme daejnie infinitijvemierhkine – mij dle maahta viehkinne vuesiehtidh gogka daate viehkieverbieraaste jáhta jih dan åvteste maahta daejriehtieh dah leah viehkieverbh. “In other words, the possibility or impossibility of the *jih* infinitive could probably serve as a promising indicator of the borders of the most grammatical auxiliary verbs in South Saami” (Ylikoski 2017: 312–313).

Aelkien gaavhtan im læjhkan joekehth infinitijvide daesnie gosse viehkieverbien kompleemeentine jallh naan åejvieveerben objektine tjåadtjoeh. Vuesiehtæmman dle Hasselbrink (1970: 583) barre dam kompleementefunksjovnem juaka objektine jih subjeektine. Dannasinie daehtie gietjeste barre ‘objekte’ tjaalam. Siemes gujht leam, jeenjemes aejkien dle infinitijvh båetieh daejtie bijjebe veerbide dåereden. Men dovne badth vielie mejtie jijtje lissemdem mah eah kaanna seamma siejhme: barre goh *fihkedh, ussjedidh, båetedh* (gosse synonyjme ‘tjoeredh’ jallh ‘åadtjodh’), *byöredh, biesedh, sååjhtedh, vååjnedh, govledh*. Jeenjh badth veerbh utnieh jeenjebh funksjovnh, dovne goh viehkieverbie jih åejvieveerbe jih dannasinie semantihkes ulmie dehtie konteeksteste båata. Men daah moeneme veerbh barre åesie dejstie mej åvteste infinitijvh kompleemeentine, dah gitjh maehtieh alme jeenjh (geahtjh Bergsland 1946: 272–273). Vueelen naan vuesiehtimmieh, raajesisnie (261) infinitijve *lea-* veerben kondisjonaalisen åvteste kompleemeentine, dan

vuelelen geekte passijvh (262) jih (263), jih dle naan vielie mah eah seamma siejhme (264) jih (265), minngemes raajesisnie (266) barre vuesehte guktie infinitijve jeatjah infinihte veerben minngelen båata jih desnie progressijve partisihpen minngelen:

(261) *men luwíh däl **m-äkšietijt*** ‘men du skulle nå spise (og ikke hjelpe meg)’ (KB1946: 168)

(262) *vojnəwa čayajh dân sijsə* (KB1946: 274)

(263) *guwləwa huw **sârjædijt*** (KB1946: 274)

(264) [...] *dällie güjth seeg'ere (= vitties), ij vielie biësh mastijh [...]* (GH1981: 1434)

(265) *jis mân sooiteb bygd'se **vuölg'edh*** (GH1981: 1230)

(266) *Gosse Tråanteste jis gaskevåhkoen daam govlidie, dle mih joe libie åadtjoeminie **daejriestidh** gåebpelen lea juhtieminie, [...]* (AJ1997: 34)

Dagkeren baelien gosse infinitijve oktegh baatseme finihte veerbehth, dellie infinitijven ulmie barre goh jis luvnije objektine modifjeereme *galkedh*, *edtjedh* jallh *tjoeredh*:

(267) *Minngemes dellie stoerre-giedtien valkedh-oksem **geehpehtidh** jih betniem **luejhtedh**. Johkem rastah **restiedidh** jih jallese **stuvredh**.* (EHB2001: 46)

(268) *Garmańäjjah muorh **čuohp-ajh**, mijjieh nüjsäńäjjah duorg-*h doåjəjh* jih goåtiem **duorg-æstijt**. Jih lie gierieçijštie (däl) goåtan **guøt'tøjh** duoldåms lihtieh jih mâksəwh.* (KB1943: 172–174)

Infinitijve aaj dåemedede goh svıhtjemeveerbi “complement-like directional-purposive modifier” (Ylikoski 2017: 298). Dagkeres baelien dam gusnie infinitijve goh veadteldh adverbijaale jih kompleementine tjåadtjoen svıhtjemeveerbide, barre goh *dalvedh* vueelen. Vueptiestahtam dah annje seamma-subjeektes infinitijvine dåemiedieh:

(269) [...], *qt PuwCH Taļwumq ḥä-ñčen krâš'ieH kð-øt'ij.* (EL/KAJ1957: 204)

Jeatjah aaj svıhtjemeveerbh mej bealese infinitijvh båetieh: *båetedh*, *vuelkedh*, *minnedh*, *baetsedh*, *vaedtsedh*, *vaadtsajidh*, *tjikhedidh* jih *tuedtjielidh*. Daate gosse daaroen sjeahta jiehtedh ‘for å’. Jallh mij saemien tjyllandskåbpoe sjædta jis lissemde dovne *edtjedh* infinitijven uvte: *gåatan vöölki* (*edtji/galki*) *gåarodh*. Daate mij jeatjebe mij åarjelsaemien joekoen; viehkieveerbe *edtjedh* [jallh *galkedh*] muvhtene mubpene funksjovnesne aaj jæjhta juktie dan lea “[...] specific subordinate purposive meaning” (Ylikoski bået.: 22). Mij giéltege lea, dle Ylikoski (2019) soptseste daan åarjelsaemien fenomeenen ovnohkens aalkove; dovne jijtjehke viehkieveerben *edtjedh* jih dan syntaakse. Læjhkan teorijem daase veadta; guktie

edtjedh maahteme aalkovenaejmeste båateme dehtie supijneste *-tjit/ -ttjat*, veerbesuffikse mij annje gååvnese julevsäemiengiælesne. Maam Ylikoski ussjede daesnie mejtie daate suffikse degrammatikaliseeremen baakt jijtjeraadh viehkieveerbine sjidteme åarjelsaemien. Daejstie naan buerie vuesiehtimmieh vadta; vuelebe jih voestes raajese (270) åarjelsaemien. Vihtesjh uvtemesth viehkieveerbem *edtjedh* jih dan syntaaksem, jih dle julevsäemien raajesinie mohtedh (271):

(270) *Akte alma vaadtsaji edtji gernieh **seejedh**.* (JY2019: 34)

(271) *Ålmåj vuolgij **sáddjítjít**.* (JY2019: 34)

Jeatjah aaj raajese maam sjahta vuesiehtidh gosse infinitijve goh veadteldh adverbijaale, daesnie dåemedede goh valeenseveadteldh adverbijaale jallh elatiiveobjekte:

(272) *Sæjloejin abpe biejjiem **åådtjedidh**.* (KB1994: 72)

5.1.2.2 Finihte veerben objekte – infinitiven ageente

Morfosyntaktikhkes vuajnoeraedteste kompleementefunksjovnem guektelen maahta raerkedh. Akten haaran dah “seamma-subjeektes” infinitijvh mah kompleementine modaale jih “more concrete” veerbi åvteste (Ylikoski 2017: 299.) Isketje moeneme veerbh mah bijjielisnie, jis lin gaajhkh nimhemes infinitijvh, díhte dan åvteste finihte veerben subjeekte seamma aejkien infinitiven ageente. Mubpien haaran jis dah mah OBJEKTIEINFINITIJVE.²⁹ Guktie lahtesekapihtelisnie defineerim, dellie daate konstruksjovne gusnie finihte veerben lea akkusatijveobjekte jih infinitijvekompleemente – jih akkusatijveobjekte seamma aejkien infinitiven ageente (geahtjh v.g. Bergsland 1946: 273–274; 1994: 61; Magga & Magga 2012: 186). Naemhemes konstruksjovnese finihte veerbese “guktie akt geekte objekth sjidtieh”. Vuelelen akkusatijveobjekte nueliesievine mierhkeldh, jih mij infinitiven ageentine:

(273) *munnā wuéinam kō̄pičem **wacci'** tušniä* (IH1886: 101)

(274) *monnam kaunā oari* (IH1886: 99)

(275) *monna söurum ałakena kūlum **rauki'*** (IH1886: 78)

(276) *Niejte dam sov råantjoem speehkesti varke **goetsedh**, [...]* (EHB&KB1993: 58)

²⁹ *Accusativus cum infinitivo. Objektsinfinitiv jallh objekt med infinitiv* (Bergsland 1994; Magga & Magga 2012)

Bergsland (1946: 273–274) tjaala dah transitijve veerbh mah naemhtemes infinitijvem utnieh leah daamtaj: *maadtedh*, *gåhtjodh* (synonyjme: ‘birredh’), *baajedh*, *biejedh*, *vuejnedh*, *govledh* jih dovne *viehkiehtidh*. Jeatjah badth aaj: *gaavnedh*, *åadtjodh*, *raajedh*. Naemhtemes raajesisnie, dle infinitijve aaj maahta jijtse objektem utnedh, dihte dannasinie verbaalen akte objekte jih infinitijven jis sååjhtoe aaj akte, barre goh vuelebe rajesinie (277) jih (278) gusnie infinitijven objekte mierhkeldahkesne:

(277) *Edtjem baajedh Aannam dam gåarodh.* (OHM&LMM2012: 186)

(278) [...], *sō oččin aktup arhcup jéh lälet tapp munniep.* (IH1887: 135)

Åarjelsaemiengjiesne dle infinitijven objektem badth maahta daestie aaj sliejtedh, goh vuelebe raajesijstie (279) jih (280). Dellie infinitijve kompleemeentine oktegh baatsa, maaje ageentem infinitijveste aervede. Jallh ageente maahta vååjnesasse båetedh seamma konstruksjovnesne gosse finihte viehkieveerbe *edtjedh* sojjeldahkesne aaj, geahtjh (281):

(279) *guwlām buølājh šišnie* (KB1946: 290)

(280) *So jiahta jičsinie: »Mab dEllie manne darjub dainie jämekinie? Buörebā lib bajema vuolgtit.«* (JQ1924: 300)

(281) *Im manne åadtjoeh edtja åeredh.* (KB1994: 82)

5.1.2.3 Jeatjah funksjovnh

Daan geatjan vuesiehtamme gosse “seamma-subjeektes” infinitivine jih objekteininitijvine däemiedamme. Infinitijven gujht jeenjebh funksjovnh, v.g. kompleemeentine årrohdh nomeni åvteste. Dovne adjektivide, geahtjh (282)–(284). Jallh substantijvide (285)–(287).

(282) [...]; *dâh dân haíráča muævašjt.* (KB1943: 220)

(283) *ko stuora šetti, sō vieks^eka šetti paräket jéh vieks^aka šetti porrot,* [...] (IH1887: 135)

(284) *Dillie čičcie läjja gervæb-a (jih) doåriedijt júht'əjh.* (KB1943: 292)

(285) – *Gierth mannem, ij lij mov miele datnem **pleekedh**, bovtse jeehti.* (KBi/EHB2002: 18)

(286) [...]; *dân árna barə buwžəm doåriedijt.* (KB1943: 294)

(287) *Jiemhtesne jis ij leah luhpie bovtsh **vuetjedh**.* (AJ1997: 24)

Jih minngemes infinitijve maahta goh subjeekte årrodh:

- (288) *vëtt'eth l'eä buör'ebe guh vaält'eth* (GH1970: 583)
- (289) *i:jčε:n`ε wüe·ššij-KiH Pâc`iεH.* (EL/KAJ1957: 195)
- (290) *Sleehpedh lea gosse soenem slaahposte båtna.* (EHB2001: 52)
- (291) *Vienhtem bearebe jahta vaedtjejh.* (Saern. 1)
- (292) *Reenhte luste lij dej båeries almetji gåajkoe vaedtsedh.* (LMM2016: 46)
- (293) [...], men dutnjen lea geervebe niejtem **gaavnedh** mij ij böötskesth. (LMM2016: 41)

5.1.3 -men/-mman infinitijve

Mubpie haemie mij byöroe digkiedovvedh, lea *-men/-mman*. Bergsland (1994: 48) jih Magga & Magga (2012: 206) dan bijre gujht naa tjeakasligke – guktie maahta infinitijven sæjjan; juktie dan lea seamma “betydning”. Ihkie tjyllandke dan maadtoe verbalsubstantijveste båateme, dellie leah haemiem gujht baajeme jijtsinie årrodh, jalhts eah leah reakta buerkiestamme magkeres jis haemiem díhte. Lagercrantz (1923) aajne gie haemiem buerkiestamme dejnie verbalsubstantijven lahtesinie. Ihkie guktie; dellie gujhtsov buerkiestimmieh læjhkan gieltege. Guktie sov mietie dellie díhte goh adverbijaale dan giehtelimmien aalkoem jih aajkoem buerkeste. Dan sjierevoete aaj dagkere maahta objektem jijtse gåajka vaeltedh. (Lagercrantz 1923: 62.) Seammam gujht Hasselbrink (1981: 138, 161) aaj tjaala barre ahtjetje jeatjahligke guktie maahta infinitijven sæjjan tjaangedh, men aaj guktie dan lea adverbijaale funksjovne. Díhte golh aajne dotkije gie sjiere nommem veerbehaaman vadteme: *Finalis*. Maam dah guaktah leah dan adverbijaale funksjovnen bijre, díhte gujht gieltege daan tjaalegassee guktie haemien funksjovnh maehtieh dehtie maadtoste båateme, juktie aalkovisnie lin juste verbalsubstantijven kaasusegietjeh. Giehpabe baakoejgujmie, dah aeriebadtje kaasush gujht maehtieh vaestiedassine guktie haemieh korpusen gielesne nuhtjesuvvieh. Ij gujht daam haemiem *-men/-mman* siéjhmebe infinitijven *-dh/-didh* gaajhken sijjesne gaavn, men díhte *-men/-mman* vielie adverbijaale funksjovnesne. Vuesiehtæmman, díhte gidtjh jeenjen aejkien kompleeentine gosse finihte veerbe lea dehtie veerbeste *aelkedh*. Barre goh vuelebe raajesinie:

(294) *Akten ájgien, guh lij šieledamme gíll'eh buvzh, dâllie ælg'ij bieggedâmmán, jih dah loavdegh lugnesin.* (KB&GH1957: 48)

(295) *Guh dâllie dah loavdegh ælg'in sviččemen,* máje lij evr'e loažžie. (KB&GH1957: 50)

(296) *Iehkedsvälloen bienjh aelkieh staavhlemen.* (JT2019: 109)

Hasselbrink (1981: 138) joe tjuvtjiedamme dan riektesasse, jallh aerviedimmesne díhte aalkoivistie verbalsubstantijven illatijve (jallh sov mietie aaj genitijve). Gosse haemiej gietijste aervede, dellie dallegå vâajnoe goh seammalihcts veerbi naan båeries genitijvehaemie jih golmenlihtses illatijve-, men Lagercrantz (1923: 59) jis barre dan maadtoem bååstede illatijven gåajka guara. Jalhts im leah naan gaaltijem gaavneme dam vihtiestamme, dellie sån Lagercrantzen sååjhtoe reaktoe gielehistovrijen tjirrh guktie aalkoivistie genitijve. Saaht guktie, dle uvtemesth gieltege noerhtesaemien illatijve- jih *aelkedh* vaastoen åtnoem mohteden veartasjidh – magkeres kaasusem noerhtesaemien veerbe *álgit* substantijveste kreava. Vuelelen vâajnoe *álgit* tjeajne illatijvem dæjpa: *bargui*, åarjelsaemien ‘barkose’:

(297) *Jogo don leat álgán dien bargui?*
Dagke.PCLE 2SG lea.2SG aelkedh.PRF.PRC DEM barkoe.ILL
'Dagke joe dennie barkosne aalkeme?' (KPN&PS: 234)

Sagke tjyllandskabpoe sjædta jis soemengielese vijlele. Desnie gâåvnese maam dah gâhtjoeh ‘gåalmede infinitijve – illatijve’ man gietjie *-maan* (Ylikoski 2003: 212), mij aaj naan infinitijve kaasusegietjine: illatijve, jih mij maahta kompleementine finihte veerbese v.g. ‘aelkedh’ jih ‘dalvedh/ båetedh’, geahth (298). Dan jis vueelen åarjelsaemien raajese gusnie aaj kompleementine finihte veerbese *båetedh*, geahth jih mohtedh (299):

(298) *Pekka rupesi ~ tuli juomaan olutta.*
Pekka aelkedh.PRT.3SG båetedh.PRT.3SG jovkedh.3INF.ILL voelehke.PART
'Pekka eelki ~ bööti voelehkem jovkedh.' [åeniedamme] (JY2003: 212)

(299) *Bq'ot'sč Bōt'in Guq't'an jęo Dám εl'pɔtämàn* (EL1923: 63)

Gåabpaginie raajesisnie bijjielisnie, dellie tjielke åarjelsaemien jih soemengielen vaastoej “adverbijaalebe pliere” mij båata dehtie illatijvekaasusistie. Naemhtie dle vaestiedassem gaavna mestie åarjelsaemien naemhtemes infinitijve jih guktie dæmede. Jih eevre guktie haemien ulmie Lagercrantzen (1923: 59) mietie buerkeste dan giehtelimmien aalkovem jallh

ovtjirreldh giehtelimiem. Men daate fenomeene ij gujht ovnohkens gieledotkemisnie. Haspelmath (1989: 288) tjaala guktie dovletje goerkese ahte infinitijvi ij leah naan ulmie – lea reenhte miste. Daate naan universaale fenomeene guktie nominaale “purposive” haemieh (verbalsubstantijvh) grammatikaliseeremen baakt åvtanieh infinitijvine sjidtieh. Jih dle buerkeste dam maahta bööremes diakrovnijes vuajnoste guarkedh.

Åarjelsaemien *-men/-mman* maaje jeenjebh veerbh goh *aelkedh* veerbese kompleemeentine. Jis aaj vihth soemengieles, dle Fred Karlsson (2009: 246) gie tjeeli *Finsk grammatik*, vuesehte guktie soemengielen vaastoen aaj vyjrebe åtnoe; díhte lea svihtjemeveerbi kompleemeentine jih haemie giehtelimiem buerkeste mejnie aalka – jih dle naa guhkies læstoem buakta veerbigujmie mah naemhemes infinitijvem veeljieh. Daate vååjnoe sjiehtedh åarjelsaemien vaastose aaj, vueelen *-men/-mman* kompleemeentine veerbide: *tjikhedidh, båetedh, sjüdtedh, tseegkedh, aelkedh, baetsedh*. Jalts haaman jallan man daamtaj objekte båata, dellie Hasselbrink (1981) gujht veer behaemine dam biejeme læjhkan. Jalts ij leah gaajhken aejkien objektine tjåenghkesne, dellie dotkemegaaltijh duvteleminie haemie objektem maahta utnedh, dah jis dah minngemes raajesh (305)–(306):

(300) *K̄d̄ s̄šie STO-kho:lm̄j̄l̄e P̄q̄:` t̄à jiH čižk'en̄ STÅDΞ-råttàn* (Ill.) ***u·ššöd'Ξ:mand*** (Ill. Gerund), [...] (EL/KAJ1957: 138)

(301) *Men so ušsetim, aččim vuostak mennet datneb vieččet jeh supcstit dütńe, guktie datne boata dairemen;* [...] (JQ1924: 288)

(302) *So böti gulemen, juktie dihte nieide, mab li satne närrrema sütńe moarsene,* [...] (JQ1924: 304)

(303) *snurbe njeänaan jis bækkaa, buvdse sjäddaa bär gäsjnj'emen; dällie saadg'eme sjäddaa* (GH1981: 1220)

(304) *Tih̄te h̄ie·r, Kie Pâcà c̄o·v̄·c̄·εmεn̄ ð̄issε.* (EL1941: 334)

(305) *goådaan tseegg'h tjaadjiem liénemen* (GH1981: 851)

(306) *aalg'üveh tjoönk'emen buvdsem* (GH1981: 1336)

Jih minngemes raajese, adjektiven bealesne tjåådtje, eevre goh díhte siejhmebe infinitijve aaj darjoeji evtebe boelhkesne. Soemengielesne dovne seammaligke, såemies adjektivijste mejtie Karlsson (2009: 247) muana: ‘hijven’, ‘nåake’, ‘håakan’ jih maam åarjelsaemiengielesne aaj gaavneme ‘riejries’:

(307) *Manne riejries vuatkemen.* (KB1994: 48)

Minngemes grammatikhkine barre åvtese båateme infinitijven *-men/-mman* lea “seamma ulmie” goh infinitijven, ihkie idtjin ryöktehke jiehtieh díhte veerbehaemie. Jih daelie gujht aaj vuajneme ij leah seamma ulmesne gih. Guktie bijjelisnie moenesovvi dellie dan adverbijaalebe “pliere” jih funksjovne, men annje gujht goh veadteldh adverbijaale jih infinitijve.

5.1.4 *-mistie* infinitijve

Dellie mubpie haemie aaj mij *-men/-mman* haemiem mojtestahta, maaje ij badth åarjelsaemiengielesne maam veerbe-staatusidie åådtjeme, men mij læjhkan seammaligke vihties veerben kompleeentine dååpede: *-mistie*, mij maahta finihte veerben bealese *orrijidh* båetedh. Vihties gujht dan aaj maadtoe dehtie verbalsubstantijven elatijvehaemeste. Jis aadtjetje haemien bijre ussjede dan ulmien lij ‘gïehtelimmien sijse’, dellie gujht daan haemien ulmie vielie goh ‘gïehtelimmien sistie’:

(308) [...], *gusse miesieh urejeme njammemistie* (GH1981: 824)

Saht guktie dellie haemien maadtoe verbalsubstantijveste, men mah sån nukies guhkelde destie gierehtovveme guktie gåarede infinihte haemine dam gåhtjodh – edtjem daelie gietedalledh. Jis soemengielese vihth jarka, dellie daate åehpie goh ‘gåalmenden infinitijven elatijve’ (Ylikoski 2003: 212). Vueelen soemengieleste raajese:

(309) *Silja lakkasi itkemästä.*
Silja orrijidh.PRT.3SG tyearodh.3INF.ELA
'Silja orriji tyearodh.' (FK: 245)

Noerhtesaemiengielesne gitjh aaj daan vaastoe naa guhkiem gujht infinitijvine åtnalgamme, jih vihties sijjem badth aaj åtna dennie daaletje gïelebuerkiestimmesne goh ‘mubpie infinitijve’, maam Ylikoski (2009: 36) sårne dovne Bergsland jih O. H. Magga joesov åvtelen lin dam gohtjeme. Minngelen satne vuesehte daate noerhtesaemien vaastoe *-mis* dååpede goh kompleeente veerbi åvteste man ulmie nimhemes konteekstesne ‘ij maam darjodh’ destie maam veerben (infinitijven) gïehtelimmie soptseste. Nuhteg daejredh noerhtesaemiengieilen vaastoe *-mis* ij barre akten veerbese kompleeentine, tjeajne jeenjebidie aaj.³⁰ Daase veadtam mij åarjelsaemiengielese relevante, vihties; gosse noerhtesaemien dam utnieh goh kompleeente veerben baalte *heaitit*, åarjelsaemien

³⁰ Dagkerh veerbh goh: ‘orrijidh’, ‘nærhtodh’, ‘billedh’ jih ‘vââjeldehtedh’ (Ylikoski 2009: 36).

‘orrijidh’, veartesjh (310). Dan jis vuelelen eevre seammaleejnes åarjelsaemien raajese seamma sisveginie (311):

- (310) *De heittii arvimiſ.*
Dle orrijidh.PRT.3SG abrodh.2INF.LOC
'Dellie orji abrodh.' (AA&JY: 39)

- (311) *gusse åbraa jah urreje åbruomistie jälh böövd'ije, dällie aaj muonjetinnie gåttjuoj*
(GH1981: 824)

Naemhtemes raajesh veerbijujmie *orrijidh*, *galhkedh* jih *sluvhtedh* gååvnesieh åarjelsaemiengielesne. Maam vuaptan sjædta jih mij gieltege daejnie; juktie jeenjemasth vååjnoe goh barre daej veerbi bealese båetedh. Vååjnoe gujht goh båata varkebe juhtien dan vihties veerben gåajka *orrijidh*, goh mij luvnije siejhme ahte verbalsubstantijve dorjeme. Geahtjh vuelebe raajesidie:

- (312) *Ij dihte orrijh huhtiemistie.* (AJ1993: 19)

- (313) *mi·j̄'ñemus Pi·ejjiən, kuH liepuw Ka`laKama ràrkiemi:stiε, Tɛllie [...]*
(EL/KAJ1957: 192)

- (314) *d'itte juv looŋge galgeme vaaddjiemisjtie* (GH1981: 554)

- (315) *sō šlūhti juoikemistie.* (IH1887: 164)

- (316) [...], *kussie iehkete šattā jah šlūhtij toaruomistie, [...]* (IH1887: 142)

Jih dle tjeajne aktem gaavneme gusnie *-mistie* seammaligke guktie *-men/-mman* kompleementine dåemedede adjektivese *riejries*. Jih daagka veele vuajna semantihkes/ aspektijes joekehtassem tjimkesligke illustreereminie guktie díhte akte mubpien mollehthaemie. Veartesjh vuelebe raajesem jih mohtedh isketje raajesinie:

- (307) *Manne riejries vuatkemen.* (KB1994: 48)

- (317) *Gosse lea riejries buhtjiemistie, dle dah dan sijse tröörieh.* (L.M.Magga A314: 26:55)

Daagka bijjege vihtesje guktie díhte voestes buerkeste “giéhtelimmien sijse” jih mubpie jis buerebe “giéhtelimmien sistie”. Guktie noerhtesaemiengielesne vååjni, dellie dovne badth soemengielesne aaj jeenjebh veerbi åvteste kompleementine (geahtjh Karlsson 2009: 245). Dam ij leah aelhkie åarjelsaemiengielesne goerehtalledh, men Lagercrantz gujht aktem

tjaaleme gusnie eevre jeatjah veerben bealese dalva, *seakodh* jih *-mistie* haemien objekte tjeajne badth aaj:

(318) *Diøte huù le sōk'omę Güorsiest'šatsiεB juuk'ämestie* (EL1923: 62)

Gaajhkide mejtie gaavneme – ajve geektenlihtses veerbijste. Bijjebe lea aajne raajese gusnie dovne jeatjah veerbese kompleementine jih objektem åtna, ij leah læjhkan munnjan tjarkemes daejrehteminie dihte *-mistie* naan veerbehaemie. Men guktie don daan aejkien jæjhta vihties veerbi baalte *orrijidh*, *galhkedh* jih *sluvhtedh*. Maam vihtiesligke maahta jiehtedh, dellie ij leah sån *-mistie* seamma gåhkese dabpanamme dehtie verbalsubstantijveste goh aadtjetje haemie *-men/-mman*. Dihle dannasinie *-mistie* geekten aejkien tjuvtjiedimmiepronovmeninie jæjhteme jih jallan objektine tjåenghkesne vååjnesisnie. Daah geekte vuelebe raajesh stijvenligke vueptiestehieh guktie *-mistie* muvhtene jæjhta. Dihle voestes (319) jih mubpie (320) barre goh dæemedeminie goh annje verbalsubstantijvemaadtoem utnehteminie, jallh jis: ij attribuhtijve *dehtie* seammaligke goh veerbegenitijven attribuhte *akten* veerbeparadigen sijse vualkeme dåereden.³¹ Men raajese (321) jis gujht tjielke veerbehaemine jih infinitijvine dæemedeminie:

(319) *gålk.əm.ə dähtie manalakiemištie* (KB1946: 232)

(320) *Men dle beanneste, gærreste dan tjarke jih jeahta ahte ij satne åajsoeh gænnah orrijidh dehtie joykemistie.* (LMM2016: 52)

(321) *Aandaa sjlyvt'ije gaamegh goåraamistie* (GH1981: 1201)

Jalhts geerve vihtiestidh guktie bijjebe haemiem *-mistie* galka defineeredh, dle gujht læjhkan gieltege daah geekte haemiek *-men/-mman* jih *-mistie* mohteden veartasjidh. Numhtie guktie *aelkedh* jih *orrijidh* vååjnoeh jijtsh kaasush sijhteminie veeljedh jih mij dan tjarke dæjpa ahte dihte verbalsubstantijven sojjeldh haemie maadtoste gåhkele. Dihle *-men/-mman* haemie vihteste dejnie numhtie sjidteme, jih *-mistie* guktie akt dam daejrehteminie.

Noerhtesaemiengieleste dle vuajna joe naa guhkiem infinihte haemine orreme. Åarjelsaemien haemie vååjnoe barre goh tjarkebe jijtse maadtoem utnehteminie gustie dalveme, jih maam dellie ussjedem guktie haemiek morfologijes gietijste vuajna – åarjelsaemien jijtse guhkies kaasusegietjeh tjarke stijreminie. Daate jallan barre daejtie haemide veadtaldahkesne,

³¹ Lohkh dan bijre vuelielisnie, boelhkesne 5.2.1.

seamma hip joe byjjebasse båateme jeatjah haemijste aaj mejtie manne daennie barksne uvtelamme veerbehaemine klassifiseeredh. Barre goh dom isketje moeneme *-me/-mmie* partisihpem, jallh veerbegenitijvem *-n*, maam gietedallem båetije vueliekapihtelisnie jis. Måedtih haemieh daejstie vååjnoeh produktijve gaertjies semantihkes veerbedåehkien sisnjelen – jih haemie *-mistie* jis geektenlihtses veerbijste.

5.1.5 Iktedahke

Daesnie manne INFINITJVH gietedalleme, jih dejstie golme haemieh meatan. Manne aktem baajeme goerehtapth: *-den/-dijten/-dijtan*, maaje därjelem dan aaj galka sijjie systeemesne. Eelkim *infinitivine -dh/-didh* mij åarjelsmaaregen vaastoen mietie *-jh/-dijh* jih man gaajhkh dah infinitijven åejviefunksjovnh däemiedidh goh subjeekte, objekte jih veadteldh adverbijaale. Dan argumeentefunksjovne nimhtie dihte nomeenidie aaj tjåådtje. Dihte produktijvemes infinihte veerbehaemie jih gaajhkh verbaale modifikatorh utnehte, dan ij guktie gænnah naan seammplieres haemie dam aejtieminie. Dan haemien nuelesne vuesiehtim guktie infinitijve jeenjemasth kompleemeentine naan modaale finihte veerbese jih gusnie finihte veerben subjeekte infinitijven ageente. Vuesiehtim gujht aaj gosse objekteinfinitivine däemedede – konstruksjovnesne gosse finihte veerben objekte infinitijven ageentine sjædta. Infinitijve muvhtene dotkemegaaltjisnie finihte veerbehth, jih dellie dan ulmie barre goh luvnije veerbide *galkedh, edtjedh, tjoeredh* kompleemeentine tjåådtjeme. Soemen- jih noerhtesaemiengielese plirkehtim vuaptan sjidtedh systeemem dej adverbijaalebe infinitijvi bijre, jih destie jis Hasselbrinken bukteme haemiem *-men/-mman* vihth bååstede systeemese tsaakeme: dihte jis funksjovnine gaavnoes goh objekte jih veadteldh adverbijaale. Jeenjen aejkien kompleemeentine svïhtjemeveerbi åvteste jallh jeatjah mah giehtelimmien aalkovem buerkiestieh, vuesiehtæmman *aelkedh*, destie dam jis adverbijaale ulmine. Ij leah seamma produktijve goh voestes moeneme infinitijve, men dihte objektigumie gååvnesovveme. Daan haemien baakt orre infinitijve *-mistie* åådtjeme tjaangedh barre goh *-men/-mman* mollehth-haemie, man aaj adverbijaale ulmie jih mij bieseme juktie seammaligke däemedeminie, barre jeatjah vihties veerbi åvteste daamtaj kompleemeentine goh *orrijidh* jih *galhkedh*. Dan åvteste dan adverbijaale ulmie vielie buerkeste “giehtelimmien sistie”. Ij leah daate gih verbaalevuepsiej sisnie veaksahkommes, men dihte gaertjies dæhkien sisnjelen jih maam maahta tjirkedh – geektenlihtses veerbijste sjidtedh. Naemhtie daate aaj opasiteetekriterijumen mietie marginaale haemine systeemese tjaanga.

5.2 Veerbegenitjve -n

Daennie vueliekapihtelisnie tjaalam åarjelsaemien loeves adverbijaale veerbehaemien bijre, mij åarjelsaemien aajne konveerbe: veerbegenitjve. Seamma- jih golmenlihtses gietjie: *-n*.

(322) *Dle díhte muadt'aaja båata guektien juelkien vaedtsien.* (LMM2016: 87)

(323) [...], *bööti gujht svümtjerden dohk' diekie dam dueljiem.* (EHB&KB1993: 39)

Dan raajan goh Bergsland jijtse voestes grammatikhkem tjeeli, dellie veerbegenitjve infinihte veerbine moeneldahkesne gaajhki dotkiji systeemine. Lagercrantzen (1923) systeemesne goh *Verbalumstandswort* jih Hasselbrinken (1981) systeemesne jis *Modalis*. Bergslanden (1946) voestes grammatikhkesne gåavnese goh (*verb*)*genitiv*. Idtji Bergsland (1994) seamma tjyllandke dam infinihte veerbine gåhtjoeh mubpene grammatikhkesne, men vååjnoe gujht desnie aaj biejeme “verbformer på -n” jallh “måtesform på -n” veerbi åejvihäemij paragraafen nualan (Bergsland 1994: 90, 71). Magga & Magga (2012) tjeajne daehtie vuekeste sveehkestamme. Dej guaktaj grammatikhkesne díhte seerkeldahki kapihtelen nualan dalveme jih destie dam adveerbine dam utnijejægan mij veerbijste seerkesovveme (Magga & Magga 2012: 168). Numhtie eakan veerbesojjehtimmine dam vielie vuejnieh. Ylikoski jis seamma baalkam guara jih deverbaale adveerbine haemiem gohtje, jalhts muana seamma vaastojde utnieh veerbegenitjvine jeatjah saemiengieline (Ylikoski bået.: 17).

5.2.1 Konveerbe vuestie adveerbe

Edtjem aelkiestidh vuesiehtidh mannasinie buerebe veerbegenitjvem raerhkedh dejstie jeatjah adveerbijste. Konveerbem Haspelmath (1995: 3) naemhtie defineerie: “*a nonfinite verb form whose main function is to mark adverbial subordination*”. Ylikoski (2009: 30) jis lea dovne mojtestaheme man vihkele mujhtedh; konveerbe dååpede goh loeves jallh veeljemes adverbijaale modifikatovre jih ij leah obligatoriske. Men gosse galka seerkemem jih sojjehtimmien joekehtidh daagka, dellie ij leah adveerbi badth naan vihties morfologije mestie vuajna konveerbe joekehtadta. Geervebe gujht gaavnehtidh gogka raaste jáhta seerkeldahki jih veerbehaemij gaskem gosse dejtie adverbijaale funksjovnide veartesje, juktie adveerbe hip aaj maahta veeljemes lihtse. Men goh Magga & Magga adveerbine dam beejigan jih bijjetjaalegen nualan “måtesadverb” (= vuekie-adveerbh, m.l.) rijtigan, dle dan nuelesne aaj jeenjebh dagkerh mejtie vuekie-adveerbine gohtjeme, destie vihth lægan gietijiste dejtie raarkeme vijhten kategorijen sijse: a) *-laakan*, *-ligke*, *-leejne*, v.g. *jåasoeh-laakan* b) *-ode*, v.g. *jåasode* c) *-n*, v.g. *plaahkan* d) *-n*, v.g. *laavloen* e) jeatjah adveerbh, v.g.

soelke (Magga & Magga 2012: 78–80). Daejstie dle eeremes geekte dåehkieh mah vååjnoeh mubpijste joekoen jih daej nualan reakta sjiehth gænnah. Dih te voestes haemien gietjie *-n*, v.g. *plaahkan*, jih mubpien jis haemien gietjie aaj *-n*, v.g. *laavloen*. Vuekie-adveerbh, dah gelkieh maaje buerkiestidh man vuekien mietie jallh guktie giehtelimmie jáhta. Jih dam golh minngebe gjucht dorje: *laavloen*. Men jis goevlele magkeres attribuhth dah vaeltieh, dellie dujstie jeatjah vuekie-adveerbijste joekehtedtieh dagka. Jis dah luvnieh vuekie-adveerbh seamma daltesisnie goh dah jeatjebh, dellie sih byöreme graads-adveerbem maahteme jijtse uvte dijpeme. Men eah sih badth vaeltieh, raajesj yöjtede sjidtieh:

(324) *Dih te vaadtsa dan öövre jáasoeh-laakan/jáasode/ plaahkan?/*laavloen/ soelke.*

Vaaltam minngebem voestegh digkedem: *laavloen* – jih maam daehtie gietjeste veerbegenitivine gåhtjoem. Dan haemien uvte ij daennie dotkemematerijaalesne gjucht mij graads-adveerbide tjaangeme. Maaje ij dagkeres attribuhte, dellie haemien jijtse joekoen attribuhte mij jeatjah jis adverbijaale haemiej åvtelen ij tjåadtjoeh. Aajne attribuhte mij dan jis; *akten*:

(325) *tjuäjgaa akten sjkärr'eten* (GH1981: 1165)

(326) [...], *tlje ruqhtem koatan aktn čeāran āhčan supcstet*, [...] (IH1886: 77)

Bergsland lij aaj seammam vihtesjamme *akten* lij veerbegenitiven aajne dijpemes attribuhte. Dih te kongrueenselihtse *akten* mij akt mij verbaale genitiven jih nominaale haemiej lea seamma, jih maadtoe ij vååjnh akkusativem jallh jeatjah gih attribuhth utnedh (Bergsland 1946: 176). Ihkie daate mij akt mij nominaale haemiej jih veerbegenitiven lea seamma, ij leah badth fenomeene dannasinie mij nominaale haemide veadtaldahkesne gænnah, seamma jis ledtjie aerpie destie. Mojhestahtam teorijekapihtelisnie vååjni seamma attribuhte noerhtesaemien veerbegenitiven åvtelen aaj, mohtedh raajesem (3). Attribuhte *akten* jijtse juelkiej nelnie tjåadtjoen dejnie ulmine ‘iktesth’, men mij barre veerbegenitiven uvte.

Jih dle mubpie jis haemie: *plaahkan* maam aaj stoere digkiedimmes aamhtesinie luvnem maahteme járrehtidh. Daate veerbegenitivese plièresadtje, dovne guktie dan aaj gietjie *-n*, veerbijste sjidteme jih jijtse adverbijaale funksjovnen tsegkie. Geahtjh raajesem (327) gusnie veerbem modifjeerie. Læjhkan sagke daamtebe barre goh (328) jih (329):

(327) *Idtji slærresne gællan båetieh. Idtji slærresne tjahkan båetieh. Idtji slærresne vealan båetieh. Guktie bøøti?* (EHB2000b: 82)

(328) *Såamesh jis daan buaradahken ålkene guenhtie gællan balvh giehtjedeminie, ryökneminie.* (AJ2000: 103)

(329) *Tællie mânà wÿä.jnà čäppies Kap^Htäm Käwñän Taj STÅLÀJ KØ.vt'sn, [...]*
(EL/KAJ1957: 163)

Eah barre Magga & Magga (2012) gieh juste seerkeldahkine vuejnieh dam, Bergsland (1946) gujht aaj dej guaktaj åvtelen joe. Jalhts tjoerem gaertjiemdidh daagka, dle lea daerpies soptsestidh jallan raaste veerbegenitiven jih daan haemien gaskem dan tjielke gih. Men mij vååjnoe – dellie dah mubpieh jeatjah veerbijste sjidtieh barre goh veerbegenitivh. Mearan jeenjh veerbegenitivh svíhtjemeveerbijste – dellie daah veerbh jis dejstie mah soptsestieh d.g. ‘stilling’. Dah mubpieh -n haemieh eah dannasinie sjiehth vuekie-adveerbine buerkiestidh, men mah sán sjiehtelåbpoe d.g. ‘stillingsadverb’. Jeatjah mij daejrehteminie mij geervebe daejgjumie, díhte dannasinie jaehkemes teorije luvnije dah seammaligke dorjesovveme barre goh veerbegenitivh, barre naan veerbijste sjidteme mah eah vielie gååvnesh daaletje baakoevåarhkosne. Bergsland (1946: 176) golh tjaala gosse plirkehte haaman *tjåadtjoen*, dellie ij maehtieh vuejneph gåabpa gåabpa, juktie dellie “faller nomen og verbum fullstendig sammen”. Lagercrantz (1923) gujht ij vuejnieh dam aktem haemiem dan guhkelde mubpeste. Satne gidtjh buerkeste; goh viehkieveerben predikatijve dellie haemie buerkeste “einen Zustand”: *Manne leab tjahkan jiérnestalleminie [...] (= d.tj.), men sagke siejhmebe dellie finihte veerbem modifijeerie goh “Umstandsbestimmung der Art und Weise”.* Akte raajese sov: *Díhte bööti vaarren mov morhte (= d.tj.).* (Lagercrantz 1923: 65). Jeatjah baakoejgjumie idtji anneh Lagercrantz joekehth dam geektem. Saaht dle guktie, jalhts dan geekten haemien luvnije seamma maadtege, dellie daennie tjaalegisnie Magga & Maggam (2012: 79) goerem jih adveerbine buerkestem. Vielie dotkeme luvnije daerpies maehtedh argumentasjovnem duvtedh.

Mij bööremesligke konveerbem joekehte dejstie adveerbijste; læjhkan mij jeatjebe. Dah jis dah adverbijaale modifikatorh jih akkusatiivveobjekth.

5.2.2 Loeves jih veeljemes adverbijaale veerbe

Semantihke-ektievoete infinihte haemien jih verbaale maadtoen gaskah ryöktehke.

Veerbegenitivh gidtjh vaestiedieh guktie díhte svíhtjemeveukie jallh guktie giehtelimmie jáhta – giehtelimmie mij jeatjah giehtelæmman veadtaldahkesne jih mij seammasienten

juhtieminie (Bergsland 1946: 175). Jeatjah baakoejgijmie dīhte jeenjemasth raajesen åejvieveerbem modifijeerie, jih buerkeste guktie raajesen åejvieveerbe juhtieminie vuj guktie jeatjah giehtelimmie dīsse veadtaldahkesne. Dīhte veeljemes veerbehaemie eevre goh konveerbh gelkieh. Vueleben raajesistie maahta gaajhkide veerbegenitivide destie dījpedh, dīhte lijhke baatsa guarckemes raajesinie:

- (330) *Maahta goh ledtie båetedh **soejen** såemies bijgies jaavratjasse jallh båetedh **båssoen**, klipmen naan loeves-maehkien sjåljoze guktie maanah bienjh barre tjoeverieh **hispen** baataradtedh.* (AJ2000: 66)

Evtebe vueliekapihtelisnie, dellie våājni infinitiven aaj adverbijaale funksjovne, jih goh veadteldh adverbijaale. Daagka konveerben funksjovne maahta mojhtestehtedh dan infinitiven, mearan infinitive lij veadteldh, geahtjh vuelebe (331), dellie veerbegenitive buerebe loeves jih veeljemes haemie (332):

- (331) *uHčε mânà kȳ·èc`glaq čiṛrḡH kȳ·v̄t'iεm jīH wȳā·lāKā **pāhkānit** SKO jjjsä.*
(EL/KAJ1957: 157)

- (332) «*mi tīhte u'če pieňen oijit, jihte (ikke) wuālkā mannešte pāhkanen?*» (IH1886: 119)

Voestes raajese (331) soptseste **mannasinie** vualka: ‘dīhte vualka **edtja** paahkanidh’. Mubpie raajese gusnie konveerbe jih veerbegenitijve jis tjåadtjoen, desnie lea ulmie **guktie** vualka – dīhte loeves jih veeljemes.

Jis veartesje magkeres veerbh veerbegenitivh modifijeerieh, dellie jeenjemes aejkien jijhtieh finihte veerbi baalte dæjstie veerbijste: *båetedh* jih *vuelkedh*. Men dovne badth jeatjah veerbijste ihkie eah seamma daamtaj, v.g.: *vaedtsedh, baetsedh, tjoekkedh, feeredh, juhtedh, hajkedh, roehtedh, dalvedh, dåalvodh, minnedh*. Finihte veerbh dæjstie aaj jeenjemes aejkien preesensisnie (333) jih preteritumesne (334) tjåadtjoen, men vueelen dovne akte finihte veerbe imperatijvesne aaj maam veerbegenitijve modifijeerie (335). Jih minngemes kaanna vielie goh adveerbine nuhtjelge:

- (333) *manne daqnem akten **tjarmeden** doålvaam* (GH1981: 1307)

- (334) *Baakoeħ mejtie dovletje saemieħ jitħi noeride **vaaroħten** jeeħtin.* (AJ2000: 35)

- (335) *b̄eije`n n̄ejeðde: "wȳqjet wȳqjet ak'tq **huik'sn**; [...]; wa`tze` h, wa`tze` h, wȳ`qieħtn!"*
(BC1942: 37)

(336) [...] *dellie gujht sijhtim edtjies guarkejh reakta, ahte Jupmele, Jupmele jeehti Abrahamese edtji vuelkedh, noerhki, goh **noerhken**-masten ahte edtjieh, ahte edtjies veelkedh.*
(S.Rutfj. A249: 26:45)

Men guktie moenestim, dellie veerbegenitijvh åejvieveverbem modifijeereminie, dannasinie maahta dovne jeatjah infinihte veerbh modifijeeredh. Naemhtie juktie åarjelsaemien verbaalesne maahta oktegs infinihte veerbehaemie, finihte veerben namhtah. Raajesisnie (337) jih (338) perfektijve partisihpem modifijeerie, jih raajesisnie (339) jih (340) infinitijvem. Minngemes dle gusnie veerbegenitijve dovne progressijvem modifijeereminie (341) jih (342):

(337) *dihtə boåtəm-ə **gålg-ən** juhk-əm* (KB1946: 175)

(338) *Ij leah gujht rovnege, såamesh leah joe åarjese vualkeme **eejehten**.* (AJ2000: 92)

(339) *Vuoss ieŕasn barə áktən **nak-ən** algiestijt bühčəjh.* (KB1943: 206)

(340) *Aajja **sovken** viermiek-skiedtjide siektjedh.* (ÅV&HBB2009: 28)

(341) *Ålma **tjoejken** gielh vaaksjoeminie.* (ÅV&HBB2009: 28)

(342) ***Eejehten** vaedtsieminie
giesiebijvibaalien
sjovhlesten, goltelen
eatneme jielieminie
[...]* (GK1987: 18)

Veerbegenitijvh eah leah vihties sæjjan veadtaldahkesne, dah gitjh maehtieh raajesen sisnjelen sertelgidh. Jalhts våajnoe goh dan “åejviebaakoetseegkeme” nemhtie guktie veerbegenitijve båata åejvieveverbien minngelen, (343). Dle maahta veerbegenitijvem aaj åejvieveverbien uvte, (343):

(343) *Jih dle Klaase vöölki **dåereden** våålese dle mænnan goh limh galhkeme dej moerigujmie.* (LMM2016: 106)

(344) *Jih dellie saemien daanhøsoje aaj båata edtja vuesiehtidh guktie maahta vååjneth gosse saemien tjoejenassen mietie **daanhøsen** svæhtja.* (AJ1997: 46)

Jijtjehke veerbegenitijve ij maehtieh gaajhkijste veerbijste sjidtedh, seammam jeenjebh dotkijh aaj muenieh (Bergsland 1946: 167; Nickel & Sammallahti 2011: 67). Ij leah gujht eevre seamma produktijve goh v.g. dah predikatijve partisihph jallh infinitijvh. Dah aktijve veerbijste sjidtieh, men jeenjemes aejkien intransitijve veerbijste dah. Transitijve veerbijste maaje gujht aaj, barre sagke sveekebe jijhtieh. Dihle dannasinie magkeres veerbijste

veerbegenitijvh sjidtih. Dam dæhkiem mejstie veerbegenitijvh sjidtih gïdtjh tjuara gaertjiemdidh. Vuelelen geekten haaran veerbh juakeme. Voestegh dagkeres veerbh mah svïhtjemem buerkiestieh, d.g. ‘uttrykker bevegelse’ (Magga & Magga 2012: 80). Geahtjh (345). Jih dle dah veerbh jis mah eah reakta svïhtjemem, men læjhkan gïehtelimmiebuerkiestieh mij seammasïenten juhtieminie, geahtjh jih mohtedh (346). Dah jis gaajhkh kontinuatiive jih duratijve veerbh:

(345) *Hinta båata klaahkestens ~ haelehten ~ hajken ~ voejen ~ jårren ~ njaaken ~ goegkerden ~ tjarmen ~ njålvan ~ vuejen ~ mollen ~ smuvvelen ~ tjoekken.*

(346) *Hilje vööldki geehpen ~ föörhkeden ~ tyearoen ~ soptsesten ~ njæjhkoen ~ sïmmen ~ tjalkeden ~ gesjnien ~ mujeheten ~ gosseden ~ laavloen ~ hojhkesen ~ raampelden ~ onterden ~ jorpenadten.*

Dagka bijjege lij subjeekte dovne ALMETJE. Vuelege jis subjeekte BOVTSE, geahtjh (347) jih dle geekte raajesh (348) jih (349) gusnie subjeekth AATH:

(347) *Bovtse vööldki tsuvvien ~ goetsen ~ quepmerten ~ leajpesken ~ gorkesen ~ råavken ~ saaren ~ tjaarhven ~ rahtjen.*

(348) *Dihte alvas-laakan gåvloes gosse pluevie båata donterden tjaetjien nueleste.*
(JJ2016: 27)

(349) *Voenen bievlegeajnoeh vuelnie baetsieh tjaahpesjen, [...] (AJ1997: 101)*

Men jalhts gaertjemde naemhemes veerbide, dellie veerbegenitijve prinsihpesne produktijve daej veerbesåarhti sisnjelen. Jis lusten dïete goevlele artihkelasse maam Ole Henrik Magga (2013: 85) tjaaleme jih gusnie åehpiedahta åarjelsaemien dan gellie veerbh mah buerkiestieh dovne svïhtjemem jih tsiehkiem, d.g. ‘bevegelse og tilstand’, v.g. man veljies veerbh gååvnesieh mah måedtieejne buerkiestieh barre guktie vaedtsedh. Sov gaavneme baakoeh bijjelen 60 veerbh dïsse. Dah veerbh, tjaala, eah leah seerkeldahkh seamma maadtoste, men dej badth jïjtsh roehrtsh. (Magga 2013: 85). Jis daam veadta veerbegenitijven aamhtesasse, dellie luvnije ussjedimmes ahte daah veerbegenitijvh luvniet gujht prinsihpesne produktijve dan kategorijen sisnjelen. Naemhemes veerbijgmie åarjelsaemien ryjhkehke, jih doh moeneme baakoeh jis barre guktie vaedtsedh. Men maahta sån numhtie daate veerbegenitijvepråvhkoe ånnanamme sagki. Maahtoe naemhemes veerbi bijre sån barre veaksahkommes voestesgiëles gïeleguedtje almetji. Dah gujht vïenhtemisnie haerrehtje gaarvanidh dagkerh baakoeh jih dubpiebasse nåhkedh – jih daate veerbegenitijvepråvhkoe dejgijmie. Mij gïeltege daagka moenestidh Ylikoski (2002) vuesiehttamme dovne

noerhtesaemiengielesne daate veerbegenitijveåtnoe dan sagki ånnanamme guktie jeatjah urrebe konveerbh dan sæjjan tjaangeme, mej maadtoeh båetieh dehtie verbalsubstantijveste. Satne daelie åtna veerbegenitijve barre daaletje noerhtesaemiengielesne gååvnese leksikaliseereldh jiehtieginie, ij leah gænnah produktijve gaajhkijste veerbijste jih dagkere morfosyntaktihkes væhtah goh objekth faeties. Guktie ij satne utnieh dihte gååvnesh vielie daan baaletje veerbesystemesne, men dihte ovproduktijve dåehkie deverbaale adveerbijste (Ylikoski 2009: 39). Jalts im leah noerhtesaemien veerbegenitijvh goerehtalleme, dellie leam jueriedisnie mejtie ovtetje infinihte haemie dennie seamma adverbijaale funksjovnesne, praadesth seerkeldahkine sjædta juktie ij leah vielie seamma produktijve. Men Ylikoskin baakoh læjhkan gieltege jih jeenjem sårne dan bijre guktie giele åvtene jih naemhemes væhtah gieleste gåhkalielh. Daate vuesehte, jih maam maahta gellie infinihte haemiej bijre jiehtedh, dehtie mehtie gaaltijistie ohtsede jih magkeres vuajnoe produktiviteeten bijre lea – sagki stuvrehte mah haemiek baetsieh dan infinihte veerbesystemese. Daennie goerehtimmesne mesnie im leah man tjarke urrebe gielem goerehtalleme, gujht vååjnoe annje numhtie daate veerbegenitijve infinihte veer behaemie daan tjaalegen gaaltijinie.

5.2.3 Jeatjah funksjovnh jih veerbegenitiven kompleemeenth

Evre guktie perfektijve partisihpe jih progressijve meehtin: goh geekte seammaleejnes haemiek aktesne modifijeeredh seamma subjeektem, dellie veerbegenitijvh aaj geekti maehtieh båetedh iktemearan seamma åejvieveerbem modifijeeredh. Mohtedh raajesidie (27)–(29) jih (70)–(73) vuelebe rajesigujmie. Daam fenomeenem maahta guarkedh goh aerpie maam dehtie veerbeparadigmeste åådtjeme, finihte veerbh gitjh aaj geekti maehtieh tjåenghkesne tjåadtjodh dan seamma subjeektese. Seamma fenomeene gååvnese dovne konnegativen haemine.³² Vuelelen veerbegenitijvh geekti båetieh iktemearan:

(350) *buvdse boådaa hajgen saaren siéjb’ste* (GH1981: 1104)

(351) *vačcieh áktən suptəstən ramb_<oldən bäßəsə* (KB1946: 275)

(352) *So uite jämek bötin lavluen juoigen*, juktie lie dellie sije akteb jämekeb jienebub oçcema. (JQ1924: 300)

(353) [...] *jah båetieh gujht minngesne pollerten valkesen.* (PS/KB2016: 122)

³² Vuesiehtæmman raajese konnegatijvigujmie:

[...] *guktie idtjim måjhtijh vuartesjh geehth dujtie bovtside*, [...] (PS/KB2016: 121)

Dah bijjebe vuesiehtimmieh daejrieh tieh veerbegenitijve infinihte veerbe, ij goh mij adveerbide. Åarjelsaemien åejvieveerbh jeenjen aejkien nimhtie dååpedeminie. Seammam vueelen vuajna gosse haemien dovne jijtsh adverbijaalh. Vuesiehtimmieh eah leah gellie mejstie vihtesje dah adverbijaalh veerbegenitijvide modifijeereminie. Sveeki gujht dallegħ vuepteste għaabpa veerben adverbijaalh, finihte veerben vuj infinihte veerben. Lijhke gujht gille akt gaavnemisnie, gusnie vihties jih tħejx kollha veerbegenitijven adverbijaale lea. Voestes raajesistie (354) maahta pryrovedh barre veerbegenitijvem destie dījpedh – raajese dillie yōjtēd baatsa: **jih vualka åelkien nelnie* [...] (= d.tj.), geahth vuelebem jih mohtedh, jih seammam mubpiejgħu jmie:

(354) [...] *jih wu-ġaġid kà qvu-lkiens n-żejtien k-ye-ttiem.* (EL/KAJ1957: 153)

(355) *Dle dihte n-żejt vualka vuejien dejnie rāant jojnej doj eejh tegi għetien għajnej.*
(EHB&KB1993: 57)

(356) *kallqapā poatā ai koqtete ruónčena vuejien.* (IH1886: 30)

(357) *mânn-a mullha boåta* (KB1946: 175)

(358) [...] *juktie beetsim men nosseden dejnie raajrojnej jih dle bætien vāðlese dan jaavran.*
(LMM2016: 34)

Muvhth jis vuesiehtimmieh aaj għāvnesieh gusnie vihties veerbegenitijven lea objekte. Dah veerbegenitijven vuesiehtimmieh mejtie leam gaavneme, jeenjemes intransitijve veerbijste. Barre muvhthene dah maehtieh transitijve veerbijste, jih dannasinie eah leah gellie naemh temes raajesh objektigħu jmie avtese bāateme. Mubpie vaestiedasse mannasinie numhtie: objekte daamtaj resultatijve għieħ telimi vadta, buerkeste naan għieħ telimmie mij joe tjirredah kkesne – modte veerbegenitijve jis mij kontinuati jve ulmiem għid tħej. Għalli akt gujht l-zejhan gaavnoes. Dah aajnej mah daan geatjan jæjh teme jis njielje, veerbijste: *guedtedh, lijrehtidh, dāalvodh, giesedh.* Vuelebe raajesistie (359), destie aaj veerbegenitijvem pryrovedh destie dījpedh – raajese yōjtēd baatsa: **dillie bāata akten aejkien lyōvles maajsam,* geahth vuelebem jih mubpide:

(359) *dilleġ bō` tà ak'tn aġ-gejn lu-ġu-ləs ma-ġasa m-għotte`n, dilleġ bō` tà mū go`ote`n bak`tā.*
(BC1942: 8)

(360) [...], *dle govli bienjh mij bōötin dāalven maam akt.* (JT2019: 50)

(361) *dilleġ munnha b-ejn hap-säjjidin għe-rekked, jih w-ekkjien dol-wan däjde.* (BC1942: 19)

(362) *vöölg'ij vuänaavemsen roåndjaam lijr'eten* (GH1981: 847)

(363) [...] *e`h muä`ta`m ijtsåsa`n ih mānəDE_o tsākà e`h lā` wäl^bGà gëèšen̄ Dam tje^bkâm eh tah sū
mānà^b, eh wäl^bGà stuõhkàn, Gal^bGà Gan^bGàm røòk_ui^b.* (BC1942: 26)

Daate barre minngemes mij vihteste veerbegenitijve ij leah naaken seerkeldahke, men infinihte veerbe. Bergslanden (1946: 175) aaj akte vuesiehtimmie mesnie veerbegenitiven objekte: *båata fievseste lihtiem guedtien* (= d.tj.), dan raajesen duakan parenteesi sijse lissiemdamme “ikke helt spont”. Lagercrantz jis aaj tjaaleme ahte haemie dennie verbaale plieresne guktie objektem aaj maahta utnedh, men altese vuesiehtimmeste vååjnoe goh prolatijveakkusatijve daate, ij goh naan objekte, juktie *voejedh* transitijve veerbe jih *bijjehpiem* lea vaestiedassine gogka: *bijjehpiem voejen* (= d.tj.) (Lagercrantz 1923: 65). Dannasinie ij leah vihties ahte veerbegenitiven dam mísse veadtelge daate adverbijaale. Seamma goh vueelen aaj prolatijveakkusatijve:

(364) *Ih dåñ riekte båetieh laabjehten plueviem?* (GK1987: 23)

Vielie daajroeh veerbegenitiven objekten bijre ij leah gaavnemisnie ovtetje dotkemisnie, maaje ij leah badth rovnege juktie grammatihkesne vaenie tjaaleldh daej bijre. Jallan dah jijhtieh gih objektigujmie; gujht naa sveeki. Jis noerhtesaemien gielese plirkehte, jih gieledaejriji barkose gieh annje haemiem infinihte veerbine vuejnieh – dle Nickel & Sammallahti ojhte seammam nænnoestægan: “Leddet med verbgenitiv brukes som måtesadverbial og har svært sjeldent objekt eller adverbial: *Máhtte vulggi njurggu čappa nuohta*” (Nickel & Sammallahti 2011: 267). Numhtie dle vååjnoe goh veerbegenitijve seamma sveeki jijhtiemie objektine jallh adverbijaaline aktine noerhtesaemiengielesne aaj, ihkie jiehtiejægan fenomeene gååvnese.

Bergsland (1946: 176) aaj vueptiestahta veerbegenitijve maahta progressijven sæjjan tjaangedh; predikatijve posisjovnese, v.g. *johkh borresteminie ~ borresten* (= d.tj.). Jijtse vuelienovtese lissemde dovne: veerbegenitijve rahtjeme dan progressijven sæjjan jih stuerebem sijjiem åådtjeme goh maaje aarebi lij:

(365) *dihtə gawnøjäjja ahčəb-əm oårien jüktie boåtiejäjja* ‘han fant faren sovende da han kom’ (KB1946: 176)

Daan tjaalegen korpusistie im leah vuaptan sjidteme goh golme vuelebe raajesh. Akten dejstie lea argumeente, jallh maam dah gåhtjoeh “elatijve-objekte”, geahtjh (366) vueelen:

(366) *mañε, ak'tη a'jGe'n snölk Gùórádäm'èn'è. dun äjnən šišn'ēe` lä ak'täm snölkäm w'eñniim jih mij lij mātädän ak'tη a'ltstε, [...] (BC1942: 18)*

(367) *Inga lij aaj dåereden såemies biejjen edtjien göoledh akten loepelisnie.*
(LMM2016: 116)

(368) *Maanetje vaedtsien njidtjelegoesen gåajkoe.* (ÅV&HBB2009: 27)

Nickel & Sammallahti (2011: 299) veerbegenitiven funksjovnem daagka gohtje “utfyllingsadverbial”, geahthj (369) jih mohtedh:

(369) *Muhtumat ledje vácci, ja muhtumat ledje čuoingga.*
Muvhth lea.PRT.PL vaedtsedh.VGEN jih muvhth lea.PRT.PL tjoekkedh.VGEN
'Muvhth lin vaedtsien, jih muvhth lin tjoekken.' (KPN&PS: 299)

Veerbegenitiven ij leah stinkes infinihtevote produktijvemes infinihte haemiej baalte, díhth joe kreajnas. Joekoen produktijve, vienhtemisnie eah dah jeatjah gih kognaath, mejtie Ylikoski (bået.: 17) tjaala veerbehaemine jih veerbegenitivine vuejnieh jeatjah saemiengielne. Læjhkan dle vueptiestahtam dah produktijve jítse joekoen veerbesåarhti sisnjelen jalts semantihkes veerbedåehkie dejstie gaertjies. Manne vihth Maggan (2013: 85) artihkelasse tjaatsestem mij mojtestahta man ryjhkehke åarjelsaemien lea veerbigenjmej jítsh roehth, jih mah svíhtjemem buerkiestieh; v.g. gellie joeketh veerbh barre guktie vaedtsedh. Jalts ij jiehtieh dotkemematerijaalen veerbegenitiv produktiviteeten bijre mij, dellie daate orre perspektijvem vadta daan tjoelmese; magkeres vuajnoe galka mijen dej saemien svíhtjemeveerbi produktiviteetese. Mejtie sán díhth akte mubpiem guara – kaanna gielen naemhemes konveerbe goh veerbegenitiv jis gielen ryjhkehke svíhtjemeveerbigenjmej.

Veerbegentijven jeenjebh sjierevoeth mah buerebe veerbeparadigmen nualan sjiehtieh, goh maam dah rehtjeh nominaale haemiej gåajka. Daennie BLT-teorijesne dellie konveerbem utniet goh åesie mij luvnije iemie ahte gielen lea, adverbijaale infinihte veerbehaemie. Dan bijre Haspelmath (1995: 1) tjaala guktie dah leah “*universally applicable or crosslinguistically valid*” juktie dah gellie gieline gååvnesovveme saaht mehtie maadtoste jallh dajveste dah gielh båetieh, jih dannasinie dam daate fenomeene guktie akt universaale grammatikhese veadtaldahkesne. Veerbegenitiven namhtah åarjelsaemien baatsa reenhte konveerbehth – jih raejkje systeemese baatsa gogka veerbegenitiv jítse funksjovnine luvnije dam raejkiem deavhteme. Dan aaj nimhemes verbaale væhtah; argumeenth vaalta barre goh

objeekth jih adverbijaalh – mejtie adveerbh minnie vaeltieh gænnah. Daate daejrehte dovne badth åarjelsaemien veerbegenitijve veerbeparadigmen sijse vihth beasa.

5.2.4 Iktedahke

Veerbegenitijve (-n) lij guhkiem infinihte veerbine vuajnalgamme jih bearkadi dovne Bergslanden dotkemebaeliem. Easkah sov mænngan dihle infinihte veerbi systeemeste vaaltalgi. Vielie daejrehteminie galka vihth dam aaj båastede systeemese. Veerbegenitijve svíhtjemevuekiem buerkeste, jallh gëehtelimmiem mij mubpien gëehtelæmman veadtaldahkesne jih seammasienten juhtieminie. Ihkie veerbegenitijvh sjidtih barre vihties veerbijste, mah kontinuatijve jih duratijve veerbh, jih dæhkje daejstie naa gaertjies – dellie veerbegenitijve prinsihpesne produktijve daej veerbesårhti sisnjeli. Veerbegenitijve æjvieveerbem modifijeerie, jih dan muvhten aejkien jijtse joekoen attribuhte *akten*. Barre goh finihte veerbh, perfektijve partisihpe, progressijve jih konnegatijve – dle veerbegenitijvh aaj maehtieh geekti garkesidh iktemearan. Daate aerpie jaehkemes veerbeparadigmeste dalveme. Veerbegenitijve jijtse gåajka sååjhtoe vaeltedh dovne adverbijaalh jih objeekth. Jalhts dah vuesiehtimmieh eah gellie goh – dellie gujht haemien verbaliteetem dåarjelieh dagka.

6 Konklusjovne – infinihte veerbehaemiej systeeme

Daennie kapihtelisnie gaajhkem tjåanghkan geasam jih gaajhkide haemide systeemine gietedallem.

Åarjelsaemien infinihte veerbh sih gellieligke kontroversijelle jeatjah gieli definisjovni mietie. Voestemes guktie åarjelsaemien raajesinie maehtieh infinihte veerbehaemieh dan jijtjeraadehke guktie finihte veerben namhtah bearkeanieh, barre goh predikatijve partisiph (mah muvhtene subjeektehth aaj), infinitijvh jallh veerbegenitijve. Mubpelen dah infinihte haemieh mah luvnich jaehkemes gåavnnesidh jeatjah gieline eah sih dillie åarjelsaemiengielesne “nuekies produktijve” jallh “nuekies verbaale” fååtesæjja objekti jallh adverbijaali diete. Daan geatjan stööremes tjoelme orreme – eah leah åarjelsaemien ovttetje gielerdaejrjh kreajnahttamme guktie sijjieg infinihte veerbehaemide vuajneme.

Guktie tjaalegen aalkovisnie joe åehpiedehtim, dellie ulmie lij goerehtalledh åarjelsaemien infinihte veerbehaemiej systeemem. Voestes tabellem (Tabelle 1) våaroeminie åtneme mij infinihte veerbi struktuvrem åehpiedahta, jih mij jeenjide gielide sjiehteldahkesne jih åejviekkategoriji mietie juakeldh mah naa “universaale”. Dihte veerbehaemiej ektievoetem buerkeste, syntaktikhkes funksjovnem jih lühkesvoetem dej jih jeatjah baakoedåehkiej gaskem mah veerbesysteemen ålkolen. Dan tjirrh vuesiehtim guktie morfosyntaktikhkes vuajnoste galkim daejtie gietedalldedh gusnie eeremes haemiek funksjovnh jarngesne. Destie jis dam golmen-juakeldh tabellem viehkine åtneme, mearan gaajhki haemiek funksjovnem digkiedamme. Manne gaajhken vueliekategorijen haemiek sinsitnine mohtedamme, jih daelie gaajhken kategorijen haemide mohteden biegedh baalte mubpien kategorijen haemiek. Manne åarjelsaemien gietedalleme goh åesie dejstie *Standard Average European* gielijste, jih *Basic linguistic theory*:n åejviekonsepten sisnjelen. Fuelhkiegli dotkemen gåajka leam aaj vijlelamme, vaalteme noerhtesaemien, soemengielem, jih annetje ubmeje- jih luvliesaemiengielijste digkiedæmman – buerebe goerkesem åadtjodh.

Dennie infinihte jih finihte veerbehaemiej joekehtimmesne, dellie manne mubpiej gieli infinihte kriterijumh gaertjiemdammme jallh orrestamme: åarjelsaemien infinihte veerbh maehtieh finihte veerbese jearohke jallh finihte veerbem modifjeeredh, men dah aaj maehtieh oktegs verbaaline åroddh – jih dam jis gielen jijtse premissi mietie. Men vielie dle infinihte veerbehaemide buerkestem, Bergslanden (1946) diejvesen mietie guktie leah “ubestemte” personve-numerusen jih tempuse-modusen tsegkie. Naemhtie dam guktie finihte jih infinihte veerbh joekehjem. Mænngan pryöveme uvtelamme guktie sojjehtimmiem seerkemistie

raerhkedh jih mij tjaalegen lyövlemes dåeriesmoere. Im leah guktie gænnah gielehistrovrijen vuajnoste daejtie, maaje gogka akt diakrovnijes raedteste åasetjem giehtjedamme. Dellie sagke jeenjebem daajroem åarjelsaemien fuelhkiegjeliste gääjsteme. Manne synkrovnesligke goerehtalleme guktie vuajneme dah haemieh sjidtieh dennie dotkemematerijaalesne, mij læjhkan gellie jaepiej sistie båetieh: 1886–2021. Synkrovnesligke dan vuekien mietie guktie leam åarjelsaemiengjelem goerehtalleme guktie don baaletje åarjelsaemien lij, jallh voestesgielies saemiestæjja almetji giele.

Gaajhken kategorijen sisnie veerbehaemieh gaavnim, dovne predikatijve jih attribuhtijve partisihph, infinitivh jih aktem konveerbem. Kriterijumelästoen mietie eah maaje gaajhkh seamma verbaale, men dah mah geahken kategorijen sisnjelen gaavnoes naa seammaligke däemedeminie.

PARTISIHPI vueliekategorijen nuelesne systeemen geekte predikatijve partisihph: díhte akte *-me/-mme* jih mubpie *-minie*. Díhte *Perfektijve partisihpe -me/-mme* dotkemematerijaalen sisnie jeenjemasth predikatijve partisihpe, men attribuhtijve åtnoen urrebe åvtanimmie aaj vååjnesisnie. Díhte aspeekten muhteste perfektijve, jih aktijve haemie gosse veerben maadtoe aktijve jih passijve easkah gosse veerbe passijve maadtoste. *Progressijve partisihpe -minie*, dan lij ovitetje dotkemisnie ovkreajnas funksjovne gellie lahtesi díete, jalts Bergsland (1946) guktie akt lij näaloeminie jih sagke buerebe Ylikoski (bået.), gie juste rïektesem dan predikatijve funksjovne bijre såårneme, jalts idtji eevre tÿyölkehke partisihpine gåhtjoeh. Díhte predikatijve haemie, aspeekten muhteste progressijve, jih díhte aaj aktijve gosse veerben maadtoe aktijve. Jalts sveekebi passijve maadtojne jæjhta goh díhte perfektijve partisihpe, dellie díhte aaj passijve easkah gosse passijvemaadtoes veerbe. Dah gääbpegh jijtjeraadehke kopula-veerben namhtah, produktijve jih utnehteminie jijtsh objekth jih adverbijaale modifikatorh. Nuhtege aspektijes joekehtassen bijre soptsestidh, men haemide seamma funksjovnesne gaavna.

Dísse lissine baajeme golme adnominaale partisihph systeemen sijse, díhte akte mij aarebi Lagercrantzen jih Hasselbrinken lij: *-je/-æffa* jih geekte orre: *-me/-mmie* jih *-ldh* mah aarebi barre staatusem åtneme seerkeldh substantijvine. Aeriebadtje “seerkeldh substantijvi” attribuhtijve funksjovnem dam maam manne systeemese tsaakeme. Mov synkrovnijes goerkese daejtie guktie gaajhkede golmede attribuhtijve haemeste gäävniesieh seammaplières seerkeldh substantivh, mejtie buerkestem goh geekten prosessen baakt sjidteme: veerbe → substantijve, veerbe → partisihpe. Daah golme haemieh guktie akt båetieh dan systeemen

verbaalevuepsiej vuelemes daltesasse, juktie eah leah dotkemematerijaalesne eevre produktijve, eah gænnah objekth jallh adverbijaale modifikatorrh utnehth. Dejtie buerebe orientasjovnen, aspeekten, semantihken jih morfologijen (fååtesæffa komparasjovne) bielieh viehkine veer behaemine defineerem. Jih dovne badth opasiteetekriterijumen tsegkie. Daejtie manne tjåenghkesne gietedalleme systeemine vuajneme, jih mieteh tem haemie *-me/-mmie* viehkehten mubpiem geektem systeemen sijse geasa, jih naemhtie verbaale modifikatorri kriterijumem garveme juktie daate gaajhkide haemide seamma. *Partisihpe -je/-æffa* attribuhtijve haemie, imperfektijve jih aktijve partisihpe (A/S orienteereldh). Dihle *-me/-mmie* *partisihpe* attribuhtijve haemie, jeenjemasth perfektijve, jih dovne aktijve jih passijve partisihpe (S/P orienteereldh). Gosse P relativiseerije haemine tjåådtje, dellie dan maahta vååjnoes ageente genitijve attribuhtesne jallh dan namhtah læjhkan tjiekeldh ageente konteekstesne meatan. Minngemes dihle resultatijve *-ldh partisihpe* mij systeemen mubpien adnominaale “perfektijve” jih passijve haemie mij buerebeligke resultatijve gohtjesåvva, dihle aaj S/P orienteereldh. Dihle aaj guktie akt naan raejkiem deavhta gusnie gielen ij leah naan tjielke ageentehts adnominaale passijve **-lgimmie* jih kaanna ij *?-ovveme*³³ gænnah attribuhtijve haemine. Barre haemiej attribuhtijve funksjovnem dam maam doesteme partisihpine gietedalledh. Maaje mieteh tem manne ussjeden baatsam mah systeeme daagka raagkene naemhtie, jih mejtie gielen naan predikatijve resultatijve haemie aaj. Saht guktie, gosse bagkesem sjere predikatijve jih attribuhtijve partisihph gaavneme, dellie giddjh daate sjeahta saemien adjektivi sjerevoetese, gusnie attribuhtijve- jih predikatijve joektehtasse siejhme.

INFINITIJVISTE golme haemieh meatan. Akte mij gaajhki systeemine orreme: *-dh/-didh*, Hasselbrinken bukteme haemiem *-men/-mman* vihth bååstede vaalteme, jih aktem orre: *-mistie*. Gaajhkh INFINITIJVH argumeentine dæmiedieh. Dihle siejhmemes; *infinitijve -dh/-didh* gaajhkine funksjovnine gaavnoes goh subjeekte, objekte jih veadteldh adverbijaale. Dihle mubpijste produktijvemes jih dan objekte jih adverbijaalh. Dihle mubpie infinitijve *-men/-mman* funksjovnine gaavnoes goh objekte jih veadteldh adverbijaale. Jeenjen aejkien kompleementine veerbi åvteste mah giethelimmien aalkovem buerkiestieh, vuesiehtæmman *aelkedh*. Dannasinie sagke daamtebe adverbijaale ulmine. Ij leah seamma produktijve dotkemematerijaalen sisnjelen, jih jalhts dan aaj verbaale modifikatorrh dellie

³³ Maaje golmem gaavneme, geahthj vuelieboelhken 3.1.4.1:n nuesesne.

eah leah seamma siejhme daase. Minngemes dle infinitijve *-mistie* gååvnese objektefunksjovnesne, man aaj adverbijaale ulmie jih giehtelimmien orrijimmien jis buerkeste. Ij leah reakta produktijve, jih jallan badth raajesh objektine jæjheme, men daate *-men/-mman* haemien mollehth-haemine ('kontraastine') bieseme jih guktie dihte kompleeentine vihties veerbide dagkerh goh *orrijidh* jih *galhkedh*.

KONVEERBIJSTE systeemen sjise aktem tsaakeme, jallh aktem vihth bååstede mij Lagercrantzen, Hasselbrinken jih Bergslanden aeriebadtje dotkemisnie sijjiem utni: *-n*. Dihle *veerbegenitijve -n* naemhtie systeemen aajne konveerbine sjædta. Veerbegenitijve åejvieveerbem modifijeerie goh loeves jallh veeljemes adverbijaale veerbehaemie, svihjemevuekiem buerkeste jallh jeatjah jis giehtelimmien mij mubpien giehtelæmman veadtaldahkesne jih seammasseten juhtieminie. Ij leah veerbegenitijve dotkemematerijaalesne gih produktijve, jalts naa gaertjie dihte dåehkie man sisnjelen sjidtieh – dellie veerbegenitijve vååjnoe prinsihpesne produktijve dej veerbesåarhti sisnjeti. Veerbegenitijven ij leah daamtaj objekte jallh adverbijaale modifikatovre, læjhkan raajesh åvtese båateme mah nænnoestieh dan muvhtene lea.

Manne dovne produktijve jih marginaale haemiek gietedalleme, mov aerviedimmie infinihte veerbehaemide systeemine goerehtalleme jih dovne badth systeemen raedtiem goereme. Muvhth haemiek maehtie produktijve jijtse joekoen veerbesåarhti sisnjelen jalts semantihkes veerbedåehkie dejstie gaertjie. Veerbi orientasjovnem – veerbi arguemeentide aaj viehkine vaalteme buktiehtidh ellies systeemem vueptiestidh. Manne gaertjebe systeemine baatseme goh Lagercrantz (1923) jih Hasselbrink (1981), men vijrebe goh Bergsland (1943), Magga & Magga (2012) jih Ylikoski (bået.). Dah aeriebadtje gieledaejrijh buerie viehkine orreme ovmessie bielieh buakteme åarjelsaemien infinihte veerbi systeemen bijre.

Manne sveekes haemiek gietedalleme mejtie ovtetje dotkijh buerkestamme man "lissieulmie" bielelen buerkestidh mestie dam. Dannasinie eah haemiek barre marginaale, dejtie badth ovtetje dotkeme aaj sagke marginaalebe dorjeme goh dan baaletje jieliye gielesne lij. Dah kaanna dotkemematerijaalesne marginaale vååjnoe dehtie mehtie gaertjies jih seammasaangerijes korpusistie båetieh, men dah sih stuerebe åesie dehtie systeemeste goh dallegå vååjnoe. Dam vihtesje v.g. gosse baaltegjelh daaletje urrebem åarjelsaemiengjel díjpeme jeatjah haemiek nuhtjemen dej sæjjan, vuesiehtæmman perfektijve partisihpem adnominaale haemine. Guktie akt maahta jiehtedh vaenie bïhkemdassh daej haemiek bijre stuvrehttamme daaletje gielem juktie bïhkemdassh dej bijre ohtje lissiebïevnesinie båateme.

Vuesiehtæmman dah golme adnominaale haemiek baakoegærjine moeneldh goh luvnieh barre substantijvh aktene baakoegærjesne: “**loedtenimmie** sprekk *loedtenimmie gaerie* sprukken skål”; “**galkije** strøm i bekk; rennende *galkje johke* rennende bekk”; “**solkeldh** skitt, smuss; skitten” (ÅaBg1993: 174, 91, 287). Daah golme badth snaarhketje gosse veerbeparadigmen sjíse aaj tsaaka, men daej geerve haemiek adnominaale åtnoem ij gujht vielie sjiehtele substantijvine utniehtidh. Mænngan daejtie goerehtalleme, dellie haemide jeatjahligke guarkoe jis vuepteste dejtie buerebh buerkeste guktie grammatikhkeprosessi baakt sjidteme. Dannasinie im leah deverbaale adjektivine dejtie biejeme, jalts dihte gujht hijven digkiedimmes aamhtese aaj mejtie sagke aelhkebe dejtie seerkeldh adjektivine vuejnedh fâåtesæjja verbaale modifikatorvi diete. Daagka leam haemiek semantihken jih morfologijen bieliem viehkine åtneme joekehtæmman, dej jeatjah semantihkes ulmie jih fâåtesæjja komparasjovne. Daan vuekien mietie im leah näake produktiviteetem buerkiestamme, men juktie orientasjovnine viehkine analyseereme, mah vihties; veerben argumeenth leah, dellie buktiehttamme gaavnehttamme guktie dâemedeminie gosse dah joe raajesisnie tjåadtjoeh. Ij badth naemhemes vuekie dan guhkelde dehtie vuekeste guktie jeatjah gielh joekehtieh “preesense partisihpem” jih ageentenomenem. Men dej gieli vaastoeh kaanna verbaale modifikatorv aaj utniehtieh. Daagka manne vihkeles jih dovres krïevenassem heajhtam jih mij mov analyjsem sagke viesjebe dorje, jih maam luvnem tjuavteme jis gaajhkide deverbaale adjektivi dâahkan sarteme – dellie dah golme vielletjh desnie systeemine sjidteme. Men dah gujht lijhke luvniieh infinihte veerbeparadigmese tjarkebe rahtjeme goh jeatjah seerkeldahkh.

Aervedem mannasinie idtji Bergsland daejtie veerbehaemine vuejnieh, vuesiehtæmman; satne gitjh verbalsubstantijven illatijven, inessijven jih elatijven bijre tjaala guktie dej semantihke baaja infinihte veerbehaemiek baalte biejelgidh, men haemiek attribuhti muhteste dellie dej sijjie buerebe substantijvi luvnie (Bergsland 1946: 232). Ussjedeminie gujht maaje læjhkan mah badth aajne kriterijume sov, goh idtji tÿolkehke tjaelieh veerbegenitijven objekte jallh adverbijaalh, jalts akte raajese sov gusnie objekte vååjnoe (Bergsland 1946: 175).

Haemiek *-men/-mman* barre lissiebïevnesen baakt jijhtieh urremes grammatikhkegærjine. Veerbegenitijve konveerbi kategorijen nuleste vaaltalgi Bergslanden dotkemebaelien mænngan jih deverbaale adveerbine gohtjesovvi. Magga & Magga maaje seerkeldahki kapihtelem vijriemdammme, guktie maahta dannasinie dam eah leah vihtiesligke infinihte veerbehaemiek jih seerkeldahki giske tjielke raastem. Men seamma aejkien vååjnoe dah Bergslanden tradisjovnem goereme, juktie Lagercrantzen jallh Hasselbrinken daajroeh eah leah meatan. Men dellie aaj edtja moenedh ahte Bergsland mubpien aejkien

skuvlegrammatikhkem tjeeli jih dan åvteste iemieligke sagke gaertjebe goerkese desnie. Manne maaje goerehtalleme guktie båarasåbpoe åarjelsaemien lij. Mehtie korpusistie dotkemegaaltijh vaalta, dellie sårn badth maahta Bergslanden, Magga & Maggan jih Ylikoskin giefebe systeeme gielese sjiehtedh.

Aalkovisnie hypoteesem åehpiedehtim guktie dagkerh konstruksjovnh dejtie infinihte veerbehaemide aejhtieminie. Gielen badth jeatjah reerije konstruksjovnh mah daej sæjjan tjaengieh, dah finihte lihtseraaajesh barre goh: kompleemeenteraaajesh, relativraajesh jih adverbijaaleraajesh. Idtjim galkh dam dotkedh, men díhre gjuh hypoteesine annje baatsa. Læjhkan dle maahta vaestiedassine mannasinie åarjelsaemien haemieh naa marginaale jih mannasinie minngemes gieledaejrijh muvhth haemieh systeemeste ålkoestamme – mearan jeatjah saemiengieli vaastoeh annje veerbehaemine utnieminie saemiendotkemisnie. Jalhts dah åarjelsaemiengielesne marginaale, dellie ij leah badth seamma goh daah sveekes konstruksjovnh eah gååvnesh. Iktesth gjuh geervebe marginaale haemieh buerkiestidh jih dannasinie digkiedimmes aamhtesinie baetsieh tjåadtjoen saaht guktie. Mij näakebe daejnie analyjsine dellie guktie dah eah seamma verbaale sjidh, näake produktiviteeten jih vaenie verbaale modifikatovri tsegkie. Semantihkesuerkie gaertjemdemiminie sagki jih destie infinihte veerbehaemiej definisjovne jis sagke viesjebe. Men man jeenjem baaja produktiviteetem oktegh mieriedidh mejtie veerbehaemie vuj ij – díhre åarjelsaemiengieledigkiedimmesne gjuh jeatjah aamhtese goh dam verbaliteetem jiejkedh verbaale modifikatovri diete.

Båetije særjrosne tabellen baakt uvtelem dejtie systeemese tsaekedh. Manne dan golmen vueliedåehkien sijse gaajhkide veesmeme, jih dle mierhkesjamme sveekebe haemieh. Jalhts KONNEGATIJVEM baajeme goerehtapth, dellie tabellese lissiemdamme, juktie dan aaj stoerre sijjie ellies infinihte veerbehaemiej systeemesne.

Tabelle 8 – Goerehtimmien illedahke – åarjelsaemien infinihte veerbehaemiej systeeme

Infinihte veerbehaemieh	Gietjeh	Vuesiehtimmieh	Lissiebïevnesh	Kapihtelh
PREDIKATIJVE PARTISIHPH perfektive partisihpe	-me/-mme	<i>doelteme / doeltehtamme</i>	Urrebe funksjovne: (attr.)	Kap. 3 Kap. 3.1
progressijve partisihpe	-minie	<i>doelteminie / doeltehteminie</i>		Kap. 3.2
ATTRIBUHTIJVE PARTISIHPH -mel-mmie partisihpe	-me/-mmie	<i>doelteme / doeltehimmie</i>		Kap. 4 Kap. 4.2
-je/-æffa partisihpe	-je/-æffa	<i>doeltje / dåeriedæffa</i>		Kap. 4.3
-ldh partisihpe	-ldh	<i>doelteldh</i>	Mubpie funksjovne: (pred.)	Kap. 4.4
INFINITIJVH infinitijve	-dh/-didh	<i>vaedtsedh / dåeriedidh</i>	Åarjelsmaaregen -jh/-dijth	Kap. 5.1 Kap. 5.1.2
-men/-mman infinitijve	-men/-mman	<i>vaedtsemen / dåeriedæmman</i>		Kap. 5.1.3
-mistie infinitijve	-mistie	<i>vaedtsiemistie</i>		Kap. 5.1.4
KONVEERBE veerbegenitjve	-n	<i>vaedtsien / dåereden</i>		Kap. 5.2 Kap. 5.2
KONNEGATIJVE nyöjhkemehaemie	-h	<i>vaedtsieh / dåeredh</i>		goerehtaph

Bijjebe tabelle 8 vuesehte guktie goerehtimmien ellies systeeme sjidteme, gusnie infinihte veerbehaemieh dovne gaajhki vueliekategoriji nuesne. Jis systeemem vijriebinie guarkoe, guktie tabellen baakt uvtelem, dovne aeriebadtje jih orre haemieh tsaekedh – dellie buktehtibie marginaale haemieh buerkiestidh opasiteetekriterijumen tsegkie. Naemhtie buktehte haemide buerkiestidh mennie funksjovnesne leah, guktie dåemedeminie gosse dah joe raajesisnie tjåadtjoeh åarjelsaemien båarasommes tjaaleldh gaaltjinie. Saaht guktie daejtie vuajna, dellie sår lij åarjelsaemiengielese nuhtege jeatjah vuajnoeraedteste daejtie marginaale haemide goerehtalledh – jih mah vaajtelimmesne vihkine daejtie jeatjahligke guarkedh.

Dotkemegaaltijh

- AA1992 = Ando Andersson (red.) 1992: *Maam dah soptsestamme*. 25 sagor och sägner, inspelade bland samer i Jämtland och södra Västerbotten 1942 av Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala. Jokkmokk: Sámi Girjjit.
- AJ1993 = Jaahkenelkien Aanna 1993: *Goltelidh jih soptsestidh*. Hattfjelldal: Daasta berteme.
- AJ1997 = Jaahkenelkien Aanna 1997: *Don jih daan bijre I*. Maajejaevresne/ Majavatn: Daasta Berteme.
- AJ1998 = Jaahkenelkien Aanna 1998: *Don jih daan bijre II*. Maajejaevresne/ Majavatn: Daasta Berteme.
- AJ2000 = Jaahkenelkien Aanna 2000: *Don jih daan bijre III*. Tjøme: Daasta Berteme.
- BC1942 = Björn Collinder 1942: *Lappische sprachproben aus Härjedalen*. Uppsala: Almqvist & Wiksell's boktryckeri-A.-B.
- Bibel.no2021 = Bibelselskapet: Bibel.no/Nettbibelen. [Veedtjeme 05.04.2021]: <<https://bibel.no/Nettbibelen?slang=sorsamisk>>
- EHB&KB1993 = Ella Holm Bull & Knut Bergsland 1993: *Lohkede saemien*, 2. utg. orrestahteme jih staeriedamme jih göktentaalem utniehttamme. Grunnskolerådet. Davvi Girji o.s.
- EHB2000a = Ella Holm Bull 2000: *Ov-messie darjomes*. Idut.
- EHB2000b = Ella Holm Bull 2000: *Åarjelsaemien 6 – Govhtede gærja*. Idut.
- EHB2001 = Ella Holm Bull 2001: *Dejpeladtje muvhth vätnoeh jih vuekieh*. Samernas utbildningscentrum. Idut.
- EHB2004 = Ella Holm Bull 2004: Dåaroe-jaepijste mojhtesh. *Åarjel-saemieh – Samer i sør*, årbok nr. 8. Snåsa: Stiftelsen Saemien Sijte: 97–105.
- EHB2006 = Ella Holm Bull 2006: *Aesuvpen soptsesh*. Åarjelsaemien gièlese jarkoestamme: Ella Holm Bull. Idut.
- EL1923 = Eliel Lagercrantz 1923: *Sprachlehre des Südlappischen nach der Mundart von Wefsen*. Kristiania: Kristiania Etnografiske Museum.
- EL1926 = Eliel Lagercrantz 1926: *Wörterbuch des Südlappischen nach der Mundart von Wefsen*. Instituttet for sammenlignende kulturforskning, Serie B: Skrifter IV. Oslo: H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard)
- EL1941 = Eliel Lagercrantz 1941: *Synopsis des Lappischen*. Oslo etnografiske museums skrifter bind 2 hefte 4. Oslo: A.W. Brøggers boktrykkeri A/S
- EL/KAJ1957 = Eliel Lagercrantz 1957: *Lappische Volksdichtung. I. West- und südlappische Texte*. Anhang: K. A. Jaakkolas Sammlung südlappischer Texte. Suomalais-Ugrilaisen Seuran Toimituksia 112. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.

- ES2001 = Evald Stenfjell 2001. Niestiem vaeltedh. *Samer i sør*, årbok nr. 7. Snåsa: Stiftelsen Saemien sijte: 53–56.
- GH1970 = Gustav Haaelbrink 1970: Südlappische Verbalnomina. *Actes du Xe Congrès International des Linguistes* ed. by Alexandru Graur. Volume 4. Bucarest: Editions de l'Academie De La Republique Socialiste: 583–587.
- GH1981 = Gustav Hasselbrink 1981–1985: *Südlappisches Wörterbuch, band I – III*. Uppsala: Dialekt- och folkminnesarkivet.
- GK1987 = Gustav Kappfjell/ Gaebpen Gåsta 1987: *Gaaltije*. DAT O.S. Munkedal: Schewenius Tryckeri AB.
- IH1886 = Ignácz Halász 1886: *Svéd-lapp nyelv. II. Jemtlandi lapp nyelvmutatványok*. Budapest: Ugor Füzetek 8. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia.
- IH1887 = Ignácz Halász 1887: *Svéd-lapp nyelv. III. Ume- és Tornio-lappmarki nyelvmutatványok*. Budapest: Ugor Füzetek 9. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia.
- IH1891 = Ignácz Halász 1891: *Svéd-lapp nyelv. IV. Déli-lapp szótár*. Budapest: Ugor Füzetek 10. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia.
- JJ2016 = Jonhild Joma 2016. Mojtesh maanabaeleste. *Åarjel-saemieh – Samer i sør*, årbok nr. 12. Snåsa: Stiftelsen Saemien Sijte: 25–29.
- JQ1924 = J. Qvigstad 1924: *Lappische Erzählungen aus Hatfjelldalen*. Kristiania Etnografiske Museums skrifter Bind I hefte 4. Kristiania: A.W. Brøggers boktrykkeri A-S.
Nasjonalbiblioteket:
<https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2016030248218?page=0>
- JQ/LMM1992 = J. Qvigstad 1992: *Aarporten jih Åarjel-smaaregen soptsesh/ Samiske fortellinger fra Hattfjelldal og Trøndelag, nedtegnet i årene 1884 og 1887*. Omsatt til moderne sydsamisk rettskrivning av Lajla Mattsson Magga. Kautokeino: Samisk utdanningsråd.
- JT2019 = Jonar Thomasson 2019: *Mojhtsijstie*. Gieleaernie, Raarvihken tjelte. Røyrvik: Røyrvik kommune.
- KB&GH1957 = Knut Bergsland & Gustav Hasselbrink 1957: *Sámien lukkeme-gärjá*: Sydlapsk läsebok med grammatik och ordlista (svensk upplaga). Utgiven av grannrikenas sydsamer. Oslo: A.W. Brøggers boktrykkeri A/S.
- KB1943 = Knut Bergsland 1943/1992: *Rørossamiske tekster*. 3. utg., Ove Pettersen (red.). Oslo: Norsk Folkemuseum. 1. utg. 1943.
- KB1946 = Knut Bergsland 1946: *Røros-lappisk grammatikk: Et forsøk på strukturell språkbeskrivelse*. Oslo: Instituttet for sammenlignende kulturforskning, Serie B, Skrifter XLIII.
- KB1978 = Knut Bergsland 1978: *Materiale til sør-samisk grammatikk*. [Gjetetjaalege]. Uralaltaisk institutt, Universitetet i Oslo.
- KB1994 = Knut Bergsland 1994: *Sydsamisk grammatikk* (2. utg.). Karasjok: Davvi Girji.

- KBi/EHB2002 = Kirsti Birkeland 2002: *Staaloeh vienhtieh aske lea dålle* (Ella Holm Bull, Trans.): Cappelen.
- LMM2016 = Lajla Mattsson Magga 2016: *Mojhtesh*. Idut.
- MJ1985 = Martha Jåma 1985: Mov skuvle-tijreste. *Samer i sør*, årbok nr. 2, 1984/85–86. Snåsa: Stiftelsen Saemien sijte: 133–139.
- OHM&LMM2012 = Ole Henrik Magga & Lajla Mattsson Magga 2012: *Sørsamisk grammatikk*. Karasjok: Davvi Girji AS.
- PS/KB2016 = Pekka Sammallahti 2016: *Mearas lim manne hiejmesne*, Maria Vesterfjell 1964. South Saami I Texts. Recording, transcription, normalisation and Norwegian translation by Knut Bergsland. *Åarjel-saemieh – Samer i sør*, årbok nr. 12. Snåsa: Stiftelsen Saemien Sijte: 119–125.
- PV1983 = Paul Vesterfjell/ Viesterviellien Pöövle 1983: Dah golme åerpenh. *Samer i sør*, årbok 1982/83. Snåsa: Stiftelsen Saemien sijte: 27–30.
- SIKOR;ADM.TEXT = SIKOR; Administrative texts. UiT Nöörjen Arktisen Universiteeten jih Nöörjen Saemiedigkien tekstetjåagkaldahkh, *Versjovne 06.11.2018*. [Veedtjeme: 02.04.2021]: <<http://gtweb.uit.no/korp/>>
- TE/EHB1985 = Thorbjørn Egner 1985: *Karijuse jih Baktuse*. Åarjelsaemien gielese jarkoestamme: Ella Holm Bull. J.W. Cappelens forlag AS.
- ÅV&HBB2009 = Åsta Vangberg & Helen Blind Brandsfjell 2009: *Saemesth amma! Gielemaahtohtje – Liten grammatikk*. Åarjelsaemien gielekuvsje, Sjiti Jarnge. Drammen: Zoom-Grafisk AS.

Baakoegærja

ÅaBg1993: Bergsland, Knut & Magga, Lajla Mattsson 1993: *Åarjelsaemien-daaroen baakoegærja = Sydsamisk-norsk ordbok*. Samisk utdanningsråd. Idut.

Saerniestæjjah

- Saern. 1 = Voestesgielies saerniestæjja, 70+ (2021)
Saern. 2 = Voestesgielies saerniestæjja, 70+ (2021)
Saern. 3 = Voestesgielies saerniestæjja, 70+ (2021)

Tjoejefijlh

- S.Rutfj. = Sigrid Rutfjäll A 249, A 311, A 312: Sámi arkiiva/Samisk arkiv-Arkivverket: Sámi Instituhta vokala arkiiva/ Nordisk Samisk Institutts vokale arkiv (SAMI/PA-1030/SI-Audio/U)
- L.M.Magga = Lajla Mattsson Magga [gihtjedæjja] A 314: Sámi arkiiva/ Samisk arkiv-Arkivverket: Sámi Instituhta vokala arkiiva/ Nordisk Samisk Institutts vokale arkiv (SAMI/PA-1030/SI-Audio/U)

Dotkemegaaltjh – jeatjah gielh

- AA&JY = Ante Aikio & Jussi Ylikoski (bået.): North Saami. Marianne Bakró-Nagy, Johanna Laakso & Elena Skribnik (eds.), *The Oxford Guide to the Uralic Languages*. Oxford: Oxford University Press.
- FK = Fred Karlsson 2009: *Finsk grammatik*. Nionde, utökade och reviderade upplagan. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki: Hakapaino Oy.
- JY2003 = Jussi Ylikoski 2003: Defining Non-finites: Action Nominals, Converbs and Infinitives. – *SKY Journal of Linguistics* 16, 2003: 185–237.
- JY2009 = Jussi Ylikoski 2009: *Non-finites in North Saami*. Suomalais-Ugrilaisen Seuran Toimituksia = Mémoires de la Société Finno-Ougrienne 257. Helsinki: Société Finno-Ougrienne.
- JY2019 = Jussi Ylikoski 2019: Åarjelsaemien giele goh dihte jillemes Uralsken giele: båaries, orre jih rovnegs grammatisken bijre. 1. åarjelsaemien gieledotkeme-biejjieh Lïevengisnie 2.-4.10.2019. [Veedtjeme 23.04.2021]:
https://divyun.no/events/seminars/sma-19/presentasjonar/Ylikoski_191002.pdf
- KPN&PS = Klaus Peter Nickel & Pekka Sammallahti 2011: *Nordsamisk grammatikk*. 2. utg. Karasjok: Davvi Girji AS.

Referaansegaaaltiji læstoe

- Aikio, Ante & Ylikoski, Jussi bået.: North Saami. Marianne Bakró-Nagy, Johanna Laakso & Elena Skribnik (eds.). – *The Oxford Guide to the Uralic Languages*, Oxford: Oxford University Press.
- Bergsland, Knut 1942: Samemål på Rørosvidda. – *Rørosboka 1. bind, Røros bergstad, Røros landsogn Brekken og Glåmos kommuner*. Rørosbok-komiteen. Trondheim: Globus-forlaget A/S: 374–388.
- Bergsland, Knut 1946: *Røros-lappisk grammatikk - Et forsøk på strukturell språkbeskrivelse*. Instituttet for sammenlignende kulturforskning Serie B: Skrifter XLIII. Oslo: H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard).
- Bergsland, Knut 1978: *Materiale til sør-samisk grammatikk*. [Gjetetjaalege]. Ural-altaisk institutt, Universitetet i Oslo.
- Bergsland, Knut 1994: *Sydsamisk grammatikk*. 2. utg. Karasjok: Davvi Girji o.s.
- Bergsland, Knut & Hasselbrink, Gustav 1957: *Sámiens lakkeme-gärjá - Sydlapsk läsebok med grammatik och ordlista*. (Svensk upplaga). Kommissionär: Fjellström, Per Johan. Utgiven av grannrikenas sydsamer. Oslo: A.W. Brøggers boktrykkeri A/S.
- Dixon, R.M.W. 2010: *Basic Linguistic Theory. Volume I – Methodology*. Oxford: Oxford University Press. Reprinted 2012 (with corrections), 2013.
- Dryer, Matthew S. 2001: What is basic linguistic theory? Department of Linguistics, University at Buffalo. Matthew Dryer's Homepage. Copyright 2001.
[<http://www.acsu.buffalo.edu/~dryer/blt.htm>](http://www.acsu.buffalo.edu/~dryer/blt.htm)
- Dryer, Matthew S. 2006: Descriptive theories, explanatory theories, and Basic Linguistic Theory. – *Catching Language: The Standing Challenge of Grammar Writing*, edited by Felix K. Ameka, Alan Dench, and Nicholas Evans. Berlin: Mouton de Gruyter: 207–234.
- Faarlund, Jan Terje & Lie, Svein & Vannebo, Kjell Ivar 1997: *Norsk referansegrammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Glottopedia 2009: Gerund. [Veedtjeme 15.05.2021].
[<http://glottopedia.org/index.php?title=Gerund&oldid=7739>](http://glottopedia.org/index.php?title=Gerund&oldid=7739)
- Halász, Ignácz 1886: *Svéd-lapp nyelv. II. Jemtlandi lapp nyelvmutatványok*. Budapest: Ugor Füzetek 8. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia.
- Halász, Ignácz 1891: *Svéd-lapp nyelv. IV. Déli-lapp szótár*. Ugor Füzetek, 10. szám. Budapest: Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia.
- Haspelmath, Martin 1989: From purposive to infinitive – A universal path of grammaticalization. – *Folia Linguistica Historica X*. Societas Linguistica Europaea: 287–310.
- Haspelmath, Martin 1994: Passive participles across languages. – *Voice: Form and function*, edited by Barbara Fox & Paul J. Hopper. Typological Studies in Language, Volume 27. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company: 151–177.
- Haspelmath, Martin 1995: The converb as a cross-linguistically valid category. – *Converbs in Cross-Linguistic Perspective: Structure and Meaning of Adverbial Verb Form – Adverbial Participles, Gerunds*, edited by Martin Haspelmath & Ekkehard König. Empirical Approaches to Language Typology 13. Berlin/New York: Mouton de Gruyter: 1–55.
- Haspelmath, Martin 2009: Framework-Free Grammatical Theory. – *The Oxford Handbook of Linguistic Analysis*, edited by Bernd Heine & Heiko Narrog. Oxford: Oxford University Press. 28: 375–402.

- Hasselbrink, Gustav 1970: Südlappische Verbalnomina. – *Actes du Xe Congrès International des Linguistes*, edited by Alexandru Graur. Volume 4. Bucarest: Editions de l'Academie De La Republique Socialiste: 583–587.
- Hasselbrink, Gustav 1981: *Südlappisches Wörterbuch = Oârj'elsaamien baaguog'ärjaa*. Band I, II, III (1981–1985). Skrifter utgivna genom dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala. Uppsala: AB Lundequistska Bokhandeln.
- Kappfjell, Maja Lisa 2010: *Åarjelsaemien attribuerte-predikative systeeme*. Mastergradsoppgave i samisk språk ved Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning. Tromsø: Universitetet i Tromsø.
- Karlsson, Fred 2009: *Finsk grammatik*. Nionde, utökade och reviderade upplagan. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Kemi, Kjell 1991: Infiniittahámiid syntáksa. – *Muhtun giellagažaldagat*, Gutorm, Vesa, Helander, Nils Ø. & Kemi, Kjell. Guovdageaidnu: Sámi oahpahusráddí: 55–77.
- Korhonen, Mikko 1981: *Johdatus lapin kielen historiaan*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kroik, David 2016: *Differential Object Marking in South Saami*. Licentiate Thesis. Department of Language Studies. Umeå University.
- Lagercrantz, Eliel 1923: *Sprachlehre des Südlappischen nach der Mundart von Wefsen*. Kristiania: Kristiania Etnografiske Museum, Bulletin 1.
- Lagercrantz, Eliel 1941: *Synopsis des Lappischen*. Oslo etnografiske museums skrifter bind 2 hefte 4. Oslo: A.W. Brøggers boktrykkeri A/S.
- Magga, Ole Henrik 2013: Om sørsamisk språk og dets beskrivelse. – *Åarjel-saemieh - Samer i sør*, årbok nr. 11. Snåsa: Stiftelsen Saemien Sijte: 83–95.
- Magga, Ole Henrik & Magga, Lajla Mattsson 2012: *Sør-samisk grammatikk*. Karasjok: Davvi Girji AS.
- Nedjalkov, Igor' V. 1998: Converbs in the languages of Europe. – *Adverbial Constructions in the Languages of Europe*, edited by IOhan van der Auwera 8: DOnall O Baoill: 421–456.
- Nickel, Klaus Peter 1994: *Samisk grammatikk*. 2. utg. Karasjok: Davvi Girji OS.
- Nickel, Klaus Peter & Sammallahti, Pekka 2011: *Nordsamisk grammatikk*. 2. utg. Karasjok: Davvi Girji AS.
- Sammallahti, Pekka 2007: *Gielladutkama terminologija*. Karasjok: Davvi Girji.
- Shagal, Ksenia 2017: *Towards typology of participles*. Helsinki: University of Helsinki. Department of Modern Languages.
- Shagal, Ksenia 2018: Participal systems in Uralic languages: An overview. University of Helsinki. – *Journal of Estonian and Finno-Ugric Linguistics*, ESUKA – JEFUL 9–1 2018. Tartu: Tartu Ülikool kirjastus: 55–84.
- Strade, Norbert 1997: Det sydsamiske sprog. – *Möten i gränsland: samer och germaner i Mellanskandinavien*, Zachrisson, Inger (red.). Stockholm: Statens historiska museum: 175–185.
- Trosterud, Trond 2003a: Morfologi og leksikalsk semantikk. – *Språk og språkvitskap. Ei innføring i lingvistikk*, Bye, Patrik, Trosterud, Trond & Vangsnæs, Øystein (red.). Oslo: Samlaget: 49–122.
- Trosterud, Trond 2003b: 10 Appendiks 1.I: ordklasseinndeling i nordsamisk. Morfologi og leksikalsk semantikk. [Gjetetjaalege 26.06.2003]: 61–64.
- Trosterud, Trond 2019: Partiklar i sør-samisk. [1. åarjelsaemien gieledotkemebjiejjieh. Liewengisnie, 02.10.2019]. [Veedtjeme 07.05.2021].
https://divvun.no/events/seminars/sma-19/presentasjonar/Trond_Trosterud_Partiklar.pdf

- Vangberg, Åsta & Brandsfjell, Helen Blind 2009: *Saemesth amma! Gielemaahotje – Liten grammatikk*. Sijti Jarnge.
- von Gertten, Daniel Z. 2015: *Huvuddrag i umesamisk grammatik*. Masteroppgåve ved Institutt for lingvistiske og nordiske studiar. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Ylikoski, Jussi 2002: Zu den adverbialen Nominalkonstruktionen im Nordlappischen. – *Finnisch-Ugrische Forschungen* 57. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura: 68–166.
- Ylikoski, Jussi 2003: Defining Non-finites: Action Nominals, Converbs and Infinitives. – *SKY Journal of Linguistics* 16, 2003: 185–237.
- Ylikoski, Jussi 2009: *Non-finites in North Saami*. Suomalais-Ugrilaisen Seuran Toimituksia = Mémoires de la Société Finno-Ougrienne 257. Helsinki: Société Finno-Ougrienne.
- Ylikoski, Jussi 2017: What made Proto-Germanic *jah ‘and’ an infinitive marker in westernmost Uralic? Observations from the Saami-Scandinavian border. – *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*. Vol 35, nr. 2, 2017: 291–327.
- Ylikoski, Jussi 2019: Åarjelsaemien giele goh dihte jillemes Uralsken giele: båaries, orre jih rovnegs grammatikhken bijre. 1. åarjelsaemien gieledotkemebjiejjieh Lïevengisnie 2.-4.10.2019. [Veedtjeme 23.04.2021]. <https://divvun.no/events/seminars/sma-19/presentasjonar/Ylikoski_191002.pdf>
- Ylikoski, Jussi bået.: South Saami. Preliminary version (draft of February 2019) to be published in Marianne Bakró-Nagy, Johanna Laakso & Elena Skribnik (eds). – *The Oxford Guide to the Uralic Languages*.